

Sorularla Bediüzzaman Said Nursi

Sorularla Risale-i Nur

Bediüzzaman İttihad-ı İslam'ı temin edebilmiş mi, İslam Birliği İçin ne yapmış, bilgi verir misiniz?

İslam birliği, kendiliğinden ve zahmetsiz olarak teşekkül etmiyor. Bunun zeminini hazır etmek ve temellerini oluşturmak gerekiyor. Bunun yolu da Müslümanları sağlam ve şuurlu bir imana kavuşturmak iledir.

İslam birliği ve İslam'ın yaşanması, bir ağacın meyvesi ve neticesi hükmündedir. Bu neticelerin teşekkülü de, bu ağacın sağlıklı bir şekilde büyümesi ile mümkündür. Yani önce fidanı dikeceksin, sonra bakımını sabırla yapacaksın, en sonunda meyvesini yiyeceksin. Meyvenin olgunlaşıp yeme kıvamına gelmesi epey bir süreç ve zaman ister. Bu süreç ve zaman için de çalışma ve gayret ister. Bu kaide İslam Peygamberi (asv) için bile geçerlidir. Peygamber Efendimiz (asv)'in yek vücut olup siyasi bir otorite haline gelmesi, epey meşakkatli ve sıkıntılı olmuştur. Hatta bu meşakkat ve sıkıntıların neticesi olan meyvelerin bir çoğuna ömrü yetmemiştir.

İslam'ın siyasi olarak en şaşalı dönemi Hazreti Ömer (ra) dönemine rastlar. Hazreti Ömer (ra) döneminin temel ve zemini Hazreti Peygamber (asv) döneminde ihzar edilmiş, meyve ve neticesi ise Hazreti Ömer (ra) döneminde yenmiştir. Hazreti Peygamber (asv)'in dönemi çok önemli ve temel olmasına karşın, şaşa ve suret olarak Hazreti Ömer (ra) dönemini siyasi açıdan daha parlak ve şaşalı durur. Şimdi zahire bakıp, -haşa- Peygamber Efendimiz (asv) İslam birliği açısından, Hazreti Ömer (ra) döneminden daha geri mi diyeceğiz. Bunlar zahirperestlerin hissi yanılmalarından ibarettir.

Aynı şekilde Said Nursi eserleri, fikirleri ve mücadelesi ile İslam birliğinin temel ve zeminini ihzar etmiştir. Meyve ve neticesi ise ileriki dönemlerde gelecektir. Bizim, Said Nursi'nin dönemindeki zahiri sönüklüğüne bakıp, "İslam birliğine hiç bir katkısı olmamış." dememiz insaf ve izan ile bağdaşmaz. Sonraki nesiller İslam birliğinin binasını bu temel üzerine çıkacaklardır.

Bugün Risale-i Nur incelendiğinde, İslam birliğinin nasıl ve ne şekilde olacağı gayet vazıh bir şekilde anlaşılır. Risale-i Nurlardaki **ihlas** ve **uhuvvet** prensipleri, bu birliğin temeli ve harcı konumundadır. Proje ve plan olmadan bina yapılamaz. Bugün İslam dünyasında hangi eserlerde İslam birliğinin plan ve projesi hazırlanmıştır, bunu iyi okumak

gerekir.

Özet olarak; Said Nursi İslam birliğini temel ve çekirdek olarak temin etmiştir. Sonraki nesiller ise bu temel ve çekirdeği genişlendireceklerdir.

"Asrının müceddidini bilmeden ölen cehalet üzere ölür." çok sohbetlerde böyle bir hadis işittim, bunu nasıl anlamalıyız? Yani Üstad Bediüzzamanı bilmeden ölen alim olarak ölemez mi? Cehaletten kasıt nedir?

Evvela, mehdi ve müceddid kavramlarının genel olarak fayda ve hikmetini ve imana dahil edilişinin sebebini kısaca özetleyelim.

Kur'an'ın en keskin terbiye metotlarından biri, muhatabını **havf ve reca** arasında bırakması, yani umutlandırması ve korkutmasıdır. Böylece muhatap sürekli teyakkuzda olsun.

İslam ümmeti, her dönem ve asırda umutlanma ve korkutulup ikaz edilmeye muhtaç olmasından, Peygamber Efendimiz (asv), o ulvi üslubu ile, ümmetini sıkıntılı ve ümitsiz dönemlerinde mehdi ve müceddid ile takviye ettiği gibi, deccal gibi dehşetli şahısların fesadından da sakındırmıştır.

Müslümanların çok umutsuz ve derin yaralar aldığı zamanda, imdadına mehdi ve müceddid gibi bir kurtarıcı ile müjdelemesi ve Müslümanları takviye etmesi, mehdi ve müceddid inancının bir faydasıdır. Her dönemde de bu şekil mehdi ve müceddid gibi zatlar, ümmetin imdadına yetişip onları irşad ile hakka sevk etmişlerdir. Her asırda gelen müceddidlere bir çeşit mehdi nazarı ile bakabiliriz.

İslam tarihinde çok sıkıntılı ve dehşetli dönemlerde bu mübarek zatlar, ümmete gerçekten tam rehberlik etmişler, hem dünya, hem de ahiret saadetlerinde onlara yol gösterip yardımcı olmuşlardır. Onun için müceddid inancı boş bir hurafe ve faydası olmayan bir avuntudan ibaret değildir; çok gerçekçi faydaları olan bir inançtır.

Her dönemin ve asrın bir galip düşünce yapısı ve o döneme ait gerçekleri vardır. İşte o dönemde vazifeli müceddid veya mehdi, o dönemin şartlarına ve gerçeklerine münasip bir yol ve o asra uyumlu bir tarz ile gelir ve ona göre Kur'anı yorumlar. Bir cihetle o asra yöntem ve tarz olarak bir ayar çeker.

İşte o dönemin gereklerine uyan ve ona göre hareket eden bir zata tabi olmayan Müslümanlar, daima ezilir ve zarar görür. Bundan dolayı döneminin imamına tabi olmayan kişi cehalet üzerine ölür, tabiri doğrudur. Yanlış anlaşılmasın, kafir

olarak ölür anlamında değildir. O zamanın şartları ve gerekleri altında ezilir anlamındadır. Kimin, o dönemin, ya da asrın sahibi olduğunu, yani mehdisi ya da müceddidi olduğunu, eserleri ve izlediği tarz ve metottan anlamak mümkündür.

Yanlış kişiyi mehdi ya da müceddid bilmemiz, ya da mehdi veya müceddid olan bir kişiyi, mehdi ve müceddid bilmememiz, dini açıdan bir sorumluluk getirmez. Yani, Allah, hesaba çekip azap vermez. Ama dünya ve dini anlamak açısından daima eksik kalır ve sıkıntı içinde olur ve çok belalara maruz kalabilir. Yoksa alim olmayı veya iman ile kabre girmeyi müceddidin tekelinde görmek hatalı ve yanlış olur. Müceddidin veya onun meşrep ve mesleğinin dışında da alim ve evliya bulunabilir. Çok evliya ve alimler asrının müceddidini göremedikleri ve tam anlayamadıkları için hata ve yanlış düşmüşlerdir. Alim ve evliya hata yapmaz diye bir kaide yoktur.

**"Ben bakıyorum; kim bana zulmediyor, dikkat ediyordum, onlar katiyen Türk değillerdir. Çünkü, hakiki Türklerde zulmetmek damarı yoktur..."
Üstadımız bu ifadeyi kullanmış mıdır?**

"Hakiki Türkler zulmetmez"

"Hazret-i Üstad, iman nuruyla baktığı için Anadolu'yu çok severdi. İslâmın ileri karakolu olarak bakardı Türkiye'ye... Ve burada meskûn ahaliye kalbinin tâ derinliğinden şefkat gösterirdi. Türk milletini çok severdi.

"Ben bakıyorum; kim bana zulmediyor, dikkat ediyordum, onlar katiyen Türk değillerdir. Çünkü, hakiki Türklerde zulmetmek damarı yoktur. Bana zulmedenler, Türklük perdesi altına girmiş başka millettendir, ' ve ' Her milletten ziyade yüksek bir haslet, bir manevi kahramanlık Türklerde görüyorum.' derdi.

"Birgün, Eskişehir'de, Yıldız Otelinin üst katında Hazret-i Üstadın odasında hizmetindeydik. Bir kuşluk vakti idi. Beş adet jet uçağı otelin üstünden şiddetli ses çıkararak geçtiler. Pencereleler de açık idi. Hazret-i Üstad gülümseyerek, 'İnşaallah bunlar bir zaman İslâmiyete büyük hizmetler edecekler.' dedi. Ve ilaveten, 'Sungur, askeriyede bir ruh var. O ruh, benimle dosttur. Bilmiyorum, ya o bir kişidir veya cemaattir; sağdır ve ölüdür; velîdir veya kutubdur. Bilmiyorum, fakat bir ruh var ki; o ruh benimle dosttur.' diye beyanda bulundular."(1)

Üstad Hazretleri bu ve benzer sözleri, Üstadı Kürt milliyetçiliğı yapmakla suçlayan dinsiz ırkçılara karşı söylüyor. Yani makam gereğı öyle bir ifade kullanıyor. Yoksa ırkçı bir gayret ile ya da bir milletin bir millete üstünlüğü anlamında söylemiyor.

Türk milletinin şeref ve haysiyeti ırkından değil, iman ve Kur'an'a olan hizmetinden dolayıdır. Dolayısı ile şerefi bahşeden İslam dinidir. Kim İslam dinine hizmet ederse, o şeref ve haysiyet ile vasıflanır. Bunun ırkı dili örfü olmaz. Mesela; günün birinde Alman milleti İslam'ı kucaklar ve onun yayılması

için çabalarsa, o zaman Őerefl i ve haysiyetli Alman milleti olur.

Şayet bir kişi sırf iman hizmetinden dolayı övülen Türklere ya da Kürdlere karşı kalbinde menfi bir Şey uyanıyorsa, Allah muhafaza ırkçılık hastalığına yakalandığını gösterir. Bu da iman ve ihlas ile bağdaşmaz. Üstad'ın burada Türkleri övmesi; iman gayretidendir, yoksa ırkçı bir gayretten dolayı değildir. Zaten Türk olmayan birisinin Trk vmesinden hareketle, Türkçülük yapıyor demek tutarsız bir iddia olur. Türkçülük; ancak Türk birisinin Türkçülük yapması ile olur.

(1) bk. MUSTAFA SUNGUR'un Hatıraları, Son Şahitler, IV/15.

"Ben Mevlana devrinde gelsem, öyle bir Mesnevi yazardım. Mevlana da bu zamanda gelse, böyle bir Mesnevi yazardı." bu ifade nerede geçiyor, ifadeyi nasıl anlamak gerekir?

Bu ifadelerin geçtiği kaynağı belirttikten sonra anlamı üzerinde duralım;

"Hz.Mevlana, benim zamanımda gelseydi, Risale-i Nuru yazardı. Ben de Hz. Mevlana zamanında gelseydim, Mesneviyi yazardım, O zaman hizmet Mesnevi tarzındaydı, şimdi Risale-i Nur tarzındadır." dedi. *Bu sözü Bediüzzaman'ın talebelerinden Ahmet Gümüş nakletmektedir. (1)*

Kur'an, bir manevi eczahanedir. Bütün asırların devaları burda mevcuttur. Ancak bu ilaçları tespit edip nazara verecek eczacılara ihtiyaç vardır. İşte bu eczacılar ise; Cenab-ı Hakk'ın her asırda gönderdiği mücedditlerdir.

Asrın ilaçları bellidir. Müceddide düşen sadece onu ortaya çıkarmaktır.

Üstadımız, bu ifade ile şunu nazarımıza vermiş oluyor. Yani bu eserler bu asırda gelecekti. Mesnevi de Mevlana asrında gelecekti. Yoksa, Mevlana o asırda geldiği ve bende bu asırda geldiğim için bu eserler yazılmış değildir. Bununla önemli iki mesaj verilmiş oluyor;

1- Her asrın bir hastalığı vardır. Kur'an eczanesinde o hastalığa uygun ilaçlar alınmalı ve de onlar kullanılmalıdır. Yoksa isim ve etiket önemli değildir. İsim ve etikete takılıp tedaviyi geciktirmeyin.

2- Eczacı olan mücedditler sadece ve sadece birer sebeptir. Birer ağaç gibidirler. Ağacın, meyveyi tercihte ve yapmada haberi olmadığı gibi, mücedditlerin de eserlerin yazılmasında tercihleri yoktur. Asrın hizmet tarzı mücedditlerin ihtiyarından ziyade, Allah'ın istihdamıdır ve tavgizidir.

(1) bk. [Son Şahitler, Ahmet GÜMÜŞ](#)

"Ben, Kur'an'ı (veya Peygamberi) sözlerimle övmüyorum, sözlerimi Kur'an'la övüyorum." Bu söz kime aittir ve burada söylenmek istenen nedir, tevazudan dolayı mı böyle söylenmiştir?

Bu sözde asıl anlatılmak istenen husus Hazreti **Muhammed'i (a,s.m.)** manevi azamet ve kibriyasını övmenin imkan dahilinde olmadığını vurgulamaktır. "Ben seni övme yolunda ne kadar gayret ve ceht göstersem de benim sözlerim hakikati ile ne seni anlatabilir ne de övebilir." diyor. "Benim sözlerim seni övmeye güç yetiremez, tam aksine, senin o güzel ismin ve sıfatların benim sözlerimi güzelleştirir ve değerli kılar." denilerek onu hakkı ile övmenin çok zor olduğuna kinaye ile işaret yapılıyor.

İmam Rabbani Hazretlerinin Mektubat'ında geçen bu sözün, aynı mantığını ve kalıbını Üstad Hazretleri değişik yerlerde de kullanıyor. Bu cümle övme sanatında bir kalıp olduğu için uygun olan her alanda kullanılabilir. **"Kur'ân'ın hakaik-i i'câzını ben güzelleştiremedim, güzel gösteremedim. Belki Kur'ân'ın güzel hakikatleri benim tabiratlarımı da güzelleştirdi, ulvîleştirdi."** (1) şeklinde kullanılması da aynı kalıbın farklı sahada kullanılmasına bir örnektir. Bunun örneklerini çoğaltmak mümkündür.

Burada söylenen bu sözler, tevazu değil hakikattir. Zira hakikat noktasında nazarı cüzi olan bir insanın, ezeli bir ilimden gelen Kur'an'ı hakkı ile övüp takdir etmesi mümkün değildir. Bu manaya şu ayet zımnen işaret ediyor:

"Eğer Allah'ın kelimelerini yazmak üzere, dünyadaki bütün ağaçlar, kalem olsaydı ve denizlere de yedi deniz daha katılıp bütün onlar da mürekkep olsaydı, bunlar tükenir yine de Allah'ın sözleri tükenmezdi. Allah, öyle azîz, öyle hakîmdir."(Lokman, 31/27)

Bu sözün aslı, Peygamber Efendimiz (asv)'in şairi olan Hasan bin Sabit'e aittir.

(1) bk. [Mektubat, Yirmi Sekizinci Mektup, Yedinci Risale.](#)

"Benim gibi günahkâr bir bîçareyi..." "Eski günahıma keffaret yapar..." "Hadsiz günahlarıma keffaret olacak..." Üstad azami takvada olduğu halde, neden kendini bu kadar günahkar görüyor?

Günah nispi bir kavramdır. Nispet edildiği kişiye göre farklı bir anlam kazanır. Mesela;

Farzları terk edip, kebairi işleyen birisi için günah kavramı; haramları işlemek anlamındadır.

Farzları yapıp, kebairi işlemeyen, lakin sağairden de kendini alamayanlar için günah; küçük günahlar anlamındadır.

Farzları yapıyor, kebairi terk ediyor, sağairdenden de uzak duruyor, lakin nefis ve kalbin manevi hastalıklarını tedavi edemeyenler için; nefis ve kalbin marazları günah sayılıyor.

Farzları yapıyor, kebairi terk ediyor, sağairden de uzak duruyor, nefis ve kalbin manevi hastalıklarını tedavi ediyor, lakin daha fazla ibadet edemeyenler için; daha ziyade ibadet ile meşgul olmamak günah addediliyor vesaire.

Üstad Hazretlerinin günahları, bizim hakiki günahlarımız türünden değil, kendi manevi alemindeki terakki ve mertebe kat edişlerinden ortaya çıkan bir günah telakkisidir. Büyük zatlar sürekli manevi terakki içinde oldukları için, mesela üçüncü makamda bulunmak, ikinci makama göre günahdır diye addediyorlar. Eskilerin; "**Hasenat-ı ebrar, seyyiat-ı mukarrebindir.**" ifadesi meselemize tam ışık tutmaktadır.

"Bir makaleyle otuz bin adamı kendi fikrine çeviren..." "Bir makaleyle binlerle insanları ittihad-ı muhammediye cemiyetine iltihak ettiren..." "Bir makalesiyle binler adamı kendine taraftar yapan..." Üstadın bahsettiği bu üç makale neler?

Bu makaleler, zamanın gazetelerinde yayınlanmış olup, Tarihçe-i Hayat'ta da 55, 56, 57, 58 ve 59. sayfalarında neşredilmiştir. Bunlar:

1. "Bediüzzaman Said Nursî'nin ilân-ı hürriyetin üçüncü gününde irticalen söylediği ve sonra Selânik'te Hürriyet Meydanında tekrar ettiği ve o zamanın gazetelerinin neşrettikleri nutkunun sureti" denilen ["Hürriyete Hitap"](#) isimli makale..

2. [ŞERİAT-I GARRA](#) ile başlayan makale..

3. BİZ, KALUBELÂDAN CEMİYET-İ MUHAMMEDÎDE DAHİLİZ, ["Hakikat"](#) isimli makale...

Linklerinde de görüleceği gibi, bu üç makale "**Divan-ı Harb-i Örfi**"de de yayınlanmıştır.

"Bitlis Tiflis kardeştir, ben de gelip burada medrese mi açacam." demişti Üstad. Kendisi açamadı ama talebeleri açtı. Peki Üstad'ın Medresetü'z-Zehra isteği bir VASIYET olarak geçerli mi? Böyle bir üniversite açmak mümkün müdür?

Üstad'ın temenni ve arzusu, talebeleri için bir emir, bir misyon olmalıdır. O temenni ve arzunun tahakkuk etmesi için talebeleri canla başla çalışmalıdır. Zaten Üstad Hazretleri boş ve tatbiki mümkün olmayan şeyler ile meşgul olmaz. Şayet Üstad bir şeyi temenni ve hayal ediyorsa, izni İlahi ile o şeyin tatbiki mümkündür.

Nitekim Risale-i Nurlarda Üstad'ın bildirdiği bir çok şey tahakkuk etmiş, aynı ile isabetli çıkmıştır. İnşallah bu üniversite ve medrese projeleri de en haşmetli bir şekilde tahakkuk edecektir. Bunun numune ve işaretleri de zaten çıkmaktadır.

Rusya'da bir çok Nur dershanelerinin açılması, iman hizmetinin hızla inkişaf etmesi bir karinedir inşallah.

Diğer yandan, içinde bulunduğumuz konjonktür de üstadın bu projesinin haklılığını sergilemektedir. Yirmi beş senedir yaşanan bu kardeş kavgalarının durmasında, eğitim alanında atılması gereken önemli adımlardan biri olarak görüyoruz.

"Eski Said, sigara ile beraber gazeteleri ve siyaseti ve sohbet-i dünyeviye-i siyasiyeyi terk etti..." Bediüzzaman gibi birinin sigara kullanmasını nasıl değerlendirmeliyiz?

Bu cümlelerden yola çıkılarak şu tahminlerde bulunulabilir:

Birincisi; Bediüzzaman Hazretleri "Eski Said" döneminde biraz sigara içmiş, sonra bırakmıştır.

İkincisi; Risale-i Nur eserlerinde, sigarayı içtiği ve tütün tabağı taşıdığı ifadesi var. Bunun da, Şark'ta -hoca da olsa- sigara tabağı taşımak bir adet haline geldiğinden, çoğu kimsenin bundan dolayı taşıdığı kanaati mevcuttur. Sigara içmiş olsa bile, bu sadece eski said dönemine ve belli bir zamana münhasırdır. "Yeni Said" döneminde Said Nursi'nin sigara içtiği hususunda neşredilmiş ne bir yazı ne de bir hatıra elimizde mevcut değildir. Risalelerde doğrudan bu konuda hüküm yoktur. Ama alimlerin çoğu "mekruh" kabul ederler. **Sigarayı bırakmak lazımdır.**

"Her soruya cevap verilir..." şeklindeki bazı iddialı sözleri başka zatlar da söylemişler mi? Mesela Gavsı Azam'da var mıdır bu tür ifadeler?

Üstad Hazretlerinin bu gibi halleri, nefsine ve şahsına bir makam vermek ve benlikten gelen bir gurur değil, bazı hikmetlere mebnidir. Mesela, Doğu'dan İstanbul'a geldiğinde **"Her soruya cevap verilir soru sorulmaz."** şeklinde bir ilan yapmasının sebebi; doğunun sorunlarına bir takım reçetelere ve ilaçlara dikkat çekmek içindir. Yani İstanbul gibi büyük bir okyanusta büyük balıkların dikkatini çekip, kendi orijinal tespit ve çözümlerini nazarlara sunmak, ancak böyle garip ve görülmemiş bir ilan ve meydan okuma ile mümkündür.

Risale-i Nurları övmesi tamamen Kur'an ve onun elmas hakikatlerine, bu zamanda güzel bir ayna ve şeffaf bir vesile olmasından dolayıdır. Yoksa kendine bir mevki ve makam iras etmiyor. Üstad Hazretlerinin kendini beğenmediği ve nefsine makam vermediğine bütün hayatı ve eserleri şahittir. Şu sözleri bu inceliğe işaret eden güzel bir levha hükmündedir:

"Ya şahsımı mübarek ve makam sahibi zannedip gelir. O kapı dahi kapalıdır. Çünkü ben kendimi beğenmiyorum; beni beğenenleri de beğenmiyorum. Cenâb-ı Hakka çok şükür, beni kendime beğendirmemiş."(1)

Benzer ifade ve haller başka büyük zatların hayatında görülmüştür. Mesela Abdulkadir Geylani Hazretlerine ait bir ifadeyi Üstad bize şu şekilde aktarıp ve yorumlamaktadır:

"Hazret-i Şeyh, veraset-i mutlaka noktasında, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın kadem-i mübarekini omuzunda gördüğü için, kendi kademini evliyanın omuzuna o sırdan bırakıyor. Kasidesinde zahir görünen, temeddüh ve iftihar değil, belki tahdis-i nimet ve âli bir şükürdür. Yalnız bu kadar var ki, muhibbiyet makamı olan makam-ı niyazdan mahbubiyet makamı olan nazdarlık makamına çıkmış. Yani tarik-i acz ve fakrdan, meşreb-i aşk ve istiğraka girmiş. Ve kendine olan niam-ı azime-i İlâhiyeyi yâd edip, bihakkın müftehirane şükretmiştir."(2)

Üstad Hazretleri burada Hazreti Gavs'ın **“Benim ayağım evliyaların omzunda”** sözünün ne manaya geldiğini izah ediyor. Burada bir dava ve övünme değil, temsil ettiği Al-i Beytin şahs-i manevisinin bütün evliyaların üstünde bir makamda olduğunu ve velayete ancak bu Al-i Beytin dairesinde ulaşılabileceğini ifade ediyor.

Bu ifadenin diğer bir boyutunda da Hazreti Gavs'ın Allah katındaki makam ve mevkisinin ne kadar yüksek ve ulvi olduğuna işaret vardır. Yani normalde acz ve fakr yolu ile giden Hazreti Gavs, bir anda manevi bir istiğrak ve aşk ile mahubiyet makamına girince, acaip bir şekilde naz makamı ile üstündeki nimetlere şükür makamında zahiren övünmek, hakikat noktasında şükür olan o sözleri sarf etmiştir. Çok büyük evliyalarda da bazen bu istiğrak ve aşk halleri görülmüş.

İstiğrak, manevi sarhoşluk ve aşkın verdiği cezbe halidir. Hazreti Şeyh de böyle bir hale girip şükür makamında **“Benim ayağım evliyaların omzunda”** demiş.

Dipnotlar:

(1) bk. [Mektubat, Yirmi Altıncı Mektup, Dördüncü Mebhas](#)

(2) bk. [Sikke-i Tasdik-i Gaybî, Sekizinci Lem'a](#)

"İtikaddaki imamımız Bediüzzaman hazretleridir." diyebilir miyiz? İmam Maturidi ve Eşari hakkında isimlerinden başka bir şey bilmiyoruz...

İmam Maturidi ile Üstad'ın fikri arasında herhangi bir ayrılık ya da farklılık zaten yoktur. Ehlisünnetin büyük imamları ekseri olarak hak olan itikat imamları arasındaki itikadi farkları hakiki fark olarak değil, lafzi fark olarak değerlendirmişler. Bu fikre binaen itikat açısından bütün ümmet bir ve beraberdir.

Bizim İmam Maturidi'yi şahsen bilmemiz önemli değildir, önemli olan onun çizmiş olduğu sistemin örf ve kültür olarak toplum içine yerleşmiş olmasıdır. Yani biz zaten kültür ve örfümüzde İmam Maturidi'yi yaşıyor ve onun doğrultusunda hareket ediyoruz.

Risale-i Nurlar ekseri olarak; iman ve akaidin temel noktalarına ve kati esaslarına mesai sarf etmiştir. İtikad imamları ise ekseri olarak iman ve akaidin teferruat ve detay kısmına bakmışlar. Bu sebeple Üstad'ın kulvarı ile İmamların kulvarları biraz farklıdır. Risale-i Nurların çok az yerinde imamların sahasına girilmiştir. Ve Üstad ekseri olarak da İmam Eşari'yi desteklemiştir. Her ikisi de hak olması ve aralarında hakiki bir ihtilaf bulunmamasından dolayı, hangisi tercih edilse kişinin tercihinine kalmıştır.

"Sekiz senedir birtek gazete okumak arzum olmadı ve okumadım..." Üstad zamanında müsbet gazete olmadığından mı okumuyormuş, yoksa Üstad gazeteye toptan mı karşı?

Gazeteye karşı olduğu için değil, gazetelerin bahsettiği meseleler afaki meselerdir. Daha önemli meseler varken, onlarla uğraşma zamanı olmadığını söylüyor. Şimdilerde gazeteler siyasetin propaganda aleti olmuştur. Gazete, siyaset yapmak demektir. Zamanımızın siyaseti de yalan dolandan ibarettir. Kimse gazete okumakla alim olmaz. Ama kitap okumakla kendini çok daha iyi yetiştirebilir?

"Sizler hep Bediüzzaman'dan bahsediyorsunuz, onu - haşa- Peygamber (asv)'den üstün tutuyorsunuz." diyenlere nasıl cevap verebiliriz?

Bu konuda her iki tarafa da düşen vazife vardır. Nur Talebeleri Üstad'ın ismini iki de bir dile getirmemeye dikkat etmelidirler. Karşı taraf da bunu normal görmelidir. Bir talebe sürekli öğretmeninden, bir çocuk iki de bir babasından bahsettiği gibi; Bediüzzaman'ın kitaplarından İslamı öğrenenlerin de iki de bir onun ismini vermelerini normal karşılamalıdır.

Kaldı ki, Üstad'ının ismini iki de bir nazara verenler sadece Nur Talebeleri de değildir. Her cemaat ve tarikat mensunu, bağlı bulunduğu zatın ismini sürekli kullanır. Esasen bunda yadırganacak bir durum yoktur. Ama yine de dikkat etmekte fayda vardır. Risalelerin mesajını verdikten sonra, Üstad'ın ismin vermek zorunda değiliz. Nitekim, imani bahislerle ilgili risalelerin sonunda Üstad, ismini yazmamıştır.

"Ümmetim içinde bir adam bulunur ki, onun şefâatiyle Allah Benî Temîm kabilesinden daha fazla insanı (cehennemden çıkarıp) cennete girdirir." hadisindeki şahsiyetin; Üstad Hazretleri olma imkanı ne derecedir?

Bu gibi manası müphem hadisler hayra ve fazilete teşvik etmek içindir. Yani ümmetin salih ve alim insanlarını, o belirsiz şahıs olmaya bir teşvik bir motive etme taktiğidir. Nasıl geceler içinde Kadir Gecesi müphem bırakılarak, bütün gecelerin ihya edilmesine bir rağbet uyandırılmış ise, bu gibi hadislerde de fazıl ve hayırhah bir şahıs tespit edilerek, o olunmaya teşvik edilmektedir. Ama hakikatte öyle birisi vardır, lakin kimin olduğu bilinmiyor ve bilinmemesi, her alim ve evliyanın o şahıs olma imkanını temin ediyor.

Bu yüzden herkes kendi şeyh ve mürşidini o olarak görmek istiyor ve öyle görmesinde de bir sakınca bulunmuyor. **Yalnız, başkalarının kendi şeyhini ya da mürşidini o makamda görmesini tenkit edip inkar etmemek gerekir.** Bu müphem şahsa Üstad Hazretleri fazlası ile yakışır, lakin bu bakış açısı katiyet ifade etmez, olsa olsa bir kanaat bir yorum olur.

"Üstad Bediüzzaman Said Nursi'yi, neden asmadılar veya asamadılar?" sorusuna nasıl cevap verebiliriz?

Öncelikle hayatı veren Allah olduğu gibi, onu alan da Allah'tır. Kader fetva vermedikten sonra; en zalim ve gaddar insanlar da olsa bir halt edemezler. Yani insanların yaşamasına ve ölmesine hakimler değil, Allah karar verir.

Tarihte birçok Peygamberler ve Allah dostları, güçlü ve kudretli zalimlere karşı meydan okumalarına ve onlara karşı mücadele etmelerine karşın, onları idam edemediği gibi, en küçük bir zarar da verememişlerdir. Demek zarar da menfaat de Allah'ın elindedir. Hazreti Musa (as)'ın Firavuna karşı mücadelesi ve onun zulüm ve şerrinden muhafaza edilmesi buna güzel bir örnektir. Üstad Hazretlerinin hayatına dikkat ile bakanlar, Allah tarafından nasıl muhafaza edildiğini görür. Sadece İstiklal Mahkemeleri değil, Üstad'ın bütün hayatında yüzlerce ölümden korunma hakikati hükmediyor. Bu açıdan bakacak olursak; Üstad'ın idam edilememesi kaderin bir fetvasıdır.

Üstad Hazretleri İstiklal Mahkemelerine karşı boyun eğmemiştir. Boyun eğmemesi Cumhuriyet karşıtı olmasından dolayı değil, yapılan haksızlık ve zulümlere karşı olmasındandır. Boyun eğmemek, bugünkü tabirle sivil itaatsizlik anlamındadır. Yani Üstad hiçbir zaman o dönemde tatbik edilen keyfi ve gayr-i İslami kanunlara uymamıştır. Bu uymamanın cezası olarak da hapis ve sürgün hayatı yaşamıştır.

Yani Üstad Hazretleri belki idam edilmemiştir; ama idamdan daha ağır bir sürgün ve hapis hayatı çekmiştir. Bu da Üstad'ın onların haksızlıklarına boyun eğmediğinin en büyük vesikası hükmündedir.

İdam edilenler haklı davasında şehit olmuşlar, edilmeyenler de başka cezalara çarptırılmışlardır. Yoksa hakkın ve mücadelenin tek ölçüsü idam olunmak değildir. Yani idam edilenler haklı idi, idam edilmeyenler haksız ve sistemle barışıkta önermesi doğru ve sağlıklı bir önerme değildir.

Hazreti Bilal (r.a) ve Hubab (r.a) çok eziyet çektiler, Hazreti Ebu Bekir (r.a) ve Hazreti Osman (r.a) daha az sıkıntı çektiler, öyle ise onlar Mekke düzenine daha az karşı idiler demek nasıl yanlışsa, Üstad ve diğer bazı İslam alimlerinin idam edilmemesi, sisteme taraftar oldukları anlamına gelmez.

"Ben, benden sonra erkekler için kadınlardan daha tehlikeli bir fitne bırakmadım." hadisi ile ilgili risalelerde bilgi var mı? Üstad'ın evlenmemesini bu hadise bağlayabilir miyiz?

"Ben, benden sonra erkekler için kadınlardan daha tehlikeli bir fitne (imtiħan sebebi) bırakmadım." (Buhari, Nikah)

Kadınlara imtiħan olması ve erkekler için zarar ve tehlike arz etmesini, birkaç başlık altında değerlendirebiliriz:

Ahlaki dejenerasyon: Kadınlara, bazı ideolojik bakışları telkin ederek, İslam ahlakından uzaklaştırma projeleridir. Amaç kadını İslam ahlakından uzaklaştırıp, seküler fikirler ile günahlara ve haramlara teşvik etmektir.

Açılıp saçılma: Kadının en çok zarar gördüğü alan bu alandır. Yani tesettürü atıp açılmak ve saçılmak ile güven ve sadakati sarsmak. Bugün kadın, bayağı bir meta gibi her sektörde vücudu pazarlanıyor. Kadın hem açıklık ve saçıklık ile pis nazarlara hapis oluyor, hem de genel ahlakı bozuyor. Hem de aile hayatını zedeleyip gayri meşru ilişkilere ivme kazandırıyor.

Moda altında israfa teşvik: Kadınlara kurulan bir tuzak da tüketim çılgınlığıdır. İslam dininde esas olan iktisat ve israftan kaçınmaktır. Ama kapitalist ve dinsiz felsefe, insanları bilhassa kadınları, israf ve gereksiz tüketime teşvik ile kulluğun önündeki en önemli engel olan geçim derdini ziyadeleştirerek; insanları dünyada boğmak istiyorlar. Moda illeti bilhassa kadınları tesirine alıp, dünya yükünü birden bine çıkarıp geçimsizliğe ve haramlara teşvik ediyor. Bazen bir koca, karısının gereksiz harcamaları yüzünden rüşvet ve hırsızlığa giriyor, günümüzde bu tip insanlara çok rastlanmaktadır.

Feminel duruş: Kadınları birtakım felsefi fikirler ile özgürleşme adı altında kocasına karşı gereksiz bir dikbaşlılığa teşvik etmektir. Halbuki İslam aile hayatında belli rolleri tespit ve tayin edip, erkek ve kadını uymaya davet ediyor. Kadın kendine biçilen rolü, erkekte kendine biçilen rolü yapmak durumundadır, yoksa ortada aile hayatı diye bir şey kalmaz. Peygamberimiz (asv) meşru işlerde kadına itaati emrederken, feminizm bunun tersini kadına telkin ediyor. Gereksiz

bir dikbaşlılığı ve geçimsizliği kadına rol olarak biçiyor.

Üstad Hazretlerinin evlenmemesi, tamamen iman ve Kur'an hizmeti içindir. Şayet Üstad Hazretleri evlenip çoluk çocuğa karışsa idi, ağır müceddidlik yükü ve imanı kurtarma vazifesi sekteye uğrayacaktı. Hem iman hizmeti, hem de ailesi bakımından evlenmesi zarar olacaktı. **Zira ömrü zindanlarda ve sürgünlerde geçen bir şahsın ailesi çok sıkıntı çekerdi.** Bu sebeple hem kader, hem de şartlar Üstad'ın evlenmesine müsait değildi.

"Kadınlar yuvalarından çıkıp beşeri yoldan çıkarmış; yuvalarına dönmeli

إِذَا تَأَتَّى الرَّجَالُ السُّفَهَا ءِ بِالْهَوَسَاتِ إِذَا تَرَجَّلَ النِّسَا ءِ النَّاشِرَاتِ
بِالْوَقَاحَاتِ

Sefih erkekler hevesâtına uyarak kadınlaştığında; nâşize kadınlar da hayasızlıkla erkekleşir."

"Mimsiz medeniyet, taife-i nisâyı yuvalardan uçurmuş, hürmetleri de kırmış, mebzul metâi yapmış. Şer'-i İslâm onları"

"Rahmeten davet eder eski yuvalarına. Hürmetleri orada, rahatları evlerde, hayatı âilede. Temizlik ziynetleri."

"Haşmetleri hüsn-ü hulk, lütf-u cemâli ismet, hüsn-ü kemâli şefkat, eğlencesi evlâdı. Bunca esbab-ı ifsat, demir sebat kararı"

"Lâzımdır, tâ dayansın. Bir meclis-i ihvanda güzel karı girdikçe, riyâ ile rekabet, haset ile hodgâmlık depretir damarları."

"Yatmış olan hevesat birden bire uyanır. Taife-i nisâda serbestî inkişafı, sebep olmuş beşerde ahlâk-ı seyyienin birden bire inkişafı."

"Şu medenî beşerin hırçınlaşmış ruhunda, şu suretler denilen küçük cenazelerin, mütebessim meyyitlerin rolleri pek azîmdir. Hem müthiştir tesiri." (HAŞİYE 2)

"Memnu heykel, suretler, ya zulm-ü mütehaccir, ya mütecessid riyâ, ya muncemid hevestir. Ya tılsımdır; celb eder o habis ervahları."

"(HAŞİYE 2) : Nasıl meyyite bir karıya nefsanî nazarla bakmak nefsin dehşetle alçaklığını gösterir. Öyle de, rahmete muhtaç bir biçare meyyitenin güzel tasvirine müştehiyâne bir nazarla bakmak, ruhun hissiyât-ı ulviyesini söndürür." (1)

Üstad Hazretlerinin Lemeat adlı eserinde yapmış olduğu bu değerlendirme, hadisin mana ve esasına işaret ediyor. Ahir zaman olan bu zamanda, insanların ahlaklarının bozulmasında kadınların rolü çok büyüktür. Kadınların açılmaları ve günaha davet eder bir vaziyete girmeleri, genel ahlakın bozulmasında önemli bir faktördür.

(1) bk. [Sözler, Lemeat](#)

Üstad "Ben görmediğimi yazmam" demiş midir, bu konudaki tavrımız nasıl olmalıdır?

Görmek, sadece göz ile değil, kalp, ruh, akıl vs duygular ile de olabilir. Elbette Üstad Hazretleri sahip olmuş olduğu bütün hasseleri ile şu kainatın bir seyircisi, bir mütefekkiridir. Ve gördüklerini ve hissettiklerini kaleme almıştır.

[Risale-i Nurlar](#), şu kainatın latif ve nurani bir seyircisi ve keskin bir mütefekkiri olduğuna göre, elbette müellifi daha ziyade görmüş ve gördüklerini yazmıştır. Görmeyi bu anlamda anlarsak, evet Üstad Hazretleri gördüğünü yazmıştır. Bu manaya kimsenin bir itirazı olamaz. Yok ceset ve kalıp noktasında gidip görmüş, manası kastediliyor ise, buna dair bir delil ve sarahat elimizde mevcut değildir. Hem de mesleğimiz olan delil ve burhana da mugayir bir tavır olur, böyle bir iddianın içinde olmak. Zira asrımız ikna ve ispat asrıdır, ikna ve ispata uygun olmayan şeyleri iddia etmek bu asrın ayarına uymaz. Şimdi biz ispatsız ve delilsiz bir şekilde, "Üstad Hazretleri maddi cesedi ile yıldızlara çıkmış ve dolaşmış" desek bu medyaya da iyi bir malzeme olur. Farzı muhal böyle bir şey keramet nevinden olmuş olsa bile, izhar ve ilanı uygun düşmez.

Özet olarak Üstad'ın fikren kainatı gezdiği ve gördüğü doğrudur; lakin ceset noktasından bir şey söylemek doğru olmaz.

Üstad Bediüzzaman Said Nursi, Müctehid midir?

"Altıncı Mukaddeme"

"Meselâ, tefsirde mezkûr olan herbir emir, tefsirden olmak lâzım gelmez. İlim ilme kuvvet verir. Tahakküm etmemek şarttır. Şöyle müsellemtandır ki: Hendese gibi bir san'atta mahir olan zat, tıp gibi başka san'atta âmî ve tufeylî ve dahil olabilir. Ve kavaid-i usuliyedendir ki: Fakih olmayan, velev ki usûlü'l-fıkıhta müctehid olsa, icmâ-ı fukahada muteber değildir. Zira o, onlara nispeten âmîdir."(1)

Üstad'ın bu ifadelerinden, her müctehit kendi sahasında muteber ve hüccettir, diğer sahalarda ise muteber ve hüccet olmayabilir. Bu noktadan Üstad Hazretleri, kendi sahası olan iman ve akaid noktasında asrın müceddidi ve müctehididir. Lakin dinin diğer alanlarında müctehit olmayabilir, o konuda başka müctehitlere tabi bulunabilir.

Nitekim tarihte bir alanda müctehit iken, başka alanlarda mukallid olan çok müctehitler vardır. Mesela; hadis sahasında müctehit olan İmam Buhari (ra) fıkıh noktasında mukallittir. Dinin bir çok sahasında müctehit olan İmam Gazali (ra) fıkıhta İmam Şafi (ra) tabidir.

Diğer bir husus; imkan ile vukuatı birbirine karıştırmamak gerekir. İmam Gazali fıkıh sahasında muteber bir müctehit olmak imkan dahilindedir; ama vakada böyle bir şey yoktur. Sırf imkan dahilinde diye, onu her sahada müctehit kabul etmek ilmi bir yaklaşım olmaz.

Üstad Hazretleri hem fıtrat hem de kabiliyet noktasından, belki bütün sahalarda içtihat kabiliyetinde idi, lakin vaka bakımından böyle değildir. Üstad Hazretleri bu kabiliyetini, bu asrın ihtiyaç ve gereği olan iman ve kelam sahasında sarf etmiştir. Üstad Hazretlerinin diğer alanlarda herhangi bir içtihat ve mezhebi söz konusu değildir, zaten meydanda böyle bir şey yoktur.

Özet olarak; Üstad Hazretleri potansiyel ve kabiliyet olarak her sahada müctehittir; lakin vaka ve realite noktasında sadece iman ve kelam noktasında müctehittir. Bunu iyi ayırmak lazımdır.

(1) bk. [Muhakemat, Birinci Makale.](#)

Üstad Bediüzzaman, Ehl-i sünnet İtikadını Nasıl Tanımlamıştır?

Ehlisünnet, bugünkü insanların anladığı şekilde; itikatta Eşari ve Maturudi, amelde ise; Hanefi, Maliki, Şafii ve Hanbeli mezhebinde olanların genel ve ortak bir adıdır. İslam dünyasının da ana gövdesini ve temel esasını oluşturan bir anlayış ve gelenektir. Kur'an ve Sünnet çizgisinden katiyetle ayrılmazlar. Harici fikir ya da felsefelerden çok az etkilenmiş bir ekoldür. Aynı zamanda Allah ve Resulü (asv)'ın razı olduğu bir dairedir; ümmetin ortak ve kolektif bir şuuru ve aklı gibidir. Bu sebeple bu dairenin dışına çıkan haktan sapmış olur.

Risale-i Nurların ehl-i sünnet hakkında varit olan bazı tespitlerini takdim edelim:

"Ulema-i ilm-i kelâmın ve usûlü'd-din allâmelerinin ve Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaatin dâhi muhakkiklerinin İslâmî akidelere dair çok tetkik ve muhakematla ve âyât ve hadisleri müvazene ile kabul ettikleri usûlü'd-din düsturları, şimdiki Risale-i Nur'un meşrebini muhafazaya emrediyor, kuvvet veriyor. Hattâ, hiçbir yerde, hattâ ehl-i bid'a kısmı da bu meşrebimize ilişemiyorlar. Hakikat-i ihlâs tam muhafaza edildiği için, her nevi ehl-i İslâm içine giriyor."(1)

"İşte, ey ehl-i hak ve ehl-i hidayet! Şeytan-ı ins ve cinnînin mezkûr desiselerinden kurtulmak çaresi: Ehl-i Sünnet ve Cemaat olan ehl-i hak mezhebini karargâh yap ve Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyânın muhkemat kalesine gir ve Sünnet-i Seniyyeyi rehber yap, selâmeti bul."(2)

"İşin asıl hayret veren noktası, birçok ulemanın tehlikeli yollara saptıkları en çetin mevzuları gayet açık bir şekilde ve en kat'î bir surette hallettiği gibi, en girdaplı derinliklerden, Ehl-i Sünnet ve Cemaatin tuttuğu nurlu yolu takip ederek sâhil-i selâmete çıkmış ve eserlerini okuyanları da öylece çıkarmıştır."(3)

"İhtar: Bu kuvvetin şu üç mertebeye inkısamı gibi, fûruatı da o üç mertebeyi hâvidir. Meselâ, halk-ı ef'al meselesinde Cebr mezhebi ifrattır ki, bütün bütün insanı mahrum eder. İtizal mezhebi de tefrittir ki, tesiri insana verir. Ehl-i Sünnet mezhebi vasattır. Çünkü bu mezhep, beyne-beynedir ki, o fiillerin bidayetini irade-i cüz'iyeye, nihayetini irade-i külliye veriyor."

(4)

"S - Cehennem şimdi mevcut olduğu takdirde, yeri nerededir?"

"C - Biz Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat, el'an Cehennemın vücuduna itikad ediyoruz, ama yerini tayin edemiyoruz." (5)

(1) bk. [Emirdağ Lâhikası-I, \(154. Mektup\)](#)

(2) bk. [Lem'alar, On Üçüncü Lem'a, Yedinci İşaret.](#)

(3) bk. [Tarihçe-i Hayat, Önsöz](#)

(4) bk. [İşârâtü'l-İ'câz, Fâtiha Sûresi](#)

(5) bk. [a.g.e., Bakara Sûresi, Âyet: 23 ve 24](#)

Üstad isteseydi veya yönelseydi, tüm ilimlerde eşsiz ve üst seviye kitaplar yazabilir miydi, hüsnüzanda ifrat mı etmiş oluruz böyle düşünerek?

Üstad Hazretleri, fitrat ve mizaç olarak bir deha derecesinde olduğu için, elbette yöneldiği ilim dallarında seçkin ve nadir zatlardan olurdu. Yani bu ihtimal dahilinde kalmak kaydı ile doğru bir tespittir. Lakin taassup ve ifrata giderek, bütün ilim dallarında gerçekten de tek ve benzersizdi, demek yanlış olur.

Diğer bir husus; Risale-i Nurlar Vehbi bir tefsirdir. Yani Risale-i Nurlar Üstad Hazretlerinin deha ve ilminden gelen bir tefsir değil, Allah'ın bu zaman insanlarına şiddetli bir ihtiyaçtan dolayı yazdırmış olduğu ilhami bir tefsirdir. Üstad Hazretleri burada sadece bir vesile ve vasıta; ama sıradan bir vesile ve vasıta da değildir.

Risale-i Nurlar ile sair maddi ilimleri mukayese etmek bu noktadan dolayı yanlış olur. Şayet Üstad Hazretleri maddi ilimlere yönelse idi, elbette bir Newton bir Einstein olması ihtimal dahilinde idi.

Üstad neden kendisi için "biçare, zayıf, kusurlu kardeşiniz, aciz ve sönük aklım" gibi ifadeler kullanmış?

Büüklüğün şeni küçüklüktür. Küçüklüğün şeni büyüklüktür. **Büyük insanlar kendilerine karşı savcı, başkalarına karşı ise avukat gibidirler.**

Kendilerinde kusur bulmak için pusuda bekleyen büyük insanlar, başkalarının en büyük kusurlarını örtmek veya görmemek için de gözlerini kaparlar. Tabiri diğer, kendi kusurlarına büyüteç ile bakan büyükler, başkalarının kusurlarına ise gözlerini yumurlar. Talebelerine; Aziz sıddık, kahraman, fedakar, sebatkar diye hitap eden Bediüzzaman, kendisine gelince yerden yere vurur kendi şahsını.

Üstad'ın Amerika'yı övmesi hususunda gelen eleştirilere nasıl cevap verebiliriz?

Tarihi olayları değerlendirirken, o tarihin şartları ve gerekleri ile değerlendirmek gerekir. Yoksa bugünün şartları ve gerekleri ile geçmişin olaylarını yargılamak ve değerlendirmek bizi yanılsa götürür.

Mesela bugünün gerekleri ve kafası ile İstanbul'un fethini değerlendirip desek neden Fatih Sultan Mehmet surları uçakları ile tahrip etmedi de toprakla tahribe çalıştı, demek ne kadar safsata olur herhalde anlaşılır.

Dünya sanayi devrimi ile eski dönem rejimlerini silip yeni iktisadi ve siyasi rejimlerin oluşmasına zemin hazırlamıştır. Bu yeni iktisadi ve siyasi zemin içinde sınıf kavgaları da gün yüzüne çıkmıştır. Sermaye ve emek çarpışması, 1918 Rus ihtilalinden sonra, komünist rejimin devlet düzeni haline gelmesi neticesi, kuramsal bir kimlik kazanmıştır. Artık dünya iki blok, iki kutup halini almıştır.

Bloklardan biri Sovyetlerin başını çektiği komünist blok, diğeri ise Amerika'nın başını çektiği kapitalist bloktur. Komünist blok kendi iktisadi ve felsefi yorumları içinde din kavramını düşman olarak görüp, dini yeryüzünden silmeyi prensip haline getirmiştir. Karşı blok olan Amerika ise dinin hamiliğini üstüne alıp, dünyanın her yerinde dini cemaat ve guruplara her yönden destek olmuştur. Bu durum, özellikle Hristiyan ve İslam alemi için ayrı bir yer tutar. Amerika Müslüman ülkelerinde dinsizliğin ve komünizmin yayılmaması için çok mücadele vermiştir.

Elbette "**düşmanımın düşmanı dostumdur**" bir kaide olmasından, İslam ülkeleri de Amerika ile iyi ilişkiler içine girmişlerdir. Hatta NATO örgütü ile bu ilişkiler askeri ve siyasi bir hüviyete bürünmüştür. Tabi Sovyetler Birliği de karşı hareket olarak Varşova paktını kurarak misilleme yapmıştır. Yani bu iki blok zaman zaman sıcak savaş zaman zaman da soğuk savaş süreci ile Sovyetler Birliğinin dağılmasına kadar mücadeleye devam etmişlerdir. Hristiyan alemi ile İslam alemi bu ortak düşmana karşı omuz omuza vererek yetmiş yıl beraber mücadele etmiştir. O zamanlarda Amerika ile Türkiye dost iki ülke idiler.

Ama Sovyet Birliğinin 1991 yılında yıkılması ve artık şartların da eskisi gibi

olmamasından dolayı, bu dostluk ve birliktelik tabi olarak bitmiştir. Amerika tek kutup ve blok olarak dünyaya hükmetmeye çalışmıştır. Artık tek hedefi kendi menfaat ve çıkarları olmuştur. Amerika'yı politikalarında sorgulayacak ve denetleyecek karşı bir blok olmayınca eski siyasi konumundan uzaklaşarak yeni hayali düşmanlar üretmeye başlamıştır. Kendine yeni düşman olarak İslam alemini seçmiştir. Amerika yönetimindeki Siyonist güçlerin de İslam alemini düşman ilan etmesinde etkisi çok büyüktür. Amerika içinde de insani ve İslami değerleri benimsemiş çok büyük bir kitle vardır, ama politik olarak izole edildikleri için etkileri hissedilmiyor. Onun için Amerika'yı topyekun düşman ilan etmek yanlış olur.

İşte Üstad Hazretleri dönemindeki Amerika ile şimdiki Amerika arasında böyle büyük farklar vardır. O dönemin şartlarında Amerika dost ve müttefik iken şimdilerde düşman olabilir. Biz kalkıp şu an ki gerçek ve gereklerin ışığında, ta Üstad Hazretlerinin dönemine bakarsak yanılırız, yanılırız. Onun için her şeyi kendi özel şartları ve gerekleri içinde yargılamamız gerekir. Eski zamanlarda dost olanlar şimdi düşman olabilir, ileri ki dönemlerde ne olur bilinmez. Belki Amerika İslam'ı kabul eder, eski Osmanlı olur; bu meselelere geniş bakmak gerekir.

Üstad'ın reformistlerle ilgisi var mıdır? İslam'da reform, İslam'ı yıkmak için mason stratejisi midir?

Öncelikle Risale-i Nurlar; her hususta ehlisünneti esas alan ve ona uygun bir tarz ile hareket eden manevi bir tefsirdir. Hiçbir hususta ve noktada ehlisünnete muhalefet etmez. Tam aksine Risale-i Nurlar ehlisünnetin bu zamanda sarsılmaz ve muhkem bir kalesidir.

Risale-i Nurların en birinci vazifesi imanının temel konularına gelen hücum ve saldırılara karşı set olmak ve onların inkarcı düşüncelerini çürütmektir.

Malum bu asırda fen ve felsefe ziyade geliştiği için inkar ve şüphede o derece artmış ve Kur'an'ın temel esaslarına müthiş bir hücum olmuştur. Risale-i Nurların birinci hedefi bu inkarcı fen ve felsefeden gelen itirazlara ve saldırılara kati ve sarsılmaz bir cevap vermektir.

Risale-i Nurların ikinci büyük hedefi bidat ve hurafeler ile mücadeledir. Yani Risale-i Nurlar katiyen bidatın yeni adı olan reforma karşıdır. Bidat ve reformcu düşüncelere karşı müthiş ve kati deliller getirerek, böyle zararlı fikirlerin yayılmasına set ve mani olmuştur. Sünneti esas alan ve sünneti teşvik eden onlarca risale Risale-i Nurlarda mevcuttur.

Risale-i Nurların diğer bir vasfı, hakikati, kimden olursa olsun kabul etmesidir. Yani "**fena ve fani adamın baki ve güzel şöyle bir sözü var**" demesi, Risale-i Nurların toptancı bir yaklaşım içinde değil, analitik bir düşünce metodu içinde olduğunu gösterir. Yani bir şahıs ya da ekolü toptan kabul veya inkar etmek yerine onların doğrusunu alıp yanlışını terk etmek yolunu esas alıyor.

Mesela [Mehmet Akif Ersoy](#)'un doğruları yüz ise bazı cüzi hata ve yanlışları olabilir, şimdi biz cüzi yanlışları için yüz doğrusunu inkar mı etmeliyiz. Yoksa onu hakikatli bir Mümin kabul ederken yanlış bazı fikirlerini de terk mi etmeliyiz. Elbette ikinci şık doğru olandır. İşte Risale-i Nurların şahıs ve ekollere bakış açısı bu şekildedir. Toptancı bir anlayış ile bir insan yada ekol ya doğrudur ya da yanlıştır demek yanlış bir tutum olur.

[Mevdudi](#), [Seyyid Kutub](#), [Hasan el Benna](#), [Şeyh Muhammed Abduh](#), [Cemaleddin Efgani](#) gibi İslam aydınları ve alimlerine bütünüyle yanlış ve batıl

nazarı ile bakmak nasıl bir hata ise, onların bazı ehlisünnete uymayan fikirlerini kabul etmek de aynı derecede hata ve yanlıştır. Biz bu mübarek zatların doğrularını alırız, yanlış bazı cüzi fikirlerini almayız. Meseleye böyle bakmak daha isabetli olur kanaatindeyiz.

Bu zatların mezheplere soğuk bakmalarının asıl sebebi mezhep taassubundan gelen bazı ihtilafları, İslam birliğine engel görmeleridir. Bazı mezhep cahilleri mezhebini din gibi gördüğü için, diğer hak mezheplere önyargılı ve hata nazarı ile bakmasından dolayı, İslam toplumlarında ayrışmalara hatta bazen çatışmalara sebebiyet veriyor. Bugün Irak'ta ki Şia-Sünni kavgasında olduğu gibi İslam ümmeti ortak düşmanına karşı birlik ve beraberlik temin edemiyorlar. Bu zatlar bu gibi arızlardan dolayı mezheplere biraz mesafeli durmuşlar tabi hata etmişler. Mezheplere mesafeli durmak yerine o cahillerin eğitilmesi daha isabetli bir yol olsa gerek. Üstad Hazretleri yukarda ismini saydığımız bazı İslam alimleri için İslam birliği noktasında "**seleflerim**" diyor ve onları yadediyor.

Üstad'ın Resimleri Sahih mi?

Üstadımızın kitapları, daha kendileri hayatta iken matbaada basıldı ve neşredildi. Bütün Risale-i Nur kitapları ve Tarihçe-i Hayat Üstadımız'ın zamanında yazıldı ve bizzat kendileri tarafından tashih edildi. Şayet denildiği gibi bir durum söz konusu olsa idi, bu duruma en evvel karşı çıkan elbette Üstadımız'ın kendisi olurdu.

Gerek Risalelerde, gerek abilerin hatıralarında ve gerekse Üstad ve Risale-i Nurlar ile ilgili yazılmış herhangi bir sağlam eserde, böyle bir şeye rastlayamadığımızdan, bu gibi ifadelerin mesnetsiz olduğu kanaatine vardık. Şayet bu iddiayı ortaya atanların dayandığı bir kaynak varsa, ortaya koyabilirler.

Üstad, anne ve babası vefat edince haberi olmamış mı, ya da hapiste miydi? Üstad, diğer kardeşlerinden - Abdülmecid abi hariç- kimse ile görüşmemiş mi?

Bu konuda yaptığımız araştırmada şu sonuçlara vardık:

Üstad'ın annesi Birinci Cihan Harbi'nin başlarında vefat ederken, babası, Üstad esarette iken vefat etmiştir. Birinde Üstadımız cephede, diğerinde ise esarettedir. Onun dışındaki hayatı ise hep takip, tarassut ve hapishanelerde, mahkemelerde geçmiştir.

Zamanın ulaşım ve iletişim imkanlarını da dikkate alırsanız, ailesi ile mülakatının zorlaştığını görmek mümkündür. Bütün bunlara rağmen, her vesile ile ailesinden haber almaya ve onlarla bir şekilde irtibat kurmaya gayret etmiştir. Bu konuda Lem'alarda şu ifadeler vardır:

"... Benim merhume validemin vefatıyla hususî dünyamın yarısı, onun vefatıyla vefat etmiş diyordum. Abdurrahman'ın vefatıyla da, bâki kalan öteki yarı dünyam da vefat etti gördüm..."(1)

Sürgün hayatından sonra aile fertleri arasında bizzat görüştüğü, kardeşi Abdülmecid ve yeğeni Abdurrahman başta gelmektedir.

(1) bk. [Lem'alar, Yirmi Altıncı Lem'a, On İkinci Rica.](#)

Üstadımızın Mezhebi Neydi ve İtikatta Hangi Ekolü Benimsemiştir?

Üstad Hazretleri; şafi bir çevrede yetişmesinden dolayı, doğal olarak **Şafi Mezhebi**'ne uymuştur; Risale-i Nur'da birkaç yerde bunu vurgular.

Üstad Hazretleri; fıkıh alanına girmemiştir, bütün mesaisini iman üzerine teksif etmiştir. Fıkıhta da kaynak olarak dört hak mezhebi göstermiştir. Yani Risale-i Nurlar iman ve akaid üzerine gitmiştir, fıkıh sahasını ise dört imama bırakmıştır. Bu yüzden bizim fıkıhta kıstasımız dört mezheptir.

Üstad Hazretleri belki bir mezhep kurup yeni içtihatlar yapabilirdi; ama zaman ve zemin buna müsaade etmediği için, bütün nazarını tehlikede olan iman üzerine yoğunlaştırmıştır.

İtikadi açıdan Üstad Hazretleri ve Risale-i Nurlar ehlisünnettir. Ehlisünnet içinde de daha çok **Eşari** ekolüne yakın duruyor. Bazen de her iki hak ekolü telif ediyor. Zaten Risale-i Nurların sahası imanın esasat kısmıdır, teferruat kısmını yine ehlisünnetin iki hak ekolüne havale ediyor, bazen gerekli gördüğü yerde fikrini beyan ediyor. Ama ille de hangi itikadi ekol denilirse, Eşari ekolü denilebilir.

31 Mart hadisesinin iç yüzü nedir ve Üstad Bediüzzaman Said Nursi'nin Otuz Bir Mart olayı ile irtibatı nedir?

31 Mart Vak'ası diye tarihe geçen bu olay, 14 Nisan 1909 tarihine rastlamaktadır. Tarihçiler bu olayın, kendi zulümlerini örtmek isteyen İttihadçıların, II. Abdülhamid'in tahttan indirilmesini temin etmek için, İngiliz Gizli Servisi'nin yardımı ile ve İngilizlerin aleti olarak tertipledikleri bir hadise olduğunda ittifak etmişlerdir. Ancak suç, samimi Müslümanlara yıkılsın diye, bir kısım dini sloganlar kullanılmış ve **“şeri’at elden gidiyor”** diye dine ve dindarlara hücum planları hazırlanmıştır. İttihadçılar, kendilerinin tertipledikleri bu olayı, dindarları mürteciler diye suçlayarak dindara yıkmışlar ve maalesef kendileri gibi düşünen tarihçileri de kullanarak, bu olayı en büyük irtica olayı diye takdim etmişlerdir. Böyle bir tertibi fiiliyata dökmek için hem yeterli sebepler vardır ve hem de memleketin bazı halleri böyle bir fitne için alevlendirici özellik arz ediyordu. şöyle ki:

Evvela, 31 Mart Vak'asının sebepleri nelerdi?

A) Bu olayın asıl sebebi, İttihadçıların yaptıkları zulüm ve istibdaddı. İttihadçılar, tam bir zorba kesilmişlerdi ve muhaliflerini sokoklarda öldürecek kadar azıtmışlardı. Mesela, İsmail Mahir Pasa, muhalif gazetecilerden Ahmed Samimi ve Hasan Fehmi Bey İstanbul caddelerinde açıkça öldürüldü ve faili meçhuller artmaya başladı. Sultan Abdülhamid, Meşrutiyetinn gereği icraya karışmıyor ve sadece temsil vazifesini görüyordu. Devlete daha çok hakim olmayı isteyen İttihadçılar, yabancı devletler tarafından Abdülhamid'e karşı bir şeyler yapmaya zorlanıyorlardı. Onlar için tek hedef, gölgesinden dahi korktukları Sultan Abdülhamid idi.

B) Osmanlı Devleti'ni yıkma planlarının yapıldığı Meclis'teki vekillerin değişmesi için, millet tam manasıyla kaynıyordu. Ermenistan ve Rum Pontus tartışmalarıyla uğraşan Meclis'teki vekillerden halk rahatsızdı.

C) İcradan uzak tutularak köşesine çekilmeye mecbur edilen Sultan Abdülhamid'in yeniden devlet ve millet lehine harekete geçmesini arzu edenler vardı. Çünkü İttihadçılar, İngilizlerin masası gibi, onu tahttan indirmek için

meşgullerdi.

D) Asker siyasete karışmıstı. Aldığı askeri ve dini terbiyeye aykırı işler yapmaya başlamıştı. Mesela Selanik ve Manastır'dan İstanbul'a getirilen III. Orduya ait subayları fiyakasından halk ve diğer ordu mensupları yaka silkmeye başlamışlardı. Bununla kalmayıp İttihadçılar, İstanbul'u korumakla görevli I. Orduyu tahkir ederek, III. Ordu'nun Selanik'teki tümeninden nigahbân-i hürriyet ve muhâfiz-i meşrutiyet adıyla avcı taburlarını İstanbul'a sevk ettiler.

E) Hasan Fehmi Bey başta olmak üzere, faili meçhul olayların artması milleti tedirgin ediyordu.

F) İttihadçılar kendilerine muhalif gördükleri subayları ve hatta askerleri kadro dışı ediyorlardı; açıkça bir tasfiye hareketi başlamıştı. Bu durum da ciddi bir gerginlik sebebiydi.

G) Hürriyet adı altında her türlü ahlaksızlık serbest hale gelmişti. Açıkça şer-i serife aykırı işleri yapan İttihadçılara karşı, halkta ve özellikle de sağını solundan ayıramayan Derviş Vahdet gibi bazı dindarlarda, idareye karşı bir nefret oluşmaya başlamıştı.

Bütün bu sebeplerin bulunduğu bir ortamda, özellikle 24 Temmuz 1908 - 14 Nisan 1909 tarihleri arasında, her iki tarafa ait gazeteler, gerginliği artırıcı yayınlar yapıyorlardı. Partiler, sanki bir iç savaş olacak gibi fedai yazmaya başlayan cemiyetler kurmaya başladılar. İttihadçılar, zafer sarhoşluğuyla baskı ve zorbalıklarını daha da artırmaya başladılar. Sınırsız hürriyet anlayışı, askerlere kadar aşılandı ve erler subaylara itaat etmez hale geldiler. Dine ve ahlaka aykırı bazı şeyler, askerlere telkin edilmeye başlandı. Orduda itaat ve ahlak bozulmaya başlayınca, dinde hassas ama muhakeme-i akliyyede eksik olan bazı nâdânlar, iyilik yapıyorum zannıyla bazı fitne tohumlarını ekmeye başladılar. Hürriyetin yanlış anlaşılması ve tatbik edilmesi sonucunda, devletin idaresi cahillerin elinde kaldı ve herkes kendi başına hareket eder hale geldi. İstanbul serseri mayınlarla dolu bir hale gelmişti.

İşte İngiliz Gizli Servisi'nin tahrikleriyle hareket eden İttihad ve Terakkiciler, 31 Mart 1325 günü yani 14 Nisan 1909 tarihinde, gergin durumu fırsat bilerek tertiplerini fiiliyata dökmeye karar verdiler ve III. Ordudan getirdikleri avcı taburlarına mensup neferlerin fişegini patlattılar. Başlarında tek bir subayın dahi bulunmadığı ve sadece başçavuş ve çavuşların komuta ettiği bu erler, “**şeri'at**

isterüz” deyü isyan ettiler. Ayasofya ve Sultanahmed Camii önlerinden toplanan kalabalık, Sadrazam Hüseyin Hilmi Paşa ile Meclis-i Meb’usan Reisi Ahmet Rıza Bey’in azlini ve bütün İttihadçıların sürgün edilmelerini istiyorlardı. Yukarıda zikredilen sebeplerden dolayı, isyan eden askerlere, başta hamallar olmak üzere her çeşit insan karışmıştı.

Görünürde İttihadçılara karşı, şeriatı ve onun teminatı olan Abdülhamid’i kurtarmak için yapılmış bir isyandı. Ancak tamamen İttihadçıların ve İngiliz Gizli Servisi’nin, Abdülhamid’i tahttan indirmek ve bu arada dindar halkı da ezerek gözdağı verilmek için yapılmış bir tertipti. Bu serseri mayın gibi isyan eden askerler, İttihadçıların ileri gelenlerinden Ahmet Rıza Bey zannederek Adliye Nâziri Nâzım Paşa’yı ve Gazeteci Hüseyin Cahid zannıyla da Milletvekili Emir Şekib Arslan Bey’i öldürdüler. Sultan Hamid, II. Tümen kumandanını çağırarak âsileri dağıtmasını istedi; ancak Padişah’ın talimatını dinlemeyen komutan Ordu Komutanından emir almadığını söyleyecek kadar alçalmıştı. Maalesef İttihadçı olan ve sonradan bu haline çok pişman olan Mahmud Muhtar Paşa ise, emir vermemekte direndi. Daha sonra isyan eden bu cahil askerlere, kendileri gibi cahil olan hamallar ve de sağını solundan fark edemeyecek kadar ahmak olan bazı dindarlar da katıldı. Zaten İttihadçıların muhalifleri de böyle bir fırsat bekliyordu. Onlar da akıllı hareket edemediler. İş, çığırından çıkmıştı. Bediüzzaman başta olmak üzere, bir kısım akıllı İslam alimleri, askerlere ve hamallara, bunun bir oyun olduğunu ve oyuna gelmemeleri gerektiğini ikaz ettiler. Hatta Bediüzzaman, bir nutuk ile sekiz taburu itaata getirmişti.

İttihadçılar, İngilizlerin aleti olmuşlar ve bütün Müslümanların ümidi haline gelen Abdülhamid’i indirmekten başka gaye gütmemişlerdir. Bu olayı kendileri tertip etmelerine rağmen, ısrarla bir irtica olayı olduğunu ifade etmeleri, günümüze kadar gelen devlet ile milletin arasını açmak adedinin kötü bir başlangıcı oldu.

Fırsatı ganimet bilen İttihadçılar, olaylar büyüyünce, Selanik’ten Hareket Ordusu adını verdikleri kuvvetleri, Padişah’ı kurtarmak gibi yalancı bir sloganla İstanbul’a sevk etmeye başladılar. Bu hareket ordusunun sadece kumandanı olan Mahmut Şevket Paşa Müslüman ve Türk’tü. Askerlerin çoğu, yağmacı ve Müslüman katili olan Makedonyalılarıydı. Tam bir çapulcu ordusuydu. Olayın vahametini anlayan İstanbul’daki generaller ve özellikle I. Ordu Komutanı Nazım Paşa, Sultan Abdülhamit’e müdahale etmeleri gerektiğini anlattılsa da, Müslümanı Müslümana kırdırmayacağını söyleyen Padişah, onlara gerekli

talimatı vermedi. I. Ordu Kumandanı Nazım Paşa'ya, Hareket Ordusu'na silah çekmemeleri için yemin bile ettirdi. 25 Nisan'da Hareket Ordusu, Yunan ordusu gibi davrandı ve Yıldız Sarayı'nı yağmaladı. Kütüphane dışında Padişah'ın altın arabasını bile parçalayıp götürdüler. Daha sonra da 27 Nisan 1909'da Meclis-i Umumi'yi toplayarak Abdülhamit'i hal' kararını silah zoruyla çıkardılar. En önemli ithamları, 31 Mart Vakasını tertip etmekle suçlamak idi. Hâlbuki bu tamamen yalandı. I. Orduya talimat vermemekte direnen Padişah, Müslümanı Müslümana kırdırmakla itham ediliyordu.

Kısaca 31 Mart Olayı, İttihadçıların tertipledikleri bir fitneydi; ancak muhalifleri olan Kâmil Paşazâde Said Paşa, İsmail Kemal Bey, muhalif gazetecilerden Mizancı Murad ve Volkan Gazetesi baş yazarı Derviş Vahdeti gibi bazı safdiller de durumdan pasta çıkarmak uğruna ateşe körükle gittiler ve fitne ateşini söndürmek yerine daha da alevlendirdiler. Neticede düşmanlar kâr etti; devlet, millet ve din zarar etti. Çünkü kurulan Divan-i Harbi-i Örfî çok masumları idam sehpalarında sallandırdı. Din düşmanı kesimlerin eline de tam bir irtica sermayesi verilmiş oldu. Bediüzzaman gibi allâmeler bile, 31 Mart Olayı ile suçlandılar; ama beraat ettiler. (1)

Dipnot:

1 - Kur'an, Ahmed Bedevi, Inkılap Tarihi ve Jön Türkler, sh. 276 vd.; Osman Nuri, Abdülhamid-i Sâni ve Devr-i Saltanat, c. I, sh. 111; Danismand, Osmanli Tarihi Kronolojisi, c. II; Öztuna, Osmanli Devleti Tarihi, c.I, sh. 616-619; Bediüzzaman Said Nursi, Âsâr-i Bedî'iyye, sh. 309, 316-317, 324, 395-396, 441; Mektûbât, sh. 429; Badilli, Tarihçe-i Hayat I, sh. 235-260

“Tarihçiler bu olayın, kendi zulümlerini örtmek isteyen İttihadcıların, II. Abdülhamid'in tahttan indirilmesini temin etmek için, İngiliz Gizli Servisi'nin yardımı ile ve İngilizlerin aleti olarak tertipledikleri bir hadise olduğunda ittifak etmişlerdir.”

Kaynak: Prof. Dr. Ahmet Akgündüz (Yeni Dünya Dergisi - Araştırma)

Abdulkakim Arvasi'nin Said Nursi'ye Eskişehir cezaevinde iken gönderdiği mektup (En'am suresi 122. ayet ile ilgili olan) yayınlandı mı? Yayınlandı ise nereden okunabilir?

Abdulkakim Arvasî'nin Said Nursi'ye, Eskişehir cezaevinde iken, herhangi bir Sure-i Kur'ânî'yeyi ihtivâ eden bir mektup gönderdiğine dâir bilgiye rastlayamadık. Ne risalelerde ve ne de bu konuda araştırma yapmış uzmanlardan -ki bizzat arayıp sorduk- böyle bir bilgiye rastlayamadık. Ancak bizim rastlayamamız, böyle bir hâdisenin olmadığı anlamına gelmez. Birileri bunu araştırıp tespit ederse, bilinmeyen bir vak'ânın ortaya çıkmasına hizmet etmiş olur. Bizler de öğrenmiş oluruz.

Abdülhamit basiretli padişah olduğu halde, neden meşrutiyete karşı çıkmış; Üstadımız neden meşrutiyeti desteklemiş, ikisinin de aynı safta olması gerekmez miydi, Üstadımız Abdulhamit hakkında kötü söz sarfetmiş mi?

Olayları değerlendirirken, olayın cereyan ettiği mekan ve zaman şartlarını da iyi analiz etmek gerekir. Abdulhamid Han bir padişah ve kökü altı yüz yıllık olan bir geleneğin temsilcisi. Üstelik Osmanlı devleti çok zor bir dönem geçirmekte. Elbette bu şartlar içinde ve hazır olmayan bir sosyal yapıda Abdulhamid'in konumunu ve şartları göz önüne almadan, "**Neden meşrutiyeti tam manası ile savunmamıştır?**" denilemez.

Üstad Hazretleri hem mütefekkir hem alim hem de şartların kaydı altında olmadığı için, sorunları daha net daha geniş ve daha ihatalı görebiliyordu. Üstad Hazretleri sadece o zamanın değil, ta elli yüz sene ilerisinin getirilerini sezebiliyordu ve ona göre reçete sunuyordu. Abdulhamit iyi bir Müslüman iyi bir padişah olabilir, ama ilim ve tefekkür noktasında Üstad Hazretleri kadar ileri ve keskin değildir.

Hem iki makbul şahsın, her konuda ittifak etmesi şart değildir. Bazen farklı düşünüp farklı şeyleri savunabilirler. Nitekim cemel vakasında iki makbul taraf kılıç kılıca gelmişlerdir. Bu gibi ihtilaflar ve farklı düşüncüler, hatta yanılmalar kişilerin kıymet ve değerini düşürmez.

Özet olarak Üstad Hazretleri ile cennet mekan Abdulhamid Han arasında şahsi bir husumet veya mücadele söz konusu olmamıştır. Said Nursi Hazretleri Osmanlının yenilenip hasta halinden kurtulması için proje üretip bunu teklif etmiştir. Maalesef o zamanın Osmanlı bürokrasisi Said Nursi hazretlerini anlamadığı için, onu bir takım siyasi oyunlarla tımarhaneye atmışlardır. Üstadı tımarhaneye attıranlar Osmanlının köhne bürokrat zihniyetidir, aynı zihniyet Abdulhamit Han'ı da tahtan indirmişlerdir. Üstad Hazretleri daima Abdulhamid'i takdir ve tahsin etmiştir.

Abdulhamit han, neden Bediüzzamanı tımarhaneye gönderdi; Sultan mı yanlış yaptı, yoksa Said Nursi mi? Ben zamanın en güzeli olarak sadece Hazreti Muhammet Mustafayı (sav) görüyorum...

Bediüzzaman ismi, kelime olarak; bulunduğu zamanın en güzeli ve en benzersizi anlamındadır. Yoksa bütün zamanların ve mekanların en güzeli ve benzersizi anlamında değildir. Zaten bu ve buna benzer unvanları insanlar sevdiklerine yakıştırırlar. Yoksa bu zatlar kendilerini bu unvan ile yad etmiyorlar. Üstad'a bu unvanı zamanın ileri gelen alimleri ve onu seven talebeleri vermiştir. Üstat Risale-i Nur'un birkaç yerinde bu unvanı kendi üzerine almayıp, iman ve Kur'an hakikatlerinin tefsiri olan Risale-i Nurlara veriyor. Şahsının sena edilmesinden de rahatsız oluyor.

Hazreti Muhammed (sav) Efendimiz bütün zamanların ve bütün mekanların en güzeli en mükemmelidir. Onunla hiçbir yaratılmış mukayeseye gelemes. Said Nursi Hazretleri, iki cihan serveri Hazreti Peygamber (sas)'in ümmetinden bir talebesi iken, nasıl olur da kıyasa gelebilsin. İnsanın böyle bir kıyastan titremesi gerekir.

Risale-i Nur'u ciddiyetle tahkik edenler şunu anlarlar ki, Efendimiz (sas) ile ilgili yazılan eserler içinde Hazreti Muhammed (sav)'i bu kadar güzel anlayan ve anlatan, seven ve sevdiren nadirattandır. Biz toplum olarak peşin hüküm ve ön yargıda maalesef çok ileriyiz. Halbuki araştırmak ve tahkik etmek müminin bir şıarı olması gerekir.

Said Nursi ile cennet mekan Abdülhamid han arasında şahsi bir durum yoktur. Said Nursi Hazretleri Osmanlının yenilenip, hasta halinden kurtulması için proje üretip, bunu teklif etmiştir. Maalesef o zamanın Osmanlı bürokrasisi Said Nursi Hazretlerini anlamadığı için, onu bir takım siyasi oyunlarla tımarhaneye atmışlardır .Üstad'ı tımarhaneye attıranlar Osmanlının köhne bürokrat zihniyetidir. Aynı zihniyet, Abdülhamit Han'ı da tahtan indirmişlerdir.

Olay detaylı olarak şöyle gelişmiştir: Muazzez Üstadımız eski Said döneminde memleketin meseleleriyle; özellikle de, doğunun eğitim ve kültür konularıyla yakından ilgilenmiştir. Hatta doğunun ileride cehaletten dolayı sıkıntı teşkil

edeceğini ve birileri tarafından ülkenin aleyhinde kullanılacağını sezmiştir. Bu hastalığın ve tehlikenin ıstırapıyla İstanbul’a kadar gitmiş, halifeyle görüşmek istemiştir. Ancak padişahla bizzat görüşme mevzuu meçhuldür.

Fakat araya giren paşalar Üstadı dinlemiş, adetleri üzere, ihsanı şahaneden vaatler, teminatlar ve hediyeler teklif etmişlerdir. Üstadımız ise; **“Ben maaş dilencisi değilim, maksadımı te’hir ve maaşı tacil etmek ne hikmete mebnidir.”** diyerek teklifi reddediyor.

Paşalarla arasında ciddi anlamda münakaşalar oluyor. Hatta Üstad'ın Fizan, Trablus ve Taif’e sürülmesi bile gündeme geliyor. Fakat Zülüflü İsmail Paşanın (askeri okullar müfettişi) tavsiyesi ile, Üstadımız'dan kurtulmanın yolunu; onu tımarhaneye göndermekte buluyorlar. Üstadımız iki Musevi, bir Rum, bir Ermeni, bir de Türk doktorundan rapor alınarak, **"Toptaşı tımarhanesi"**ne konuluyor. Orada bir müddet kalıyor. Tımarhanenin en yetkili doktoru tarafından yakın takipte, uzun görüşmeler ve sohbetler neticesinde doktor, şöyle bir rapor tanzim ediyor:

“ Eğer Bediüzzaman da zerre kadar mecnunluk eseri varsa, dünyada akıllı adam yoktur.”

Abdullah Bin Zübeyr'in, ordusu Müslüman olan Haccac'a karşı durması, Şeyh Said'in yaptığıının doğru olmasına örnek olabilir mi? Yani Şeyh Said eski kitaplarda olan bu meseleler ile hareket ettiğinden haklı sayılmaz mı? Üstad yeni bir içtihat yapıyor gibi!..

Evvela, İslam hukukunda ve Ehl-i sünnet inancında dahilde, yani İslam toplumunun kendi bünyesinde harp etmesi caiz değildir. Bu cihad değil, fitne ve fesat olarak kabul edilmiştir. Harp ve cihat ancak harici düşmanlara karşı yapılır.

İslam memleketinde, idareci zalim ve haksız da olsa dahilde silahlı mücadele caiz değildir. Zalim ve haksız idareciyle mücadele ilmi ve düşünce bazında gerçekleştirilir. Emevi hükümetinin zalim idarecilerine rağmen, İmam Azam ve İmam Ahmed bin Hanbel gibi büyük imamlar, silahla mücadele yoluna gitmemiş, dahilde fitneye geçit vermemişlerdir.

İkincisi, bu konu ayette şöyle geçiyor:

“Eğer müminlerden iki topluluk birbiriyle vuruşursa, onların aralarını bulun. Buna rağmen biri öbürüne saldırırsa, bu saldıran tarafla, Allah’ın emrine dönünceye kadar siz de vuruşun. Döndüğü takdirde aralarını hakkaniyetle düzeltin ve hep âdil olun, çünkü Allah âdil olanları sever.”

"Müminler sadece kardeşirler. O halde ihtilaf eden kardeşlerinizin arasını düzeltin. Allah’a karşı gelmekten sakının ki O’nun merhametine nail olasınız." (Hucurat, 49/9-10)

Bir Müslüman ülke başka bir Müslüman ülkeye saldırır, zulmeder, kan akıtırsa savunma amaçlı olarak savaş kaçınılmaz olabilir. Bu durumda ise saldıran taraf mesul olur. Müslümanların görevi ise masumların yanında yer almaktır.

Üçüncüsü, Abdullah bin Zübeyir (d. 624 - ö. 692), sahabelerden Zübeyr bin Avvam ile halifelerden ilki olan Ebu Bekir bin Kuhafe’in kızı Esmâ bint Ebu Bekir’in oğlu, İslam peygamberi Muhammed bin Abdullah’ın eşlerinden biri

olan Ayşe bint Ebu Bekir'in yeğenidir.

Abdullah bin Zübeyr, kendisi gibi I. Yezid'e biat etmeyen Hüseyin bin Ali'nin Kербela'da aile efradıyla birlikte öldürölmesinin ardından, hilafetini ilan etti, Mısır ve Şam dışında İslâm devletinin diğер bölgeleri olan Hicaz, Yemen, İran, Irak ve Horasan halkı Abdullah b. Zübeyr'e bey'at etti. Hz. Abdullah dokuz yıl Mekke'de halifelik makamında bulundu. Yani Abdullah İbn-i Zübeyir (ra) asi değıl halife idi. Asıl asi ve zalim olan onun mukabilinde bulunan Yezid idi. Dolayısı ile onu dahilde kıyama bir meşruiyet aracı görmek mümkün değıldir.

Abdullah bin Zübeyr, 685 yılında tahta çıkıp halife olan Abdölmelik bin Mervan'ın Haccac bin Yusuf komutasındaki ordusuyla yaptığı savaşı kaybetti ve 692 yılında bu savaşta şehit edildi.

Sonuç olarak, sahabelerin döneminde içtihat ya da saltanat anlaşmazlığından tevellüt eden birkaç örnek dışında, İslam tarihinde dahilde gösterilen kıyamların hepsi fitne ve fesat olarak değıerlendirilmiştir. Bu spesifik örneklere bakarak, dahilde kıyam etmeyi meşru görmek İslam'ın kolektif aklı olan Ehl-i sünnet düsturlarına uygun olmaz. Taraftarı ve gücü olmasına rağmen, Ehl-i sünnet büyüklerinde böyle bir kıyam görölmemiştir. Aksini iddia etmek bidat olur, kanaatindeyiz.

Abdurrahman Zapsu kimdir? Üstad ile arasında nasıl bir ilişki var? Üstad, Rusya'dan dönerken Zapsuyla aynı evde kalmış mı?

Bediüzzaman'ın Rusya'da esarette iken, kampı teftişe gelen kumandana ayağa kalkmaması olayını ilk defa Abdurrahim basına duyurdu. Bilindiği gibi bu hadise 1917 yılında Moskova'nın kuzeydoğusundaki Volga Nehri kenarında bulunan Kosturma'da cereyan etti. Zapsu, bu hadiseyi bir subaydan dinlemişti. Buna karşılık Bediüzzaman, aradan otuz yıl geçmesine rağmen olayı kimseye anlatmamıştı. Abdurrahim, bu hadiseyi 1948 yılında Ehl-i Sünnet mecmuasında yayımlattığı makalesi ile duyurdu. Neşredilen makale Bediüzzaman'a okununca şunları söylemiştir:

“O esaret hadisesinin aslı doğrudur. Fakat şahidim olmadığından tafsilen beyan etmemiştim. Yalnız bir manganın beni idam etmek için geldiğini bilmiyordum, sonra anladım.

"Ve Rus kumandanı tarziye için Ruşça bir şeyler söyledi, ben bilmedim. Demek, hazır bulunan ve bu hadiseyi gazeteye ihbar eder Müslüman Yüzbaşı anlamış ki, kumandan tekrar tekrar ‘affet’ demiş.” (1)

Yıllar sonra Emirdağ'ında sürgün tutulan Bediüzzaman'ı burada ziyaret eden Abdurrahim böylece irtibatını devam ettirmiştir. Buna karşılık 1958 yılında İstanbul'a gelen Bediüzzaman'ın, Abdurrahim Zapsu'ya misafir olduğu nakledilmektedir.

Abdurrahim Zapsu'nun adı direkt olarak Risâle-i Nur'da geçmemekte, Pakistan'dan yazan Seyyid Salih'in bir mektubunda geçmektedir. Seyyid Salih, Pakistan'da Bediüzzaman'a karşı büyük bir saygı ve sevginin varlığına işaret etmiş, Üstad'la olan irtibatından dolayı burayı ziyaret eden Abdurrahim Zapsu'ya büyük hürmet gösterildiğini, Üstadımız (Bediüzzaman) yerine Zapsu'nun ellerini öptüklerini ve duâ talebinde bulunduklarını belirtmiştir. (2)

Abdurrahim, soyadı kanunundan sonra, Zapsu soyadını almıştır. Bu adı, Hakkari il sınırları dahilinde bulunan Zap Suyu'na atfen aldığı belirtilmektedir. Hidayet Hanımla evlenmiş ve evlilikten ikisi kız ve ikisi erkek olmak üzere dört çocuğu

dünyaya gelmiştir. Abdurrahim'in torunu olan Cüneyt Zapsu'nun babası ise büyük oğul Mustafa Pertev'dir.

Abdurrahim Zapsu 1947-48 yıllarında bir kızını Alman, diğerini Fransız lisesinde okutmuştur. Bu yabancı okullarda okutulma konusu, Cüneyt Zapsu'nun başbakan danışmanı olduğu yakın dönemde, eleştiri konusu yapılmıştır.

Necip Fazıl Kısakürek'in öncülüğünde kurulan Büyük Doğu Cemiyeti'nin kurucu üyesi olan Abdurrahim Zapsu, İstanbul'da bulunan Dicle Talebe Yurdu'nda yöneticilik yaptı. Bu yurttan daha çok Doğu Anadolu'dan gelen öğrenciler kalmakta idi. Musa Anter de bu yurttan kalmış ve daha sonra Abdurrahim Zapsu'nun kızı olan Ayşe Hale ile evlenmiştir.

Hakkında çok fazla ayrıntılı bilgi bulunmayan Abdurrahim Zapsu'nun adı, Başbakan danışmanlığını yapan ve dedesine ait olan iki ciltlik "Büyük İslam Tarihi"ni yeniden neşrettirerek milletvekillerine dağıttıran Cüneyt Zapsu ile gündeme gelmiş ve hakkında muhtelif yazılar yazılmıştır. Abdurrahim Zapsu'nun Bediüzzaman'ın "talebesi", "arkadaşı", Ruslara karşı Bitlis'te Bediüzzaman Said Nursî ile birlikte savaşan kişi olduğu ifade edilmiştir. Cüneyt Zapsu, eseri yeniden neşrederken önsözde dedesinin vasiyetine de yer vermiştir. Bu vasiyetinde hakkını helâl etmeyi, namaz kılmaları şartına bağlamış ve özellikle namaz hususunda ısrarcı olmuştur.

Cüneyt Zapsu'nun basında yer alan ifadelerine göre; Abdurrahim Zapsu Kürt Talebe Ümit Cemiyeti'ni kurmuş, Kürt Teali Cemiyeti'nin üyeleri arasında yer almıştır. Ancak, Şeyh Said hadisesine karışmamış ve katılmamıştır. Kürt talebelerle ilgilenmiş, eğitimleriyle uğraşmıştır. Bu uğraşta ağırlık mânevî ve dini eğitim olmuştur. Ayrılıkçı bir faaliyet içinde bulunmamıştır. Cüneyt Zapsu, dedesinin dostları arasında Hem Said Nursî'nin hem de Necip Fazıl'ın olduğunu ifade etmiştir.

Abdurrahim Zapsu 1958 yılında vefat etmiş ve Edirne Kapı mezarlığında defnedilmiştir. Bazı eser ve makalelerinin yanında şiirleri de neşredilmiştir.

(1) bk. [Şualar, On Altıncı Mektup.](#)

(2) bk. [Emirdağ Lahikası-II, \(61. Mektup\)](#)

Acluninin hadis olmadığını söylediği bazı ifadelere, Üstadımızın hadis gibi itibar etmesini nasıl anlamalıyız?

Aclunî diye bilinen İsmail b. Muhammed b. Abdulhadi. Hicrî 1087(m.1676) yılında, Suriye-Aclun'da doğdu. Küçük yaşta Kur'an'ı hıfzetti. On üç yaşındayken, ilim tahsili için Şam'a gitti. Orada Arap dili, feraiz/miras hukuku, usul, kıraat, fıkıh, hadis, tefsir gibi temel İslamî ilimleri okudu. Çağdaşları olan büyük âlimlerden ders aldı. Kısa zamanda, arkadaşları arasında temayüz etti. 1119'da Anadolu'ya geçti. Sonra tekrar Şam'a döndü ve ömrünün sonuna kadar, talebelere ders verdi. Çok âlim, salih, takva sahibi olarak ömrünü tamamlayan Aclunî, hicrî; 1141(m. 1730) de Şam'da vefat etti. Bu arada çoğu hadis sahasında olmak üzere birçok eser telif etti. Bu eserlerden en meşhur olan: *"Keşfu'l-hafa ve müzilu'l-ilbas amma iştehere mine'l-ahadisi ala elsineti'n-nas"* adlı kitabıdır. Anlamı: *"Halk dilinde hadis diye dolaşan sözler üzerindeki perdeyi kaldırmak ve iltibasları önlemek"* demektir. Hadis edebiyatında bu tür çalışmaların en meşhur olanları, büyük muhaddis Sahavî'nin kaleme aldığı *"el-Makasıdu'l-hasene"* adlı eser ile ünlü muhaddis İbn Hacer Askalanî'nin yazdığı *"el-Leali'l-mensure"* adlı eserdir. Aclunî'nin söz konusu kitabı, temelde *"el-Makasıdu'l-hasene"*'ye dayanan ve ikinci olarak da İbn Hacer'in kitabından istifade edilerek yazılan bir eserdir. İçinde sahih olan hadislerin yanında zayıf, hatta uydurma rivayetler de vardır. Zaten kitabın maksadı, bunları okuyucuya bildirmektir. Yani halk arasında Hadis diye bilinen sözlerin gerçekten hadis olup olmadığını bildirmek ve konuyla ilgili kaynaklara atıfta bulunmaktır. En iyi tarafı, aldığı rivayetlerin durumunu incelemesi, konuyla ilgili âlimlerin görüşlerine yer vermesidir. Hatta bazen *"Bu hadis olarak sahihi değil, fakat manası doğrudur"* şeklinde açıklanmalarla geniş bir perspektif sergilemektedir. (bk. Aclunî, *Keşfu'l-hafa*, I/2-6; İsmail, L. Çakan, *Hadis Edebiyatı*, s. 123). (1)

Keşfu'l-hafa içinde bulunan her hadis mevzu, yani uydurma demek değildir. Bu eserde sahih hadis de var, sahih olmayan mevzu (uydurma) hadisler de vardır. Bu sebeple adı geçen eserde bulunan her hadise mevzu demek doğru olmaz, müellifin o hadis hakkında yapmış olduğu tahkikata da dikkat etmek gerekir.

Üstad Hazretlerinin bu eserdeki hadisleri rivayet etmesindeki gaye, manası doğru olanları ayıklamak ya da hadis diye hücum eden dinsizlere cevap vermek niyetiyledir. Bu gibi sözler halk arasında hadis telakki edildiği için, ehli fen bu sözlerin zahiri çelişkilerini tespit ederek doğrudan dine hücum ediyorlar. Bu sebeple Üstad Hazretleri hem bu hücumları bertaraf etmek hem de manası doğru olan bu sözleri izah etmek için bunlardan bahsetmiş.

İmam Azam ve İmam Şafii için bir çok hadis variddir. Bunlardan bazıları şu şekildedir:

"Eğer din, Ülker Takımyıldızında bile olsaydı, Fars'tan bazı kimseler ona ulaşp alabileceklerdi."(2)

"Kureyş'in âlimi yeryüzünün tabakalarını ilimle dolduracaktır."(3)

(1) bk. Sorularla İslamiyet Sitesi.

(2) bk. Buhari. Tefsir: 62; Tirmizi, 47. Surenin tefsiri:3.

(3) bk. el-Aclûnî, 2:53, 54.Keşfü'l-Hafâ.

Ahmet Akgündüz Hoca'nın, Bediüzzaman Hazretlerinin seyyidliğini açıklamasının sebebi nedir; bu açıklama hizmete katkı sağlar mı? Kürt kardeşlerimizin buna tepkileri nasıl olacak?

Evvela, Üstad Hazretlerin seyyid ve şerif olması kültürel anlamda Kürt kimliğine bir zarar iras etmez ve hiçbir Kürt kardeşimiz de bundan gocunmaz. Yani Üstad Hazretleri seyyid olduğu kadar, aynı zamanda kültürel anlamda Kürt'tür. Çünkü Kürt dili ile büyümüştür.

İkincisi, faraza Fatih Sultan Mehmet Han'ın seyyid ve şerif olduğunu bir tarihçi kati bir şekilde ispat etse, şuurlu ve dindar bütün Türkler bundan gayet memnun olur. Hiçbir akli başında Türk kalkıp "*bizim padişahımızı zorla Arap yapıyorlar*" diyemez, dese onun dinden ve Peygamber aşkından hissedar olmadığı anlaşılır. Aynı durum Üstad Hazretleri içinde geçerlidir.

Üçüncüsü, Ehl-i beyt kimliği Arap kimliğinin, belki bütün kimliklerin üstünde bir kimlik olduğu için, bu kimliğe ırklar üstü bir kimlik nazarı ile bakmak gerekiyor. Ehl-i beyt kimliği bütün Müslümanların ortak ve kolektif bir kimliğidir ve hiçbir samimi Müslüman bu kimlikten rahatsız olamaz. Hatta her mümin hakiki anlamda bu kimlikte olmaya can atar.

Dördüncüsü, Kürtler ve Türkler içindeki menfi adamlar, Üstad Hazretlerinin unsuriyet kimliğini kullanarak Risale-i Nur hizmetine leke getirmeye çalışıyorlar. Kürtler içindeki menfiler, Üstad Hazretlerini Kürt ırkçılığına alet etmeye çalışırken, Türkler içindeki menfilerde onun Kürt kimliğini ön plana çıkararak Türk gençlerindeki ırkçı damarı tahrik edip Risale-i Nur'dan soğutmaya çalışıyorlar. **Ehl-i beyt kimliği** her iki taraftaki dinsiz menfileri de susturan bir kimliktir. Zira onlar açıktan Ehl-i beyte saldıramazlar, çünkü toplumun bunu kabul etmeyeceğini iyi bilirler.

Bu yüzden Akgündüz Hoca Efendinin bu çalışmasını çok faydalı olarak görüyoruz.

Akşam namazının farzının önce kılınmasının hikmeti ne olabilir, Üstadımız bu konuda ne demiştir, kıyamet akşam vakti mi kopacak?

Ebu Hureyre'den rivayet edilen bir hadiste : "**Üzerine güneş doğan günlerin en hayırlısı Cum'a günüdür: Âdem (as) o gün yaratıldı, o gün Cennet'e girdi, yine o gün Cennet'ten çıkarıldı. Bir de kıyamet Cum'a günü kopacaktır.**" buyurulmuştur (Müslim, Cumua, 5)

Peygamber Efendimiz (asv) bir başka hadislerinde, "**Biz şu anda ikindi vaktindeyiz, Kıyamet akşam vakti kopacaktır.**" diye buyurmaktadır.

Bu hadisinin hakikati şöyledir:

Gün, sene, insan ve kainat birbirini hatırlatır, birbirinin numunesidir; yani bu dört şeyde hemen hemen aynı şeyler zuhur etmektedir.

Mesela; **gün sabah vakti** doğarken, senenin sabahı da bahar vaktidir, insan da ana rahminde, kainat ise altı günlük yaratılış safhasından birinci gününde doğmaktadır

Günün **öğle zamanı ise**; senenin yaz ortasını, insan ömrünün gençliğini, kainatın da insanın yaratılmasının vaktini hatırlatır. Günün **ikindi vakti** de, senede yazın son demlerini, insan ömründe ihtiyarlık vaktini ve kainatta da ahir zaman Peygamberinin (asm) dünyaya teşrifleri zamanını hatırlatır. **Akşam vakti** ise; senede güzü, insanın ölümünü, kainatın tahribi olan kıyameti andırır.

Kıyametin akşam vaktinde kopması manasını bu anlamda da anlayabiliriz. Lakin bu mana; kıyametin hakikaten akşam vaktinde kopmasına da mani değildir. Bu hususta hadisi zahiri üzerine anlamakta bir sakınca yoktur.

Akşam namazının farzının önce ve uzatılmadan kılınmasının en önemli sebebi; akşam vaktinin kısa ve meşguliyetin yoğun olmasıdır. İnsanlar işlerinden eve gelmiş, yemek ve diğer telaşların olması sebebi ile, ihtiyat için farz öne alınmış olabilir.

Namaz vakitlerinin hikmeti için bk.: [Sözler, Dokuzuncu Söz](#)

Allah'ın, Üstad Hazretleri gibi vazifeli olan kullarını, hatalara düşmeye karşı uyarıp uyarmadığını, yanlışlara karşı koruyup korumadığını merak ediyorum?..

Evvela, vazifeli olmakla kusursuz olmayı birbirine karıştırmamak gerekir. Kusursuzluk ve günahsızlık sadece peygamberlere mahsustur. Peygamberlerin dışındakilere masumiyet ve hatasızlık izafe etmek İslam ile bağdaşmaz.

İkincisi, veli zatların gerek söz ve davranışlarını, gerek eser ve fikirlerini denetleyen, şeriatın mizanıdır. Şayet bu mübarek zatların fikir ve sözleri şeriata uygun ise makbul, uygun değilse makbul değildir.

Üçüncüsü, her insanda olduğu gibi Allah ilham vesilesi ile bazı kullarını ikaz edip hataya karşı o kullarını muhafaza edebilir. Lakin bu Allah dostlarında daha bariz, daha kerametvari bir şekilde cereyan etmiş ve ediyor. Bu noktadan İmam Rabbani, Abulkadir Geylani, İmam Gazali, İmam Azam ve Üstad Hazretleri gibi büyük zatlar muhafaza edilmiş denilebilir.

Allah, Üstadı kendisini anlatması için göndermiştir, diye ifadeler kullanılıyor, bu tür ifadeleri kullanmamızda bir sakınca var mı?

Hakikat noktasından bakıldığında; kainatta her şey lisan-ı hal ve kal ile Allah'ı tarif edip tanıtıyor. Bu noktadan **Üstad'a böyle demenin bir sakıncası yoktur.**

Lakin, "**göndermek**" tabirinde, yanlış anlaşılmaya müsait noktalar olduğu için, bu tabiri kullanmak uygun olmaz.

Göndermek tabiri; daha çok peygamberlik kurumuna işaret eden bir kavramdır. Bu yüzden zihinlere bulanıklık vermemek için, bu gibi tabirleri kullanmamak daha evladır. Hem de art niyetli insanların eline bir koz verilmemiş olur.

Üstad, Kur'an ve Sünneti anlamamızda ne güzel ve müessir bir vasıtadır, demek daha doğru ve isabetli bir üslup olur.

Allah, veli kullarına, neden veli olduğunu belli ettirmiyor. Ama Üstad'a baktığımızda Üstad'ın veli olduğunu görüyoruz. Veli Zatlar Makamlarının Farkındalar mı?

Manevi makamlar, maddi makamlar gibi değildir. Manevi makamlara yükselmek, kendini küçük, aciz ve günahkar görmekle ulaşılır. Diğer taraftan her an nefsin ve şeytanın bir çelmesi ile insan tepe taklak gidebilir. Bu yüzden büyük zatlar hiç bir zaman kendilerini büyük görmemişler ve böyle görmekten de kaçınmışlar. Ancak bazı hususi zatlar için farklı durumlar olabilir.

Allah'ın veli kullarına makamlarını hissettirmemenin hikmetlerinden bir tanesini de Üstadımız şu şekilde izah eder:

"Kastamonu'da ehl-i takvâ bir zât, şekvâ tarzında dedi: "Ben sukut etmişim. Eski halimi ve zevkleri ve nurları kaybetmişim."

"Ben de dedim: "Belki terakki etmişsin ki, nefsi okşayan ve uhrevî meyvesini dünyada tattıran ve hodbinlik hissini veren zevkleri, keşifleri geri bırakıp, daha yüksek makama, mahviyet ve terk-i enâniyet ve fânî zevkleri aramamakla uçmuşsun."

"Evet, bir ehemmiyetli ihsan-ı İlâhi, ihsanını, enâniyetini bırakmayana ihsas etmemektir, tâ ucub ve gurura girmesin."(1)

(1) bk. [Tarihçe-i Hayat, Denizli Hayatı.](#)

Arkasına aldığı halk kitlesiyle, zalimler için yaşasın Cehennem sloganı ile tepki gösteren Üstad'ın bu yaklaşımı bizim için model olabilir mi? Müsbet hareket ile nasıl bağdaştırabiliriz? Nur talebelerinin nümayişlere katılmamalarını nasıl izah edersiniz?

Evvela: Malum olduğu üzere Üstad Harzetleri hayatını **Eski Said** ve **Yeni Said** olmak üzere iki kısma ayırıyor. “**Eski Said**” dönemi ilmi ve siyasi bir yapı ile İslam’a hizmet etmeyi kendine prensip edinmişken “**Yeni Said**” dönemi daha ziyade Vehbi ve imani bir mücadeleyi kendine esas edinmiştir. Nur hizmet tarzı daha ziyade Yeni Said döneminin ürünüdür ve bu muvacehede organize edilmiştir.

İkincisi, zulme tepki göstermek esas ve temel bir meseledir. Lakin bu tepkinin şekli ve tarzı zamanlara ve ortamın siyasi ve sosyal yapısına göre değişkenlik gösterebilir. Savaş meydanında zulme tepki kılıç ile olurken, barışta veya dahilde bunun şekli müspet hareket etmek şeklindedir. Öyle ise tepki gösterme şeklini sadece siyasi bir tarza indirgemek yanlış olur.

Nitekim Üstad Hazretleri “**Yeni Said**” döneminde müspet hareket ile çok büyük kitlelerin imanını kurtarmıştır. Miting meydanlarında siyasi sloganlar atanlar, acaba kaç kişinin imanının kurtulmasına vesile olabilmıştır. Biz elbette miting yapmak yanlış demiyoruz, lakin herkesimin vazifesi başkadır. Nur talebelerinin vazifesi iman hizmetidir, iman hizmeti de kırılgan ve nazik bir hizmet olduğu için, siyasi mülahazalara alet edilemez.

Üçüncüsü, zulme karşı asayişi bozmadan mitingler vasıtası ile tepki göstermek meşrudur. Lakin kalabalıkları tahrik ve ajite etmek (kışkırtmak) kolay olmasından dolayı, çok dikkat edilmelidir. Malum, dinsizler ve münafıklar boş durmuyor, sürekli ifsat ve tahrikler peşindeler. Müslümanlar bunlara karşı çok dikkatli olmak durumundadır. Belki de bu hassas ve haklı kaygılar yüzünden Nur talebelerini böyle tepkilerin içinde göremiyoruz. Bunu da anlayışla karşılamak gerekir.

Asrın Bediisi Kimdir?

Üstad'ın kullandığı ifadeyi aynen buraya alıyoruz:

"Hem şimdi anlıyorum ki, eskiden beri benim liyakatim olmadığı halde, bana verilen “Bediüzzaman” lâkabı benim değildi. Belki Risale-i Nur’un mânevî bir ismiydi; zâhir bir tercümanına âriyeten ve emaneten takılmış. Şimdi o emanet isim, hakikî sahibine iade edilmiş. Demek, Süryanice bedi’ mânâsında ve kasidede tekerrürüne binaen kasideye verilen Celcelûtiye ismi, işârî bir tarzda, bid’at zamanında çıkan *Bediülbeyan* ve *Bediüzzaman* olan Risale-i Nur’un hem ibare, hem mânâ, hem isim noktalarıyla bedîliğine münasebetdarlığı ihsas etmesine ve bu isim bir parça ona da bakmasına ve bu ismin müsemmâsında Risale-i Nur çok yer işgal ettiği için hak kazanmış olmasını tahmin ediyorum."(1)

(1) bk. [Mektubat, İşarat-ı Gaybiye Hakkında Bir Takriz.](#)

Başta internet olmak üzere, çeşitli yollarla Üstad'a saldırılar oluyor. Ateisti, kafiri, Hristiyanı anlarım, ama bazı alimlerden, tarikat ve cemaat liderlerinden gelmesi benim zoruma gidiyor. Buna karşı tavrımız nasıl olmalıdır?

Evvela, kafirlerin, ateistlerin Üstad Hazretlerine hücum etmeleri küfür ve inkarlarından dolayıdır ve bunu normal karşılamak lazım. Saldırmamaları anormal bir durum olurdu. Zira kainatta hak ile batılın iman ve küfrün hidayet ve dalaletin çarpışması değişmez bir kanundur.

İkincisi, bazı büyük şeyhlerin ve alimlerin tenkitleri ise meslek ve meşrep taassubundan ileri geliyor. Yani kendi tabilerini, ilim ve hakikat ile bağlamak yerine, başka meslek ve meşrepleri tenkit ve tenkis ederek nazardan düşürmek sureti ile tutmaya ve bağlamaya çalışıyorlar. Bu, ihlas ve uhuvvet prensipleri ile bağdaşmaz. Allah, varsa, böyle mübarek zatların bu eksikliklerini gidersin, diye dua etmeliyiz.

Bu halleri ne kadar kusur ve yanlış da olsa, onlar İslam ve iman dairesinde oldukları için, onlara karşı hürmeti ve sevgiyi kaldırmamalıyız. Nitekim Üstad Hazretleri de aynı tavrı bize tavsiye ediyor. Şöyle ki:

"Fâş etmek hatırıma gelmeyen bir sırrı, fâş etmeye mecbur oldum. Şöyle ki:"

"Mekke-i Mükerrermede dahi-farz-ı muhal olarak-Risale-i Nur'un aleyhinde bir itiraz kutb-u âzamdan dahi gelse, Risale-i Nur şakirtleri sarsılmayıp, o mübarek kutb-u âzamanın itirazını iltifat ve selâm suretinde telâkki edip, teveccühünü de kazanmak için, medâr-ı itiraz noktaları o büyük üstadlarına karşı izah etmek, ellerini öpmektir."

"Evet, kardeşlerim, bu zamanda öyle dehşetli cereyanlar ve hayat ve cihanı sarsacak hadiseler içinde hadsiz bir metanet ve itidal-i dem ve nihayetsiz bir fedakârlık taşımak gerektir."(1)

(1) bk. [Kastamonu Lâhikası, \(120. mektup\)](#)

Bazı alimler sigaranın zararları eskiden bu kadar bariz bilinmediği için içildiğini ve mekruh dediklerini söylüyor. Bu asrın müceddidi için de geçerli midir?

Sigaranın haram olduğuna dair Kur'an ve sünnette kati bir delil yoktur. Sadece bazı ayet ve hadislerle kıyas yapılarak mekruh diyen alimler vardır. Hanefi Mezhebi'nin dışındaki diğer hak mezheplerde, sigara caiz ve meşru sayılmışlar. Hatta Şafi Mezhebi'nde şu hüküm vardır: Hanımın sigarası nafaka sınıfına girdiği için, temini vaciptir. Yani eşi sigara tiryakisi olan birisi için, eşine sigara alması vaciptir.

Nitekim Üstad Hazretleri de uzun bir müddet sigara tabağı taşımıştır. Kati haram olan bir şeyi Üstad'ın taşıması mümkün değildir. Ama bunun yanında sigaranın terki güzeldir. Nitekim Üstad Hazretleri de sigarayı bıraktığını ilan ederek, bizlere bir mesaj veriyor.

Nasıl haram bir şeyi helal kılmak küfür ise, helal olan bir şeyi de haram kılmak aynı derecede küfürdür. Haramlılığına dair ayet, hadis ve icma bulunmayan şeylerde fikir yürütmemek en sağlam yol olsa gerek. Hüküm Allah'ındır. İlave bilgi için tıklayınız:

[Bediüzzaman Sigara Kullanmış mı?](#)

Bazı büyük veli zatların meleklerle görüşebildiğini Üstadımız söylüyor. Üstad Hazretleri de meleklerle görüşmüş müdür?

"Hem hiç mümkün müdür, hiç makul müdür, hiç kabil midir ki, hayat-ı içtimaiye-i beşeriye semâsının güneşleri, yıldızları, ayları hükmünde olan enbiya ve evliya, tevatür suretiyle ve icmâ-ı mânevî kuvvetiyle ihbar ettikleri ve şehadet ettikleri melâike ve ruhaniyatın vücutları ve müşahedeleri bir şüphe kabul etsin, bir şekke medar olsun?"(1)

Üstad Hazretlerinin yukarıdaki ifadelerinden, insanların kamillerinin melekler ile irtibat edip konuşabildiklerini anlıyoruz. Hem çok veli zatlar, melaikeler ile görüştüğünü ve gördüğünü naklediyor.

Üstad Hazretleri gibi asrın Müceddidi ve manevi alemlerin sultanı olan bir zatın, melekler ile muhavere etmemesi kabil değildir, diye düşünüyoruz; ancak bu bir kanaattir. Meleklerle görüştüğüne dair elimizde sarıh bir delil yoktur. Görüşmemiştir diye kanaat ifade etmeyenler de olabilir. Bunda hiç bir sakınca yoktur.

(1) bk. [Sözler, Yirmi Dokuzuncu Söz, Birinci Maksat](#)

Bazı hatıralarda; üstadın gelen üzümleri üstad bekletirmiş, çürüdükten sonra abilere ders baklavası olarak yedirirmiş. Bu ne kadar doğru bir davranış olabilir?

Bu konuda ayrıntılı bilgi vermek için, Üstadın yanında uzun süre hizmet eden talebe ve varislerinden **Hüsnü Bayram Ağabeyi** telefonla aradık ve şu cevabı aldık.

"Üstadımız taze olarak gelen meyveleri tefekkür amaçlı görünen bir yere asardı ve kesinlikle çürümeden de bizlere yedirirdi. Çürüyüp kokuştuktan sonra yedirirdi, şeklindeki bir söylentinin kesinlikle gerçeği yansıtmadığını söylemeyi bir görev telakki ediyorum. Çünkü üstadımızı bu konuda töhmet altında bırakıyorlar. Tahiri Mutlu Ağabey üzümleri güya çürük ve bozuk olduğu için yemez, boynundan aşağı indirirmiş şeklindeki rivayetler tamamen işe mübalağa katmak için dedikodudan ibarettir. Tahiri Mutlu abi genelde oruçlu olurdu. Dolayısı ile verileni yemez, cebine koyar ve sonra üstadın teberrükü diye zevkle yerdi."

Bazı insanlar, Peygamber Efendimiz (sav)'den çok daha fazla kendisinden söz ediliyor, konuşuluyor diye, Üstad'ı zem ediyorlar. Bunlara karşı ne diyebiliriz?

Bu gibi iddialar, ekseri olarak, Risale-i Nur'dan haberi olmayan cahil ve avam insanların iddiasıdır. Risale-i Nur'u ciddiyet ile okusa, kimden bahsedildiğini gayet zahir olarak görecek.

Bir defa Üstad, Risale-i Nur'da kendi şahsını sürekli gizli tutmaya çalışıyor. Hatta kendinden bahsederse de, hep murakabe ve zem ile bahsediyor. Ekseri olarak bahsedilen şeyler hep Kur'an ve Peygamber Efendimiz (asm) ve imana dair hakikatlerdir.

Burada bu tip avam insanların zahir şöyle bir yanılgı ve hatası var. O da şudur; Risale-i Nur'daki hakikatleri, Nur Talebeleri başkalarına aktarırken, doğal olarak Üstad şöyle dedi, Üstad buna şöyle işaret etti, Üstad bunu dedi, şeklinde ifade ediyor. Her cümlesinde Üstad'ı da zikredince, karşıdaki cahil adam, cümlenin muhtevasına değil, "**Üstad**" lafzına takılıp kalıyor. Dolayısı ile bunlar peygamber değil de, hep Üstad diyorlar, diye bir vehme kapılır. Halbuki aktarılan cümlenin şekline değil de, manasına ve içeriğine dikkat etse, hep Kur'an ve peygamber denildiğini anlayıp idrak edecek.

Risale-i Nur'da Üstad, bütün hakikatleri hep Peygamber Efendimize (asm) bağlıyor. İslam tarihinde Peygamber Efendimiz (asm)'in beşeri ve manevi yönünü Üstad kadar güzel ve ikna edici şekilde tarif eden başka bir alim de yoktur. Bütün bunlara rağmen, hala Üstad, Peygamberden çok kendinden bahsetmiş demek, hakikaten cehalet ve hamakattan başka bir şey değildir.

Bazı kişiler, Üstadın hiddetli olduğunu, bazı talebelerini kızdığında dövmüş olduğunu ifade etmektedir. Bu doğru mudur?

Üstad Hazretlerinin mizacının ve Risale-i Nur mesleğinin mühim bir rüknü şefkattir. Kurumuş otların sararmasına bile şefkat eden bir zatın, insana karşı öfkeli ve hiddetli olması pek makul bir bakış açısı olmasa gerek. Ancak Üstad'ın ağabeyleri tedbirli ve dikkatli olmaya davet etmesi ve disiplinli hayata hazırlaması bir öfke değil, tam aksine şefkatin ifadesidir. Disiplinsiz, laubali bir öğretmene kim çocuğunu vermek ister.

Disiplin demek kırgınlık demek değildir. Disiplin, şefkat ekseninde prensiplere uygun yaşamaktır ki, Üstadımız da tesis ettiği sistemin temel prensiplerini talebelerini hazırlamıştır. Bu prensipler için taviz vermemeye çalışmıştır. Zira Risale-i Nur mesleğinin ikinci dayanağı da İsm-i Hakim'dir. Hikmetli ve ölçülü davranmaktır.

Üstad'ın talebeleri, Üstad'ın yeri geldiğinde çok esprili olduğu ve talebeleri ile şakalaştığına dair onlarca örnekler vardır. Talebesine dayak attığına dair bir bilgiye sahip değiliz. Üstad'ın yüksek şefkati ortadadır. Hem Risalelerde ve hem de hatıralarda bu konuda çok örnekler vardır.

Üstad Hazretlerinin ulvi ve latif şefkatini gösteren ve onun halim ve müşfik mizacına işaret eden bir hadise-i levha şöyledir:

"Rızkını sen mi veriyorsun?"

"Hayvanlara, canlı varlıklara karşı şefkati, merhameti saymakla bitmez. Bu hususta çok hatıralarımız vardır.

"Bir gün talebelere '*Ben tesbihatımla meşgul olacağım, siz gidip gezin.*' demişti.

"Bu gezinti sırasında bir taşın üstünde, bir kertenkeleyi öldürmüştüm. Dönüşte Üstad ne yaptığımızı, nerelere gittiğimizi sordu. Ben de gezdiğimiz yerleri anlattım. Sonra da bir kertenkeleyi öldürdüğümü söyleyince, Üstad çok üzüldü. Bana:

"Evini harap etmişsin!" dedi. Ben de 'Bizde yedi kertenkele öldürmenin bir hac sevabı kazanacağını söylerler.' dedim. Bu defa Üstad: 'Otur da konuşalım, kim haklı, kim haksız?'

"O hayvan sana taarruz etti mi?"

"Hayır."

"O hayvanın rızkını sen mi veriyorsun?"

" Hayır."

"Sen mi yarattın?"

"Hayır."

"Bu hayvanların niçin yaratıldıklarını, yani fitrî vazifelerini biliyor musun?"

""

"Bu hayvanı yaratan Hâlk senin öldürmen için mi yaratmış? Sana kim dedi öldür? Bu hayvanların yaratılışında binlerle hikmet var. Bu hikmetler saymakla bitmez. Onu öldürmekle hata etmişsin!" diye bana orada ders verdi."(1)

(1) bk. Son Şahitler, c.I, s. 11

Bazı tesbihat şekillerinin, Üstad'ın yaptırdığı tesbihatta farklı olduğu iddia ediliyor; açıklar mısınız?

Tesbihat, namazlardan sonra yapılan önemli bir vazifedir. Bu tesbihatın temelini ve asgarisini yaptıktan sonra, birtakım özel ilaveler yaparak uzatmakta bir sakınca yoktur. Ama bu özel ilaveleri, sanki bir vacip ya da sünnetmiş gibi ilan edip dayatmak doğru olmaz. Risale-i Nur'larda Üstad'ın tesbihatın nasıl yapılacağına dair bir talimat ya da izahatı yoktur.

Özet olarak; tesbihatın aslını ve adedini bozmamak kaydı ile fazladan ve ilave olarak yapılan zikir ve virdler, nafil hükmüne geçeceği için bir mahzuru yoktur.

Bazıları Said Nursi'nin Toptaşı tımarhanesinden deli raporu aldığını yazıyor. Böyle bir rapor gerçekten var mı?

"Dördüncüsü: '*Zihnim perişandır.*' demişim. Halbuki bu cümleden maksadım, kuvve-i hafızama nisyan tareyanını ve zihnimdeki sıkıntıyı ve tabiatımdaki tevahhuş muraddır. Hiçbir divane '*Ben divaneyim.*' demediği için, benim cinnetime nasıl delil olabilir?"

"Hem de İzhar*dan sonra üç mah ders gördüğümü söylemiştim. İki cihetle şu söz şüpheyi davet eder: Ya hilaftır, halbuki ekser Kürdistan bunun sıdkını bilir; ya doğru olduğu halde, ya sen ey doktor, dediğin gibi, temeddüh ve gurur misillû bir unsur-u cinneti îma eder."

"*Buna cevap:* Bir rical-i devletin sualine karşı cevap-ı savab vermek istemekliğimdir; eğer ki, temeddühü istilzam etmiş. Şimdi şuurumda şüpheniz kalmadığı vakit fikrimde şüpheniz vardır zannediyorum. Edna bir muhakeme ile bu şüphe zail olabilir. Zira gayet serbest vahşi Kürdlerden olan bir adam, elmas gibi millete bir sadakat ve cevher gibi bir fikr-i âlî sahibi olmadığı halde, nasıl bu zamanda bu kadar alâmet-i farika ile hile ve fikr-i fasidini saklayabilir? Bence hile terk-i hiledir. Demek herkese müreccah ve safî bir sadakati kalbden hissetmiş de bu gunâ ahvalde bulunmuş."(1)

Üstad Hazretleri, kısa bir süreliğine, Osmanlı bürokrasisinin azizliğine uğrayarak tımarhaneye atılmıştır. Bu bahis; doktor ile Üstad Hazretleri arasında geçen ilginç bir diyalogdur. Onların mecnunluk isnadına karşı Üstad Hazretlerinin bir müdafaasıdır.

Üstad Hazretlerine "**Zihnim perişandır**" sözüne dayanarak delilik isnat ediliyor. Üstad Hazretleri de bu sözün ne maksatla söylendiğini ve ne manaya geldiğini izah ederek sözünü açıklıyor. Hiçbir kimse "*ben deliyim*" demeyeceğine göre, bu sözünden beni deli ilan edemezsiniz diyor. "*Perişan*" ifadesindeki maksadı ise; unutkanlık ve sosyal fobi olarak izah ediyor.

Üstad Hazretlerinde fitri olarak merdümgirizlik, yani insanların teveccüh ve

ilgisinden sıkılmak manası sürekli var olagelmıştır. Bu gibi halleri ifade etmek için; *"zihnim ve halim perişandır"* diyor. Üstad Hazretlerinin o dönemlerdeki ifadeleri gayet mücerret ve muğlak olduğu için bazen şerh ve tevil istiyor. Bahsin devamında meseleye şu şekilde işaret ediliyor:

"Ey, şu kelâmıma nazar eden zevât! Eğer kelâmımda dokunacak veya sizin zayıf midenizde hazm olunmayacak sözler bulunursa mâzur tutunuz. Çünkü divanelik zamanında söylemişimdir. Muhitim o zaman tumarhanenin duvarları idi. Muhitin tesiri müsellemdir. Zira (...) ümmi ve vahşi yani hür, Türkçe iyi bilmez bir Kürd bu kadar ifade-i meram edebilir. Vesselam..."(2)

Üç ay gibi kısa bir zaman diliminde ilim tahsil etmesini, deliliğe delil olarak takdim etmelerine mukabil, Üstad Hazretleri *"Buna bütün Doğu uleması şahittir."* diyerek onları şahitlerle ıskat ediyor. Yani eser ve şahitler ortada iken, bu sözümüz boşlukta kalmıyor ki; mizansızlığımıza ve muhakemesizliğimize vesika olsun. Şayet bunu açıktan zahiri bir şekilde izhar etsek, bu da övünme ve gururlanmaya kapı açar. Öyle ise basiret ve zekanızla sizin idrak etmeniz gerekir.

Türk milleti tarafından takdir ve tahsin edilen bir adama delilik isnat etmek, bir cihetle Türk milletine zımni hakaret sayılır. Bu basit muhakeme bile, onun zekavetine işaret etmeye yeterlidir.

(1) bk. İçtimai Reçeteler, s. 68-72; Asar-ı Bediyye, İki Mekteb-i Musibet, s.447.

(2) bk. age.

Bazıları, demokrasinin caiz olmadığını hadislerle ispatlıyorlar. Durum böyle iken, Üstad demokrasiye neden olumlu bakıyor?

Öncelikle şunu söyleyelim ki, Risale-i Nurlar, bu zamanda Kur'an ve hadislerin manevi ve hakikatli bir tefsiridir. Bütün Alem-i İslam tarafından kabul görmüş ve takdir edilmiş bir eserdir.

Risale-i Nurlar fikir ve istikamet noktasından ehlisünnet çizgisinde ve istikametinde giden bir tefsirdir. Ehlisünnet inançlarına aykırı ve ters bir fikrin tespiti şimdiye kadar görülmemiştir.

İkinci husus bazı bidat ve sapkın mezheplerinin fasit fikirleri, Kur'an ve Hadisin zahir ve muhkem bir hükmüymüş gibi gösterilip, sonra da ona uygun olmayan sağlıklı ve Kur'an'ı fikirleri Kur'an dışıymış gibi lanse etmek, ya cehaletin eseridir ya da art niyetli bir yaklaşımdır.

Kaldı ki Kur'an ve hadislerin metinleri ile onun üzerinde yapılan yorumlar aynı değildir. Kur'an'ın bir yorumunu, hatta yanlış ve fasit bir yorumunu inkar etmek Kur'an'ı inkar etmek anlamına gelmez. Özetle Kur'an'ın metni ile metni üzerine getirilen yorumu aynı kefeye koymak müthiş bir cehalettir. Demokrasi hakkında yapılan yorumların hepsi bu kabilden lakırdılardır. Yoksa ayet ve hadislerde açıkça demokrasi hakkında bir hüküm ve yargı yoktur.

Demokrasi, tüm üye veya vatandaşların, organizasyon veya devlet politikasını şekillendirmede eşit hakka sahip olduğu bir yönetim biçimidir. Devleti yönetme şeklidir. Her ülke veya toplum kendi kalıplarına ve kendi örfüne göre demokrasiyi tarif edip şekillendirmiştir. Onun için tek kalıp, tek tip demokrasiden bahsedilemez acaba hangi demokrasi modeli şirk unsuru taşır, bunu tek tek incelemek gerekir. Bütünüyle bir modeli demokrasi olarak alıp şirk demek çok yanlış ve hatalı olur.

Her ideoloji kendi fikriyatına uygun bir demokrasi kalıbı ve şekli oluşturmuştur. Ana hatları ile Liberal demokrasi, Komünist demokrasi, Muhafazakar demokrasi, Faşist demokrasi, Anarşist demokrasi gibi bir çok kalıplar vardır. Belki bu kalıplardan bir çoğu İslam'ın ruhu ve esası ile bağdaşmaz, ona tatbik edilemez. Ama genel ve çatı demokrasi tarif ve manası ile İslam arasında bir zıtlık bir çatışma yoktur.

Demokrasi bu zamanın ilcaat ve gereklerine en uygun ve insanlığın tecrübe ile bulabildiği en gelişmiş bir yönetim rejimidir. Bu rejimi İslam'a uyarlayıp İslam'ın fazilet ve adaleti ile beslersek ortaya mükemmel bir model çıkar.

İslam'da belli bir yönetim rejimi, belli bir devlet nizamı tayin ve tespit edilmemiştir. Bunu fıkıh kaynaklarına bakan görür. İslam devlet yönetim biçimini ve şeklini dönemin şartları ve insanların fikir ve tecrübelerine havale etmiştir. Bazen bu yönetim biçimi cumhuriyet olmuş, bazen saltanat olmuş, bazen oligarşi olmuş, bazen monarşi şeklini almıştır. Demek bu da gösteriyor ki İslam yönetim rejimi olarak bir kalıp, bir tarz ortaya koymamıştır. Ama bazı rejimlere işaret kabilinden göndermeler yapmıştır. Mesela bugün demokrasi ve cumhuriyet rejimine işaret eden ayet ve hadisler vardır.

Şura Suresi'ndeki şu ayet bu manaya işaret eder;

"Onlar öyle kimselerdir ki Rab'lerinin çağrısına kulak verip, namazı hakkıyla ifa ederler. İşlerini istişare ile yürütürler, kendilerine nasib ettiğimiz imkânlardan hayırlı işlerde sarf ederler." (Şura, 42/38)

İstişare şunlardan dolayı gereklidir:

1. Eğer bir mesele iki veya daha fazla kişiyi ilgilendirdiği halde, o konuda bir kişi karar verirse, diğerlerine haksızlık edilmiş olur.

2. Müşterek işlerde bir kimse tek başına karar vermek istiyorsa bu, ya kendi çıkarını gözetmesinden, ya da kendisini öbür kişilerden üstün görmesinden ileri gelir. Her iki durum da geçerli olamaz.

3. Müşterek işler hakkında karar vermek büyük sorumluluktur. Ahirette hesap vereceğine inanan hiç kimse, bu yükü tek başına yüklenmemelidir. Hz.

Peygamber (a.s.v) ashabı ile istişare ettiği gibi, ondan sonra ashab da bunu yapmıştır. Mesela, halife seçimi, mürtedlerle savaş, şarap içenlere verilecek ceza, Irak arazisinin durumu gibi birçok konuda müşavere yapmışlardır.

Hazreti Ebu Bekir (ra)'ın da seçiliş şekli cumhuriyet ve demokrasiyi andıran bir seçimdir. Bütün bunların ışığında bakacak olursak İslam belli bir yönetim rejimi tayin etmemiş de olsa, bazı esaslarına işaret etmiştir.

Yani demokrasinin temel manasına ve tarifine küfür demek tam bir ihatasızlık ve cehalet örneğidir. Ama bazı radikal ve ihatasız bidat mezhepler siyasi kaygılar ile batıdan gelen her şeye düşmanlık ettikleri için demokrasiyi de sırf bu yüzden inkar ediyorlar. Avam insanları da etkilemek için, ideolojik demokratik kalıplarını örnek veriyorlar. Mesela komünist, faşist demokrasi anlayışlarının İslam'la bağdaşmayan yönlerini gösteriyorlar. Halbuki bizde demokrasi modelini kendi inanç ve kültürümüz ile yorumlayıp yeni bir kamil yönetim formatı oluşturabiliriz. Bunun şirke, küfürle ne ilgisi olabilir.

İnanç hürriyeti din bakımından İslamda da vardır. Dileyen dilediği dine ve inanca inanabilir. İslam bu hususta zorlama yapmaz. Ama İslam'ı kabul eden birisi de artık İslam'ın gereğini yapması ve sorumluluklarını yerine getirmesi zaruridir.

Her rejim kendi esas ve ruhunu korumak için bazı tedbirler alır, bu tedbirleri

tatbik etmeyen kişi içinde şiddetli ceza uygular. Bu en modern batı toplumlarında da böyledir. Söz konusu güvenlik ve terör olduğu zaman, demokrasinin beşiği kabul edilen İngiltere bile bazı zorlamaları uygulayabiliyor. Yani İslam demokrasisinin de bazı toplumsal gerçeklerini göz önüne alıp uygulaması bize özgü demokrasi anlayışı olur, yoksa burası uyuşmadı deyip külliyyen demokrasi rejimini inkar etmek yanlış olur.

Üstad Hazretleri Hristiyanlarla ilgili ayetin hükmünün bu zamanda kalktığı ya da geçersiz olduğu ile ilgili bir ifade kullanmıyor. Yine kulaktan duyma, yarım yamalak bilgiler ile meseleye bakılmış; işin hakikati şu şekildedir:

"Sual: Yahudi ve Nasara ile muhabbetten Kur'ân'da nehiy vardır.

"Yahudileri ve Hristiyanları dost edinmeyin." Mâide Sûresi: 5:51. Bununla beraber nasıl dost olunuz dersiniz?"

"Cevap: Evvelâ: Delil kat'ıyyü'l-metîn olduğu gibi, kat'ıyyü'd-delâlet olmak gerektir. Halbuki tevil ve ihtimalin mecâli vardır. Zira, nehy-i Kur'ânî âmm değildir, mutlakdır. Mutlak ise, takyid olunabilir. Zaman bir büyük müfessirdir; kaydını izhar etse, itiraz olunmaz. Hem de hüküm müştak üzerine olsa, me'haz-ı iştikakı, illet-i hüküm gösterir. Demek bu nehiy, Yahudi ve Nasara ile Yahudiyet ve Nasraniyet olan aynaları hasebiyledir."

"Hem de bir adam zâtı için sevilmez. Belki muhabbet, sıfat veya san'atı içindir. Öyleyse herbir Müslümanın herbir sıfatı Müslüman olması lâzım olmadığı gibi, herbir kâfirin dahi bütün sıfat ve san'atları kâfir olmak lâzım gelmez. Binaenaleyh, Müslüman olan bir sıfatı veya bir san'atı, istihsan etmekle iktibas etmek neden câiz olmasın? Ehl-i kitaptan bir haremın olsa elbette seveceksin!"(1)

Muhabbet, sanatkara değil de sanata oldukça, bırak Hristiyan ve Yahudi'yi dinsiz ya da ateist birisini bile sevmekte bir zarar yoktur. Zira sanat ile sanatkar farklıdır. Kur'an, dinsiz birisine muhabbeti yasaklamış ama dinsiz birisinin güzel bir iş ya da sanatından istifade etmeye bir yasak koymuyor. Bu sebeple biz şahıslara değil onlardan sadır olan iş ve eylemlere bakalım, şayet bu iş ve eylemler güzelse alınır, değilse alınmaz; ölçü bu şekildedir.

(1) bk. [Münazarat, Sualler ve Cevaplar](#).

Bazıları, Üstad Eskişehir hapsindeyken, Şeyh Şerafeddin Efendi ile aralarında bir olay cereyan ettiğini söyleyerek, karalama kampanyası yürütüyor; meselenin hakikati nedir?

ŞEYH ŞERAFEDDİN ZEYNEL-ABİDİN DAĞISTANÎ (1875 - 1936)

Şerâfeddin "Zeynü'l-Abidîn" Dağıstanî, Hicrî 1292 - Miladî 1875 yılı, Zilkade ayının üçüncü Pazartesi gecesi, Dağıstan'ın Temirhan-şura vilayeti, Gunip kazasının Kikuni köyünde, dünyaya geldi. Babası Abdurraşid Efendi, annesi Emine Sara Hatundur. Anne ve babasının her ikisinin de kabirleri, Yalova Güneyköy'deki kabristandadır. Yalova ilinin Reşadiye (bugünkü Güneyköy) köyünde, Hicrî 1355 - Miladî 1936 yılı Cemaziyel evvel ayının yirmi yedinci pazar günü, köyünde (hicri takvime göre) altmış üç yaşında iken vefat etmiştir. Son yüzyılın en seçkin tasavvuf büyüklerinden olan **Şerâfeddin Zeynel Abidin Dağıstanî**, "Ebu'l-Fukara" lakabı ile de anılır.

1935: Eskişehir Cezaevinde Said Nursi ile Yaşananlar:

"Menemen Hadisesi" sonrasındaki birkaç yıl içerisinde, ülkemizde hakim olan havanın tesiri ile hemen bütün tasavvuf büyüklerine yapılan takibat esnasında, Şeyh Şerâfeddin Dağıstanî ve yakın bağluları da soruşturmaya uğramış ve yirmi sekiz müridi ile birlikte Şeyh Şerâfeddin de Eskişehir cezaevinde gözetim altına alınmıştır.

Şeyh Şerâfeddin ile Eskişehir cezaevi günlerinde görevi gereği tanışan ve cazibesine kendisini kaptırarak intisab eden ve 1994'de yaklaşık 100 yaşlarında vefat eden **Gaffarzade Yusuf Efendi** adlı müridi, Eskişehir cezaevi günlerine ilişkin olarak aşağıdaki vakıayı anlatmış ve önemli tarihi ilişkilere işaret eden bu anılar kayıt altına alınmıştır:

"Bir zamanlar Şeyh Şerâfeddin Eskişehir cezaevinde diğer bazı Nakşbendi şeyhleri ve İslam alimleri ile birlikte Menemen hadisesi ile ilgili olarak tutuklanmıştı. Ben de cezaevinde muhafız olarak görevliydim. Tutukluluk halindeki bir diğer önemli kişi ise **Said Nursi** idi. Şeyh Şerâfeddin Dağıstanî, halifesi Abdullah ve diğer bazı ileri gelen müridleri ile beraber tutuklanmıştı.

Said Nursi de bazı yakın şakirdleri ile birlikteydi.

Said Nursi, Şeyh Şerâfeddin'in de aynı hapisanede tutuklu olduğundan haberdar olunca şakirdlerini herhangi bir şeye ihtiyaçları olup olmadıklarını sormak ve yardımcı olabileceklerini teklif etmek üzere nezaketen Şeyh Efendi'ye yolladı. Şeyh Şerâfeddin, bu yardım teklifine **“Teşekkür ederim, ancak biz “Hiç”iz ve “Hiç”in de hiçbir şeye ihtiyacı yoktur.”** diye oldukça manidar bir cevap yolladı. Daha sonraki günlerde Said-i Nursi'nin şakirdleri, yine Şeyh Şerâfeddin'e gelmeğe ve bir ihtiyaçları olup olmadığını sormağa devam ettiler. O her defasında bu talepleri olumsuz olarak cevaplıyordu.

Bir gün Şeyh Şerâfeddin, Said Nursi'nin şakirdlerine Said Nursi'ye **“Neden burada tutukluyuz?”** diye sormalarını istedi. Said Nursi'nin şakirdleri gitti ve bu soruyu iletiler. Said Nursi, bu soruyu **“Biz Hz. Yusuf (a.s.)'ın derecesi olan “Susma Orucu” makamına ermek üzere bu medrese-i Yusûfiyye'deyiz.”** diye cevapladı. Şeyh Şerâfeddin'in bu soruyu sorması ve Said Nursi'nin de bu cevabı vermesi aralarındaki tartışmaların sonu oldu. Ancak bu soru-cevap teatisi benim için çok kafa karıştırıcı oldu ve derinlemesine düşünmeğe başladım.

Kendi gayretimle bu konunun içinden çıkamayınca bu defa ben Şeyh Şerâfeddin'e **“Sizin ve bu diğer şeyhlerin burada bulunuşunuzun sırrı nedir?”** diye sordum. Cevablaması için ısrarımın sonucunda diğer tutuklular ile bir araya geldikleri bir sırada Şeyh Efendi şunları söyledi: “Ben buraya sebebsiz yere tutuklanmış olan birçok kişiye manevi sırlar iletmek üzere gönderildim. Manevi desteğe ihtiyacı olan bu kişileri himmetimle destekliyorum. ALLAH beni buraya bu destek için gönderdi, çünkü bu kimseler buraya toplatılmıştı ve burada olmasa bir araya toplamam da zor bir şeydi. Sizinle vedalaşmak için buradayım, çünkü kısa bir süre sonra bu dünyadan göçeceğim. Sizin sırlarınızı size teslim edeceğim. Tutuklu olmamız, gerçekte bizim için tutsaklık değildir, çünkü daima ilahi varlıkta müstağrak haldeyiz ve biz buradan asla bir tutsak olarak etkilenmeyiz. Bir süre sonra, sizin hepiniz buradan çıkarılacaksınız ve önemli bir şahsın ölümünden sonra tekrar bir araya geleceksiniz.”

Şeyh Efendi'yi dikkatli bir şekilde dinleyen diğer tutuklu ve mahkumlar arasında Said Nursi'nin sayıları yüz yirmiye yaklaşan şakirdleri de vardı ve bütün bunları işittiler. Yaklaşık üç aylık tutukluluktan sonra Şeyh Şerâfeddin ve yirmi sekiz müridinin tamamı serbest bırakıldılar. Said Nursi de dahil on beş kişi ise çarptırıldıkları altı ay-bir yıl arasındaki cezalarını tamamlayıp daha sonra tahliye edildiler.”

Abdülkadir Badıllı abinin aktardığına göre ise: Şerefeddin Hazretleri dört ay boyunca devamlı olarak Bediüzzaman'ın talebelerini kendi halkasına katmaya çalışmış, ancak yalnız bir tanesinde muvaffak olmuştur. Aralarında her iki tarafı da karalayacak bir olay geçmemiştir.

KAYNAKLAR:

1. Şeyh Hacı Hasan BURKAY ; Hz. Muhammed (S.A.V.)'in Varisleri ;sayfa: 255-256 ; Ankara; 1994
2. Dr. Hayati BİCE ; İşaret Taşları ; sayfa:257-258 ; İNSAN yayınları ; İstanbul-2006

Bediüzzaman Said Nursi Kürt müdür? Şakirtleri kendisine Mehdi olduğunu söylemişler, Üstad Hazretleri de kendisinin Kürt olduğunu, Mehdi'nin ise ehl-i beytten olup Arap olacağını söylemiş midir?

Üstad Bitlis'in, Hizan ilçesinin, Nurs köyünde dünyaya geldi. Bediüzzaman'ın doğduğu tarihlerde, Osmanlı'da eyalet sistemi vardı ve bu bölgeye Kürdistan deniliyordu. Bu bölgeden olduğunu gösterir bir şekilde, kendisine “Molla Said-i Kürdi” denilmekte idi.

Yani büyük zatların yaşadığı bölgenin ismi ile anılması, o dönemlerin gelenekleri içinde olan bir şeydir. Bunun tarihte birçok örnekleri mevcuttur. Mesela; İmam Gazali İran'ın Tus şehrinin Gazal kasabasında 1058 (h.450) yılında doğdu. Doğduğu yer olan Gazali ile anılmıştır. Üstad'ın da Kürdî diye anılması bu sebeptendir, yoksa O nesep olarak Kürt olduğu için değildir.

Üstad'ın nesep açısından Ehl-i Beytten olduğuna dair şöyle bir hatıra mevcuttur:

Bediüzzamanın varislerinden seyyid Salih Özcan'ın naklettiğine göre, bir gün Üstad'la aralarında şu konuşma geçer:

- *Salih sen seyyidsin, değil mi?*

- *Evet! Üstadım.*

- *Peki seyyid Salih, sence ben seyyid olabilir miyim?*

- *Muhakkak Üstadım, siz seyyidsiniz.*

- *Seyyid Salih, ben anne tarafından Hüseyini, baba tarafından ise Haseni'yim. (1)*

Üstadın açık bir şekilde seyyid olduğunu eserlerinde yazmamasının sebebi; elinde kat'i bir senedinin olmamasıdır. Yoksa seyyid olduğunu reddetmiyor. Risale-i Nur; ispat ve katiyet mesleğinden olduğu için, kat'i olmayan şeyleri içine, mesleği gereği almıyor.

Sorunuzdaki; Üstadın, ben Kürdüm, Mehdi ise seyyid olacak ibaresini teyit eden bir hatıra veya kaydı biz bilmiyoruz ve rastlamadık.

(1) bk. [Şahitlerin Dilinden, Salih Özcan](#)

Bedi' ifadesinin sadece Rabbimiz için kullanıldığını ifade ediyor bazı alimler. Örneğin; Bediüssema ve Bediüzzaman neden kullanılıyor?

Bedi: Kelime olarak eşi benzeri olmayan, hayret verici güzellikte olan demektir.

El-Bedi: Örneksiz, misalsiz, acaip ve hayret verici alemler yaratan demektir.

Allah'ın ismi açısından, benzeri olmayan şeyleri vücuda getiren, kimseye benzemeyen, icad edici olan, Hâlık ve Hallak-ı cihan,.. gibi manaları elbette bir kula vermek caiz olmaz. Lakin ilk başta vermiş olduğumuz kelime manasını bir kula vermekte bir mahzur ve sakınca yoktur.

Zaten Said-i Nursi Hazretlerini zamanının en güzeli ve eşsizi olarak donatan ve yaratan; Allah'ın Bedi ism-i şerifidir. Bediüzzaman fiil ve mahluk iken, **Bedi** ve Halik, fail ve Halıktır, ikisini karıştırmamak gerekir. İslam alimlerinin men ettiği kısım; fail ve halık ciheti ile, yoksa fiil ve mahluk ciheti ile değildir.

Bediüzaman'ın, Şeyh Said için; "Allah onlara cihad ile şahadeti; bana da kalemle cihadı nasip etti." dediği iddiası doğru mudur? Said Nursi, Şeyh Said'in davasını meşru görmüş mü?

Risale-i Nur'un genelini incelediğimizde, Üstad Hazretlerinin Şeyh Said isyanına gaye olarak olmasa bile, tarz ve metot olarak karşı olduğunu rahatlıkla anlayabiliriz. Zira ömrü boyunca müspet hareket etmeyi kendine şiar edinmiş ve dahilde silahlı mücadeleyi asla uygun görmeyen Üstad Hazretlerinin, Şeyh Said isyanını tarz ve metot olarak onaylaması veya desteklemesi asla mümkün ve kabil değildir. Aksi halde kendi ile çelişmiş olur.

Nitekim Üstad Hazretleri Şeyh Said isyanından önce de kendine yapılan bu tarz teklifleri geri çevirmiş ve onları bu konuda ikaz etmeyi kendine de görev saymıştır.

"Aynen bunun hatası gibi: Eski Harb-i Umumîden biraz evvel, ben Van'da iken, bazı dindar ve müttakî zatlar yanıma geldiler. Dediler ki: 'Bazı kumandanlarda dinsizlik oluyor. Gel, bize iştirak et. Biz bu reislere isyan edeceğiz.' "

"Ben de dedim: 'O fenalıklar ve o dinsizlikler, o gibi kumandanlara mahsustur. Ordu onunla mes'ul olmaz. Bu Osmanlı ordusunda belki yüz bin evliya var. Ben bu orduya karşı kılıç çekmem ve size iştirak etmem.' "

"O zatlar benden ayrıldılar, kılıç çektiler; neticesiz Bitlis hâdisesi vücuda geldi. Az zaman sonra, Harb-i Umumî patladı. O ordu, din namına iştirak etti, cihada girdi, o ordudan yüz bin şehidler evliya mertebesine çıkıp beni o dâvamda tasdik edip kanlarıyla velâyet fermanlarını imzaladılar."(1)

Üstad Hazretlerinin bu sözleri, Şeyh Said isyanında nasıl bir tavır sergilediği konusunda, bize ip uçları vermektedir. Akl-ı selim sahibi insanlar, bu genel çerçeve ile meseleye baktıklarında, Üstad Hazretlerinin Şeyh Said isyanında nasıl bir tavır sergilediğini takdir eder diye düşünüyoruz.

(1) bk. [Şualar, On Dördüncü Şua.](#)

Ayrıca ilave bilgi için tıklayınız:

[Said Nursi'nin Şeyh Said'e yazdığı mektubun gerçek olmadığını söyleyenler var. Bunu açıklar mısınız?](#)

Bediüzzaman Said Nursi'yi müceddid olarak görüyoruz . Said Nursi Türkiye coğrafi sınırları içinde yaşamıştır ve böyle mühim biri bu topraklardan çıkmıştır. Türkler seçilmiş bir millet mi ki bu topraklardan çıkmıştır?..

İslam coğrafyasındaki kavimler iki çeşittir. Birisi köklü ve kesretli olan büyük kavimler, diğeri ise bu köklü ve kesretli kavimlerle etle tırnak gibi olan küçük ve ekalliyetteki kavimlerdir. Büyük kavimler genelde **Araplar, Türkler, Farisiler**dir. Küçük kavimler ise, yüzlerle ifade edilebilir. Zaten tarihte hilafet de bu büyük kavimlerin elinde, diğerkavimlerin yardımı ve kardeşliği ile sürdürülmüştür.

Türkler İslam'a bin yıl hizmet etmiş ve bayraktarlığını yapmış ve cihanın her tarafına İslam'ı yaymıştır. Bu külli hizmetine binaen Peygamber Efendimizin (asv) senasına da mazhar olmuştur. Böyle bir kavmi sırf dine hizmetlerinden dolayı takdir ve sena etmek milliyetçilik değil, hakşinaslıktır. Üstad Hazretlerinin bu millet içinde çıkması da Türklerin bu bin yıllık hizmetine Allah'ın bir hediyesi, bir ikramı nazarı ile bakmak gerekir. Yoksa -haşa- Türkler diğermillet ve kavimlerden üstün olduğu için seçilmiş değildir. Hem üstünlük takvadadır, kim takvaya sarılır ise o üstündür, bunun ırkı ve kavmi olmaz.

Nitekim şu ayet bu manada yorumlanmıştır:

"Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse bilsin ki, Allah onların yerine öyle bir topluluk getirir ki, Allah onları sever, onlar da Allahı severler. Onlar müminlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı onurlu ve zorludurlar. Allah yolunda mücadele eder ve bu hususta dil uzatan hiçbir kimsenin ayıplamasından korkmazlar. İşte bu, Allah'ın öyle bir lütfudur ki dilediğine verir. Allah vâsi ve alîmdir (ihsanı boldur, her şeyi hakkıyla bilir)."(Maide, 5/54)

İslâm tarihinin başlangıcında üçü Hz. Peygamber (asv)'ın vefatından önce olmak üzere on bir toplu irtidad vak'ası olmuştur. Geriye kalanı Hz. Ebû Bekir (r.a.) devrinde yer almıştır.

Allah'ın dinine sahip çıkacak topluluk kavramı da çok geniştir. Çeşitli zaman ve mekânlarda İslâm tarihi boyunca, bu evsafa topluluklar Allah'ın lütfu ile eksik olmamıştır. Bu ayete masadak olan toplumlardan birisi de Osmanlı ve Selçuklu dönemini içine alan Türk milletinin İslam dinine olan hizmetidir.

Üstad Hazretleri bu hakikati şu şekilde tasvir ediyor:

"İşte, ey ehl-i Kur'ân olan şu vatanın evlâtları! Altı yüz sene değil, belki Abbasîler zamanından beri, bin senedir Kur'ân-ı Hakîmin bayraktarı olarak bütün cihana karşı meydan okuyup Kur'ân'ı ilân etmişsiniz. Milliyetinizi Kur'ân'a ve İslâmiyete kal'a yaptınız. Bütün dünyayı susturdunuz, müthiş tehâcümâtı def ettiniz. تَجِبُّهُمْ وَيُجِبُّونَهَا ذَلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ عَزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ تَجَاهِدُوا وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ güzel bir mâsadak oldunuz. Şimdi Avrupa'nın ve frenk-meşrep münafıkların desiselerine uyup şu âyetin evvelindeki hitaba mâsadak olmaktan çekinmelisiniz ve korkmalısınız."(1)

"Salisen: Dinar'ın Baraklı imamı Süleyman'ın ehemmiyetli mektubuna karşı yazınız ki: Türkler hakkında senâ-i Peygamberî muhakkaktır. Birkaç yerde Türklerden ehemmiyetle bahsetmiş; hadis var. Fakat bu hadisin hakikî sureti ne olduğunu, yanımda kütüb-ü hadisiye bulunmadığından bilemiyorum. Fakat mânâsı hakikat ve Türk milletinin senâ-i Peygamberîye mazhar olduğu hakikattir. Bir nümunesi Sultan Fâtih hakkındaki hadistir."(2)

Üstad Hazretlerinin eserlerini incelediğimizde, zerre kadar milliyetçiliğe prim ve geçit vermediğini aşıkâr bir şekilde görürüz. Yoksa sadece belli cümleleri cımbızla çekip nazara vermek, konu bütünlüğünü gözetmeden hükme varmak insaf ve muhakeme ile bağdaşmaz. Türkler İslam'a samimi ve sadık oldukları için seçilmişler diyebiliriz. Yoksa üstün bir ırk oldukları için seçilmişler demek, dalalet ve sapkınlıktan başka bir şey olmaz.

Tekrar Üstad'ı dinleyelim:

"Ben herşeyden evvel Müslümanım ve Kürdistan'da dünyaya geldim. Fakat bu Türklere hizmet ettim ve yüzde doksan dokuz menfaatli hizmetim Türklere olmuş ve en çok hayatım Türkler içinde geçmiş ve en sadık ve en halis kardeşlerim Türklerden çıkmış ve İslâmiyet ordularının en kahramanı Türkler olduğundan, meslek ve hizmet-i

Kur'âniyem cihetiyle, her milletten ziyade Türkleri sevmek ve taraftar olmak kudsî hizmetimin muktezası olduğundan, bana Kürt diyen ve kendini milliyetperver gösteren adamların bini kadar Türk milletine hizmet ettiğimi, hakikî ve civanmert bin Türk gençlerini işhad edebilirim."(3)

Dipnotlar:

(1) bk. [Mektubat, Yirmi Altıncı Mektup, Üçüncü Mebhas.](#)

(2) bk. [Emirdağ Lâhikası-II, \(33. Mektup\)](#)

(3) bk. [Tarihçe-i Hayat, Eskişehir Hayatı.](#)

Bediüzzaman (r.a) marifetullah ehlinden miydi? Velayet-i kübra makamı ile marifetullah ayrı kavramlar mıdır?

Marifet, ilim ve tefekkür neticesinde kalpte hasıl olan Allah'ı bilme nurudur. Said Nursi Hazretlerinin tefekkür ve ilimde ne kadar derin ve keskin bir mevkide olduğu eserlerinden anlaşılıyor. Bu yüzden Said Nursi Hazretlerinin Marifetullah'ta asrın temsilcisi ve müceddidi olduğu, bütün ehli ilim ve ehli velayetçe malum ve mukadderdir. **Bediüzzaman** lakabını da ehli ilim, Üstad'a vermiştir.

Bu hususta en önemli delil Risale-i Nurlardır. Risale-i Nurlar istidadı olan birisini on beş hafta meşguliyet ile alim yapabileceği gibi, kalbi müsait olan birisini de kırk dakikada velayet makamına çıkarabileceğini Üstat ilan ve ispat ediyor.

Risale-i Nurların bu zamanda milyonlarca Müslümanların imanının kurtulmasına vesile olması ve halen de giderek dünyaya yayılması ve çok gayri müslimin hidayetine vesile olması, nurların ne denli marifet ve velayette üstün bir makama sahip olduğunu akla gösterir.

Velayet-i kübra makamı özel ve hususi bir makamdır. **Marifetullah ise** genel ve umumi bir tabirdir. **Velayet-i suğra** makamında olan bir velide de marifet manası vardır. Çok büyük makamlarda olan sahabelerde de marifet manası vardır.

Ama marifetullahın çekirdekten ağaca kadar çok mertebe ve makamları vardır. Küçük bir velinin kalbindeki marifet nuru ile bir sahabenin kalbindeki marifet nuru aynı derecede değildir. Bu yüzden velayet-i kübra ile marifetullah kavramlarını aynı görmek yanlış olur.

Bediüzzaman (r.a.) Rusya/Kosturma'daki esaretten kaçışı sırasında çekilmiş olan resmindeki kıyafeti Rus kıyafeti mi, Türk askeri kıyafeti midir?

Yaptığımız araştırmalarda, Üstadımız kerametvari bir surette Kosturmadan Petersburg'a ve oradan da trenle Varşova'ya geliyor. Varşova o zaman Almanların elinde olduğu için Üstad'ın giydiği elbiseler de Almanlara ait olduğu bilinmektedir. Yoksa, esaret kıyafetleri değildir.

Bediüzzaman camide otururken, kurtuluş mücadelesinin verildiğini ve onun yanına gelenlerin neden bir haber almak ya da harekete geçmek istemediğini sorduklarını okudum. Verdiği cevap ise ilginçtir. Siz ise cephede olduğunu yazıyorsunuz?.. !..

Tarihi hadiseleri en güzel tespit edip aydınlatan; kronolojidir. Bir defa Risale-i Nurlar 1926 tarihinde yazılmaya başlanıp 1950 senesine kadar devam etmiştir. Üstad'ın kalp, mide ve geniş siyasi daire dediği dönem; 1939 -1945 İkinci Dünya Savaşı dönemidir. O sırada Türkiye harpte değildir. Avam insanlar hissiyatına kapılıp zulümlere taraftar olmamak için, Üstad onları lüzumsuz siyasi dairelerin boğuşmalarından men etmiştir. Yoksa vatan ve memleket ilgisizliğinden kaynaklanan bir inziva söz konusu değildir.

Üstad Hazretleri Milli Mücadeleyi desteklemiş, bu uğurda ölümü de göze almıştır. Hatta İngiliz baskısı ile çıkarılan ve Milli Mücadeleyi dışlayan fetvaya karşı, Üstad karşı bir fetva ile mukabele etmiş, Milli Mücadeleyi desteklemesinden dolayı İngilizler idam kararı çıkarmışlardır. Üstad'ın bu hizmetlerinden memnun olan Mustafa Kemal, Üstadı Ankara'ya davet etmiştir, Üstad davete icabet ederek Ankara'ya gelmiştir. Meseleyi değerlendirirken konu bütünlüğü içinde değerlendirmek gerekir, yoksa bir iki cümleye takılıp kalınırsa; böyle suizan ve yanlış hükümlere gidilir.

Bediüzzaman'ın Hayatından Önemli Kesitler:

1878 – Bitlis’in Hizan İlçesine bağlı İsparit Nahiyesinin Nurs Köyünde dünyaya geldi.

1888 – Normalde on beş yıl süren klâsik medrese eğitimini, üç ay gibi kısa bir sürede tamamladı.

1894 – Van’a giderek orada coğrafya, matematik, jeoloji, fizik ve kimya gibi müsbet ilimleri öğrenmeye başladı. Kısa süre sonra da ilim adamları tarafından, ilimdeki üstünlüğü sebebiyle **“zamanın emsalsizi, benzersizi”** anlamında **Bediüzzaman** lâkabı verildi.

1907 – Eğitimle ilgili projelerini padişaha sunmak üzere İstanbul’a geldi.

1909 – 31 Mart Olayı sebebiyle Divan-ı Harp Mahkemesinde yargılandı ve berat etti.

1911 – Şam Emeviye Camiinde büyük bir hutbe irad etti. Bu hutbe daha sonra **Hutbe i Şamiye** adıyla kitaplaştırıldı. Münâzarat ve Muhakemât gibi eserlerini telif etti.

1915 – Talebelerinden gönüllü bir milis alayı kurarak **Birinci Dünya Savaşına katıldı.** Savaşırken cephede **İşârâtü’l-İ’câz** adlı eserini telif etti.

1916 – Bitlis savunması esnasında yaralanarak **Ruslara esir düştü.**

1918 – İki buçuk yıl süren esaretten firar etti, İstanbul’a geldi. Devrin tek İslâm Akademisi olan “Dârü’l-Hikmeti’l-İslâmiye”ye üye oldu.

1919 – Mesnevî-i Nuriye adlı eserini telife başladı.

1920 – İstanbul’un İngilizler tarafından işğali üzerine **Hutuvât-ı Sitte** adlı bir eser yayınladı. Bu eser yüzünden İşgal kuvvetleri tarafından gıyabında ölüm cezasına mahkûm edildi.

1922 – Zaferden sonra Ankara’ya Büyük Millet Meclisi’ne dâvet edildi. Burada mebuslara hitaben bir beyanname yayınladı.

1923 – Van’a döndü. Talebelerine ders vermeye başladı. Erek Dağı’nda iki senesini geçirdi.

1925 – Şeyh Said isyanıyla hiçbir ilgisi olmadığı halde, bu bahaneyle **mecburî ikamet için Burdur’a** gönderildi ve burada **Nur’un İlk Kapısı** isimli eserini yazdı.

1926 – Barla’da zorunlu ikâmete memur edildi. Burada Risale-i Nur’u telif başladı. Sözler ve Mektubat’ın tamamı, Lem’alar’ın da büyük bölümü burada telif edildi.

1934 – Barla’dan Isparta’ya getirildi.

1935 – “Gizli cemiyet kurmak, rejimin temel düzenini yıkmak” ithamıyla **Eskişehir Ağır Ceza Mahkemesinde** aleyhinde dâvâ açıldı ve mahkeme neticesinde Tesettür Risalesi’nden dolayı on bir ay hapse mahkûm edildi. **yüz yirmi** talebesiyle birlikte **Eskişehir Hapishanesinde** tutuklu kaldı ve orada tecrid-i mutlak altında tutuldu.

1936 – Kastamonu’da zorunlu ikâmete memur edildi. Buradaki ikâmeti yedi yıl sürdü. Eserlerini telifle burada da devam etti.

1943 – **Yüz yirmi altı** talebesiyle birlikte tekrar tutuklanarak **Denizli Hapishanesine** sevk edildi. Dokuz ay süren tutukluluktan sonra **Denizli Ağır Ceza Mahkemesi**berat kararı verdi.

1944 – Emirdağ’a götürüldü ve burada zorunlu ikâmete memur edildi.

1948 – Aynı suçlamalarla tekrar tutuklanarak **elli dört** talebesiyle birlikte **Afyon Hapishanesine** sevk edildi. Yaklaşık yirmi ay süren hapis hayatında büyük sıkıntılar çektilirdi. Mahkemenin verdiği mahkûmiyet kararı temyiz edilip esastan bozuldu. Buradan tekrar Emirdağ’a götürüldü.

1952 – Gençlik Rehberi Mahkemesi münasebetiyle İstanbul’a geldi ve bu dâvâdan da beraat etti.

1953 – Emirdağ’a döndü. İkinci defa İstanbul’a geldi ve üç buçuk ay burada kaldı. Bundan sonraki hayatı genellikle Emirdağ ve Isparta’da geçti.

23 Mart 1960 – **Urfa’da Hakkın rahmetine kavuştu.**

İlave bilgi için tıklayınız: [**MİLLÎ MÜCADELE'DE BEDİÜZZAMAN SAİD NURSI**](#)

Bediüzzaman eserlerinde özellikle haşir, melek, kıyamet gibi konularda, insanların öznel duygularına veya kendi kişisel tecrübelerine değer verdiğini ve bu ölçüde Kur'an ayetlerini tefsir yaptığını herkes görebilir. Bu bir subjektif düşünme olmaz mı?

Evvela, Risale-i Nur'da serdedilen delillerin kahir ekseriyeti objektif olup katidirler. Objektif bir delile sübjektif bir misal getirme, o delilin objektifliğine zarar vermez. Mesela bütün insanlar yemek yer önermesine, bugün ben de yemek yedim denilmesi zarar vermez. Tam aksine, o genel önermeye katkı sağlanmış olur. Bütün evliyalar ve alimler melekleri görüp onlarla muhavere etmişler önermesine, ben de onları gördüm ve onlarla muhavere ettim demek önermeyi objektiflikten ıskat etmez.

İkincisi, Risale-i Nurlar büyük bir hastalığı, büyük bir tahribatı tedavi ettiği için, delillerin bütün tür ve aksamlarını kullanmaktadır. Risale-i Nurlardaki deliller, ekseri objektif ve mantıki deliller olmakla beraber, bunların yanında daha hususi ve sübjektif deliller de istimal edilmiştir. Bu hususi ve sübjektif delillerin oranı çok cüzi olduğu için, Risale-i Nurların genel objektifliğine bir zarar vermez. Tam aksine, mütemmim ve mütekamil bir değer katar.

Üçüncüsü, sübjektif düşüncenin felsefedeki namı şaibeli ve menfidir. Risale-i Nurlarda bu anlamda sübjektif bir düşünce yoktur diyebiliriz. Üstad Hazretlerinin getirmiş olduğu delillerin hepsi akli ve mantıki önermelerdir. Bu delillerin bazılarının daha latif ve daha ince olması, onları sübjektif ve indi yapmaz. Külli bir delile kendi aleminden cüzi bir misal getirmek, menfi anlamda sübjektiflik sayılmaz.

Dördüncüsü, haşir, kıyamet ve melekler konusunda Üstad Hazretleri ekseri istikra ve kıyas-ı temsili metotlarını kullanıyor.

Kıyas-ı temsili, aralarında mevcut olan ortak bir vasıftan dolayı iki şeyden gizli olanı açık olana, gaip olanı görünene, bilinmeyeni bilinene, uzaktakini yakına vs. kıyas etmektir.

Analoji, yani temsil getirme, akıl yürütmenin temel yöntemlerinden biridir. Bu

yöntemle insan zihni, olaylar arasındaki benzerliklerden hareketle, bilinenlerden bilinmeyen sonuçları çıkarır. **Analoji**, İslâmî literatürde “**kıyas-ı temsilî**” adını alır.

Kıyas, yukarıda tarif edildiği gibi, bilinen ile bilinmeyen, malum ile meçhul, somut ile soyut arasına yapılan bir anlama ve kıyaslama metodudur.

Kıyas-ı temsilî yöntemi; kâinatta söz konusu olan genel bir kaideyi belli bir nesnede (cüz’î) belirleyip, o kaidenin aynı kategoriye giren tüm cüzlerinde de geçerli olduğu neticesine ulaşmayı hedefler. Güneşin nurlu bir varlık olmasından dolayı her parlak şeyde yansıması, cüz’î bir kaidedir, bu kaideden hareketle “**Her nuranî varlık parlak şeylerde yansıyabilir**” küllî sonucuna ulaşılabilir. Bu yaklaşımı mantığın genel ilkelerine göre, kıyasın ya **tüme varım (istikra)**, ya da temsilin alt bölümlerinden birine dahil edebiliriz.

Kıyası temsilin en parlak yüzü külliye cüzide bulmak ve daha sonra külliyete intikal etmektir. Çok insan bir anda külliyeye intikal edemez, ama cüziden külliyeye intikal edebilir. Zira küllinin can damarının birisi cüzide de atıyor. İşte kıyası temsili cüzide atan bu damarı tutturmak ile bütün vücudun damarlarına intikal ettirip diğer alanları da fark ettiriyor.

İnsan ile insanlık kavramlarından; insan cüzi, insanlık ise küllidir. İnsanlıktaki acıkma duygusunu göstermek için bir ferдин acıkma duygusunu göstermek kafidir. Bütün insanları tek tek dolaşmaya lüzum yoktur, zaten imkan da müsait değildir. Öyle ise insanlığın bir ferdini temsil getirip bütün insanlığa intikal etmek en sağlam ve kati bir yoldur denilebilir.

Sonuç olarak Risale-i Nurlardaki delillere ve metotlara menfi anlamda sübjektif demek ve öyle algılamak da sübjektif bir yaklaşım olur.

Bediüzzaman eserlerinde sürekli nefsinı eleştiriyor, bir taraftan da Kur'an'ın kendi eserlerine işaret ettiğini belirtiyor. Bu da "istemem yan cebime koy" sahte tevazusu olarak değerlendiriliyor, bilgi verir misiniz?

Bir doktor, doktorluk mesleğini övse, kimse o doktora kibirli ve kendini övüyor diyemez, çünkü doktor kendini değil, ait olduğu mesleği övüyor.

Üstad Hazretleri kendi şahsını değil, Kur'an'ın mesleğini bu zamanda en güzel bir şekilde yansıtan Risale-i Nur mesleğini övüyor. Bu ince farkı göremeyen kaba ve kesif nazarlı adamlar, Üstad Hazretlerinin bazı sözlerini kendini övüyor gibi algılıyorlar. Üstad Hazretleri kendine bir mevki ve makam iras etmiyor. Üstad Hazretlerinin kendini beğenmediği ve nefsine makam vermediğine bütün hayatı ve eserleri şahittir. Şu sözleri bu inceliğe işaret eden güzel bir levha hükmündedir:

"... Ya şahsımı mübarek ve makam sahibi zannedip gelir. O kapı dahi kapalıdır. Çünkü ben kendimi beğenmiyorum; beni beğenenleri de beğenmiyorum. Cenâb-ı Hakka çok şükür, beni kendime beğendirmemiş..."(1)

Benzer ifade ve haller, başka büyük zatların hayatında da görülmüştür. Mesela Abdulkadir Geylani Hazretlerinin kasidesinde geçen temeddüh ve iftihar konusunu Üstad şöyle yorumluyor:

"Hazret-i Şeyh, veraset-i mutlaka noktasında, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâmın kadem-i mübarekini omuzunda gördüğü için, kendi kademini evliyanın omuzuna o sırdan bırakıyor. Kasidesinde zahir görünen, temeddüh ve iftihar değil, belki tahdis-i nimet ve âli bir şükürdür. Yalnız bu kadar var ki, muhibbiyet makamı olan makam-ı niyazdan mahbubiyet makamı olan nazdarlık makamına çıkmış. Yani tarik-i acz ve fakrdan, meşreb-i aşk ve istiğraka girmiş. Ve kendine olan niam-ı azime-i İlâhiyeyi yâd edip, bihakkın müftehirane şükretmiştir."(2)

Nefisleri tezkiye makamında olup, üzerindeki nimetleri tamamen Allah'tan bilen sahabelerin de tahdis-i nimet kabilinden velayet davaları ve izharları olmuştur. Üstad Hazretleri bu meseleyi de şu şekilde izah ediyor:

"İ'lem eyyühe'l-aziz! Cenab-ı Hakk'ın verdiği nimetleri söyleyip ilân ve tahdis-i nimet etmek, bazan gurura ve kibre incirar eder. Tevazu kastıyla da o nimetleri ketmetmek iyi değildir. Binaenaleyh, ifrat ve tefritten kurtulmak için istikamet mizanına müracaat edilmeli. Şöyle ki:"

"Herbir nimetin iki veçhi vardır. *Bir veçhi* insana aittir ki, insanı tezyin eder, medar-ı lezzeti olur. Halk içinde temayüze sebep olur. Mucib-i fahr olur, sarhoş olur. Mâlik-i Hakikîyi unuttur. En nihayet kibir ve gurur kuyusuna düşürtür."

"İkinci veçhi ise, in'am edene bakar ki, keremini izhar, derece-i rahmetini ilân, in'âmını ifşa, esmâsına şehadet eder. Binaenaleyh, tevazu, ancak birinci vecihte tevazu olabilir. Ve illâ küfrânı tazammun etmiş olur. Tahdis-i nimet dahi, ikinci vecihle mânevî bir şükür olmakla memduh olur. Yoksa, kibir ve gururu tazammun ettiğinden mezmumdur. Tevazu ile tahdis-i nimet, şöylece bir içtimâları var:"

"Bir adam hediye olarak bir palto birisine veriyor. Paltoyu giyen adama, başka bir adam '*Ne kadar güzel oldun.*' dediğine karşı, '*Güzellik paltonundur.*' dediği zaman, tevazuyla tahdis-i nimeti cem etmiş olur."
(3)

Bazıları, tahdis-i nimet ile gururu birbirine karıştırıp, tahdis-i nimet kabilinden söylenmiş sözleri, gurur gibi telakki ediyorlar.

Allah'ın insanlar üstünde sayısız nimetleri vardır. Bu nimetleri insan kendinden bilirse gurur ve kibir olur, yok bu nimetleri inkar edip gizlerse bu da küfran-ı nimet olur ki, her iki durum da manevi bir hastalıktır. Yani insanın üstünde görünen nimetleri kendinden bilmesi nasıl caiz değilse, aynı şekilde o nimetleri yok sayıp inkar etmesi de caiz değildir.

Bu yüzden **tahdis-i nimet** dediğimiz, nimeti Allah'tan bilip bu nimeti üzerinde izhar ve ilan etmek yolunu takip etmeliyiz. Tevazu hasletini bu çerçevede anlamak iktiza ediyor. Tevazu aslında nimeti Hakk'tan bilip insanlar üstünde fazilet-fürüşluk taslamamaktır. Yoksa nimeti görmezlikten gelip saklamak tevazu

değil, küfran-ı nimettir.

Üstad Hazretlerin Risale-i Nurları övmesini bu kapsamda da anlayabiliriz...

Dipnotlar:

(1) bk. [Mektubat, Yirmi Altıncı Mektup, Dördüncü Mebhas.](#)

(2) bk. [Sikke-i Tasdik-i Gaybî, Sekizinci Lem'a.](#)

(3) bk. [Mesnevî-i Nuriye, Onuncu Risale.](#)

Bediüzzaman Hazretleri Ashab-ı Bedir isimlerini okur muydu? Okuyorsa, ne sıklıkla okurdu?

Osman Yüksel Serdegeçti'nin, Bediüzzaman için "**Akşam namazından sonra ferdası öğleye kadar kimseyi kabul etmez, ibadetle meşgul olur.**" ifadesi ve yanında kalan talebelerinin de hatıralarından anlaşıldığı üzere, Üstad, şahsi ibadetlerini tek başına yapar, yanına kimseyi almazdı.

Bu sebepten ibadetlerinin muhtevası tam olarak bilinmemektedir. Yine hatıralardan bildiğimiz bir şey daha vardır ki, O da Üstad'ın bir kaç metre uzunluğunda bir isim şeceresinin varlığıdır. Ve her gece bu isimleri baştan sona okur, bağış yapardı. Muhtemelen bu şecerede Ashab-ı Bedir isimleri de mevcuttur, kanaatindeyiz.

Bediüzzaman Hazretleri ile iran devrimini yapan Ayetullah Humeyni arasında bir metot birliği var mıdır? Yoksa kullanılan metotlar arasındaki farklar nelerdir? Bazıları Üstad şarkta bir nur zuhur edecek derken, iran devrimini işaret etti diyorlar?..

Üstadımız, Risale-i Nur'lar yazılmadan evvel böyle bir nur intizar ettiklerini, ancak daha sonra o nurun Risale-i Nur'lar olduğunu bir çok eserinde mükerreren ifade etmektedir. Bir mümunesini aşığıya almış bulunmaktayız.

Üstad ile Humeyni'yi mukayese etmek ve ortak noktalar vardır demek, ya Üstad'ı veya Humeyni'yi hiç bilmemek demektir. Çünkü ikisi arasında taban tabana bir zıddiyet vardır. Üstadımızın takip ettiği metodun ne olduğunu anlamak için vefatından evvel talebelerine yazdığı en son mektubunu buraya, yazımızın sonuna ekledik. Bu lahika mektubundaki prensipleri hayatında titizlikle tatbik eden Bediüzzamanı, tam aksi bir yol izleyen Humeyni ile mukayese etmek, tarihi gerçeklerden ya bihaber olmaktır veya bu gerçekleri doğru okuyamamak demektir.

"Çok zaman evvel bir ehl-i velâyetten işittim ki: O zat, eski velîlerin gaybî işaretlerinden istihraç etmiş ve kanaati gelmiş ki, "Şark tarafından bir nur zuhur edecek, bid'alar zulümâtını dağıtacak." Ben böyle bir nurun zuhuruna çok intizar ettim ve ediyorum. Fakat çiçekler baharda gelir. Öyle kudsî çiçeklere zemin hazır etmek lâzım gelir. Ve anladık ki, bu hizmetimizle o nuranî zatlara zemin ihzar ediyoruz." (1)

"Birden bir ihtar-ı gaybîyle kat'î kanaat verecek bir surette kalbime geldi. Denildi ki:

"Ciddî bir alâkayla senin eskiden beri tekrar ettiğin 'Bir ışıık var, bir nur göreceğiz' diye müjdelerin tevili ve tefsiri ve tabiri, sizin hakkınızda belki İmân cihetiyle, âlem-i İslam hakkında dahi en ehemmiyetlisi Risale-i Nur'dur. Bu ışıktır, seni şiddetle alâkadar etmişti." (2)

BEDİÜZZAMANIN, TALEBELERİNE SON MEKTUBU:

" Umum Nur talebelerine Üstad Bediüzzaman'ın vefatından önce vermiş olduğu en son derstir

"Aziz kardeşlerim,

"Bizim vazifemiz müsbet hareket etmektir. Menfî hareket değildir. Rıza-yı İlâhîye göre sırf hizmet-i imaniyeyi yapmaktır, vazife-i İlâhiyeye karışmamaktır. Bizler âsâyîşi muhafazayı netice veren müsbet İmân hizmeti içinde herbir sıkıntıya karşı sabırla, şükürle mükellefiz.

"Meselâ, kendimi misal alarak derim: Ben eskiden beri tahakküme ve terzile karşı boyun eğmemişim. Hayatımda tahakkümü kaldırmadığım, birçok hadiselerle sabit olmuş. Meselâ, Rusya'da kumandana ayağa kalkmamak, Divan-ı Harb-i Örfîde idam tehdidine karşı mahkemedeki paşaların suallerine beş para ehemmiyet vermediğim gibi, dört kumandanlara karşı bu tavrım, tahakkümlere boyun eğmediğimi gösteriyor. Fakat bu otuz senedir müsbet hareket etmek, menfî hareket etmemek ve vazife-i İlâhiyeye karışmamak hakikati için, bana karşı yapılan muamelelere sabırla, rıza ile mukabele ettim. Cercis Aleyhisselâm gibi ve Bedir, Uhud muharebelerinde çok cefa çekenler gibi, sabır ve rıza ile karşıladım.

"Evet, meselâ seksen bir hatâsını mahkemede ispat ettiğim bir müdde-i umumînin yanlış iddiaları ile aleyhimizdeki kararına karşı, beddua dahi etmedim. Çünkü asıl mesele bu zamanın cihad-ı mânevîsidir. Mânevî tahribatına karşı sed çekmektir. Bununla dahilî âsâyîşe bütün kuvvetimizle yardım etmektir.

"Evet, mesleğimizde kuvvet var. Fakat bu kuvvet, âsâyîşi muhafaza etmek içindir. düsturu ile-ki "Bir cânî yüzünden onun kardeşi, hanedanı, çoluk-çocuğu mesul olamaz"-işte bunun içindir ki, bütün hayatımda bütün kuvvetimle âsâyîşi muhafazaya çalışmışım. Bu kuvvet dahile karşı değil, ancak hâricî tecavüze karşı istimal edilebilir. Mezkûr âyetin düsturuyula vazifemiz, dahildeki âsâyîşe bütün kuvvetimizle yardım etmektir. Onun içindir ki, âlem-i İslâmda âsâyîşi ihlâl edici dahilî muharebat ancak binde bir olmuştur. O da aradaki bir içtihad farkından ileri gelmiştir. Ve cihad-ı mâneviyenin en büyük şartı da vazife-i İlâhiyeye karışmamaktır ki,

"Bizim vazifemiz hizmettir; netice Cenab-ı Hakka âittir. Biz vazifemizi yapmakla mecbur ve mükellefiz."

**"Ben de Celâleddin Harzemşah gibi, "Benim vazifem hizmet-i imaniyedir; muvaffak etmek veya etmemek Cenab-ı Hakkın vazifesidir" deyip ihlâs ile hareket etmeyi Kur'ân'dan ders almışım."
... (3)**

- (1) bk. [Mektubat, Yirmi Sekizinci Mektup.](#)
- (2) bk. [Kastamonu Lahikası, \(19. Mektup\)](#)
- (3) bk. [Emirdağ Lahikası-II, \(151. Mektup\)](#)

Bediüzzaman Hazretleri Mehdi midir?

Mehdi ile ilgili bazı noktalar iyi bilinirse, bu konuda gelen rivayetler ve yapılan yorumlar daha iyi anlaşılır diye düşünüyoruz. Şöyle ki:

-Mehdi meselesi akideye dahil değildir. Yani, bazı ehl-i iman mehdiyi inkar etse dinden çıkmış olmaz, onun feyzinden mahrum kalır, hizmetinden istifade edememiş olur.

-Mehdiyi şahıs olarak belirlemek zordur. Hemen her hizip, kendi üstadını veya şeyhini mehdi görme temayülündedir.

-Mehdi olmak ayrı, kendini mehdi zannetmek ayrıdır. Nitekim zaman zaman bazı meczuplar çıkmakta ve kendilerini mehdi veya İsa olarak takdim etmektedirler. Halbuki, mehdi kendisinin mehdiliğine değil, İslama davet eder. Bir peygamber **"ben Allahın elçisiyim, bana tabi olun" der.** Ama mehdi, **"ben mehdiyim, bana uyun, yoksa küfre düşersiniz"** diyemez.

-Her asır, ehl-i imanı ümitsizlikten kurtaracak bir mehdi manasına muhtaçtır. Yani, mehdi manasından her asrın bir çeşit hissesi vardır.

-Bediüzzaman Said Nursi, mehdi konusunda çok kıymetli bilgiler verir. Bunların en mühimlerinden biri şudur:

Bu zaman şahıs zamanı değildir. Eski zamanda bazı harika şahıslar çıkmışlar, kıymettar hizmetlere vesile olmuşlar. Ama bu zamanda küfür şahs-ı manevi olarak hücum etmektedir. Bu hücumu karşı en büyük ferdi mukavemet başarısız kalmaya mahkumdur. Onun için bu külli hücumu mukabil bir şahs-ı manevi çıkarmak gerekir.

-Bediüzzaman, mehdiyetin üç merhalesinden söz eder:

- 1-İman
- 2-Hayat
- 3-Şeriat

Risale-i Nur, temelde iman hizmeti görmekle beraber, diğer iki merhalenin de öncülüğünü yaptığını söyleyebiliriz. Hz. Peygamber (asm) İslam davasının

temelinde yer almış, sonraki İslami hizmetlerin de temelini atmıştır. Benzeri bir durumun mehdiyyette olmasına bir engel söz konusu değildir. Yani, iman hizmeti diğer iki hizmet alanını etkileyecektir. Bununla beraber, hayatın geniş dairelerinde hizmet edilirken sıra dışı bazı harika fertlerin eliyle bu hizmetlerin ifa edilmesi medar-ı bahs olabilir. **"Melikin atıyyelerini ancak matıyyeleri taşır."** Bu kutsi hizmetlerin icrasında elbette bir kısım maneviyat erleri istihdam edilecektir. **"Her ormanın kendine göre arslanları olduğu gibi, her meydanın da ona münasip erleri vardır."**

-"Mehdi kimdir? Ne zaman gelecektir?" gibi sorular, bazan insanı asıl vazifelerinden alıkoyabilmektedir. Bunun yerine doğrudan aktif hizmetle meşguliyet tercih edilmelidir. Hele hele mehdiyyet konusunu tartışma alanına sokmaktan kaçınılmalıdır. Nakledildiğine göre, Said Nursi sürgünde iken saf gönüllü bir zat "efendim, üzülmeyin. Mehdi gelecek, her şeyi düzeltecek" der. Said Nursi, şu anlamlı mukabelede bulunur: **"Mehdi geldiğinde seni vazife başında bulsun!"**

Bediüzzaman Hazretlerinin doksan kitap ezberlemesi, ona verilen vehbi ilimlerin menbaı; sünuhat mı, ilham mı?

Hiçbir alim hiçbir veli hatta hiçbir nebi, sahip olmuş olduğu vehbiyete durduğu yerde mazhar olmamıştır. Bu vehbiyet makamını bir hak ediş işleminden ve sürecinden geçmişler, ondan sonra bu feyze mazhar olmuşlardır.

Allah, vehbiyet makamını alelade ve hikmetsiz olarak bir insana tevdi etmiyor. Elbette bu makamı verme ölçüleri vardır. Ölçüleri Allah tayin eder. Ölçüler, Allah'ın seçimini tayin ve tespit etmez. Velayette azami kesp gösterenler içinden Allah dilediklerine vehbiyet bahşetmiş demekte bir sakınca yoktur. Belki vehbiyet bir hak, bir hisse olmayabilir, ama bu hakka kesbi istihkak olabilir. Yani vehbiyet ilmini hak etmeyi hak etmek olabilir. Biz bu hususta yani kesb-i istihkakta azami gayret sarf edebiliriz, lakin onun neticesinde hasıl olacak vehbiyet tamamen vehbi ve ikramidir.

Üstad Hazretlerinin de bu işlem ve süreçten geçtiğini hem eserlerinden hem hayatından anlıyoruz. Yani okumuş olduğu o kitaplar ve tahsil ettiği o zahiri ilimler, vehbiyet ilminin bir mukaddemesi bir ihzariyesi olmuştur.

Bir çırak, bir işe girer yıllarca çalışır, sonra usta olur. Usta olduktan sonra meleke kazandığı mesleği ona vehbi feyizler vermeye başlar. Bir motor ustası telefonda dinlediği motor sesinden motorun arızasını tespit eder, ama çırak motorun her tarafına baktığı halde o arızayı bulmakta zorlanır. Ustanın bu maharet ve vehbiyeti yıllarca emeğin bir mahsulüdür. Yani vehbiyet öyle kolayca kalbe akmıyor, belli bir süreç ve işlemlerden geçmeyi gerektiriyor.

Üstad Hazretlerinin de Risale-i Nur'dan önceki ilmi ve manevi hayatı, Risale-i Nur'a bir mukaddeme bir ihzariyedir. Sünuhat ve ilhamat bu mukaddeme ve ihzariyenin bir hediyesidir.

Bediüzzaman Hazretlerinin ölümünden sonra da, tasarrufu devam etmekte midir? Üstadımızın ruhaniyetinden istifade etme yolları ve bunun tezahürleri nelerdir?

"Saniyen: Gavs-ı Âzam gibi, memattan sonra hayat-ı Hızırîye yakın bir nevi hayata mazhar olan evliyalardan vardır. Gavs'ın hususî İsm-i Âzamı, "Yâ Hayy" olduğu sırrıyla, sair ehl-i kuburdan fazla hayata mazhar olduğu gibi, gayet meşhur, Mâruf-u Kerhî denilen bir kutb-u âzam ve Şeyh Hayâtü'l-Harrânî denilen bir kutb-u azîm, Hazret-i Gavs'tan sonra mematları hayatları gibidir. Beyne'l-evliya meşhur olmuştur."(1)

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşılacağı üzere, büyük evliyalardan bazıları öldükten sonra da hayatta gibi manevi ve ruhani tasarrufları devam ediyor. Haberdar olmak şöyle dursun, adeta hayattaymış gibi manevi reisliğini ve terbiyesini talebe ve müritlerin üzerinden çekmiyorlar. Bu hususta Gavs-ı Azam Geylani Hazretleri **Hay** ismine mazhariyetten dolayı çok fazla temayüz etmiştir.

Mevlana Bağdadi Hazretleri Geylani Hazretlerinin manevi riyasetinde olan Bağdat'a geldiğinde manen inkişaf edemiyor, talebeler arasında bir türlü revaç bulamıyor. Sonra onun ruhaniyetine aracı yaparak izin istiyor. İzin verilince de birden parlayıp inkişaf ediyor. Demek Geylani Hazretleri bin yıllık geriden ruhi riyasetini devam ettiriyor.

Helaket ve felaket asrının İmamı olan Said Nursi Hazretlerinin de bu manevi tasarrufa mahzar olduğu kanaatindeyiz. Değil haberdar olmak, belki riyaseti bizzat devam ediyor. Bu sebeple biz dershanede ders okurken veya başka imani hizmetlerimizde Üstadı bizzat arkamızda bir müşevvik, bir mürebbi olarak görebiliriz.

Bu manaya Risale-i Nurlardaki şu ibareler işaret ediyor:

"Birimiz şarkta, birimiz garpta, birimiz cenupta, birimiz şimalde, birimiz âhirette, birimiz dünyada olsak, biz yine birbirimizle beraberiz. Kâinatın kuvveti toplansa bizi yüksek üstad Said Nursî'den ve Risale-i

Nur'dan ve bizi bizden ayıramazlar. Zira biz Kur'ân'a hizmet ediyoruz ve edeceğiz. Âhiret hakikatine inandığımız için, mânevî olan bu sevgi ve tesanüdümüzü elbette hiçbir kuvvet sökemeyecektir. Çünkü bütün Müslümanlar saadet-i ebediye makarrında toplanacaklardır."(2)

Üstad Hazretlerinin ruhaniyetinden istifade etmenin en güzel yolu, Risale-i Nurları tahkiki bir şekilde okuyup onu hayatımıza tatbik etmektir. Zaten Üstad Hazretleri hayatta iken bile bütün nazarları Risale-i Nurlara çeviriyor, kendi şahsını ön plana çıkarmıyordu. Demek Üstad Hazretlerinin mübarek ruhaniyeti Risale-i Nurların satırlarına ve cümlelerine aksedip orada temessül etmiştir. Biz Risale-i Nurları okuduğumuzda Üstad Hazretlerinin ruhaniyeti ile iletişim halindeyiz demektir. Ayrıca onun ruhaniyeti ile irtibat olabilir ama bu, makama bakar.

Dipnotlar:

(1) bk. [Barla Lâhikası, \(261. Mektup\)](#)

(2) bk. [Şualar, On Dördüncü Şua](#)

Bediüzzaman Hazretlerinin özellikle Niyazi Mısri'den bir kaç şiiri, eserlerinde yer verdiğini görüyoruz, bunun hikmeti nedir? Yüzlerce şair olmasına rağmen, neden Niyazi Mısri?

Üstadımız yalnızca Niyazi Mısri'den alıntı yapmamıştır. Külliyyat'ta Ziya Paşa'dan, Tefik Fikret'e kadar bir çok şairden alıntı vardır. Ama Niyazi Mısri'den daha fazla alıntı olabilir.

Bunun bir hikmeti ise, Üstad'ın ruhuna daha hoş geldiği ve fikirlerini destekleyen ve ifade eden şiirler olduğu için olsa gerektir.

Bediüzzaman Hazretlerinin yemek yedikten sonraki iki saat içerisinde hiçbir şey yiyip içmediğini duymuştum. Acaba bu durumun hikmeti ne olabilir? Bu sünnet midir?

Bu davranışın bir sünnet olduğunu bilmekteyiz. Hem günümüz tıp dünyası da bunu onaylamakla kalmayıp, ısrarla tavsiye etmektedirler.

Yenen yemeğin sindirimi, yaklaşık iki saat içerisinde tamamlanmaktadır. İki saatten önce mideye bir şeyler, hususen sıvı gıdalar göndermek, midenin hazım için ayarladığı asit karışımının ölçüsünü bozmakta ve yeniden karşımı ayarlaması gerekmektedir. Bu ise hem enerji kaybına hem yorgunluğa ve birtakım rahatsızlıklara sebep olduğu ifade edilmektedir.

Bediüzzaman Hazretleri'nin Risale-i Nur külliyyatında kendisinin seyyidliği ile alakalı birbirine çelişkili gibi görünen ifadeleri vardır. Bu ifadeleri nasıl anlamamız gerekiyor?

Bediüzzaman hazretleri, mahkeme müdafaasında **“Ben seyyid değilim”** der. Üstadın resmi kimliğine baktığımızda Nurs’lu olduğu ve Doğu Bölgesinde dünyaya geldiği anlaşılmaktadır. Bu ifade düşünülürken mahkemedeki şartlar dikkate alınmalıdır. Zira Bediüzzamanın seyyidliğini kabul etmesi, onların nazarında siyasi manada yorumlanacak ve mahkumiyetine sebep olabilecektir. Halbuki Emirdağ Lahikası-I’ın son kısma yakın bir mektubunda ise, **“Ben kendimi seyyid bilemiyorum. Nesiller bilinmiyor. Ancak ben manevi ehl-i beytten sayılabilirim”** der. Son Şahitlerde Salih Özcan’ın hatıralarında, Üstad neslinin hem anne ve hem de baba cihetiyle Hz. Hasan ve Hz. Hüseyine dayandığını bizzat ifade etmiştir.

Bediüzzaman Hazretlerinin varislerinden Seyyid Salih Özcan'ın naklettiğine göre, bir gün Üstad'la aralarında şu konuşma geçer:"

- Salih sen seyyidsin, değil mi?
- Evet! Üstadım.
- Peki Seyyid Salih, sence ben seyyid olabilir miyim?
- Muhakkak Üstadım, siz seyyidsiniz.
- Seyyid Salih, ben anne tarafından Hüseyini, baba tarafından ise Haseni'yim."

Bununla beraber şarkta seyyidlerin büyük bir yekün teşkil ettiği de bilinmektedir. Kendi şahsiyetini nazara vermeyen, şahsiyetini her zaman şahs-ı manevi içinde eriten ve büyük makamlar bile verilse ihlas sırrıyla bu makamlardan içtinap eden bir üstaddan aşikare eserlerinde seyyid olduğunu beyan etmesi beklenemez.

“Seyyid olanın seyyid değilim demesi günahtır” ifadesi kanaatimize göre, seyyidliği kesin olarak tescil olunan kişiler hakkında olsa gerektir.

İkinci ve kısa bir cevap:

Dikkat edilirse Bediüzzaman Hazretleri, "ben ehl-i beytten değilim" demiyor. "ben seyyid değilim" diyor. çünkü, Ehl-i beyt'in farklı bir manası yoktur ve

olduğu gibi peygamberimizin (s.a.v) soyu kast edilir. ama seyyid kelimesinin, hem " **Ehl-i Beyt** " ve hem de "**bir yerin efendisi**" anlamına gelen ve teville açık yönü olan bir kavram olduğu malumdur. bu nedenle risalelerde geçen " **ben seyyid değilim** " ifadesi, şöylece tevil edilebilir: "**ben bir yerin efendisi ve idarecisi değilim.**"

Bediüzzaman Hristiyan ve Yahudilerle Görüşmüş müdür?

Hristiyan ve Yahudilerle görüşmenin dinimizde bir sakıncası mı var ki, böyle bir soru soruluyor...

Her şeyden önce Peygamberimiz (sav) Hristiyan ve Yahudilerle hem görüşmüş ve hem de ticaret yapmıştır. Hatta hicret ederken bir Hristiyana borçlu olarak hicret etmiş ve ücretini vermek üzere Hazreti Ali'ye parasını vermiştir.

Bu gün İstanbul'da yüzlerce kilise vardır. Azımsanmayacak kadar Hristiyan ve Yahudi vardır. Bunların hepsi tarih boyunca Osmanlılar ile birlikte yaşamışlardır. Şimdi de bizimle yaşamaktadırlar. Aldığımız malların çoğu onlara aittir. Demek ki bir sakınca yoktur.

Kaldı ki onlarla görüşmeden, konuşmadan dinimizi nasıl anlatacağız. Onların Müslüman olma hakları yok mudur? İslam onlara haram mıdır? İletişim kurmadan din nasıl anlatılacaktır? Onları Allah yaratmamış mıdır? Efendimiz (sav), Yahudilerin geçen cenazelerine bile ayağa kalkardı. Maalesef bu konuda yanlış bilgilendirilmişiz.

Bediüzzaman iş adamlarına bu sistemde ne gibi tavsiyelerde bulunmuştur?

Risale-i Nurlar, iman ve ahlak üzerine yoğunlaştığı için, bu gibi fıkha ve muamelata dair konuları doğrudan işlememiştir. Bu yüzden bu konu üzerinde "ne demiş" şeklinde direk bir cevap vermek zordur.

İman ve ahlak, bütün sahaların esası ve temeli olduğu için, Risale-i Nurlar bu hususta her alanı dolaylı olarak etkileyecektir. Mesela, iman ve ahlakı zayıf olan bir insanın diğer sahalardaki tutum ve davranışları da ona nispetle zayıf olacaktır.

Faizle çalışma, işçi hakları, sosyal yardımlaşma gibi hususlarda bu imani ve ahlaki alt yapının büyük bir önemi vardır. Bir insan, kurumunda adalet, helal kazanç, yardımlaşma gibi temel İslami davranışları esas ve temel yapabilir. Bu da ancak kuvvetli bir iman ve ahlak anlayışı ile olur. Böyle günahlı ve kapitalizmin hüküm sürdüğü ticari bir hayatta insanın kendini muhafaza edip, meşru dairede kalması pek zordur, çok sağlam bir iman ve ahlak ister. İşin bu noktası Risale-i Nurların sahasıdır. İş adamları ile Risale-i Nurlar arasında böyle bir ilişki kurabiliriz.

Bediüzzaman kimdir? Kısaca bir bilgi verir misiniz?

Üstad Bediüzzüman'ın kimliği gerçek manada ancak eserlerinin tamamında kendini gösterir. **“Ben imanın cereyanındayım, karşımda imansızlık cereyanı var”** diyen bu büyük insan, bütün ömrü boyunca aynı çizgide bir manevi cihat yapmış ve milyonların imanının kurtuluşuna vesile olmuştu. Onun hayatı hakkında bilgi edinmekte en temel kaynak Tarihçe-i Hayat isimli eserdir. Bizzat kendisinin tashihinden geçmiş olan bu eser sorunuza güzel bir cevaptır.

Bununla birlikte Üstadın hayatının bir özetini aşağıda takdim ediyoruz: Bediüzzaman Said Nursî, 1878'da Bitlis vilayetine bağlı Hizan ilçesi Nurs köyünde dünyaya geldi. Çocukluğunda çevresindeki medreselerde eğitim gördü. Kendisinde görülen harikulade zeka ve hafıza sebebiyle önceleri Molla Said-i Meşhur diye tanındı. Daha sonra "Zamanın Harikası" anlamında "Bediüzzaman" ünvanıyla şöhret buldu.

Talebelik yıllarında temel İslamî ilimlerle ilgili 90 kitabı ezberledi. Her gece bunlardan birini tekrar ediyordu. Bu tekrarlar O'nu, Kur'an ayetlerini derinlemesine anlamasına birer basamak oldu ve her bir Kur'an ayetinin bütün kâinatı ihata ettiğini gördü.

1900'lü yılların başında doğuda Medresetü-z Zehra adında, din ve fen ilimlerinin birlikte okutulduğu bir İslam Üniversitesi kurmak fikriyle hilafet merkezi olan İstanbul'a geldi ve hayatı boyunca bu fikrini gerçekleştirmek için gayret gösterdi. Doğrudan istediği şekilde bir üniversite kuramamakla birlikte memleketin her tarafında şubeleri bulunan yaygın bir medrese sistemi tesis etti.

1. Dünya Savaşı yıllarında doğu cephesinde gönüllü alay komutanı olarak hizmet etti. Savaş esnasında yaralanıp iki buçuk yıl Rusya'da esir kaldı. 1917'deki Bolşevik İhtilali esnasındaki kargaşadan yararlanıp esaretten kurtuldu. Dönüşte, Genelkurmay'ın kontenjanından Osmanlı'nın en üst düzey dinî danışma merkezi olan Darü'l-Hikmeti'l-İslamiye'de görev yaptı. İngilizlerin İstanbul'u işgali yıllarında onların aleyhinde Hutuvat-ı Sitte adıyla bir risale neşretti.

Anadolu'da başlatılan İstiklal mücadelesine destek verdi.

1925 yılında Van'da eğitim faaliyetlerinde bulunurken, o sırada meydana gelen Şeyh Said hareketi sebebiyle, bu harekete karşı çıktığı halde tedbir olarak önce

Burdur'a, ardından Isparta ve Barla'ya gönderildi. Burada sekiz yıl kaldı. Risale-i Nur isimli Kur'an tefsirinin çoğu bölümlerini burada yazdı. Eserleri ve fikirleri sebebiyle Eskişehir Mahkemesine sevk edildi.

Sürgüne gönderildiği Kastamonu'da eserlerini yazmaya devam etti. 1943'te Denizli Mahkemesi'ne, 1948'de Afyon Mahkemesi'ne sevk edildi. Mahkemeler beraatla neticelendi.

1950'de çok partili hayata geçildiğinde dini hak ve hürriyetler genişledi. Bediüzzaman, bu dönemde eserlerini matbaalarda bastırdı. Bediüzzaman Said Nursi, 23 Mart 1960'ta Hakk'ın rahmetine kavuştu.

Bediüzzaman Mehdi mi?

Mehdî gelmeden önce

Ebedî hayatların tehlikeye düştüğü, en dehşetli fitnelerin yaşandığı âhirzamanda yazılmış bir Kur'ân tefsiri vardır: Risale-i Nur... Sergilediği hizmet ve faaliyetlerle ehl-i îmanın gönlüne su serpen, 6000 sayfayı geçen, 130 parçadan meydana gelen, 200 kadar önemli meseleye özellikle neşter atıp çözüme kavuşturan bu seçkin külliyyatın, âhirzamanın dehşetli hadiselerine karşı ilgisiz kalması, yorum ve tedbirler getirmemesi elbette düşünülemez.

Daha yüzyılın başlarındayken Osmanlının en büyük dinî kurulu olan Daru'l-Hikmeti'l-İslâmiyede vazife gören Bediüzzaman'dan, âhirzamanla ilgili hadislerin izahı istenmiş, o da kimsenin içinden çıkamadığı bu hadisleri son derece makûl bir tarzda tevîl ve izah etmişti.

Bu izahlara baktığımızda, İslâm Deccalı olan Süfyanın dehşetli fitnesinin Müslümanlar arasında görüleceğini öğreniyoruz. Aldatmakla iş gören Süfyan,(1) ehl-i nifakın başına geçip nifak perdesi altında işlerini yürütür, şeriat-ı Ahmediyenin (a.s.m.) tahribine çalışır.(2) Ehl-i îman, onu, şanlı, kahraman bir milletin mağlubiyeti esnasında istidraçlı, şanlı, bahtı açık ve kurnaz bir kumandan olarak gördüğü için, gizli ve dehşetli mahiyetine bakmayarak kahramanlık damarıyla alkışlar, başına kor, kötülüklerini örtmek ister.(3)

Oysa masum insanları parçalayan bir canavar hoş görülemeyeceği gibi, saçtığı dinsizlik tohumlarıyla binlerce insanı îmansız ederek ebedî hayatlarını mahveden Süfyan hoşgörülemez. Ona gösterilebilecek en küçük bir hoşgörü, sevgi, taraftarlık dahi zulme ortak olmak demektir, masumlara karşı işlenmiş büyük bir zulümdür. Deccalı bunca tahribatına rağmen ehl-i îmanın gözünde masum gösterecek ve öyle yorumlanabilecek davranışların tevili mümkün olmadığı gibi Deccalın gölgesinde de salim bir hizmet yapılamaz.

Şu var ki Süfyan, insanları sonsuza dek kandıramayacak, gün gelip foyası bütün bütün meydana çıkacak, gerek Müslümanların ve gerekse ordunun maddî ve mânevî desteğini kaybedecektir. Çünkü, *“Kahraman ve mücahid ordunun ve dindar milletin, ruhundaki nur-u îman ve Kur'ân ışıyla hakikat-i hali göreceği*

ve o kumandanın çok dehşetli tahribatını tamire çalışacağı,” “kahraman ordunun dizginini onun elinden kurtaracağı”(4) rivayetlerden anlaşılmaktadır.

“Yine rivayetlerden anlaşıldığına göre Âl-i Beyt-i Nebevîden Muhammed Mehdî, o Süfyanın şahs-ı mânevîsi olan münafıkâne cereyanı öldürüp dağıtacak,(5) tahribatçı, bid'atkâr rejimini tamir edip Sünnet-i Seniyyeyi ihya edecektir.”

Mehdî beklentisi

Üç devir yaşayan, Risale-i Nurları telif etmeden çok önce Hürriyetin başlarında Osmanlı üzerinde oynanan oyunları, Osmanlının günden güne çökmekte olduğunu, inananların büyük bir ümitsizliğe düştüğünü fark edip bu gidişe dur diyebilmek için bir yandan canhıraş bir gayret içerisine giren Bediüzzaman, bir yandan da onları, “İstikbalde bir ı ışık var, bir nur görüyorum” diye tesellî etmeye çalışıyordu.

Bediüzzaman bu ümitle hem dehşetli hadiselerle karşı dayanıyor, hem de ehl-i îmanın îmanlarını takviye etmek için müjdeler veriyordu. Ne var ki tevil ve tabir etmeksizin bu nurun geniş dairede, siyaset âleminde çıkacağını tasavvur ediyordu.

Sonradan Bediüzzaman, bu nur ve ışığın Risale-i Nur olarak tecellî ettiğini söyler.(6) Bunu bir yazısında dile getirirken de, ihtar-ı gaybî olarak kat'î bir kanaat tarzında kalbine gelen mânâyı şöyle anlatır: “Ciddî bir alaka ile senin eskidenberi tekrar ettiğin ‘Işık var, Bir nur göreceğiz’ diye müjdelerin tevil ve tefsiri ve tabiri sizin hakkınızda, belki îman cihetiyle âlem-i İslâm hakkında dahi ehemmiyetli Risale-i Nur'dur.”(7)

Bozulma daha çağın başlarındayken kendini gösterdi. Avrupa'yı körü körüne taklid, ilmini, fennini alma yerine sefahetine duyulan özentî, Müslümanın kimliğinden çok şeyler alıp götürdü. İnançsızlık rüzgarları esmeye, küfür tohumları ekilmeye, ahlâksızlık meyveleri toplanmaya başladı. İslâmî, insanî ve ahlakî değerlerde büyük bir yozlaşma oldu. Bu durum, çağın ikinci yarısında ise tarihte benzerine rastlanmayacak derecede büyük bir hız kazandı. Mânevî tahribat arttıkça arttı. Fen ve felsefe inançsızlığa âlet edilmeye, maddecilik ve tabiatçılık tâûnu dört bir yana yayılmaya başladı. Din harap, îman türap oldu. Dine, dindarlara hücum edilmeye, din bir afyon telakkî edilip saldırılmaya başlandı. Bin yıldır İslâmın aleyhinde birikegelen şüpheler bir anda kusuldu.

Mukaddesat namına ne varsa bütününe, sistemli ve münafıkâne bir tarzda savaş açıldı. Sosyal hayattaki çözülme, dikenli meyveleri yıllar sonra görülecek derecede hızlandı. İnançlar kayboldu, ahlâk bozuldu, güven duygusu öldü.

Ve insanlık bir mehdî ve müceddidi dört gözle bekler oldu.

Öyle ki Bediüzzaman, Şark vilayetlerine yaptığı ve Meşrûtiyeti anlattığı seyahatlarında, kendisine, *“Bazı adam sizin dediğiniz gibi demiyor. Belki, ‘Mehdî gelmek lâzımdır’ der. Zira dünya şeyhûhet (yaşlılık) itibariyle müşevveşedir (karışıktır), İslâmiyet ağrazın (maksatlı kimselerin) teneffüsü ile mütezelliledir (sarsılmaktadır)”* sorusuna şu cevabı vermişti:

“Eğer Mehdî acele edip gelse, baş göz üstüne, hemen gelmeli. Zira güzel bir zemin müheyya ve mümehhed oldu (hazırlandı); zannettiğiniz gibi çirkin değildir. Güzel çiçekler, baharda vücutpezîr olur (boy gösterir). Rahmet-i İlâhî şe'nindendir ki, şu milletin sefaleti nihayetpezîr olsun (son bulsun).”(8)

Bu sözlerini Bediüzzaman yüzyılın ilk çeyreğinde söylemişti. Ama ikinci çeyreğinde eski günleri arattıracak gelişmeler olmuş, Deccalâne hadiseler sahnelenmiş; İslâma, Kur'ân'a savaş açılmış, İslâm adına ne varsa yok edilmeye çalışılmıştı. Dolayısıyla Mehdî önceki dönemlere nisbetle daha çok beklenir olmuştu.

Bediüzzaman, başka bir yerde bu ihtiyacı şöyle dile getirecekti:

“Evet, bu zaman; hem îman ve din için, hem hayat-ı içtimaî ve şariat için, hem hukûk-u âmme ve siyaset-i İslâmiye için, gâyet ehemmiyetli birer müceddit ister.”
(9)

Her çağ nasıl ki bozulan dünyayı düzeltmek, Sünnet-i Seniyyeyi yeniden yerleştirmek için bir nevi mehdîler bulmuş ve bunların herbiri Mehdî Âl-i Resûlün diyanet, siyaset, cihad sahalarındaki vazifelerinden sadece bir tanesini yapmışlar. Hayatın bütün yönlerinin fesada uğradığı bir zamanda ise elbette îman, diyanet, hukuk, siyaset, saltanat, cihad sahalarını içine alacak derecede geniş bir ihya hareketi gerekecektir.

Âhırzamanın böylesine en büyük fesadı zamanında, bütün bunların üstesinden

ancak, “*en büyük bir müçtehid, hem en büyük bir müceddit, hem hâkim, hem Mehdî, hem mürşid, hem kutb-u âzam olarak bir zât-ı nurânî*” (10) gelebilir.

Husuî, cüz’î, yalnız şahsî hizmetlerle veya mağlûbâne perde altında, bid'alara musamaha sûretinde ve teviller ile bir nevi tahrifat içinde tam hizmet yapılamadığı(11) gibi Deccal ve Süfyanın tahribatları da tamir edilemez.

Tahribatın, hayatın dört biryanını kuşattığı, îman binasının temeline dinamit konulduğu, îmanların olduğu kadar sosyal hayatın da alabora edildiği, hak ve hürriyetlerin ayaklar altına alındığı, siyasetin de bundan payına düşeni aldığı bir dönemde Mehdîden başka ne beklenebilirdi?

Evet, hayatın her yönü tecdid, yani yenilenme istiyordu. Tamiratı çok yönlü yapmak gerekiyordu.

Tecdide, tamire ise elbet bir yerlerden başlanacaktı. Önem derecesine göre bir sıralama yapılmalıydı.

Bediüzzaman da öyle yaptı. “**Fakat en ehemmiyetlisi, hakàik-ı îmaniyeyi (îman hakikatlerini) muhafaza noktasında tecdid vazifesi, en mukaddes ve en büyüğüdür**” diyordu. Şeriat ve hayat-ı içtimâiye ve siyasiye dâireleri ona nisbeten ikinci, üçüncü, dördüncü derecede kaldığını söylüyor ve hadis-i şeriflerde dini yenilemeye fazlasıyla önem verilmesinden maksadın îmânî hakikatlerdeki tecdid olduğunu belirtiyordu.(12)

Evet, eksik, şüphe ve tereddütler içerisinde kıvranan, sağlam ve tahkikî îmanı elde edememiş bir kimseden toplum hayatının huzuru için gerekli olan sevgi, saygı, dayanışma, yardımlaşma, fedakârlık, dürüstlük, çalışkanlık gibi güzel hasletler gerektiği gibi beklenemezdi. Hele bir kalbe inançsızlık yerleşti mi o kalbin sahibi canavarlaşır, insanî değerlerden kopar, zulüm, anarşi, çıkarıcılık, kaba kuvvet, istibdat gibi acı ve dikenli meyveler vermeye başlardı.

O halde ilk yapılacak iş küfür bataklığında boğulmakta olan insanları kurtarmak, îmanları kuvvetlendirmek olmalıydı.

Îman hizmetinin önemi

Îman nasıl İslâmın temeli ise îmana hizmet de herşeye önceliği olan bir

hizmettir. Çünkü îman dünya ve âhiret saadetine temel taşıdır.

Îmansızlık ise en büyük felâkettir. Sadece dünyayı Cehenneme çevirmekle kalmaz, âhirette de Cehennem meyvelerini verir.

Resûl-i Ekrem (a.s.m.) ömrü boyunca bu hizmeti esas edinmiş, ümmetinin dikkatlerini bu noktaya çekmişti. Konuyla ilgili birçok hadislerinden biri şöyledir: **“Senin vasıtanla bir kimsenin îmana kavuşması, senin için sahralar dolusu kırmızı koyunlardan daha hayırlıdır.”**(13)

Dün din ve îman birçok kanallarla korunmaktaydı. İslâma sembol ve işaret olan şeâirler her vesileyle canlı tutuluyordu. Âhîr zaman fitneleri henüz bütünüyle ortaya çıkmamıştı.

Çağımız ise dinin dayanaklarının yıkıldığı, şeâirin tahribe maruz kaldığı, âhîr zaman fitnelerinin bir bir su yüzüne çıktığı dehşetli günlere sahne oldu.

Taklîdî îmanın istinad kalelerinin sarsıldığı bir dönemde, inananlar cemaat halinde yapılmakta olan bunca hücumla ancak tahkîkî bir îmanla dayanabilirlerdi.

Geçmiş asırlarda toplumda İslâmî bir hava vardı. İnsanlar genelde inanır, inançlarının gereğini yerine getirmeye çalışırlardı. Ama günümüzde birçok insan okudukları fen ve felsefe sebebiyle ya materyalizme, ya da tabiatçılığa kaymış, huzurunu yitirmekle kalmamış, toplumun huzurunun da kâtili olmuştur.

Böyle bir anda îman hizmetinin ne derece önem kazandığı tartışma götürmez. Hatta öylesine önem kazanır ki, onunla meşgûliyet bunun dışında herşeyi, bilhassa câzip görülen siyaseti dahi terk etmeyi gerektirir. Çünkü Bediüzzaman'ın belirttiği gibi günümüzde herşeyi kendi hesabına alan fevkalâde hâkim cereyanlar var. Harekâtı o cereyanlara kaptırmamak için siyasetten feragat etmek gerekir. **“Tâ ki îman hizmeti, safvetini umumun nazarında bozmasın ve avamın çabuk iğfal olunabilen akıllarında o hizmet başka maksatlara âlet olmadığı tahakkuk etsin...”** (14)

Başka bir yerde de Bediüzzaman, îman hizmetinin önemini anlatırken, siyasetle bir karşılaştırmasını yaparak şu ifadeleri kullanıyor:

“Madem bu zamanda, herşeyin fevkinde hizmet-i îmaniye bir kudsî vazifedir; hem kemmiyet, keyfiyete nisbeten ehemmiyeti azdır; hem

muvaqqat ve mütehavvil (geçici ve değişken) siyaset daireleri ebedî, daimî, sâbit hizmet-i îmaniyeye nisbeten ehemmiyetsizdir, mikyas olamaz.”(15)

Hatta îman hizmetinin sonucu olan, herkeste özellikle halkta, özellikle siyasîlerde, özellikle bu asrın efkârında o birinci vazifeden bin derece daha geniş görünen İslâmın hâkimiyeti bile gerçekte bu îman hizmeti derecesine çıkamamaktadır. (16)

Hattâ bu hizmet Bediüzzaman'ın gözünde, sadece siyaseti, siyasetle veya daha başka sûretlerde ulaşılabilecek maddî, daha da öte birçoklarının gâye-i hayat edindiği mânevî makamları dahi terk etmeyi gerektirecek derecede önemlidir. Onun içindir ki Bediüzzaman, lââyık olduğu ve lââyık görüldüğü halde en yüksek mânevî makamları dahi kabullenmemiş, **“Hizmetkârlığı makâmâta (mânevî makamlara) tercih ederim”** demiş, *“Nasıl ki ehl-i hamiyet bir insan, dostların hayatını kurtarmak için kendini fedâ eder; öyle de ehl-i îmanın hayat-ı ebediyelerini tehlikeli düşmanlardan muhafaza etmek için, lüzum olsa—hem lüzum var—kendim, değil yalnız lââyık olmadığım o makamları, belki hakiki hayat-ı ebediyenin makamlarını dahi fedâ etmeye, Risale-i Nur'dan aldığım ders-i şefkat cihetiyle terk ederim”* demiş, îmanları kurtarma, koruma ve güçlendirmeyi kendine program, meslek, gâye-i hareket ve hedef edinmişti.

Öyle ki Bediüzzaman, hakikat-ı ihlâsın, kendisini şan ü şerefe ve maddî ve mânevî rütbelere, vesile olabilen şeylerden menettiğini, hâlis bir hadim olarak hakikat-ı ihlas ile, herşeyin üstünde îman hakikatlerini on adama ders vermenin, büyük bir kutbiyetle binler adamı irşad etmekten daha ehemmiyetli gördüğünü de belirtir. Ona göre, ihlasla îman hakikatlerini ders verme büyük bir kutup olup da binler adamı irşad etmekten daha ehemmiyetlidir. Bu hususu da şöyle açıklar:

“Çünkü o on adam, tam o hakikati herşeyin fevkinde gördüklerinden, sebat edip, o çekirdekler hükmünde olan kalbleri, birer ağaç olabilirler. Fakat o binler adam, dünyadan ve felsefeden gelen şüpheler ve vesveseler ile, o kutbun derslerini, ‘Husûsî makamından ve hususî hissiyatından geliyor’ nazarıyla bakıp, mağlup olarak dağılabilirler. Bu mânâ için hizmetkârlığı, makâmâtlara tercih ediyorum.” (17)

Evet, Bediüzzaman'ın omuzladığı bu hizmet tahkîkî îmanı kalblere nakşederek biçare insanları ölümün îdam-ı ebedîsinden kurtarmayı, milleti de her türlü anarşilikten muhafaza etmeyi hedefliyordu. (18)

Bu îman hizmetiyle aynı zamanda Hıristiyanlığı mağlup edip anarşiliği yetiştiren Kuzeyde çıkan dinsizlik cereyanının bu vatani mânevî istilâsına set çekilecekti. Risale-i Nur bu konuda bir sedd-i Zülkarneyn vazifesi görmekteydi. (19) Çünkü bu cereyan siyaset ve diplomatlalıkla önlenemezdi. (20)

Öte yandan bu hizmet, en zor şartlarda, hem de büyük imkânsızlıklar içerisinde yürütölmekteydi. Ama bir çırpıda hayret edilecek derecede îman hakikatlerinin işlendiğı altıyüz bin nüsha kitap çocuklara, çobanlara varıncaya kadar nice gönüllü tarafından yazılarak ortaya çıkıvermişti.

Daha da bu hizmet, Sedd-i Zülkarneyn'i yıkıp dünyayı fesada veren Ye'cüc ve Me'cüc gibi İslâmın seddini sarsmaya çalışan Ye'cüc ve Me'cüc'den daha müthiş ahlâk ve hayatta meydana gelen karanlıklı anarşilik ve zulümlü dinsizliğin fesad ve ifsadına, tahribatına karşı güçlü bir set teşkil ediyordu. (21)

Olağanüstü denilebilecek derecede bir başarıydı bu.

Bir adamın bir günde harap ettiğı bir sarayı, yirmi adamın yirmi günde yapamadığı, bir adamın tahribatına karşı yirmi adamın çalışma zorunda olduğı düşünölrse, binlerce tahribatçının karşısına kale gibi dikilen, harika tesirleri görölen bu hizmet, eğer karşısına denk bir kuvvetle çıkılabılsaydı mu'cizevârî muvaffakiyet ve fütûhat göröürdü.

Ne var ki, efkâr-ı âmmede, hayata düşkün insanların nazarında îmandaki tecdidden çok, görünüşte geniş ve hâkimiyet noktasında câzibedâr olan sosyal hayat ve siyaset daha ziyade ehemmiyetli görünüyor, halk bu açıdan bakıp mânâ veriyorlardı.(22)

Her ne kadar efkâr-ı âmmede sosyal hayat ve siyaset cazip görönsede önceliğı îmandaki yenilenme alacaktı. İman hizmetinin bir sonucu olan şeriatın icrâ ve tatbiki, ittihad-ı İslam gibi önemli hizmetler pek parlak, çok geniş dairede ve şaşıaalı bir tarzda olduğundan umûmun ve avamın nazarında daha ehemmiyetli görönsede de bu îman, yani ehl-i îmanı dalâletten kurtarma ve tahkiki îmana ulaştırma hizmeti bunlardan üç dört derece daha kıymetliydi. (23)

İşte Risale-i Nur, hizmetini bu noktada yoğunlaştırmış, ağırlığını bütün bütün buna vermişti.

Onun için de Bediüzzaman bir şükran-ı nimet olarak Risale-i Nur ve şahs-ı mânevîsinin tecdid vazifesini yaptığını belirtecek ve şöyle diyecekti:

“Bu asırda, Cenab-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, Risale-i Nur'un hakikatine ve şâkirdlerinin şahs-ı mânevîsine, hakàik-i îmaniye muhafazasında (îman hakikatlerini korumada) tecdid vazifesini yaptırmış.”
(24)

Böyle davranmaya, yani tecdide ağırlık vermeye âhîrzamanla ilgili hadislerde yer alan şahısların çıktığını görmesi itmişti Bediüzzaman'ı. İngilizlere karşı verdiği mücadele ve onlarla ilgili yazdığı Hutuvât-ı Sitte isimli eseri sebebiyle ödüllendirilmek için Ankara'ya çağrıldığı zaman, bunları görmüş, kendisine yabana atılmayacak büyük makamlar vaadedildiği halde kabul etmemiş; dünyayı, siyaseti, hayat-ı içtimâiyeyi terk edip yalnız îmanı kurtarma hizmetine kendisini vakf etmişti. (25)

Evet o, hadislerin haber verdiği âhîrzamanın dehşetli şahıslarının İslâm ve insanlık âleminde zuhur ettiğini görmüş ve yine gelen rivayetlerden, onlara siyasetle değil, ancak mânevî kılıncı hükmünde i'caz-ı Kur'ân'ın nurlarıyla mukabele edilebileceğini öğrenmiş ve bu tavsiyeye uyarak, kendisine vaadedilen onca makam ve mevkileri tekmeleyip Ankara'yı terk etmişti. Hattâ ayrılmaması için istasyona kadar gelen mebusların ricalarına da uymamış, Van'a gidip Erek Dağı eteğinde Zernabad suyu başında ömrünü geçirmeye karar vermişti. (26)

Hz. Mehdînin üç vazifesi

Bediüzzaman ve Risale-i Nur denilince, helâket ve felâketlerle dolu, îmanların ve İslâmî hayatın tehlikeye düştüğü asrımızda, beşeriyeti bu girdaptan kurtarmak için cansiperâne mücadele veren bir İslâm kahramanı ve onun kaleme aldığı müstesnâ bir külliyyat hatıra gelir.

Günümüzde şüphesiz îman ve Kur'ân'a ihlas ve sadakatle hizmet eden birçok cemaat vardır. Ancak bu konuda Bediüzzaman ve Risale-i Nur'un yerinin önemi ve büyüklüğü tartışma götürmez. Ehemmiyeti üzerinde bir parça

durduğumuz bu kutsî hizmet için varlığını ortaya koyan, onun için yaşayan, bu uğurda ölümü dahi göze alan Bediüzzaman'ın, bir ihsan-ı İlâhî olarak değerlendirdiği Risale-i Nur Külliyyatı sayesinde îmanlarını kurtaran yüzbinlerce, hatta milyonlarca insan, Bediüzzaman'ın îmandaki tecdidi başarıyla yaptığıının birer delilidir.

İşte Bediüzzaman'ın üstlendiği bu muazzam hizmet sebebiyle eserleriyle îmanlarını kurtaran nice insan ona büyük bir muhabbet ve hürmetle bağlanmış, yüzyüze olduğu gibi mektuplarıyla da bu duygularını ifade etmeye çalışmışlardır.

Bediüzzaman, birçoğunun içlerinde sakladığı, birkısımının da dile getirme ihtiyacı hissettiği bu duygu ve düşüncelerini öğrendiğinde meselenin açıklığa kavuşturulması gerektiğini görmüştü. “Nur'un ehemmiyetli ve çok hayırlı bir şakird”inin, çok kişi namına sorduğu, **“Nur'un halis ve ehemmiyetli bir kısım şâkirdleri, pek musırrane olarak âhîrzamanda gelen Âl-i Beytin büyük bir mürşidi seni zannediyorlar ve o kadar çekindiğin halde onlar ısrar ediyorlar. Sen de bu kadar musırrane onların fikirlerini kabul etmiyorsun, çekiniyorsun. Elbette onların elinde bir hakikat ve kat'î bir hüccet var ve sen de bir hikmet ve hakikate binâen onlara muvafakat etmiyorsun. Bu ise tezattır, her halde hallini istiyoruz”** şeklindeki soruya bir mektupla cevap vermişti.

Bediüzzaman, bu mektubunda, o has Nurcuların ellerinde bir hakikat bulunduğunu ifade edip iki cihette tabir ve tevil gerektiğini söylüyordu.

Mehd-i Âl-i Resûlün temsil ettiği kudsî cemaatinin şahs-ı mânevîsinin îman, hayat ve şariat olmak üzere üç devresi bulunmaktaydı. Çabuk Kıyamet kopmaz, beşer bütün bütün yoldan çıkmazsa, o vazifeleri onun cemiyeti ve seyyidler cemaati yapacaktı.

Bediüzzaman îman, hayat ve şariat olarak sıraladığı bu üç vazifeden birincisi ve en önemlisinin îmanları muhafaza etme ve kurtarma olduğunu söylüyordu. Çünkü fen ve felsefenin tasallutu, maddecilik ve tabiatçılık taûnunun yaygınlaşmasıyla îmanlar tehlikeye düşmüştü.

Bu vazife o kadar önemliydi ki, hem dünyayı, hem herşeyi terk etmeyi, hem de çok zaman tetkikatla meşguliyeti gerektiriyordu. Onun için de bu vazifeyi bütününüle bizzat Hz. Mehdî'nin yapmasına ne vakit ve ne de o günkü durum

müsaade ederdi. Hz. Mehdî, bu vazifeyi ihlas, sadakat ve tesanüd sıfatlarına tam sahip olan birkısım talebelerle yapacaktı. Bediüzzaman, bu talebelerin her ne kadar az da olsalar, mânen bir ordu kadar kuvvetli ve kıymetli olduklarını belirtir.

İkinci vazifesi hilafet-i Muhammediye ünvanı ile şeâir-i İslâmiyeyi ihya etmektir. Hz. Mehdî, bunu, İslâm âleminin birliğini dayanak noktası yapıp gerçekleştirecek, insanlığı maddî ve mânevî tehlikelerden ve gadab-ı İlâhîden kurtaracaktı. Bunun için ise milyonlarca ferd lâzımdı.

Üçüncü vazifesi de ehl-i îmanın mânevî yardımları, ulemâ ve evliyanın, bilhassa kuvvetli ve sayıca çok ve milyonları aşan seyyidler cemaatinin iştirakiyle zamanın inkılablarıyla zedelenen Kur'ân ahkâmını ve Şeriat-i Muhammediye kânunlarını yeniden tesis etmesiydi. Hz. Mehdî bu noktada Âsevî ruhanîleriyle de ittifak edip İslâma hizmete çalışacaktı.

Bediüzzaman, Hz. Mehdî'nin hizmet seyrini böylece hatırlattıktan sonra şu ifadeleri kullanıyor:

“Şimdi hakikat-i hal böyle olduğu halde, en birinci vazifesi ve en yüksek mesleği olan îmanı kurtarmak ve îmanı, tahkikî bir surette umuma ders vermek, hatta avamın da îmanını tahkiki yapmak vazifesi ise, mânen ve hakikaten hidayet edici, irşad edici mânâsının tam sarahatini ifade ettiği için, Nur Şakirdleri bu vazifeyi tamamıyla Risale-i Nur'da gördüklerinden, ikinci ve üçüncü vazifeler buna nisbeten ikinci ve üçüncü derecededir diye, Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsini haklı olarak bir nevi Mehdî telakkî ediyorlar. O şahs-ı mânevînin de bir mümessili, Nur Şakirdlerinin tesanüdünden gelen bir şahs-ı mânevîsi ve o şahs-ı mânevîde bir nevi mümessili olan bâcâre tercümanını zannettiklerinden, bazan o ismi ona da veriyorlar.” (27)

İfadeler gâyet açık değil mi? Başka bir yerde yer alan şu ifadeler de bu minvalde: “Hem bu üç vezâifi (îman, hayat, şeriat) birden bir şahısta yahut cemaatte bu zamanda bulunması ve mükemmel olması ve birbirini cerh etmemesi pek uzak, âdetâ kâbil görülmüyor. Âl-i Beyt-i Nebvînin (a.s.m.) cemaat-i nûraniyesini temsil eden Hz. Mehdî'de ve cemaatindeki şahs-ı mânevîde ancak içtimâ edebilir.” (28)

Yoruma açık ifadeler mi, net gerçekler mi?

Yukardaki ifadeler bize birkaç gerçeği birden hatırlatıyor:

Birincisi: Hz. Mehdî'nin îman, hayat ve şariat olmak üzere üç önemli görevi vardır.

İkincisi: Bu vazifeler zamana bağlı olduğu için hepsini birden yapmasına Hz. Mehdî'nin ne zamanı yetmekte, ne de hali elvermektedir. Çünkü Mehdî'nin her halinin harika olması beklenmemelidir. Bu gerçeğe risalelerde de temas edilir. İman, hayat ve şariat vazifelerinin üçünü birden bu zamanda uygulamanın, bütün dünyanın vaziyetini değiştirmeyi gerektirdiği, beşeriyette carî olan âdetullaha uygun düşmediği için en büyük meseleyi esas yapacağı belirtilir. (29)

O halde bu üç vazife Hz. Mehdîye ait olduğuna, onun da hepsini birden fiilen yapmasına şartlar da, ömrü de yetmediğine göre geride kalan ikinci ve üçüncü vazifeleri kim yapacaktır?

Şahs-ı mânevîsi. Evet, onun başlattığı, temelini attığı bu hizmetleri şahs-ı mânevîsi sürdürecektir.

Üçüncüsü: Birinci vazife olan îman hizmetinin diğer vazifelere önceliği vardır. Bu olmadan diğerleri olmaz. Diğerleri birincisine binâ edilecek ve onun kaçınılmaz sonucu olacaktır.

Dördüncüsü: İkinci ve üçüncü vazifeler ehl-i îmanın da desteğiyle gerçekleşecektir.

Beşincisi: Bediüzzaman, bu şahs-ı mânevînin bir temsilcisidir.

Bunlar bahsi geçen mektuptan anlaşılan son derece açık ve net hakikatlerdir. Risale-i Nur'un başka yerlerinde zikredilen ifadeler de bu gerçeği teyid etmektedir.

Yalnız mektupta birinci vazife, yani îman hizmeti anlatılırken yer verilen bir kısım ifadeler var ki dikkatle bakılmadığında kafa karıştırabilmekte, yanlış anlaşılabilen, hatta bazılarını mehdî bekler hale getirmektedir. Şimdi bu ifadelere birlikte bakalım:

“... Hz. Mehdî'nin, o vazifesini bizzat kendisi görmeğe vakit ve hal müsaade edemez. Çünkü, hilafet-i Muhammediye (a.s.m.) cihetindeki saltanatı, onun ile iştigale vakit bırakmıyor. Herhalde o vazifeyi ondan evvel bir taife bir cihette görecek. O zât, o taifenin uzun tasdikâtı ile yazdıkları eseri kendine hazır bir program yapacak, onun ile bu vazifeyi tam yapmış olacak.”

Meseleye, Bektaşinin namaz kılmayışına gösterdiği mazeret cinsinden bir anlayışla yaklaşılsa, elbette yukardaki ifadelerden başka mânâlar da çıkarılabilir.

Fakat öncelikle mektubun, hatta Risale-i Nur'daki aynı konuların bütünlüğü, tamamlayıcılığı çerçevesinde bakılmalıdır ki, sağlıklı sonuç alınabilsin.

İman, hayat ve şariat vazifelerini Hz. Mehdî ve şahs-ı mânevîsinin yapacağı açık.

Birinci vazife olan îman hizmetini, büyüklüğü ve önemi sebebiyle bütünüyle yapmaya Hz. Mehdî'nin ömrünün de, halinin de elvermeyeceği de kesin.

Hayat ve şariat vazifelerini onun şahs-ı mânevîsinin riyasetinde seyyidler ve ehl-i îman cemaatleri yapacağı konusunda ise hiçbir tereddüt yok.

Birinci vazifeyi Risale-i Nur'un îfa ettiği de açık açık belirtiliyor.

O zaman, nerde kaldı ki yeni bir mehdî beklenilsin ve yukardaki ifadelerden farklı mânâlar çıkarılsın. Şu var ki burada imtihan sırrı gereği biraz perdeli gidilmiş.

Mehdî ile şahs-ı mânevîsi öylesine özdeşleşmiş ki, âdetâ bunları biribirisiz düşünemeyiz. Nitekim burada da Mehdî ile şahs-ı mânevîsi birbirlerinin yerine kullanılmış, zaman zaman “şahs-ı mânevî,” zaman zaman da onun “temsilcisi” nazara verilmiş. Konuya bir bütün olarak bakıp cümleleri dikkatle okumadığımızda elbet yanlış mânâlar çıkarılabilecektir.

Şimdi yukardaki cümleleri bu çerçevede açıklamalarla anlamaya çalışalım:

“... Hz. Mehdî'nin, o vazifesini (îman hizmetini) bizzat kendisi görmeğe vakit ve

hal müsaade edemez. Çünkü, (ikinci vazifesi olan) hilafet-i Muhammediye (a.s.m.) cihetindeki saltanatı, onun ile iştigale vakit bırakmıyor. (Birincisine vakti yetmezse ikincisine hiç yetmez. Bu ikinci vazifeyi şahs-ı mânevîsi yürütecektir.) Herhalde o vazifeyi ondan evvel (yani ikinci vazifeyi gerçekleştiren şahs-ı mânevîden önce) bir taife (temsilcisi) bir cihette görecektir. O zât (yani ikinci ve üçüncü vazifeleri yürütecek şahs-ı mânevî), o taifenin (temsilcinin) uzun tasdikâtı ile yazdıkları eseri kendine hazır bir program yapacak, onun ile bu vazifeyi tam yapmış olacak.”

Daha açık bir ifadeyle, “Hz. Mehdî'nin üç vazifesinden birincisini bütünüyle yapmaya ne vakti ve ne de durumu elvermemektedir. Nerde kaldı ki şeâiri ihya olan hilafet-i Muhammediye vazifesini yapmaya vakti ve hali müsaade etsin. Bu ikinci vazifeden önce program mahiyetinde bir kısım eserler olmalı. İkinci ve üçüncü devreleri gerçekleştirecek olan şahs-ı mânevî de bu eserleri program yapmalı, Tâ ki bu devrelerde de devam edecek olan îman hizmeti bütünüyle yapılabilsin.”

Burada zikri geçen hazır program Risale-i Nur, o programla hareket edecek olan da şahs-ı mânevîdir.

Hayat-i Harranî, Marûf-u Kerhî ve Abdülkadir Geylânî gibi Hay ismine mazhar olup tasarruflarını, vefatlarından sonra da hayatlarındaki gibi sürdüren bu üç evliyaya, en dehşetli bir çağda çetin bir görev üstlenen Hz. Mehdî'nin de dahil olması akıldan uzak değil. Hz. Mehdî, her ne kadar maddeten olmasa da mânen, ruhen tasarrufunu devam ettirecek, şahs-ı mânevînin temsilciliğini ve o şahs-ı mânevîye olan desteğini sürdürecektir, duâ edecek, programın uygulanmasında yardımcı olacaktır.

Kanaatimize göre onun ruhaniyeti, o şahs-ı mânevî içerisinde vefatından sonra da temsilciliğini sürdürecektir. Programı da onun mânevî öncülüğünde şahs-ı mânevîsi uygulayacaktır. Görünürde o şahs-ı mânevînin önünde temsilci denebilecek başka birileri bulunsa bile—kaldı ki bunu meşvereti esas alan bir şûrâ gerçekleştirebilir—programı hazırlayan Hz. Mehdî'ye tâbi olmaktan öte birşey yapamayacaktır. Program uygulayıcısının hazırlayıcıdan daha büyük olması düşünülemez. Tâbi olan ne kadar büyük de olsa metbûunu, yani tâbi olduğu kimseyi geçemez. Geniş fütûhâtı gerçekleştiren Hz. Ömer'in Resûl-ü Ekremi aşamadığı, aşamayacağı gibi.

Kaldı ki, Risale-i Nur'un hizmet prensipleri içerisinde şahsa değil, şahs-ı mânevîye ağırlık verilir. Nazara verilen ferd değil, şahs-ı mânevîdir. Fazilet, başarı, üstünlük şahs-ı mânevîninindir. Külliyyatta yer alan ifadelerde bu gerçeği açıkça görebiliriz. Burda geçen Risale-i Nurları program yapacak zattan da maksadın yine şahıs değil, şahs-ı mânevî olduğu Risale-i Nur'un esprisine en uygun yaklaşım tarzı olsa gerek. Nitekim şu hatıradan da bunun teyid edildiğini görüyoruz. Hatıra 1930'lu yıllara ait. Bir Nur Talebesi rüyasında önemli hizmetler veren sarıklı bir genç görür. Hz. Üstad, rüyanın yorumunu yaparken, bu gencin Hulusi'yle omuz omuza verecek, belki de onu geçecek ve kuvve-i velâyetle meydana atılacak bir kimse olduğundan bahseder. (30)

Hz. Üstad, rüyanın üzerinden yirmi küsür sene geçtikten sonra, Isparta'daki—bugün müze olarak kullanılan—dersanede Tahirî, Zübeyr, Sungur, Bayram, Ceylan ve diğer birkısım talebelerinin bulunduğu bir sohbette, onlara, “Sarıklı genç hanginiz?” diye sorar. Talebeleri sessizliği tercih ettiklerinde de, **“Hiçbiriniz o sarıklı genç değilsiniz. Ancak o, hepinizden meydana gelen şahs-ı mânevînin tâ kendisidir”** (31) şeklinde bir açıklama yapar.

Sikke-i Tasdik-i Gaybî'de İmam-ı Ali, Gavs-ı Azam ve Osman-ı Halidî gibi zâtların âhîrzamanda gelecek zâtın makamını Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsinde keşfen görüp işaret ettikleri, bazan da o şahs-ı mânevîyi bir hadimine verip, o hâdimine mültefitâne baktıkları kaydedilir. Burada da Bediüzzaman, sonra gelecek o mübarek zâtın Risale-i Nur'u program yapacağını belirtmektedir ki, bunun da yine şahs-ı mânevî olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü mektubun devamında, *“bazı cihetlerle birinci vazifede pişdarlık eden Nur Şakirdlerinin şahs-ı mânevîsini temsil eden o âciz kardeşine veriyorlar”* diyerek o şahs-ı mânevînin yapacağı üç vazifeden birincisini, yine şahs-ı mânevîyle birlikte yapacağı anlaşılmaktadır. (32)

Asıl olan ihlasla hizmet

Bediüzzaman, kendisine Mehdîlik isnadıyla yazı yazan bir talebesinin mektubuna verdiği cevapta şöyle demektedir:

“Âhîr fıkrasında ‘Muhbir-i Sadık’ın haber verdiği mânevî fütûhât yapmak, zulûmatı dağıtmak zaman ve zemini hemen hemen gelmiş’ diye fıkrasına,

bütün ruh u canımızla rahmet-i İlahiyeden niyaz ve temennî ediyoruz” diyor, böyle şeylerle uğraşma yerine asıl olan vazifeye dikkatleri çekiyor, **“Fakat biz Risale-i Nur şâkirdleri ise; vazifemiz hizmettir, vazife-i İlâhiyeye karışmamak ve hizmetimizi Onun vazifesine binâ etmekle bir nevi tecrübe yapmamak olmakla beraber, kemmiyete değil, keyfiyete bakmak; hem çoktanberi sükût-u ahlâka ve hayat-ı dünyeviyeyi her cihetle hayat-ı uhreviyeye tercih ettirmeğe sevk eden dehşetli esbab altında Risaletü'n-Nur'un şimdiye kadar fûtûhâtı ve zındıkların ve dalâletlerin savletlerinin kırılması ve yüzbinler bîçârelerin îmanlarını kurtarması ve herbiri yüze mukabil binler hakiki mü'min talebeleri yetiştirmesi, Muhbir-i Sadıkın (a.s.m.) ihbarını aynen tasdik etmiş ve vukûât ispat etmiş ve ediyor ve inşaallah daha edecek.”**

Hadiselerin tasdik ve vukûâtın ispat ettiği, Muhbir-i Sadık'ın, yani Resûl-ü Ekrem (a.s.m.) âhîrzamanla ilgili olarak verdiği haber Hz. Mehdî'nin gelişinden başka ne olabilir?

Bu ifadelerden sonra Bediüzzaman, Risale-i Nur, **“Öyle kökleşmiş ki, inşaallah hiçbir kuvvet, Anadolu'nun sinelerinden onu çıkaramaz”** cümlesine yer vermekte ve şu ifadeleri kullanmaktadır:

“Tâ âhîrzamanda, hayatın geniş dairesinde asıl sahipleri, yani Mehdî ve şâkirdleri, Cenab-ı Hakkın izniyle gelir, o daireyi genişlendirir ve o tohumlar sümbüllendir. Bizler de kabrimizde seyredip Allah'a şükrederiz.”
(33)

Bu ifadeler de yukarıda olduğu gibi Hz. Mehdî ve cemaatinin daha önce belirttiğimiz üç vazifesini göz önüne getirdiğimizde Hz. Mehdî'nin ilerde geleceği değil, birinci ve en önemli vazifesini yaptığını göstermektedir. Onun attığı tohumlar hayat ve şariat devrelerinde şahs-ı mânevînin, seyyidler cemaati ve ehl-i îmanın gayretleriyle sümbüllenecek, dal budak salacak, meyvelerini verecek, o da bütün bu gelişmeleri kabrinden sevinçle seyredecektir. Demek oluyor ki, birkısım zâtları bekler durumda olmak, Risale-i Nur'un ruhuna ters düşer. Çünkü Risale-i Nur'da şahıs değil, şahs-ı mânevî ön plandadır. Şahıslar o şahs-ı mânevîye adabte olabildikleri ölçüde değer kazanırlar.

Peki, neden şahs-ı mânevî? Niçin Bediüzzaman özellikle bunun üzerinde durmaktadır?

Niçin şahs-ı mânevî

“Sizi bütün duâlarında, ‘Bizi kurtar! Bize merhamet et! Bizi koru!’ gibi bütün mütekellim-i maalgayr sigalarında bilâistisnâ dahil edip, kesretli cesetler ve birtek ruh hükmünde şirket-i mâneviyemizin düsturlarıyla çalışan ve sizin sıkıntınız ile sizden ziyade alakadar olan ve şahs-ı mânevînizden himmet ve meded ve sebat ve metanet ve şefaât bekleyen kardeşiniz Said Nursî.” (34)

Bediüzzaman böyle diyor; şahs-ı mânevîden himmet, meded, sebat, metanet ve şefaât beklediğini söylüyor.

Bediüzzaman, şahs-ı mânevîye bu kadar önem verdiği halde, biz, zaman zaman, herşeyi şahıslardan beklercesine, *“Hz. Mehdî mâdem âhîrzamanda gelecek görevli bir zât ise bütün bu görevleri bizzat kendisinin yapması gerekmez miydi?”* gibisinden sorulara muhatap olabiliyoruz.

Hz. Mehdî, gerek bu üç vazifeyi ve gerekse hadislerde anlatılmakta olan diğer önemli vazifeleri tek başına değil, temsil ettiği kudsî cemaatinin şahs-ı mânevîsiyle birlikte yapacaktır.

Önce şahs-ı mânevî ne demek, onu anlamaya çalışalım.

Şahs-ı mânevî, şahıslardan meydana gelen bir toplum, cemaat, cemiyet veya şirketin aralarında kurdukları mânevî ortaklığa verilen bir isimdir. Aynı inanç, duygu ve düşünceleri paylaşan, birbirlerine kopmaz bağlarla bağlanan, büyük bir dayanışma içerisinde olan kimselerin meydana getirdikleri mânevî ve tüzel kişidir. O, bir fert ve kişi olarak görülmez, ama kenetlenmiş kişilerden meydana gelen güçlü bir toplum ve cemiyet, âdetâ tek bir ruh ve tek bir vücut haline gelmiş sağlam cemaat olarak kendini gösterir.

Her asırda dine, îmana hizmet, İslâmı yenilemek, güçlendirmek için mücedditler, mürşidler, bir nevi mehdîler gelmiştir. İmam-ı Âzam, İmam-ı Şâfiî, Beyazid-i Bistamî, Gavs-ı Âzam Şah-ı Geylanî, İmam-ı Gazalî, İmam-ı Rabbânî, Mevlânâ Celaleddin-i Rumî gibi büyük ve harika zatlar, önemli hizmetler vermiş, hem kendi çağlarını, hem de sonraki çağları hizmet, irşad ve eserleriyle aydınlatmışlardır. Zamanları ferdiyet zamanı olduğu için o ferîd ve kutsî dahîler fazlasıyla kifayet etmişler, bozulmuş âlemi ıslaha çalışmışlardır.

Bugün ise şartlar tamamen değişmiş, küfür ve dalâlet komite ve cemaatleri, şahs-ı mânevî halinde İslâma hücumu geçmiş, toplumun her kesimi ve hayatın her yönü bu yıkım ve dejenerosyondan payına düşeni almıştır.

Onun içindir ki Bediüzzaman, bir çok mektubunda ısrarla cemaat ve şahs-ı mânevînin önemi üzerinde durmaktadır. Üzerine basa basa, zamanın, cemaat ve şahs-ı mânevî zamanı olduğunu belirtmekte, büyük ve bakî hakikatlerin fânî, âciz ve sükût edebilir şahsiyetlere binâ edilemeyeceğini,(35) cemaatin ruhu olan şahs-ı mânevînin daha metin, dinin hükümlerini uygulamada daha muktedir, istikâmetle giden bir şahs-ı mânevînin ise daha ziyade parlak ve kâmil olacağını, (36) uhuvvet ve samimi tesanüde dayalı bir cemaatin şahs-ı mânevîsinin çok kerametler gösterebileceğini, bir veliyy-i kâmil hükmüne geçebileceğini, inayetlere mazhar olacağını (37) söylemekte, **“Şahıs ne kadar dahî, hatta yüz dahî derecesinde olsa, bir cemaatin mümessili olmazsa, bir cemaatin şahs-ı mânevîsini temsil etmezse; muhalif bir cemaatin şahs-ı mânevîsine karşı mağluptur”** (38) demektedir. Bu önemli hakikati İhlas Risalesinde formülleştirmeyi de ihmal etmemiştir:

“Ehl-i dalâlet ve haksızlık—tesanüd sebebiyle—cemaat sûretindeki kuvvetli bir şahs-ı mânevînin dehâsıyla hücumu zamanında, o şahs-ı mânevîye karşı, en kuvvetli olan ferdî mukâvemetin mağlup düştüğünü anlayıp ehl-i hak tarafındaki ittifak ile bir şahs-ı mânevî çıkarıp, o müthiş şahs-ı mânevî-i dalâlete karşı, hakkaniyeti muhafaza ettirmek.”

Aynı yerde şu önemli noktaya da işaret eder: **“Hadis-i sahihle, âhirzamanda İsevîlerin hakiki dindarları ehl-i Kur'ân ile ittifak edip, müşterek düşmanları olan zındıkaya karşı dayanacakları gibi, şu zamanda dahi ehl-i diyanet ve hakikat, değil yalnız dindaşı, meslektaş, kardeşı olanlarla samimî ittifak etmek, belki Hıristiyanların hakiki dindar ruhanîleri ile dahi, medar-ı ihtilaf noktaları muvakkaten medar-ı münakaşa ve niza etmeyerek, müşterek düşmanları olan mütecaviz dinsizlere karşı ittifaka muhtaçtırlar.”** (39)

Dinsizliğin tarihte emsali görülmedik bir tarzda bir şahs-ı mânevî teşekkül ettirip hücumu geçtiği bir zamanda şahs-ı mânevîye dayanılmazsa nasıl mukabele edilebilir?

Deccalizm ve Süfyanizmin şahs-ı mânevî halinde yürüttüğü dehşetli faaliyetlerin

karşısına hiçbir şeye âlet, tâbî ve basamak olmayan, hiçbir garaz ve maksatça kirlilemeyen, mânevî, makbul, zararsız nuranî makam ve uhrevî rütbeleri dahi hedef edinmeyen, sadece ve sadece rıza-yı İlahîyi ve âhireti hedef alan, hiçbir şüphe ve felsefeyle mağlup edilmeyen Kur'ân'ın bu asra bakan bir mânevî mucizesi olan Risale-i Nur ve şahs-ı mânevîsi, elbetteki ehl-i îmanla omuz omuza verip karşısına bir kale gibi dikilecek, hücumları fedakârâne göğüsleyecek ve bertaraf edecektir.

Mehdînin müjdenmesi

Lidersiz, başkan veya başbakansız hükümet düşünölemeyeceği gibi kutupsuz da mânevî bir dünya düşünölemez.

Mânevî hükümetin başkanına kutup adı verilir. Kutbu'l-aktap, gavs veya gavs-ı âzam diye de anılır.

Her memleketin bir kutbu olabileceği gibi çoğunlukla Hicaz'da hepsinin de başkanı durumunda olan bir kutb-u âzam bulunur.

Kutb-u azam veya gavs-ı âzam kutbiyet, gavsiyet ve ferdiyet makamlarını da üzerinde bulundurur.

Aktab-ı Erbaa adıyla şöhet bulmuş dört kutup vardır ki bunlar Abdölkadir Geylanî, Ahmed-i Rifaî, Ahmed-i Bedevî, İbrahim-i Desukî'dir. Bazan dördüncüsünün yerine Ebû'-Hasen-i Şâzelî zikredilir.

Kutb-u âzamla birlikte iki imam daha bulunur. Bunlardan soldaki mülk, sağdaki de melekût âlemini yönetir. Bu iki imam kutb-u âzamdanda tamamen bağımsız ve kutb-u âzamanın tasarrufu dışındadırlar, onu tanımaya mecbur değildirlir.

Kutuplar hakikat-ı Muhammediyenin temsilcisi olarak görev yaparlar. Ona vâris olur, vazifesini yürötmeye çalışırlar.

Dünya ayakta durdukça kutuplar da, imamlar da vazife başında olacaklardır.

İşte Bediüzzaman, gizlenmeye lâıyk, büyük bir sır olarak gördüğü bu konuyla ilgili bir gerçeği anlatırken, eskiden Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsini sözkonusu olan iki imamdanda biri zannettiğini, fakat gerçekte onun ferdiyet makamında

bulunduğunu anladığını söyler ve şöyle der:

“Ben eskiden Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsini, o imamlardan birini zannediyordum. Şimdi anlıyorum ki, gavs-ı âzamda kutbiyet ve gavsiyetle beraber ferdiyet dahi bulunduğundan, âhirzamanda şâkirdlerinin bağlandığı Risale-i Nur, o ferdiyet makamının mazharıdır.” (40)

Bu derece büyük bir makamda bulunan Risale-i Nur'un; çağlara damgasını vurmuş, yerdeyken Arş-ı Âzamı seyredabilen Abdülkadir-i Geylânî, İmam-ı Rabbanî gibi büyük kutupların ilgisini çekmemesi düşünülemez.

Abdülkadir Geylânî'nin asırlar ötesinden bakıp Bediüzzaman'ın çekeceği sıkıntıları görüp ona, *“Korkma, şüphesiz sen inayet gözüyle korunmaktasın,”* *“Zamanın Abdülkadir'i, yani gavs-ı âzamı ol”* diye hitap ettiğini görüyoruz. (41)

İmam-ı Rabbanî, büyük zatlardan naklen, mütekelliminden ve ilm-i kelâm ulemâsından birisi gelip, bütün îman ve İslâm hakikatlerini ap açık bir sûrette izah ve ispat edeceğini bildiriyor. Burada bir not düşen Bediüzzaman, **“Zaman ispat etti ki, o adam, adam değil, Risale-i Nur'dur. Belki ehl-i keşif Risale-i Nur'u ehemmiyetsiz olan tercümanı ve nâşiri suretinde—keşiflerinde—müşahede etmişler; ‘bir adam’ demişler”** (42) diyor.

Birinci Şuâ'da, Kur'ân'ın Risale-i Nur'a ve asrımıza bakan âyetlerine yer verilirken yirmisekizinci âyete cifir hesabıyla bakılıp Hz. Mehdî'nin asrımızda geleceğine işaret edilerek şöyle denilir:

“... Eğer şeddeli ‘mim’ler dahi şeddeli ‘lam’lar gibi bir sayılsa, o vakit bin iki yüz seksen dört eder. O tarihte Avrupa kâfirleri devlet-i İslâmiyenin nurunu söndürmeğe niyet ederek on sene sonra Rusları tahrik edip Rus'un doksan üç muharebe-i meş'ûmesiyle (uğursuz savaşıyla) âlem-i İslâmın parlak nuruna muvakkat bir bulut perde ettiler. Fakat bunda Resâiliü'n-Nur Şâkirdleri yerinde Mevlânâ Halid'in (k.s.) şâkirdleri o bulut zulümâtını dağıttıklarından, bu âyet bu cihette onların başlarına remzen parmak basıyor. Şimdi hatıra geldi ki, eğer şeddeli ‘lam’lar ve ‘mim’ ikişer sayılsa bundan bir asır sonra zulumatı dağıtacak zâtlar ise, Hazreti Mehdî'nin şâkirdleri olabilir.” (43)

Mevlânâ Halid geçen asrın müceddidi olduğuna göre bir asır sonra gelecek yirminci yüzyılın karanlıklarını dağıtacak müceddid, âhîrzamanın büyük Mehdîsinden başka kim olabilir? Mevlânâ Halid'in Divan'ında yer alan duâsında geçen şu ifadeler de anlamlı değil mi? "**İmam-ı Rabbanînin her iki gözü mesabesinde olan 'Said' ile 'Urvetü'l-Vüskâ Masum' hürmetine...**" (44)

İslâmiyet ve Kur'ân için kullanılan sağlam kulp, tutunulacak kopmaz ip anlamına gelen Urvetü'l-Vüskâ, Kur'ân'ın bu asra bakan bir tefsiri olan Risale-i Nur için de kullanılmaktadır.

Evliyalardan bir kısmının, keşiflerinde Hz. Mehdî'nin ne zaman geleceğini açıkça belirttiğini de görmekteyiz. Emirdağ Lâhikası'nda eski evliyanın bir kısmının gaybî kerametlerinde Risale-i Nur'u âhîrzamanın hidayet edicisi (Mehdîsi) olarak keşfettikleri kaydedilir. (45)

Bediüzzaman'ın kontrolünden geçip Barla Lâhikası'nda yer alan bir mektubunda talebesi Küçük Ali; İmam-ı Ali (r.a.), Şah-ı Geylânî (r.a.) ve umum müçtehidlerin Risale-i Nur'u haber verdiklerini, her asırda gelen müceddid ve velilerin keşfiyatlarında “*Doğudan bir nur çıkacak, birisi gelecek*” diye Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsini müjdelediklerini; onun önem ve kıymetini, emr-i Peygamberî (a.s.m.) ile ümmet-i Muhammed'in (a.s.m.) duâlarında âhîrzaman fitnessi ve Deccalın şerrinden Allah'a sığınmaları, Deccalın maddî ve mânevî tahribatını Risale-i Nur'un tamir etmesinin gösterdiğini söylemekte ve kendi hükmünü de açıkça şöyle ortaya koymaktadır:

“Asırlardan beri beklenen ve muntazır kalınan zât, Risale-i Nur imiş.”
(46)

Asırlardır beklenen zât Mehdîden başka kimdir acaba?

Mevlanâ Hasenü'l-Adevî, İmam-ı Şârânî'nin Kitabü'l-Yevakütü'l-Cevahir'inde yer verilen bir keşfe göre, "*Mehdî-i âhîrzaman, 1255 (Rûmî) senesinin Şaban ayının 15. gecesini dünyaya gelecektir,*" demektedir. Bunu Şeyh Hasan-ı Irakî'den nakletmekte, şeyhleri Ali Havasî Hazretlerinin de buna muvafakat ettiğini bildirmektedir. (47)

Hacı Zihni Efendi bu keşfi naklettiği sayfanın kenarına düştüğü Haşiyede 1294

H. tarihini kaydetmiştir ki, bu tarih Bediüzzaman'ın doğum tarihidir.

Bir hadiste Hz. Mehdî'nin Hicaz tarafından çıkıp genç yaştayken Şam şehrinin minberine çıkacağı, hutbe okuyacağı nakledilmiştir. (48) Bediüzzaman'ın ise menbaı Hicaz olan Ehl-i Beytten geldiği, Şam Emevî camiinde yüze yakın âlimin bulunduğu bir cemaate, sonradan Hutbe-i Şâmiye adıyla neşrettiği meşhur hutbesini okuduğu bilinmektedir.

Mektûbât'ta yer alan şu rüyay-ı sadıka da konuya ışık tutacak ehemmiyettedir. Burada denilmektedir ki:

“Eski Harb-i Umumîden evvel ve evâilinde bir vâkıa-ı sadıkada görüyorum ki, Ararat Dağı denilen meşhur Ağrı Dağının altındayım. Birden o dağ, müthiş bir infilak etti. Dağlar gibi parçaları, dünyanın her tarafına dağıttı. O dehşet içinde baktım merhum validem yanımdadır. Dedim: ‘Anne korkma! Cenab-ı Hakkın emridir; o Rahîmdir, Hakîmdir.’ Birden o hâlette iken, baktım ki mühim bir Zât, bana âmirâne diyor ki: ‘İ'caz-ı Kur'ân'ı beyan et.’

Uyandım, anladım ki, bir büyük infilak olacak. O infilak ve inkılâptan sonra Kur'ân etrafındaki surlar kırılacak. Doğrudan doğruya Kur'ân, kendi kendini müdafaa edecek. Ve Kur'ân'a hücum edilecek; i'cazı onun çelik bir zırhı olacak. Ve şu i'cazın bir nev'inin şu zamanda izharına, haddimin fevkinde olarak, benim gibi bir adam namzet olacak. Ve namzet olduğumu anladım.” (49)

Başka bir yerde de, bir vesileyle şu hakikati mecburen ifade etmek zorunda kaldığını söyler Bediüzzaman:

“Çok emarelerle anlamışız ki, bu ulûm-u îmaniyedeki fetvâ vazifesiyle tavzif edilmişiz.” (50)

Bu satırlar Bediüzzaman'ın mânen görevli olduğunu açıkça göstermiyor mu? En zor şartlarda kaleme aldığı, dinsizliğin temellerini çökerten 130 parçayı bulan eserleri, milyonların îmanının kurtulması ve kuvvetlenmesi yolunda yaptığı hizmetleriyle Bediüzzaman bu vazifeye hakkıyla lâayık olduğunu ispatlamıyor mu?

Ne var ki, bazıları tarafından Bediüzzaman'ın Kürt olduğu söylenilerek seyyid olamayacağı ifade ediliyor. “Âhîrzamanda gelecek zât, Âl-i Beytten olacağına göre Bediüzzaman Kürt olduğu halde nasıl o beklenen zât olabilir?” deniliyor. Bu konu üzerinde de ayrıca durmamız gerekiyor.

Bediüzzaman'ın seyyidliği meselesi

Resûl-i Ekrem (a.s.m.) torunu Hz. Hasan'ın soyundan gelenlere seyyid, Hz. Hüseyin'in soyundan gelenlere de şerîf dendiğini biliyoruz. Müslümanlar bu pâk ve mübarek nesle özel bir ilgi ve sevgi gösterdikleri için şecerelerini bir bir tespit etmiş, hatta Osmanlılar seyyidlere maaş bile bağlamışlardır.

Bu nurânî ağaç, Hz. Hasan'dan Şah-ı Geylânî, Hz. Hüseyin'den Zeyne'l-Âbidin ve Cafer-i Sadık gibi yıldız isimleri meyve vermiştir. Hz. Mehdî'nin de aynı nesilden geleceğini hadis-i şeriflerden öğreniyoruz.

Muhakemât'ta, seyyid olmayanın seyyidim demesi, seyyid olanın da değilim demesinin haram olduğu kaydedilir. (51)

Bu nurlu neslin unutulmaması, bilinmesi, tanınmasında büyük faydalar vardır. Çünkü bu nuranî halkadan çağlar boyunca insanlığı aydınlatacak nice güneşler doğmuştur. Halk, Sünnet-i Seniyyeyi rehber edinen bu büyük insanları tanımalı, etraflarında halkalanmalıydılar. Yalnız rastgele kimseler de seyyidlik dâvâsında bulunmamalıydılar. Aksi halde karışıklıklar, dağınıklıklar, nesebî rekabetler çıkabilir, bu da ehl-i îmanın gücünü zayıflatırdı. Neseble övünme de ihlas ve tevazûya ters düşerdi.

Bediüzzaman seyyid miydi? Âhîrzamanda gelecek zât, Âl-i Beytten olacağına göre onun da seyyid olması gerekmez mi?

Şimdiye kadar yaptığımız izahlar çerçevesinde düşündüğümüzde, Bediüzzaman'ın seyyidliği konusunda tereddüt etmemek gerektiği anlaşılır. Yalnız Bediüzzaman'ın birkısım hikmetler gereği bunu aşıkâr bir şekilde söylemediğini görmekteyiz.

Niçin mi?

Çünkü toplumda Mehdî hakkında öylesine bir imaj yerleşmiştir ki, o sanki

harikulâde özelliklere sahip bir kimsedir. Bir çırpıda zulme gömülen dünyayı düzeltecek, hakkı, adaleti tesis edecek, kurtla kuzuyu barıştıracak, birden Sünnet-i Seniyyeyi yerleştirecek, Şeriatı hâkim kılacak... Ve bunları îman, hayat ve şeriat hakikatleri çerçevesinde gerçekleştirecek.

Bu durum gönlü kırık, morali bozuk birkısım mü'minlere büyük bir ümit ve tesellî kaynağı olurken, birçoklarına da aradıklarını bulamamanın, görememenin ezikliğini de yaşatabilmektedir.

Çünkü daha çok gördükleriyle hükmeden halk tabakası, bu vazifelerin üçünü birden bizzât Hz. Mehdî'nin şahsından beklemeye başlıyorlar. Devamını şahs-ı mânevînin yürüteceği bu hizmetin harikalığını tam göremedikleri için de hakikatlerin kuvveti bir derece noksanlaşıyor, kesin deliller zann-ı gâlibe dönüşmeye, mütehayyir ehl-i îmanda da muannid dalâlet ve zındıkaya karşı tam galebesi görünmemeye başlıyor. Ehl-i siyaset evhama kalkışırken bir kısım hocalar da itiraza kalkıyorlar.

Siyasîlerin evhamı büyük bir problem. Çünkü rahatsızlıklarını hücumlarını arttırarak aksettiriyorlar. Bir mektûbunda bu hususa dikkat çeken Bediüzzaman, böyle fikirleri ortaya atmanın, ehl-i dünya ve ehl-i siyaseti telaşa vereceğini, hatta verdiğini, hücumlara vesile olduğunu belirtiyor. Böyleleri Risale-i Nur'un neşrine zarar verebilirlerdi.

İşte bunlar ve daha başka önemli sebepler dolayısıyladır ki Bediüzzaman, bilhassa mahkemelerde seyyidliği konusunda aşıkâr ifadelerden kaçınmıştır.

Seyyidlik, dolayısıyla Mehdîlik meselesini gündeme getirme ve tartışma konusu yapmanın diğer bir önemli sakıncası da, herşeyden önce Risale-i Nur'un esas edindiği hakiki ihlasa, hiçbirşeye, hatta mânevî ve uhrevî makamlara dahi âlet olmayışına zarar vermesiydi. Bediüzzaman, **“Bu zaman, şahs-ı mânevî zamanı olduğu için, böyle büyük ve bakî hakikatler, fânî ve sukût edebilir şahsiyetlere binâ edilmez”** (52) diyor, daima şahs-ı mânevîyi nazara veriyor, bakî hakikatlerin fanî ve çürütülebilir şahsiyetlere binâ edilemeyeceğini söylüyor, hizmetkârlığı, sadece maddî değil mânevî makamlara dahi tercih ediyor, maddî ve mânevî füyuzât hislerini fedâ etmede tereddüt etmiyor, ihlas gereği o büyük makamlar dahi verilse tereddütsüzce fedâ edeceğini söylüyor, bütün himmet ve mesâîsini îmanların kurtulmasına tahsis ediyordu.

Bu ve buna benzer birkısım hikmetler sebebiyledir ki Bediüzzaman kendini,

seyyidliğini her zaman mevz-u bahis etmemiş Risalelerde ise bu konu hakkında kesin ifade kullanmamıştı. Afyon Mahkemesi müdafaasında, “*Hiçbir vakit böyle haddimden yüz derece ziyade hallerde bulunmamışım*” (53) diye cevap vermişti.

Onun, kendisinden alabildiğine korkan, tedirgin olan günün siyasîlerini rahatlatmak için de, Denizli Ehl-i Vukufunun, “*Eğer Said Mehdîliğini ortaya atsa, bütün şakirdleri kabul edecek*” dediklerinde de, seyyidliği hakkında aşîkar ifadelerden kaçındığını görüyoruz. (54)

Bir müdafaasında da şöyle demişti Bediüzzaman: “**Hem mahkemede Denizli Ehl-i Vukufu, bazı şâkirdlerin bu itikadlarına göre, bana karşı demişler ki, “Eğer Mehdîlik dâvâ etse, bütün şâkirdleri kabul edecekler. Ben de onlara demişim: ‘Ben kendimi seyyid bilemiyorum. Bu zamanda nesiller bilinmiyor. Halbuki âhîrzamanın o büyük şahsı Âl-i Beytten olacaktır. Gerçi mânen ben Hz. Ali'nin (r.a.) bir veled-i mânevîsi hükmünde ondan hakikat dersini aldım. Ve Âl-i Muhammed (a.s.m.) bir mânâda hakiki Nur Şâkirdlerine şâmil olmasından ben de Âl-i Beytten sayılabilirim.**” (55)

Bediüzzaman talebelerine seyyid olduğunu açık açık söylediği ve Muhakemat isimli eserinde de seyyid olan birisinin bunu gizlemesinin haram olduğunu ifade ettiği halde yukarıdaki ifadelerde geçen “**Ben kendimi seyyid bilemiyorum. Bu zamanda nesiller bilinmiyor. Halbuki âhîrzamanın o büyük şahsı Âl-i Beytten olacaktır.**” cümlesindeki Seyyid kelimesinin, lügatteki ilk mana karşılığı olan “*Efendi*” manasında kullanılması ihtimali akla gelmektedir. Kaldı ki, sonra gelen cümlede “*âhîrzamanın o büyük şahsı Âl-i Beytten olacaktır*” ifadesi ilk cümleden bağımsız düşünüldüğünde ortada bir inkardan ve kaçınmadan ziyade nazarı farklı tarafa kaydırma olduğu açıkça görülmektedir.

Öte taraftan “*Bu zamanda nesiller bilinmiyor.*” ifadesinden de anlaşıldığı gibi seyyidliğine dair Bediüzzaman'ın elinde resmî bir şecere yoktu ki, ibraz edebilsindi. Bilhassa belge ve delillerin konuşturulduğu bir mahkemede; ele aldığı, söz konusu ettiği her hususu belgelere dayandıran Bediüzzaman'ın böyle bir iddiada bulunması düşünülemezdi.

Ama buna rağmen o elinde her ne kadar bir belge bulunmasa da, Âl-i Beyttendi, öyle olduğunu da kesinkes biliyordu. Hem mânen, hem de maddeten Ehl-i Beyttendi Bediüzzaman. Mânen Ehl-i Beyttendi. Çünkü Allah Resûlü (a.s.m.) her takvâ sahibi kimsenin Ehl-i Beytinden olduğunu (56) müjdelemişlerdi. Bu mânâda Bediüzzaman da, hakiki Nur Talebeleri de Ehl-i Beyttendirler.

Mahkemede savcının iddiâları üzerine bu konuya da temas etmek zorunda kalan Bediüzzaman bu mânâda seyyidliğini açıkça söylüyordu:

"'Ben de Âl-i Beytten sayılabilirim' demekten maksadım; bir kısım müçtehidlerin, 'Ve alâ Âlihî ve sahbihî' duâsında, 'Seyyid olmayan, fakat ehl-i takvâ bulunanlar o duâda dahildirler' dediklerinden, o umûmî duâda benim de bir hissem bulunması için ricakârâne bir tevildir." (57)

Hem Resûl-ü Ekrem (a.s.m.) iki "âl'i (Ehl-i Beyti) bulunmaktaydı. Bunlardan biri nesebî âli; diğeri de şahs-ı mânevî ve nûrânîsinin risalet noktasındaki âli. (58) Bediüzzaman'ın bu ikinci kısma girdiği açık. Çünkü Risale-i Nur dairesinin, Hz. Ali, Hasan, Hüseyin (r.a.) ve Gavs-ı Âzamın (k.s.)—gaybî ihbarlarıyla—bu zamandaki bir dairesi olduğunu (59) biliyoruz.

Bununla birlikte Bediüzzaman maddeten, yani neseben de Ehl-i Beyttendir. Onun, yukarıda bir kısmına yer verdiğimiz, geniş kesimlere aşikar olarak ifade etmediği ve eserlerinde açık açık belirtmediği bu hususu bütün bütün de gizlemediğini, hususî sohbetlerinde talebelerine söylemekten çekinmediğini de görüyoruz. Bir makam gizlemeyi, başka bir makam da söylemeyi gerektirebiliyordu. Meselâ sorularıyla Mektûbât'ın büyük bir kısmının yazılmasına vesile olan, vefatına kadar Risale-i Nur'a büyük bir ihlas ve sadakatla hizmet eden merhum Albay Hulusi Yahyagil'e, ziyaretlerinin bir defasında, **"Kardeşim, sen de ben de sâdâttaınız (seyyidlerdeniz.)"** dediğini görüyoruz.

Emirdağlı Mehmet Çalışkan'ın anlattığına göre de, bir gün yanlarına Ahmet Feyzi Kul gelir. Üstadın vasıfları ve yüksek makamından bahseder. Cifir ve ebced hesabıyla çıkardığı tevafukları anlatır. O anda Osman Çalışkan'ın kalbine, **"Biz Üstadımızı Kürt olarak biliyoruz. Ahmet Feyzi Efendinin anlattığı büyük müceddit ise Âl-i Beyt-i Nebvîden olacaktır"** gibisinden bir şüphe gelir.

Bu hadiseden az sonra Bediüzzaman, Osman Çalışkan'ı yanına çağırır ve, **"Kardeşim ben hem Hasenîyim, hem de Hüseyinîyim... Ahmed Feyzînin bütün söylediklerini kabul ediyorum. Haydi git!"** der. (60)

Evet, Bediüzzaman'ın Kürt olması seyyidliğine engel değildir. Doğuda öyle aşiretler vardır ki Kürt oldukları halde bütünleriyle seyyidlerdir. Çünkü nesiller fetihler, göçler, farklı evlilikler sebebiyle zamanla dünyanın değişik yerlerine

dağılmış, karışmışlardır. Meselâ Abbasîlerin yanlış tutumlarına tepki gösterdikleri için o günün tabiriyle Kürdistan bölgesine birkısım Ehl-i Beytin göç ettikleri bilinmektedir. Bediüzzaman'ın dedelerinin de bu göç esnasında buralara gelip yerleşmeleri mümkündür. Nitekim Bugün Mardin'deki Arvasîler, Hakkari'deki Ahmedîler ve Muş'taki Nehrîlerin Ehl-i Beytten (61) oldukları düşünülürse, Kürt olmanın Ehl-i Beytten olmaya engel olmadığı açıkça görülür. Eğer Kürtlük Ehl-i Beytten olmaya mani olsaydı, az önce de belirttiğimiz gibi Bediüzzaman, herhalde Osman Çalışkan'a, “Kardeşim, git ben Kürd'üm, nasıl Ehl-i Beytten olabilirim?” derdi.

Nitekim, Hz. Üstadın, “Denizli Kahramanı” diye iltifat ettiği merhum Hasan Feyzi, onun Kürt olmasının seyyidliğine engel olmadığını, Kürdistan'da doğduğu için bu isimle anıldığını, böylece kendini gizlediğini söyleyerek. (62) bu gerçeği teyid eder.

Bediüzzaman'ın, Urfalı Salih Özcan'a da seyyidliğinden söz ettiğini görüyoruz. Salih Özcan ziyaretlerine geldiklerinde, nesebini sormuş, seyyid ve Hüseyin olduğunu öğrenmişti. Üstad da ona, “**Ben hem Hasenîyim, hem de Hüseyinîyim**” cevabını vermişlerdi. (63)

Nur Talebelerinin de Bediüzzaman'ın seyyidliği konusunda hiçbir tereddütleri yoktur. Çünkü onun âhîrzamanda gelecek şahıs olduğu kanaatindedirler. Meselâ Ahmed Feyzi, Zübeyr, Ahmed Nazif, Ceylan, Tabancalı, Salahaddin ve Sungur imzalarıyla neşrolan bir mektupta, Bediüzzaman'dan, envar-ı Muhammediyeyi (a.s.m.), maarif-i Ahmediyeyi (a.s.m.) ve füyûzât-ı şem'-i ilâhiyeyi en şaşalı şekilde parlatan, Kur'ân'ın ve hadisin riyazî (matematiksel) işaretleri kendisinde son bulan, Nebvî hitapları ifade eden âyet-i celilelerin riyazî beyanlarını kendi üzerinde toplayan kişi olarak bahseder ve şöyle derler:

“O Zât, hizmet-i îmaniye noktasında risaletin bir mir'at-ı mücellâsı (peygamberliğin parlak bir aynası) ve şecere-i risaletin bir son meyve-i münevveri ve lisan-ı risaletin irsiyet noktasında (soyca) son dehan-ı hakikati (hakikati dile getiren dudağı) ve şem-i İlâhînin hizmet-i îmaniye cihetinde bir son hamil-i zîsaadeti olduğuna şüphe yoktur.” (64)

Merhum Hüsrev Altınbaşak, ondan “Bütün günlerde Mehdi-i Azam,” merhum Ceylan Çalışkan'ın vefatı üzerine hizmetinde bulunan talebelerinden Tahirî,

Sungur, Zübeyr, Bayram, Hüsnü de, **“bir mücahid-i ekber, hem bir mehdî-i âzam, hem bir müceddid-i ekmel ve hem bir ferd-i ferîd”** (65) diye bahsederler.

Küçük Ali bir mektubunda, Risale-i Nur hakkında büyük evliyaların müjdelerine yer verdikten sonra, onun asırlardır beklenen zât olduğunu söyler. Kuleönünde Sofoğlu Talebeniz Mustafa Hulusî (r.h.), Üstada yazdığı ve onun tasdikinden geçip Barla Lahikasında (66) yer alan mektubunda **“Risale-i Nur, şu zamanın bir mehdîsi ve müceddidir”** der.

Nur Talebeleri, Bediüzzaman'ın, bilhassa en birinci vazifesi, en yüksek mesleği olan îmanı kurtarmak ve îmanı tahkikî bir surette herkese ders vermek, hatta avamın da îmanın tahkiki yapmak vazifesini göz önüne alarak, onu, büyük mânevî ve gerçek hidayet edici, irşad edici olarak görmüş, seyyidliği ve Mehdîliği kanaatinde birleşmişlerdir. Onun içindir ki Bediüzzaman bir mektubunda, **“İşte Nur Talebeleri bu vazifeyi tamamıyla Risale-i Nur'da gördüklerinden, ‘İkinci ve üçüncü vazifeler buna nisbeten ikinci ve üçüncü derecedir’ diye, Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsini haklı olarak bir nevi mehdî telakkî etmişler”** demektedir ve Nur Talebelerinin tesanüdünden meydana gelen o şahs-ı mânevînin temsilcisi ve tercümanı olan kendisine de bu ünvanı verdiklerini belirtmekte, ancak durumun nezaketi ve bir kısım sakıncaları sebebiyle tevil etmeye çalışmaktadır. (67)

Evet, dün olduğu gibi bugün de milyonlarca Nur Talebesi Bediüzzaman'ı ve onun şahs-ı mânevîsini Mehdî olarak görmekte tereddüt etmemektedirler.

Risale-i Nur'un üstlendiği vazife ve bu hususta elde ettiği başarı da bu mazhariyeti doğrulamaktadır. Çünkü, Bediüzzaman dinsizliği esas alan Deccalizmle mücadeleyle hayatının gâyesi edinmiştir. Şöyle der:

"Bir tek gâyem vardır: O da mezara yaklaştığım bu zamanda, İslâm memleketi olan bu vatanda bolşevik baykuşlarının seslerini işitiyoruz. Bu ses, âlem-i İslâmın îman esaslarını zedeliyor. Halkı bilhassa gençleri îmansız yaparak kendisine bağlıyor. Ben bütün mevcûdiyetimle bunlarla mücadele ederek gençleri ve Müslümanları îmana davet ediyorum. Bu îmansız kitleye karşı mücadele ediyorum. Bu mücahedem ile inşaallah Allah huzuruna girmek istiyorum. Beni bu gâyemden alıkoyanlar da, korkarım ki bolşevikler olsun! Bu îman düşmanlarına karşı mücahede açan dindar kuvvetlerle el ele vermek, benim için mukaddes bir gâyedir. Beni serbest

bırakınız. Elbirliğiyle komünistlikle zehirlenen gençlerin ıslahına ve memleketin îmanına, Allah'ın birliğine hizmet edeyim." (68)

Sonra onun ortaya koyduğu, “Risale-i Nur, yalnız bir cüz’î tahribatı, bir küçük haneyi tamir etmiyor; belki küllî bir tahribatı ve İslâmiyeti içine alan dağlar büyüklüğünde taşları bulunan bir muhit kal’ayı tamir ediyor; ve yalnız hususî bir kalbi ve has bir vicdanı ıslaha çalışmıyor, belki bin senedenberi tedarik ve teraküm edilen (yığılan) müfsit âletler ile dehşetli rahnelenen kalb-i umûmî ve efkâr-ı âmmeyi ve umumun, bâhusus avam-ı mü’minînin istinadgâhları olan İslâmî esaslar ve cereyanlar ve şeâirler kırılmasıyla, bozulmaya yüz tutan vicdan-ı umumîyi Kur’ân’ın i’caziyle o geniş yaralarını, Kur’ân’ın ve îmanın ilaçları ile tedavî etmeye çalışıyor.

Elbette böyle küllî ve dehşetli rahnelere ve yaralara hakka'l-yakîn derecesinde ve dağlar kuvvetinde hüccetler, cihazlar ve bin tiryak hâsiyetinde mücerreb ilaçlar, hadsiz edviyeler bulunmak gerektir ki; bu zamanda, Kur’ân-ı Mu’cizü'l-Beyanın i’caz-ı mânevîsinden çıkan Risale-i Nur, o vazifeyi görmekle beraber, îmanın hadsiz mertebelerinde terakkiyat ve inkişafâta medardır.” (69) Böylesine önemli bir vazifeyi üstlenen bir eser ve onun müellifinin bu sırra mazhar olması akıldan uzak olmasa gerek.

Bediüzzaman Mehdîliği kabullenmiş midir?

Birçok evliyanın müjdelediği, hayatındayken de birçok Nur Talebelerinin çeşitli vesilelerle dile getirdikleri mehdîlikle ilgili kanaatlerini Bediüzzaman niçin kabul etmemiş, niçin herşeyi şahs-ı mânevîye vermiştir?

Mehdî’nin, “Ben Mehdî’yim” diye ortaya çıkması, Mevdûdî’nin de belirttiği gibi sırr-ı imtihana ters düşer. O, “Ben Mehdî’yim” demeyecek, ancak îman ve ferasetle, verdiği hizmetler ve eserlerine bakılarak Mehdî olduğu anlaşılacaktır.

İnsanın, hizmetleri ve eserleri sebebiyle lâıyk gördüğü bir kimseye Mehdî deme hakkı olabileceği gibi, kendine göre haklı gerekçelerle Mehdî kabul etmemesinde de dinen bir sakınca yoktur. Çünkü bu, peygambere îman veya inkâr gibi îmanî bir mesele değildir. Peygamber peygamberliğini ilân etmek mecburiyetindeyken, Mehdî mehdiliğini ilâna mecbur, hatta memur değildir. O

üstlendiği vazifeyi hakkıyla yapmak, insanları irşad etmekle görevlidir.

Sonra İbni Hacer'in, "**Kim ben salihim derse salih olmadığına delildir**" dediği gibi, "**Kim açık açık ben Mehdîyim diye ortaya çıkarsa, Mehdî olmadığına delildir.**" Onun için Mehdînin açıkça "Ben Mehdîyim" demesi beklenmemelidir. İmtihan sırrı gereği dolaylı şekillerde işaretlerle yetinecektir.

En ağır şartlarda, binbir türlü sıkıntı ve zorluklara katlanarak bir asra yakın ömrünü milletin îmanının kurtulması ve saadetine adayan ve milyonları bulan talebelerinin hemen hemen tamamının şehadetiyle mehdîliği tasdik edilen Bediüzzaman'ın, bunu açıkça kabul etmediğini görüyoruz. Acaba niçin?

Bunun birkısım sebeplerine “Bediüzzaman'ın seyyidliği meselesi” konusunda bir ölçüde temas etmiştik. Diğer bazı noktalar üzerinde daha durmakta fayda görüyoruz.

Talebelerinin mehdîlik isnad etmeleri üzerine, “**Ziyade hüsn-ü zan eskidenberi cereyan ediyor ve itiraz edilmez**” diyen ve onların pek ziyade hüsn-ü zanlarını bir nevi duâ, temennî olarak gören Bediüzzaman, aslında bu hüsn-ü zanlara bütün bütün ilişmiyor, aksine bunu onların kemâl-i itikadlerinin bir tereşşuhu ve delili olarak kabul ediyordu. Oysa hüsn-ü zanla, duâ ile Mehdî olunmazdı. Sayıları milyonları bulan, kendilerini hak ve hakikate adayan böylesine kuvvetli hüsn-ü zanlar da elbette bütün bütün reddedilmezdi. Bediüzzaman gibi Sünnet-i Seniyyeyi program edinmiş, Hakîm ismine mazhar olmuş bir zâtın, vâkıa ters düşen birşeyi kabullenmesi de düşünülemezdi.

Bediüzzaman, tevâzû ve mahviyeti esas edinmiş bir İslâm büyüğüdür. Onca ilmine, büyüklüğüne rağmen hürmet gösterilmesinden, şöhretten alabildiğine kaçardı. “**Mısır'da, Amerika'da olsaydınız, tarihlerde hürmetle yadedilecektiniz**” diyenlere şu cevabı vermişti:

“**Biz, insanların hürmet ve ihtiramından ve şahsımıza ait hüsn-ü zan ve ikram ve tahsinlerinden mesleğimiz itibariyle cidden kaçıyoruz. Hususan acip bir riyakârlık olan şöhretperestlik ve câzibedâr bir hodefüruşluk olan tarihlere şaşaalı geçmek ve insanlara iyi görünmek ise, Nur'un mesleği olan ihlase zıddır ve münafîdir. Onu arzulamak değil, bilakis şahsımız itibariyle ondan ürküyoruz**” diyor, sadece Kur'ân'ın bu asra bakan bir tefsiri olan Risale-i Nurları nazara veriyordu. (70)

Hodfûruşluk, şan, şeref, makamperestlik ve şöhretperestlik Bediüzzaman'ın en çok korktuğu, kaçtığı şeylerdi. Mehdîlik isnadının hodfûruşluk mânâsını hatıra getirebileceğini, bir şan, şeref, makamperestlik ve şöhretperestlik arzularını gösterebileceğini söylüyor, hatta “Eskidenberi ve şimdi de bazı safdil ve makamperest zatların Mehdî olacağım” diye dâvâ ettiklerini kaydetmeyi ihmal etmiyordu. (71)

Bediüzzaman, Denizli ehl-i vukufunun, “*Eğer mehdîlik dâvâ etse, bütün şâkirdleri kabul edecekler*” demeleri üzerine de şu açıklamaları yapmıştı:

“Bu zaman şahs-ı mânevî zamanı olmasından ve Nur'un mesleğinde hiçbir cihette benlik ve şahsiyet ve şahsî makamları arzu etmek ve şan ve şeref kazanmak olmaz; ve sırr-ı ihlasa tam muhalif olmasından, Cenab-ı Hakka hadsiz şükür ediyorum ki, beni kendime beğendirmemesinden, ben öyle şahsî ve haddimden hadsiz derece fazla makâmâta gözümü dikmem ve Nur'daki ihlası bozmamak için, uhrevî makâmât dahi verilse, bırakmağa kendimi mecbur biliyorum.” (72)

Bediüzzaman, eski dostu Yeşil Salih'e yazdığı mektupta da enaniyet, şan ve şöhretin en çok kaçtığı şeyler olduğunu dile getiriyordu:

“Tarihe geçmek ve bu asır âlimlerinin içinde kendi âdî şahsımı nesl-i âtîye göstermek, bildirmek ne isterim ve ne de liyakatim var. Cenab-ı Hakka hadsiz şükür ederim ki; beni bana beğendirmemiş, dehşetli kusurlarımı bana göstermiş.

Hem insanlara kendini bildirmek bir şöhretperestlik olmasından; bir enaniyet, bir hodfûruşluk, bir riyakârlık ihtimali var. Bu ise bizim gibilere tam zarardır.” (73)

Bediüzzaman, kendini daima kusurlu görür, dikkatleri hizmete teksif eder, üzerinde durulması gereken hususun bu olduğunu vurgulardı. Bir keresinde mektup yazan ve kendisine yüksek makamlar isnad eden talebesine, **“Benim çok kusurlu şahsıma hüsn-ü zan ile verdiğiniz makamlar cihetinde değil; belki**

vazifeye, hizmete bakıp, o noktada bakmalısınız” diye önemli olanın hizmet ve vazife olduğuna dikkat çekiyor ve daha sonra da şöyle diyordu:

“Madem bu zamanda, herşeyin fevkinde hizmet-i îmaniye bir kudsî vazifedir; hem kemmiyet, keyfiyete nisbeten ehemmiyeti azdır; hem muvakkat ve mütehavvil siyaset daireleri ebedî, daimî, sâbit hizmet-i îmaniyeye nisbeten ehemmiyetsizdir, mikyas olamaz. Risale-i Nur'un, talimatı dairesinde bize bahş ettiği feyizli makamlara kanaat etmeliyiz. Haddimden fazla fevkalâde hüsn-ü zan ile müfritâne âlî makamlar vermek yerine, fevkalâde sadakat ve sebat ve müfritâne irtibat ve ihlas lâzımdır; onda terakkî etmeliyiz.” (74)

Bediüzzaman'a göre îman hizmetinin yerini hiçbir şey, hatta en yüksek mânevî makamlar dahi tutamazdı. Risale-i Nur'un ana esasları arasında yer alan mahviyet, enaniyeti terk ve tam ihlasa muvaffakiyet en büyük makamlar da verilse terk etmeyi gerektiriyordu. Bediüzzaman, konuyla ilgili bir hatırasını anlatırken, Nurların fütûhâtını kalben temaşa ederken, gelişmelere, bazı has kardeşlerinin Nur'un tercümanına verdikleri makam noktasında baktığını söyler. O makama göre fütuhâtı az bulur, kalbinde o makamın şerefi gereği hırsla vazife-i İlâhiyeye karışma tarzında bir şikayet belirir. Sırf Allah rızası için bazı biçarelerin îmanlarını Risale-i Nurlarla kurtarmaya vesile olma sebebiyle şükür ve hamd gerekirken bir şikayet ve sıkıntı uyandığını söyler. Sonra mahviyet, enaniyeti terk ve tam ihlas gibi Nur'un prensipleriyle meseleye baktığında ruhunda o fütuhattan dolayı binlerce hamd ü senâ, teşekkür, sürûr ve sevinç uyanır. Sonra da şöyle der:

“Ben o halde iken anladım ki makâmât-ı mâneviye dahi mesleğimizde mevzûbahis olmamalı. Eğer bazı has kardeşlerimin hakkımdan yüz derece ziyade bana verdikleri hisse ve makam hakikat olsa ve hakkım da olsa, mezkûr hakikat için bırakmağa, meslek-i Nûriyedeki ihlas-ı tâmmе bırakmağa mecbur ediyor.” (75)

Evet, ona göre hizmet her türlü maddî ve mânevî makamdan daha önemliydi. Program ve meslek edindiği, bilfiil semeresini görüp çalıştığı, gâye-i hareket ve hedef ittihaz ettiği bu hizmet, tahkîkî îmanı kalblere nakşederek ölümün îdam-ı

ebedîsinden biçareleri kurtarma ve mübarek milleti de her türlü anarşilikten muhafaza etme hizmetiydi. (76)

Bu hizmetin diğer bir önemli yanı ise Hıristiyanlığı mağlup edip anarşiliği yetiştiren Kuzeyde çıkan dinsizlik cereyanının bu vatanı mânevî istilâsına set çekmekti. İşte Risale-i Nur bu konuda bir sedd-i Zülkarneyn vazifesi görmekteydi. (77)

Bu hizmet Sedd-i Zülkarneyn'i yıkıp dünyayı fesada veren Yecüc ve Mecüc gibi, İslâm seddini sarsmaya çalışan Yecüc ve Me'cüc'den daha müthiş ahlâk ve hayatta meydana gelen karanlıklı anarşilik ve zulümlü dinsizliğin fesad ve ifsadına, tahribatına karşı güçlü bir set oluşturmak ve o tahribatı tamir etmeye yönelik bir hizmetti. (78)

İşte Bediüzzaman, bu hizmetlerin ehemmiyeti üzerinde duruyor, mânevî makamlara değil, bu hizmetlere bakmak gerektiğini belirtiyordu. Bir gün “*mânevî ve makbul ve zararsız ve bütün ehl-i îman ve hakikatin istedikleri nuranî makamlar ve uhrevî rütbelerden, halis kardeşlerimizden hüsn-ü zanla verilen ve ihlasınıza zarar gelmediği halde, eğer kabul etsen, reddedilmeyecek derecede senetler, hüccetler bulunduğu halde; sen değil tevazû ve mahviyetle, belki şiddet ve hiddetle ve o makamı sana veren kardeşlerinin hatırını kırmakla o rütbelerden ve makamlardan kaçırıyorsun?*” şeklinde sorulan soruya ihlas sırrı ve şefkatin ehl-i îmanın ebedî hayatlarını kurtarma gibi önemli bir hizmetin, değil bu gibi makamları ebedî hayatın makamlarını dahi fedâ etmeyi gerektirdiğini söylüyor ve sebep olabileceği tehlikeleri sayıyor, şöyle diyordu:

“Nasıl ki ehl-i hamiyet bir insan, dostların hayatını kurtarmak için kendini fedâ eder; öyle de ehl-i îmanın hayat-ı ebediyelerini tehlikeli düşmanlardan muhafaza etmek için, lüzum olsa—hem lüzum var—kendim, değil yalnız lâayık olmadığım o makamları, belki hakiki hayat-ı ebediyenin makamlarını dahi fedâ etmeye, Risale-i Nur'dan aldığım ders-i şefkat cihetiyle terk ederim.”

Bediüzzaman, çağın şartları gereği büyük makamların herşeyi kendine âlet ve basamak yaptığını, dünyevî makamlar için mukaddesâtını âlet edebileceğini, hatta mânevî makamlar olsa tehlikenin daha da artacağını, “*Umumun nazarında kendini muhafaza etmek ve o makamlara kendini yakıştırmak için bazı kudsî hizmetlerini ve hakikatleri basamak ve vesile yapıyor*” diye itham altında

bırakılıp neşrettiği hakikatlerin yayılmasının da tereddütlerle zedeleneyeceğini, şahsa, makama faydası bir ise, revaçsızlıkla umuma zararının bin olacağını söyler.

Sonra da özetle şu cümlelere yer verir: **“Hakikat-ı ihlas, benim için şan ü şerefe ve maddî ve mânevî rütbelere, vesile olabilen şeylerden beni menediyor. Hizmet-i nûriyeye, gerçi büyük zarar olur; fakat, kemiyet keyfiyete nisbeten ehemmiyetsiz olduğundan, hâlis bir hâdim olarak hakikat-ı ihlas ile, herşeyin fevkinde hakâik-i îmaniyeyi on adama ders vermek, büyük bir kutbiyetle binler adamı irşad etmekten daha ehemmiyetli görüyorum.”**

Görüldüğü gibi önemli olan ihlasla îman hakikatlerini ders verebilmektir. Bu büyük bir kutup olup da binler adamı irşad etmekten daha ehemmiyetlidir. Bu hususu da şöyle açıklıyor Bediüzzaman:

“Çünkü o on adam, tam o hakikati herşeyin fevkinde gördüklerinden, sebat edip, o çekirdekler hükmünde olan kalbleri, birer ağaç olabilirler. Fakat o binler adam, dünyadan ve felsefeden gelen şüpheler ve vesveseler ile, o kutbun derslerini, ‘Husûsî makamından ve hususî hissiyatından geliyor’ nazarıyla bakıp, mağlup olarak dağılabilirler. Bu mânâ için hizmetkârlığı, makâmâtlara tercih ediyorum.” (79)

Başka bir yerde de yine Bediüzzaman, ihlas sırrının ehemmiyeti üzerinde duruyor, bu rütbeleri kendine değil, Risale-i Nur'un şahs-ı mânevîsine veriyor, Risale-i Nur'un hakiki ihlasına ve hiçbir şeye, hatta mânevî ve uhrevî makâmâta dahi âlet olmayışına bir cihette zarar verdiğine dikkat çekiyordu.

Daha sonra Bediüzzaman, zamanın şahs-ı mânevî zamanı olduğunu, onun için de büyük ve bakî hakikatlerin fânî, âciz ve sükût edebilir şahsiyetlere binâ edilemeyeceğine, ihlas sırrının zedeleneyeceğine dikkat çekiyor ve şunları söylüyordu:

“Hiçbir şeye âlet olmayan Nur'daki ihlas zedelenir, avâm-ı mü'minîn nazarında hakikatlerin kuvveti bir derece noksanlaşır, yakîniyet-i bürhaniye (delile dayalı kesinlik) dahi kazâyâ-yı makbûledeki zann-ı gâlibe inkılab eder, daha muannid dalâlete ve mütemerrid zındıkaya tam galebesi,

mütehayyir ehl-i îmanda görünmemeye başlar...”80

Bediüzzaman, bilhassa bu zamanda, îmanların kurtarılması, kuvvetlenmesi, taklitten tahkike ulaşması için hakikati hiçbir şeye âlet etmeyen, nefesine hiç bir pay çıkarmayan kimselerin bulunması gerektiği üzerinde duruyordu. Tâ ki böylece verdiği îman dersinden istifade edilebilsin, kendilerinde kesin bir kanaat meydana gelebilsindi. (81)

Onun içindir ki Bediüzzaman, hakikatin hatırı için yirmisekiz sene sürecekt uzun bir sürgün ve hapisane hayatını tercih edecek, “Konuşan yalnız hakikattir” diyecek, onlara toz kondurmayacaktı.

Başka bir yerde de Bediüzzaman, kendini Risale-i Nur'un hakikatiyle ve şâkirdlerin şahs-ı mânevîsiyle tezâhür eden fevkalâde îmanî hizmetlerin ehemmiyetli bir kısmını bîçâre bir tercümanı olarak nitelediği zâtına verilmesinin sakıncalarına dikkat çekiyor, kâinatın en büyük meselesi olan îman hizmetinin zarar göreceğini söylüyordu. Çünkü îman hizmeti her zaman öncelik ve birinciliğini korumalıydı. Oysa ehl-i dünya, ehl-i siyaset ve avam tabakası, gerçekte her zaman önceliği olan îman hizmetine göre ancak onuncu sırada yer alabilen siyaset ve içtimâî hayattaki hizmetlere öncelik verebiliyorlardı. Üstada da bir İslâm inkılâpçısı nazarıyla baktıkları için bu sosyal hayatta Risale-i Nur'a cephe alınması, fütûhâtına set çekilmesi kuvvetle muhtemeldi. Bu ise hata olduğu kadar zararlıydı da. (82)

Demek oluyor ki, Bediüzzaman, bilhassa ihlas sırrı gereği maddî ve mânevî makamları terk etmeyi zorunlu görüyor, bir hizmet fedâîsi olmayı herşeye tercih ediyordu. Önemli olan da bu değil midir?

Hız. Mehdî'yi tanımanın önemi

Her asırda hidayet edici mehdî ve müceddidler gelmiş, İslâmı içrisine sokulmak istenen hürafelerden ayıklamış, arındırmış, aslî şekli, bütün safvet ve berraklığıyla yeniden ortaya koymuşlardır.

Gazalî zamanında yolunu sapıtmış felsefe, İslâma hücumla kalkmıştı. O, Kur'ân'dan aldığı ilhamla felsefenin istinad kalelerini bir bir çökertmiş, ehl-i

îmanı rahatlatmıştı.

Diğer mücedditler de yaşadıkları çağın şartları içerisinde İslâma yönelen hücumları bir bir bertaraf etmişlerdir.

Fitnelerin en dehşetlisine maruz kalan çağımız ise, bunların üstesinden gelebilecek, geçmiş asırlara göre daha büyük bir mürşid ve mehdîyi bekler olmuştur.

Elbette ki bu asır, bütün bu korkunç mânevî felâketlere göğüs gerebilecek, gerekli tecdid ve irşadı yapabilecek bir kutb-u âzamı gerektirmektedir. İşte o kutb-u âzam da Hz. Mehdîdir.

Mehdî Âl-i Resûlü tanımanın her Müslüman için büyük bir önemi vardır.

Çünkü ondan çok şeyler istifade edecektir. Kuvve-i mâneviyesini toparlayacak, cesaret kazanacak, akıl bataryasını ilmi ve fikriyle dolduracak, ruh ve kalbini irşadıyla doyuracak, dünya ve âhiretini o sayede aydınlatacak ve îmar edecektir.

İnancı gereği doğrunun, hayrın, hakkın ve haklının yanında olmayı bir sorumluluk olarak gören mü'mine düşen, elbette ondan âzamî derecede istifade etmek olacaktır. Onun yanında, safında, şahs-ı mânevîsi içerisinde yer alacak, Deccalizm ve Süfyanizme karşı mücadele verecektir.

Bir mü'min için onun kervanına katılmak kadar önemli bir hadise ve saadet olamayacağı gibi onu tanıyamamak, onun yanında olamamak kadar da büyük bir gaflet düşünülemez.

Eğer kişi, Mehdî'yi tanıyıp da gayrete gelebiliyor, ona talebe olmanın hakkını verebiliyor, hazzını yaşayabiliyorsa, Mehdî'den çok şeyler istifade eder. Ama onu tanıdığı halde gaflet içinde yaşıyor, mukaddes dâvâsına ilgisiz kalıyor, onun can baş koyduğu hakikatlere gönül veremiyor, safında şu veya bu bahanelerle yer almıyor veya alamıyor, yoğun bir gayret ve faaliyet içerisinde giremiyorsa, su kaynağının başında bulunduğu halde susuzluktan kıvranan insan misali kendine yazık etmiş olur.

Hz. Mehdî ve onun nuranî cemaati binbir türlü sıkıntı ve meşakkatlerle İslâmı yüceltme ve yayma gayretleri içerisinde ter döküp kendilerini yiyip bitirirken, uyanamayan, kılını dahi kıpırdatmayan insanın iş işten geçtikten sonra

uyanması, pişman olması ona hiçbir şey kazandırmaz. Hz. Mehdî'nin böylelerine verebileceği birşey de yoktur.

Evet, önemli olan Mehdîyi tanıyıp gereği neyse ona göre hareket edebilmektir.

Sonsöz

Habil ve Kabille başlayan ve Kıyamete kadar devam edecek olan hakla bâtıl, iyiyle kötü, inançla inançsızlık mücadelesinde zaman zaman insanlar çeşitli zulüm, baskı, işkence, maddî ve mânevî felâketlere maruz kalmış; içerisine düştükleri bu ümitsizlik atmosferinden kurtulabilmek için de bir kurtarıcı aramışlardır.

Bu, tarihî ve sosyolojik bir hakikattir.

Âhırzamanda bu iki zıt kutbun mücadelesinin ise büyük bir şiddet kazandığını görüyoruz. Öyle ki, görülmemiş bu büyük fitnenin başını Deccal ve Süfyan çekmekte ve tahribatla iş görmekteler. Bunların karşısında da mücadele veren Hz. İsa'yla Hz. Mehdî var.

Her ne kadar Büyük Deccala karşı, zaman zaman maddî güç gerekiyorsa da, yaymaya çalıştıkları inançsızlığa karşı maddeten değil, mânen, yani ilmen ve fikren mücadele vermek gerekiyor. Hz. Mehdî, onların inkâra endeksli saltanatlarını sarsılmaz delillere dayanan "ilim" kılıncıyla târ ü mâr etmektedir.

Deccal, bir komiteye, bir şahs-ı mânevîye dayanarak dehşetli icraatını yaparken, Hz. Mehdî de tamirâtını yine bir şahs-ı mânevîye istinad ederek ortaya koyuyor.

Hz. Mehdî îman, hayat, şeriat olmak üzere üç safhadan meydana gelen icraatının ilkini ihlas, sadakat ve tesanüdü esas alan cemaatiyle, ikincisi ve üçüncüsünü şahs-ı mânevîsi, seyyidler nesli, ehl-i îman, daha da öte Hıristiyanların dindar rûhânîlerinin de desteğini alarak gerçekleştirecektir.

İster Mehdî gelmiş olsun, ister gelmemiş olsun Müslümana düşen görev, kendini tenbelliği atmak değil, üzerine düşen vazifeleri hakkıyla yapmak olacaktır. Herşeyi Mehdîden beklemek yerine, her an vazife başında olmak, ona zemin hazırlamak dinin ve aklın gereğidir. Bediüzzaman'ın, Barla'dayken, "*Hocam, merak etmeyin, Mehdî gelecek, herşeyi düzeltecek*" diyen safî kalbli bir zâta,

"*Mehdî geldiğinde seni vazife başında bulsun*" (83) şeklinde verdiği cevap bu açıdan çok anlamlıdır.

Biz, bu düşüncelerle, çalışmamızda Deccal, Mehdî ve Hz. İsa hakkındaki rivayetleri bir bir ele alıp anlaşılması gerektiği şekliyle ortaya koymaya çalıştık. İslâmın diğer meselelerde olduğu gibi bu meselelerde de ne kadar makûl, mantikî beyanlarda bulunduğunu göstermeye gayret ettik.

Eğer çalışmamız, bunları gerektiği gibi ortaya koyabiliyor, şüphe ve tereddütleri gidermede, doğru bilgilendirmede yardımcı olabiliyorsa, hedefine ulaşmış olacaktır. Bu da bizi ancak mutlu eder.

Karar okuyucuların.

Dipnotlar

-
1. Şuâlar, s. 504.
 2. Mektûbât, s. 60.
 3. Şuâlar, s. 514.
 4. A.g.e.
 5. Mektûbât, s. 60.
 6. Kastamonu Lâhikası, 24.
 7. Sikke-i Tasdik-i Gaybî, s. 167.
 8. Münazarat, s. 47.
 9. Kastamonu Lâhikası, 145-146.
 10. Mektûbât, s. 425.
 11. Emirdağ Lahikası, 1:57.
 12. Kastamonu Lâhikası, 145.
 13. Buharî, Cihad: 103; Müslim, Fezâilü's-Sahabe: 34.
 14. Kastamonu Lahikası, s. 62.
 15. Emirdağ Lahikası, 1:66.
 16. A.g.e., 1:232.
 17. A.g.e., 1:66-67.
 18. A.g.e., 1:20.
 19. A.g.e., 1:90.
 20. A.g.e., 1:181.

21. Kastamonu Lahikası, s. 111.
22. A.g.e., s. 145.
23. Sikke-i Tasdik-i Gaybî, s. 11.
24. Kastamonu Lahikası, s. 145-146.
25. Şuâlar, s. 314.
26. Tarihçe-i Hayat, s. 131-132.
27. Emirdağ Lâhikası, 1:231-232.
28. Kastamonu Lahikası, s. 145.
29. A.g.e., s. 62.
30. Mektûbât, s. 334.
31. Sami Cebeci, Yeni Asya Gazetesi, 5 Eylül 1995.
32. Sikke, s. 11.
33. Sikke-i Tasdik-i Gaybî, s. 152-153.
34. Şuâlar, s. 264.
35. Sikke-i Tasdik-i Gaybî, s. 11.
36. Tarihçe-i Hayat, s. 127.
37. Mektûbât, s. 360-361.
38. A.g.e., s. 425.
39. Lem'alar, s. 155.
40. Kastamonu Lahikası, s. 151.
41. Sikke-i Tasdik-i Gaybî, s. 135-136.
42. Şuâlar, s. 152.
43. A.g.e., s. 619-620.
44. Sadreddin Yüksel. Bağdadî'nin Divanının Şerhi, No: 1200.
45. Emirdağ Lahikası, 1:232.
46. Barla Lâhikası, s. 102.
47. Hacı Zihni Efendi, Meşahirü'n-Nisa, 1:227; Daru't-Tab'atü'l-Âhire.
48. el-Burhan, Varak: 86b.
49. Mektûbât, s. 357.
50. A.g.e., s. 413.
51. Muhakemât, s. 38.
52. Sikke-i tasdik-i Gaybî, s. 11.
53. Afyon Mahkemesi Müdafaası (Osmanlıca, s. 78).
54. Şuâlar (Osmanlıca) s. 287.
55. Emirdağ Lâhikası, 1:232-233.
56. Feyzü'l-Kadir, 1:55 (H. 15).
57. Şuâlar, s. 358.
58. Lem'alar (Osmanlıca), s. 120.
59. Emirdağ Lâhikası, I:61.

60. Abdülkadir Badıllı, Bediüzzaman Said Nursî, Mufasssal Tarihçe-i Hayatı, (İstanbul: Timaş Yayınları, 1990), 1:36.
61. Badıllı, A.g.e., s. 1:35.
62. Emirdağ Lahikası (Osmanlıca), s. 16.
63. Necmeddin Şahiner, Son Şahitler, 3:238 (1994 Baskısı); Geniş bilgi için bkz, Badıllı, Bediüzzaman Said Nursî, Mufasssal Tarihçe-i Hayatı, 1:35-39.
64. Şuâlar, s. 578.
65. Bediüzzaman Said Nursî, Mufasssal Tarihçe-i Hayatı, 1:38-39.
66. Barla Lahikası, s. 103.
67. Emirdağ Lahikası, 1:232.
68. Şuâlar, s. 427.
69. Kastamonu Lahikası, s. 28.
70. Emirdağ Lahikası, 1:169-170.
71. A.g.e., 1:232.
72. A.g.e., 1:233.
73. A.g.e., 1:141.
74. Emirdağ Lâhikası, 1:65-66.
75. Tılsımlar Mecmuası, s. 169 (İstanbul: Tenvir Neşriyet, 1988).
76. Emirdağ Lâhikası, 1:20.
77. A.g.e., 1:90.
78. Kastamonu Lâhikası, s. 111.
79. Emirdağ Lâhikası, 1:67.
80. Sikke-i Tasdik-i Gaybî, s. 11-12.
81. Tarihçe-i Hayat, s. 595.
82. Kastamonu Lahikası, s. 148.
83. Yrd. Doç. Dr. Şadi Eren, Kur'ân ve Hadis Işığında Gaybdan Haberler (İstanbul: Yeni Asya Yayınları, 1996), s. 96.

Bediüzzaman Mehdi midir?

Mehdi ile ilgili bazı noktalar iyi bilinirse, bu konuda gelen rivayetler ve yapılan yorumlar daha iyi anlaşılır diye düşünüyoruz. Şöyle ki:

- *Mehdi meselesi akideye dahil değildir.* Yani, bazı ehl-i iman mehdiyi inkar etse dinden çıkmış olmaz, onun feyzinden mahrum kalır, hizmetinden istifade edememiş olur.

- *Mehdiyi şahıs olarak belirlemek zordur.* Hemen her hizip, kendi üstadını veya şeyhini mehdi görme temayülündedir.

- *Mehdi olmak ayrı, kendini mehdi zannetmek ayrıdır.* Nitekim zaman zaman bazı meczuplar çıkmakta ve kendilerini mehdi veya İsa olarak takdim etmektedirler. Halbuki, mehdi kendisinin mehdiliğine değil, İslama davet eder. Bir peygamber "**Ben Allah'ın elçisiyim, bana tabi olun.**" der. Ama mehdi, "**Ben mehdiyim, bana uyun, yoksa küfre düşersiniz.**" diyemez.

- *Her asır, ehl-i imanı ümitsizlikten kurtaracak bir mehdi manasına muhtaçtır.* Yani, mehdi manasından her asrın bir çeşit hissesi vardır.

- *Bediüzzaman Said Nursi, mehdi konusunda çok kıymetli bilgiler verir.* Bunların en mühimlerinden biri şudur:

Bu zaman şahıs zamanı değildir. Eski zamanda bazı harika şahıslar çıkmışlar, kıymettar hizmetlere vesile olmuşlar. Ama bu zamanda küfür şahs-ı manevi olarak hücum etmektedir. Bu hücumu karşı en büyük ferdi mukavemet başarısız kalmaya mahkumdur. Onun için bu külli hücumu mukabil bir şahs-ı manevi çıkarmak gerekir.

- **Bediüzzaman, mehdiyetin üç merhalesinden söz eder:**

1. İman,
2. Hayat,
3. Şeriat.

Risale-i Nur, temelde iman hizmeti görmekle beraber, diğer iki merhalenin de

öncülüğünü yaptığını söyleyebiliriz. Hz. Peygamber (asm) İslam davasının temelinde yer almış, sonraki İslami hizmetlerin de temelini atmıştır. Benzeri bir durumun mehdiyyette olmasına bir engel söz konusu değildir. Yani, iman hizmeti diğer iki hizmet alanını etkileyecektir. Bununla beraber, hayatın geniş dairelerinde hizmet edilirken sıra dışı bazı harika fertlerin eliyle bu hizmetlerin ifa edilmesi medar-ı bahs olabilir.

"Melikin atıyyelerini ancak matıyyeleri taşır."

Bu kutsi hizmetlerin icrasında elbette bir kısım maneviyat erleri istihdam edilecektir.

"Her ormanın kendine göre arslanları olduğu gibi, her meydanın da ona münasip erleri vardır."

- **"Mehdi kimdir? Ne zaman gelecektir?"** gibi sorular, bazan insanı asıl vazifelerinden alıkoyabilmektedir. Bunun yerine doğrudan aktif hizmetle meşguliyet tercih edilmelidir. Hele hele mehdiyyet konusunu tartışma alanına sokmaktan kaçınılmalıdır.

Nakledildiğine göre, Said Nursi sürgünde iken saf gönüllü bir zat,

"Efendim, üzölmeyin. Mehdi gelecek, her şeyi düzeltecek" der.

Said Nursi, şu anlamlı mukabelede bulunur:

"Mehdi geldiğinde seni vazife başında bulsun!.."

Bediüzzaman niçin hediye almazdı? Peygamberimiz (sas) hediye alırken, Bediüzzaman'ın almaması sünnete muhalif değil midir?

Hediye almamanın nedenini Bediüzzaman Hazretleri kendisi, İkinci Mektup adlı risalede şöyle açıklamaktadır:

"... Eski Said minnet almazdı. Minnetin altına girmektense ölümü tercih ederdi. Çok zahmet ve meşakkat çektiği halde kaidesini bozmadı. Eski Said'in, senin bu biçare kardeşine irsiyet kalan şu hasleti ise, tezehhüd ve sun'î bir istiğnâ değil, belki dört beş ciddî esbaba istinat eder."

"Birincisi: Ehl-i dalâlet, ehl-i ilmi, ilmi vasıta-i cer etmekle itham ediyorlar, "İlmi ve dini kendilerine medar-ı maişet yapıyorlar." deyip insafsızcasına onlara hücum ediyorlar. Bunları fiilen tekzip lâzımdır."

"İkincisi: Neşr-i hak için enbiyaya ittibâ etmekle mükellefiz. Kur'ân-ı Hakîmde, hakkı neşredenler "Benim mükâfâtımı vermek ancak Allah'a aittir." Yunus Sûresi, 10:72; Hûd Sûresi, 11:29; Sebe' Sûresi, 34:47. diyerek insanlardan istiğnâ göstermişler. Sûre-i Yâsin'de "Doğru yolda olan ve sizden hiçbir ücret istemeyen kimselere tâbi olun." Yâsin Sûresi, 36:21. cümlesi, meselemiz hakkında çok mânidardır."

"Üçüncüsü: Birinci Sözde beyan edildiği gibi, Allah namına vermek, Allah namına almak lâzımdır. Halbuki, ekseriya ya veren gafildir; kendi namına verir, zımnî bir minnet eder. Ya alan gafildir; Mün'im-i Hakikîye ait şükrü, senâyı zâhirî esbaba verir, hata eder."

"Dördüncüsü: Tevekkül, kanaat ve iktisat öyle bir hazine ve bir servettir ki, hiçbir şeyle değişilmez. İnsanlardan ahz-ı mal edip o tükenmez hazine ve defineleri kapatmak istemem. Rezzâk-ı Zülcelâle yüz binler şükrediyorum ki, küçüklüğümden beri beni minnet ve zillet altına girmeye mecbur etmemiş. Onun keremine istinaden, bakiye-i ömrümü de o kaideyle geçirmesini rahmetinden niyaz ediyorum."

"Beşincisi: Bir iki senedir çok emâreler ve tecrübelerle kat'î kanaatim oldu ki, halkların malını, hususan zenginlerin ve memurların hediyelerini almaya mezun değilim. Bazıları bana dokunuyor; belki dokunduruluyor, yedirilmiyor, bazan bana zararlı bir surete çevriliyor. Demek gayrın malını almamaya mânen bir emirdir ve almaktan bir nehiydir."

"Hem bende bir tevahhuş var. Herkesi her vakit kabul edemiyorum. Halkın hediyesini kabul etmek, onların hatırını sayıp istemediğim vakitte onları kabul etmek lâzım geliyor. O da hoşuma gitmiyor. Hem tasannu ve temellükten beni kurtaran bir parça kuru ekmek yemek ve yüz yamalı bir libas giymek, bana daha hoş geliyor. Gayrın en âlâ baklavasını yemek, en murassâ libasını giymek ve onların hatırını saymaya mecbur olmak, bana nâhoş geliyor."

"Altıncısı: Ve istiğnâ sebebinin en mühimi, mezhebimizce en muteber olan İbn-i Hâcer diyor ki: "Salâhat niyetiyle sana verilen birşey sâlih olmazsan kabul etmek haramdır."4

"İşte, şu zamanın insanları, hırs ve tama' yüzünden, küçük bir hediyesini pek pahalı satıyorlar. Benim gibi günahkâr bir biçareyi, sâlih veya velî tasavvur ederek, sonra bir ekmek veriyorlar. Eğer -hâşâ- ben kendimi sâlih bilsem, o alâmet-i gururdur, salâhatin ademine delildir. Eğer kendimi sâlih bilmezsem, o malı kabul etmek caiz değildir. Hem âhirete müteveccih a'mâle mukabil sadaka ve hediye almak, âhiretin bâki meyvelerini dünyada fâni bir surette yemek demektir."(1)

Yukarıda sıralanan gerekçelerden de anlaşılacağı gibi, bazı özel durumlarda hediye almamak normal, hatta elzem bile olabiliyor. Bu özel durumlar bir istisna olmasından, genel kaide ve hükümlere bir zarar vermez. Hediyeleşmek bir sünnettir, dolayısı ile genel bir kaidedir. Üstad'ın bu kaidesi ise istisnai ve özel bir durumdur. Bununla birlikte bir insan bir kere de hediye alsa, sünneti yerine getirmiş olur. Karşılığını bir şekilde vermek şartıyla Üstadımız hediye almıştır.

(1) bk. [Mektubat, İkinci Mektup](#).

Bediüzzaman Said Nursi Hazretlerinin gizli veya açık herhangi bir yabancı ile bir siyasi veya başka bir çeşit anlaşması olmuş mudur?

Üstad'ın hayatının hiç bir döneminde gizli açık bir anlaşma yoktur. Anlaşma olmamasının en büyük vesikası hayatıdır. Ömrü zindanlarda ve fakir bir hayat ile geçen bir kişinin, nasıl gizli ve kapalı anlaşma ve hesapları olabilir, insaf ile bakmak lazım?

Said Nursi kadar hayatı şeffaf ve berrak olan başka bir şahsiyet son dönemde yoktur. Ama Üstad'ın döneminde kimin mason lojaları ile içli dışlı olduğu ve masonlara hizmet ettiği çok açıktır. Zaten bu mason uşakları Üstad'ı zehirleyip zindandan zindana atanlardır. Üstad'ın tek bir anlaşması vardır, o da Allah ile arasındaki iman anlaşmasıdır.

Bediüzzaman Said Nursi ve Süleyman Hilmi Tunahan...

Süleyman Hilmi Tunahan'ın yakın talebelerinden Mehmed Emre Hocaefendi anlatıyor:

"Sivrihisar'da vazifeye başladığım sırada ziyaretime gelen Emirdağ Müftüsü Mehmet Oral'a iade-i ziyarette bulunmak üzere Emirdağ'a gitmiştim. Bahsi geçen zat beni birkaç gün misafir etti.

"Bediüzzaman Said Nursi Hazretlerinin bu ilçede bulunduğunu öğrenince Kur'an Kursu öğreticisi Hafız İbrahim ile birlikte Üstad'ı ziyarete gittik. Bu muhterem zatın ikamet ettiği ev, Kur'an Kursu'nun tam karşısındaydı. Sokak kapısından içeri girince elle yazılmış bir kağıdın kapısının arkasına raptedildiğini gördüm. Ve merak saikasıyla yaklaşıp okudum.

"Üstad'ın ifadesiyle kaleme alınmış bulunan yazıda şöyle deniyordu: "Ben yaşlı ve hasta bir Said'im. Beni ziyaret etmek isteyenler kitaplarımı okusunlar. Böylece daha çok istifade ederler."

"Üstad Hazretlerinin hizmetinde bulunan Zübeyir, bizi görünce aşağı indi ve maksadımızı öğrenince kapının arasındaki kağıdı gösterdi. Ben "O yazıyı siz gelmeden önce okudum. Buna rağmen ziyaret etmek istiyorum. Kabul etmezlerse geri gideriz." dedim. Yukarıya gidip geldi ve Üstad'ın huzuruna kabul edileceğimizi haber verdi, sevindim.

"Odadan içeri girdiğimizde Üstad, oturmakta bulunduğu karyolanın üzerinde iki dizi üzerine gelerek boynuma sarıldı. Ben de elini öpüp oturdum. Said Nursi Hazretleri kendine mahsus şivesiyle;

"Müftü deyince yaşlı, ihtiyar bir kimse tasavvur ediyordum. Sen gençmişsin. Kimde okudun?" dedi. Ben: "Süleyman Efendi hazretlerinde" cevabını verdim. Bunun üzerine; Üstad, "Ben kendini görmemişem. Fakat manen tanırım. Ulema-i su İslam dininin şerefini ayak altına düşürdüler. Fakat o bunu minarenin şerefesi gibi yükseltti. Onu ve talebelerini okuduğum evradın sevabına ortak kılıyorum." dedi.

"Pırıl pırıl parlayan gözleri, zekasındaki fevkaladeliği yansıtmaktaydı.

Bakışlarındaki maveralara uzanan bir ruh hasleti müşahede olunuyordu. Kemalâtını aynelyakin müşahede ederek yarım saat kadar huzurunda bulunduktan sonra duasını ve müsaadesini talep ederek ayrıldım.”
(Mehmed Emre-Hatıralarım.s:55-56-Erhan yay.)

Bediüzzaman’ın talebelerinden Mustafa Sungur şöyle bir hatıra nakletmektedir:

"16 Eylül 1959 tarihiydi. Bediüzzaman Hazretleri aniden şiddetli rahatsız oldu. Bu rahatsızlığı üç gün devam etti. Gazete okumadığından ve radyo dinlemediğinden hâl-i âlemden haberi yoktu. Üç gün sonra İstanbul’dan Rüşdü Bey isimli talebesi geldi. Onu görünce hemen ahvâl-i âlemden ve İstanbul’da ne olup bittiğinden sordu. O da "Üstadım, Süleyman Efendi vefat etti" deyince, Üstad birden kalkarak "Kardeşim, Şeyh Süleyman mı? Şeyh Süleyman mı?" diyerek dikkatle sordu. "Evet üstadım, Şeyh Süleyman" deyince Bediüzzaman şöyle dedi: "Kardeşim ne zaman vefat etti?" Bu soruya verilen cevap bizi daha da hayrete düşürmüştü. Zira tam vefat ettiği saat Bediüzzaman hastalanmış ve bu manevi elemi hissetmişti. Bediüzzaman, devamla "Kardeşim, Allah rahmet eylesin, Allah rahmet eylesin, mübarek veli bir zattı, mühim hizmetler ifa etti. Allah rahmet eylesin."
(Prof.Ahmed Akgündüz-Arşiv belgeleri ışığında Süleyman Hilmi Tunahan-Osav yay.)

Süleyman Hilmi Tunahan'ın bendelerinden Arif Hikmet Köklü Beyefendi 14.09.2001'de şu enteresan hatırayı anlatmışlardır;

"Bazı kimseler Bediüzzaman Said Nursi aleyhinde neşriyatta bulunuyorlardı. Onların tesirinde kalarak Şeyh Süleyman Efendi hazretlerine "Biz Said Nursi'yi nasıl bileceğiz?" diye sordum. "Bediüzzaman hazretleri Türkiye'de en sevdiğim zattır" dediler. Yanından bir zat çıkıyordu, onu kast ederek "Siz gelmeden önce bir zat gelmişti. Said Nursi hazretlerinin yanından gelmiş ve sohbetinde bulunmuş. Sohbetinde bizim bahsimiz olmuş. Ayağa kalkarak: "Ne kadar sevap kazanmışsam yarısını Şeyh Süleyman efendiye veriyorum" dediğini bize nakletti. Biz de o zata dedik: "Biz de bu güne kadar sevap ve hayır namına ne kazandı isek hepsini Said Nursi hazretlerine hediye ediyoruz. Bunu kendisine bildirirsiniz."

...Yine Arif beyin nakline göre Süleyman efendi şöyle buyurmuş: "Said Nursi'ye makamını bizzat Resulullah vermiştir. En yüksek dereceye çıkmıştır. Hz. Allah'ın ilham ettiği şekilde yazacak, onun hizmeti de öyle..."

...Halen Hollanda'da bulunan Abdullah Tekin Hocaefendi de şöyle bir hatıra naklediyor: 'Risale-i Nurları okumakla birlikte çeşitli hocaefendilerimizden dersler de alıyorduk. Hacı Süleyman efendiden de uzun zaman ders aldık. Merhum bizim Nurlarla irtibatımızı biliyordu. Bir gün yakın talebelerine; "Bediüzzaman Hazretlerinin talebeleriyle aranızda zerre miktar bir ihtilaf çıkarırsanız huzur-u ilahide iki elim yakanızdadır... Abdullah evladımız iki yerden feyiz alıyor. Bediüzzaman hazretleri o vazife ile tadviz edilmiş, biz de bu vazife ile tadviz edilmişiz." buyurdu.

Kaynak: Risale Haber

Bediüzzaman Said Nursi'nin Cevşen'i hayatının son kırk yılında hergün okuduğunu ve feyizler aldığını okudum. Üstad Cevşen'i nasıl okurdu?

Evvelen; Resulullah (asv)'ın buyurduğu gibi ”**Amelin en hayırlısı az da olsa devamlı olanıdır.**” Üstad'ın gençliğinde kazaen sabah namazını geçirdiğine sebep olarak”*Geceleyin adet ettiğim vird-i şerifi terk ettiğimdir.*” demesi gibi, ulema ve evliya başlarına gelen bir kısım musibetlere sebep olarak, adet ettikleri evradı terk etmelerini görmüşlerdir. Üstad'ın hatıralarda gelen namaz tesbihatı için şiddetli tahşidatının bir vechi de bu olsa gerektir.

Saniyen; Üstad Hazretleri lahikalarda da ifade ettiği gibi her gün, hususan sabah namazından evvel dört-beş saat evrad ile meşgul oluyordu. Yanında kalan ağabeylerin ifadelerine göre Yasin ve Cevşen'in tamamını okuduğu gibi, daha başka virdleri de okurdu.

"Bu Hizb-i Nuriye benim şahsıma ait pek büyük bir keramet-i mâneviyesi var. Şimdi beyan etmek zamanı geldi."

"Yirmi üç sene evvel, Eski Said, Yeni Said'e inkılâp ettiği zaman, tefekkür mesleğinde gittiği için تَفَكُّرُ سَاعَةٍ حَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ sırrını aradım. Her bir-iki senede o sır, ya Arabî, ya Türkçe bir risaleyi netice verip suret değiştiriyordu. Arabî Katre Risalesinden, tâ Âyetü'l-Kübrâ risalesine kadar, o hakikat devam edip suretler değiştirerek, tâ Hizbü'l-Ekber-i Nuriye suret-i daimesine girdi. Yirmi seneden beridir ki, ne vakit sıkılsam ve fikir ve kalbe yorgunluk ve usanç gelse, bu hizbin bir kısmını mütefekkirâne okumuşsam, o sıkıntıyı ve usanç ve yorgunluğu izale ediyordu. Hattâ, bilâistisna, her gece sabaha yakın dört beş saat meşguliyetten gelen usanç ve yorgunluk, o hizbin altısından birisini okumasıyla hiçbir eseri kalmadığı bin defa tekerrür etmiş. Mühim bir hakikati bu hakikat münasebetiyle bu zamanda ehl-i medreseye ve hocalara taallûk eden bir meseleyi beyan ediyorum."(1)

(1) bk. [Kastamonu Lahikası, \(144. Mektup\)](#)

Bediüzzaman Said Nursi, İmam Rabbani, İmam Gazali, İbni Arabi gibi zatların Kur'an ve sünnetten istihrac yaptığı mevzuları, bazı şahısların kabul etmemesine ne cevap verebiliriz? Kitap ve sünnette bu mevzu yok, dendiğinde ne denebilir?

Tefsir, lafzi ve işari olmak üzere iki kısımdır. **Lafzi tefsir** ayetin zahiri kalıbını ve ona mebni olan manaları nazara verirler. **İşari tefsirler ise** daha ziyade delalet, tazammum ve istilzam üzerine giderler. Yani ayetin ince ve herkes tarafından görülmesi mümkün olmayan manaları nazara verilir. Bu sebeple işari tefsirlerin latif tespitleri ayetin zahirinden kopukmuş gibi durur ve öyle algılanır. Ama münasebet latif ve nurani bir şekilde mevcuttur. Risale-i Nurların ayetlerle olan münasebetlerine bu cihetle de bakmak gerekir.

"O takvâ sahipleri ki, görmedikleri halde Allah'a ve Onun bildirdiklerine iman ederler." (Bakara, 2/3)

Ayet ve hadislerle yaklaşım ve onları tefsir ve tevil etmedeki bazı kıstasları Üstad Hazretleri şu şekilde beyan ediyor:

"Birincisi: "Bu kelâm peygamberin kelâmıdır." Bu kaziye ise, tevatürün -eğer olsa- neticesidir."

Burada mevzu bahis olan şey; hadisin senedidir. Yani bu sözü gerçekten Peygamber Efendimiz (asv) söylemiş midir, endişesinin giderilmesidir ki, bu endişeyi İmam Buhari ve Müslim gibi hadis uzmanları giderir. Hadis uzmanlarınca kabul edilen bir hadisi inkar etmek, sapkınlık ve yalancılıktan başka bir şey değildir. Maalesef günümüzde bir çok kötü niyetli ulema-i su kapsamında olan alimler buna yelteniyorlar.

"İkincisi: "Kelâmın mânâ-yı muradı hak ve sadıktır." Bu kazıye ise, mucizelerden tevellüd eden burhanın neticesidir."

Peygamber Efendimiz (asv)'den rivayet olunduğu kati olan bir hadis hakkında, acaba Peygamber Efendimiz (asv) bu hadiste hak mı batıl mı konuşmuş, diye lakırdı yapmak küfürdür. Zira, Allah, açık ve net bir şekilde, Peygamber (asv)'in

hak konuşacağını ayetlerinde ilan etmiştir. Bu ayetler ortada iken, bizim "**Acaba?**" diye endişede bulunmamız; iman ve teslimiyet ile bağdaşmaz.

"Bu ikisinde ittifak etmek gerektir. Fakat birincisini inkâr eden, mükâbir, kâzip olur. İkincisini inkâr eden adam dalâlete gider, zulmete düşer."

Nitekim Üstad Hazretleri bu cümlede, bu iki durumun hükümlerini ifade ediyor. Her iki hükümde de ittifak edilmesi gerektiğini söylüyor. Yok ittifak edilmeyip inkar edilirse, birinci hükme göre yani; sahih hadis inkar olunursa kişi yalancı ve kibir ehlinden olur ki sonu azap ve ateştir. İkinci hükme göre; "**Peygamber acaba hak mı konuştu?**" diye şüphe ve endişeye düşmek ki; bunun hükmü küfür ve dalalettir.

"Üçüncü kaziye: "Bu kelâmda murat budur. Ve bu sadepte olan cevher budur; ben gösteriyorum." Bu kaziye ise, teşehhî ile değil, içtihadın neticesidir. Zaten müçtehid olan başka müçtehidin taklidine mükellef değildir."

Üçüncü önermede ise; hadiste acaba Allah Resulü (asv) neyi murat etmiştir diye, Peygamber Efendimiz (asv)'in hadisteki kast ve muradını anlamaya çalışmak ve aramaktır ki; bu caiz ve makbuldür. Bunu da en güzel ifa edenler, ilimde rasih ve derin olan alimlerdir. Müçtehitlerin içtihatları ve usulüne uygun yorumları, hep bu önermenin bir mahsulüdür. Tarihteki yüz binlerle ifade edilen tefsir ve şeriat kitapları bunun en somut örnekleridir.

"Bu üçüncü kaziyede ihtilâfat feveran ederler. Kal u kîl buna şahittir. Bunu inkâr eden adam, eğer içtihadla olsa, ne mükâbirdir ve ne küfre gider. Zira âmm, bir hâssın intifasıyla müntefi değildir. Binaenaleyh, her eve kendi kapısıyla gitmek lâzımdır. Zira her evin bir kapısı var. Ve her kilidin bir anahtarı vardır."(1)

Bu üçüncü önermeye göre bir müçtehit, başka bir müçtehidin içtihat ve yorumunu inkar edip kabul etmese, ne kibirli olur ne de küfre düşer. Bilakis başka bir içtihat yaptığı için sevap kazanır. İmam Azam ve İmam Şafi (ra)'ın mezheplerinin ihtilafı bu noktadan ileri geliyor. Lakin cahil ve avam birisi bir müçtehidi sırf cehlinden dolayı inkar ederse bu dalalet olur.

Müçtehit ve evliyaların sözlerini Kur'an ve sünnette yok deyip inkar edecek adamın Kur'an ve sünnetin zahir ve hafi, sarîh ve işari bütün manalarını bilip

kıyas edecek bir derinliğe ve ilme sahip olması iktiza eder. Yoksa birkaç meal ve sapkın adamın tefsirini okuyup alleme kesilmek dalaletten başka bir şey olmasa gerek.

Ayet ve hadislerin **zahir** ve **muhkem** yönünden başka bir de **batini** ve **işari** yönleri vardır. Bu hususu Üstad Hazretleri hadise dayanarak şu şekilde beyan ediyor:

“Herbir âyetin mânâ mertebelerinde bir zâhiri, bir bâtını, bir haddi, bir muttalaı vardır. Bu dört tabakadan herbirisinin (hadîsçe شُجُون وَعُسُون tâbir edilen) fûrûatı, işârâtı, dal ve budakları vardır.”(2)

İşte hadisin tarif ettiği üzere ayet ve hadislerin zahirini ve muhakem kısmını incitmeden ve inkar etmeden işari ve batini yönlerini şerh ve tabir etmek, bütün İslam alimlerinin ittifakla kabul ettiği bir usuldür. Hal böyle iken manası kapalı olan müteşabih hadislerin hakiki manalarını tevîl ve tabir yolu ile izah ve şerh etmek batinilik değil tefsir ilmi sınıfındandır. Bu hakikatleri ve usulleri bilmeyen ihtasız adamlar tefsir ilmi ile Hurufilik ilmini aynı kefeye koyuyorlar.

Hatta müteşabih ayet ve hadisleri zahiri üstüne vermekte ciddi imani ve fikri riskler vardır. Mesela **“Allah arşa istiva etti.”** ayetindeki istiva terimini zahiri üzere anlamak küfür olur. Zira istiva, yani oturmak terimi mekan ve zaman mefhumunu akla getiriyor, halbuki Allah zaman ve mekandan münezzehtir. Öyle ise istiva teriminden kast edilen mana Allah’ın mahlukat üstündeki tasarruf ve hükümranlığıdır. Buna benzer yüzlerce ve binlerce ayet hadisler vardır ki, bunların zahirleri murat değil, işaret ettikleri batini ve işari manalar muraddır. Tabi manası açık ve zahir olmayan ayet ve hadislere işari ve batini mana vermek keyfi değil, belli bir usul ve ilmi çerçeve içindedir. Üstad Hazretleri ve diğer makbul evliyaların bu gibi ayet ve hadislere getirmiş olduğu bütün yorum ve tevillerin hepsi Ehl-i sünnet usulüne uygun ve mutabık tevîl ve yorumlardır.

Özellikle ahir zaman, deccal ve mehdi gibi kavramlara işaret eden hadisler müteşabih olup, manası kapalı olduğu için yoruma muhtaç hadislerdir. Yoksa bu gibi hadisleri olduğu gibi kabul etmek hurafeye kapı açmak ve Adetullahı zıt hareket etmek olur ki, bundan en çok İslam düşmanları istifade ediyor. Cahil ve avam güruhun ayet ve hadisleri zahire hamletmesi önemli bir hurafe kaynağıdır.

Dipnotlar:

(1) bk. [Muhakemat, Birinci Makale \(Usuru'l-Hakikat\)](#)

(2) bk. [Şualar, Birinci Şua \(Yirmi Dördüncü Ayet\)](#)

Bediüzzaman Said Nursi, Peygamber Efendimizi (sav) rüyasında görüyor ve kendisine "Ümmetime sual sormamak şartıyla sana ilim verilecek!" deniyor. Neden Üstadın soru sormaması isteniyor?

Bu hususun sırrını ve manasını Üstad Hazretleri bizzat kendisi izah etmediği için, bizim söyleyeceğimiz şeyler bir kanaat ve yorumdan öteye geçmez.

Bizim kanaatimize göre sorunun kalite ve keyfiyeti, soran kişinin ilim ve zekasına bir ayna bir levha hükmündedir. Asrın en büyük dehası ve hekimi olan Üstad Hazretleri soru sorsa idi bu soruya dört başı mamur bir cevap vermek için yine Üstad Hazretleri olmak iktiza ederdi. Bu asırda ikinci bir Bediüzzaman olmadığına göre, cevap veren olmayacak ve onun soru sorması ümmete ağır bir yük olurdu. Bu sebeple Allah Resulü (asv) manevi alemde (bilmana) **"Sen bu asrın hekimi ve müceddidi olarak sorulan sorulara cevap vermek ile memursun, ümmetimi müşküle sokacak soru sormak sana yasaktır."** diye amirane söylüyor, denilebilir.

Buna örnek olarak Kader Risalesi'nde geçen bazı sorular verilebilir. Mesela şu soru:

"Eğer denilse: "Madem cüz-ü ihtiyarînin icada kabiliyeti yok. Bir emr-i itibarî hükmünde olan kisbden başka, insanın elinde birşey bulunmuyor. Nasıl oluyor ki, Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyanda, Hâlık-ı Semâvât ve Arza karşı, insana âsi ve düşman vaziyeti verilmiş; Hâlık-ı Arz ve Semâvât, ondan azîm şikâyetler ediyor, o âsi insana karşı abd-i mü'mine yardım için kendini ve melâikesini tahşid ediyor, ona azîm bir ehemmiyet veriyor?"(1)

Bu soruya ancak kendisi cevap verebilir.

Bir diğer hikmeti ise, Efendimiz (asv) tarafından Üstad'a: **"Sen soru sorma makamı değilsin, soru cevaplayan ve sorunları gideren bir makamdasın, yani asrın sahibisin."** diye vazife verilmiştir, denilebilir bu konuşma örneği ile.

Üçüncü bir hikmeti ise, adeta Efendimiz (asv), Üstad'a şöyle diyor: "Sana gelen musibetler ve sıkıntılarda, *'Neden bunlar bana geliyor?'* diye şekvada

bulunmayacaksın, soru sormayacaksın, sorun olmayacaksın. Kadere teslim olacaksın. Kazaya rıza, kadere teslim senin şiarın olacaktır. Soru sorsan da kendin cevabını vermek şartı ile soracaksın." Buna bir örnek ise, "**Konuşan yalnız hakikattir**"(2) başlıklı yazısıdır.

Çeyrek asırdır cevabını bulamadığı sorunun cevabı bulduktan sonra soruyu soruyor ve cevap veriyor.

Dipnotlar:

(1) bk. [Sözler, Yirmi Altıncı Söz](#)

(2) bk. [Konuşan Yalnız Hakikattir...](#)

Bediüzzaman Said Nursi'nin bir İngiliz ve Fethullah Gülen'in de bir usa ajanı olduklarını iddia edenlere nasıl cevap verebiliriz?

Üstadımızın eserlerini ve bu ülkeye yaptığı hizmetleri nazara vermek lazımdır. Ajan olduklarını ifade eden belgeleri mutlaka görmeye zorlamakta fayda vardır. Çünkü bahsettikleri o belgeleri kendileri de görmüş değiller. Birileri de onlara aynı şeyleri söylemiştir. Onlar da ona sâfiyâne inanmışlardır. Sonra, Üstad ne diye ajanlık yapsın, makam için mi, para için mi? Bu teklifler zaten Üstad'a yapılmıştır. Üstad beş para kıymet vermemiştir. Hayatını da aynı çizgide tamamlamıştır. Vefat ederken terekese üç beş lirayı geçmez...

Bediüzzaman Said Nursi'nin Doğum Tarihi Hakkında Net Bir Bilgi Var Mıdır?

Bediüzzaman Hangi Tarihte Doğdu?

Bediüzzaman Said Nursi hakkında yapılan biyografik çalışmalarda, henüz Miladi takvime göre ortak bir doğum tarihi ortaya konulamamıştır. Hatta biz bu araştırmamız esnasında gördük ki, doğru tarihe hiç ulaşamamıştır. Yani Miladi 1873'le başlayan farklı doğum tarihleri zinciri, düzeltilmek maksadıyla önce 1876 ve daha sonra da 1877 yılına çekilmiştir. Fakat, bizim Bediüzzaman'ın doğum yılı olarak ortaya koymaya çalıştığımız Miladi 1878 tarihine bu zamana kadar ulaşamamıştır.

Takvim Sorunu:

Said Nursi, yaşadığı dönem itibariyle üç ayrı takvimle muhatap olmuştur. Bunlardan **ilki Hicri Takvimdir**. Hicri Takvim, Hz. Peygamberin (a.s.m.) Mekke'den Medine'ye hicretini milat kabul eden, yani Miladi 622 yılında başlayan ve Müslüman Arapların ayın devrelerini esas alarak geliştirdiği bir takvimdir. Bir yıl—ayların gün sayısı toplamına göre—354 ya da 355 gündür. Türkler'de İslam'ı kabul ettikten sonra, 1 Ocak 1926'ya kadar bu takvimi kullandılar.

İkincisi Rumi Takvim (Mali Takvim)'dir. Osmanlı Devletinde, Ay yılı ile güneş yılı arasındaki 11 günlük farktan kaynaklanan problemleri gidermek maksadıyla, 17. yüzyılın ortalarından itibaren kullanılmaya başlanan Rumi Takvim, mali ve idari işlerde ve yazışmalarda kullanılıyordu. Doğum tarihleri de bu tarihe göre kaydediliyordu. Rumi Takvim 1926'dan itibaren bütçe dışında bütün resmi işlemlerden kaldırıldı.

Üçüncüsü ise 1 Ocak 1926'dan itibaren kullanmaya başladığımız Miladi Takvim (Gregoryen Takvimi)'dir. Hz. İsa'nın doğumunu 0 (sıfır) kabul eden ve 15 Ekim 1582 tarihinde son şeklini alan bu takvime göre yıl, 365 güne sabitlenerek takvimin doğru gitmesi sağlanmıştır.

Hicri, Rumi ve Miladi yıllar arasındaki gün farklılıkları ve artık yıllar nedeniyle, Hicri Takvime göre bin iki yüz doksan beş (1295) ve Rumi Takvime

göre bin iki yüz doksan üç (1293) olarak kayıtlı olan Bediüzzaman'ın doğum tarihini, bugün kullandığımız Miladi Takvime çevirmede yanlış sonuca ulaşmak kaçınılmaz olmuştur.¹

Yanlış Tarihler:

Doğum tarihiyle ilgili **ilk yanlış bilgi** 1957 yılında Bediüzzaman'ın talebeleri tarafından neşredilen Tarihçe-i Hayat isimli eserde verilmiştir. Bu eserde doğum tarihi Hicri(H)1290-Miladi(M) 1873 olarak yer almaktadır.² Hicri 1290'ın Miladi karşılığı 1873 olmakla birlikte³ H. 1290 tarihine başka hiçbir yerde rastlanılmamaktadır.

Bediüzzaman'ın doğum yılı olarak Hicri 1295'in doğruluğundan şüphe yoktur. Zira hem Bediüzzaman'ın beyanına göre resmi makamlarca doldurulan kimlik belgelerinde⁴ doğum yılı olarak bu tarih yer almaktadır, hem de pek çok yerde⁵ geçen Rumi(R) 1293 tarihinin Hicri karşılığı 1295'tir.⁶ Yani R. 1293 ile H. 1295 arasında sağlama yapılmıştır. Bu iki tarih de doğrudur.

Said Nursi'nin doğum yılı olarak şimdiye kadar yapılan çalışmalarda ulaşılan **ikinci yanlış sonuç** ise M. 1876'dır.⁷ Bediüzzaman'ın kronolojik olarak hayatının anlatıldığı en önemli kaynaklardan olan, Necmeddin Şahiner'in kaleme aldığı, Bilinmeyen Taraflarıyla Bediüzzaman Said Nursi isimli eserde yer alan bu yanlış, Rumi Takvimden Hicri Takvime yapılan tarih çeviriminden kaynaklanmıştır. Zira, Rumi tarih 1293 olarak verilmektedir ki, bu M. 1876'yı karşılamamaktadır.⁸

Doğru tarih nedir peki? Elimizde doğumu gün ve ay olarak gösteren bir bilgi olmadığına göre kabaca, yıldan hareketle doğru tarihi yakalamak durumundayız. Bu konuda ulaşılan bir çok kaynak Rumi olarak 1293'ü göstermektedir. Bunlardan en önemlileri Bediüzzaman'ın 26 Eylül 1337 yani 26.09.1921 tarihinde aldığı Hüviyet Cüzdanı⁹ ve yine 17 Teşrin-i evvel 1337 yani 17.10.1921 tarihinde kendi beyanıyla doldurulup Darü'l Hikmeti'l İslamiye reisliğine sunulan özgeçmişidir.¹⁰ Ayrıca Bediüzzaman'ın talebesi Müküslü Hamza'nın¹¹ ve yeğeni Abdurrahman'ın(Nursi)¹² yazdığı tarihçelerde de R. 1293 tarihi zikredilmektedir. Yine Said Nursi kendi eserleri olan Lem'alar¹³ ve Şualar'da¹⁴ doğum tarihini 1293 olarak ifade etmektedir. Tarih Çevirme Kılavuzuna baktığımızda Rumi 01.I.1293 ile 19.X.1293 arasındaki zaman dilimi, Miladi 1877 tarihine karşılık geliyor. Yani R. 1293'ün ilk on ayı M. 1877 yılının içinde yer alıyor. Bu noktadan hareketle doğum tarihini 1877 olarak kabul etmek

doğru gibi gelebilir. Ki, bunu bazı eserlerde görüyoruz.¹⁵

Bediüzzaman'ın Doğum Yılı İçin Doğru Tarih 1878'dir:

Ancak, yukarıda zikrettiğimiz M. 1877'yi karşılayan Rumi on ay içinde, Hicri 1295'i bulamıyoruz. H. 1295, tam da R. 1293'ün içindeki M. 1877 tarihinin bitiminden beş gün sonra başlamaktadır.¹⁶ Yani belgelerle sabit olan R. 1293 ve H. 1295 tarihlerinin Miladi olarak kesiştikleri yıl 1878'dir.¹⁷ Bir başka ifadeyle Hicri 1295 yılının başladığı 01 Muharrem (R. 24 Kanun-ı evvel 1293) ile Rumi 1293 yılının bittiği 28 Şubat (H. 08 Rebiü'l evvel 1295) tarihlerinin kesiştiği Miladi dönem, 05 Ocak 1878 ile 12 Mart 1878 arasındır.¹⁸ Bu durumda Bediüzzaman Said Nursi'nin doğum yılı, her halükarda 1878'dir. Yani **Bediüzzaman Said Nursi, 5 Ocak 1878 ile 12 Mart 1878 tarihleri arasında bir günde dünyaya gözlerini açmıştır.**

Umarız bundan sonra yapılacak olan yayınlar bu bilginin ışığı altında Bediüzzaman'ın doğum tarihini doğru bir şekilde yazarlar. Ve yine umarız bu küçük araştırma akademik disiplin altında yapılacak olan biyografi yada tarihçe-i hayat çalışmaları için bir başlangıç olur.

Dipnotlar:

1. Takvimler ve çevirme yöntemleri için bkz: Yücel Dağlı-Cumhure Üçer, *Tarih Çevirme Kılavuzu*, TTK Yay., Ank. 1997, C. I, s. 9-26.
2. Bediüzzaman Said Nursi, *Tarihçe-i Hayat*, Yeni Asya Neşr., İst. 1998, s. 29. 1950'den beri çeşitli yayınevlerince baskısı yapılan *Tarihçe-i Hayat*'ın bütün nüshalarında bu tarihler aynen yer almaktadır.
3. *Tarih Çevirme Kılavuzu*, C. V, s. 224-227.
4. Hüvviyet Cüzdanı ve Darü'l Hikmeti'l İslamiyeye verdiği öz geçmiş için bkz: Sadık Albayrak, *Son Devrin İslam Akademisi*, İstanbul 1972, s. 197 ve devamı.
5. Abdurrahman Nursi, *Bediüzzaman'ın Hayatı*, İstanbul 1993, s.13; *Bediüzzaman Said Nursi, Lem'alar*, İstanbul 1996, s. 50, 325; *Bediüzzaman Said Nursi, Şualar*, Germany 1994, s. 596; *Son Devrin İslam Akademisi*, s. 197.
6. *Tarih Çevirme Kılavuzu*, C. V, s. 240-241.
7. Necmeddin Şahiner, *Bilinmeyen Taraflarıyla Bediüzzaman Sadi Nursi*, Yeni Asya Yay., İstanbul 1994, s. 43. Aslında Şahiner de eserinin ilk baskılarında M. 1873 tarihini kullanmış ancak daha sonra bunu, 1876 olarak değiştirmiştir. Hatta eserin yeni baskılarının "İçindekiler" kısmı tashihten geçmemiş olacak ki, bizim burada kaynak olarak gösterdiğimiz 1994 baskısının "İlk Hayatı" bölümü "1873-1926" şeklinde tarihlendirilmiştir.

8. *Tarih Çevirme Kılavuzu*, C. V, s. 237-241.
9. *Son Devrin İslam Akademisi*, s. 209, 210; Abdülkadir Badıllı, *Mufasssal Tarihçe-i Hayatı*, İst. 1998, C. I, s. 464;
10. *Son Devrin İslam Akademisi*, s. 206.
11. Bediüzzaman Said Nursi, *İçtimai Reçeteler-II*, Tenvir Neşr., İst. 1990 içinde Müküslü Hamza Efendi, *Bediüzzaman Said Kürdi'nin Tercüme-i Halinden Bir Hülasadır*.
12. Bediüzzaman Said Nursi, *İçtimai Reçeteler-I*, Tenvir Neşr., İst. 1990 içinde Abdurrahman, *Bediüzzaman'ın Tarihçe-i Hayatı*.
13. *Lem'alar*, s. 50, 325.
14. *Şualar*, s. 596.
15. Abdülkadir Badıllı, *Mufasssal Tarihçe-i Hayatı*, İst. 1998, C. I, s. 75.
16. *Tarih Çevirme Kılavuzu*, C. V, s. 240.
17. *A.g.e.*, s. 240, 241.
18. *Tarih Çevirme Kılavuzu*, C. V, s. 240-241.

Bediüzzaman Said Nursi'nin felsefeye karşı olduğu hakkında görüşler var, bu iddialar ne kadar doğrudur? Yoksa, sadece felsefenin bir yönüne karşı mı tutum almıştır?

Üstad Hazretleri felsefeyi **müspet** ve **menfi** olmak üzere iki kısma ayırmıştır. Menfi kısmını şiddetli bir şekilde tenkit ederken, müspet kısmına da sıcak bakmıştır. Üstad Hazretleri Risale-i Nur'un çok yerlerinde menfi felsefenin bozuk ve esassız temellerini kati deliller ile çürütmüştür.

Menfi felsefe akli esas alıp, vahye meydan okuyan, dine muarız bir yoldur. **Müspet felsefe ise** vahye tabi, onun terbiye ve rehberliği ile hareket eden, din ile barışık bir yoldur. Risale-i Nurlarda muzır ve dalalet olarak gösterilen menfi felsefedir.

Menfi felsefe kainata ve mevcudata manay-ı ismi ile bakar. Yani menfi felsefeye göre kainat Allah'ın isim ve sıfatlarının talim edildiği bir mektep değil, kendi hesabına manasız ve sanatkarsız bir tesadüf yumağıdır.

Menfi felsefe, insanın kendine itimat ve benlik duygusuna kuvvet vermesini telkin eder. **Kur'an ise** insana Allah'a itimat ve tevekkülü tavsiye eder ve benlik davasından da vazgeçmesini ders verir. Bunların muvazene ve mukayesesi Risale-i Nur'un çok yerlerinde geçiyor.

Menfi felsefe insanı dünyanın adi ve süfli aruzlarına teşvik ederken, Kur'an insanı müteal, yani aşkın alemlere teşvik eder.

Menfi felsefe insanın nefis ve hevasını serbest bırakırken, yani bunları tatmin için çabalarken; insandaki kalp, ruh, vicdan gibi ulvi hissiyatları mahkum ve mahpus ediyor. **Kur'an ise**, nefis ve hevaya gem vurup, ulvi olan kalp, ruh ve vicdan gibi hissiyatları tatmin eder.

Menfi felsefe kainattaki bütün olayları manasız ve tesadüfi olarak değerlendirirken, **Kur'an** her şeyin dizgin ve terbiyesinin Allah'ın kudret elinde olduğunu ve hikmet ile hareket ettiğini gösterir.

Menfi felsefe eşyanın dış yüzündeki sönük nakışlarını nazara

verirken, **Kur'an** her şeyin içyüzünü ve Allah'ın isim ve sıfatlarına bakan noktasını nazara veriyor.

Menfi felsefe, kafa feneri hükmünde olan akla dayandığı için, temeli güdüktür, eşyanın hakikatine nüfuz edemiyor. **Kur'an ise**, Allah'ın sonsuz ilminden süzülüp geldiği için, her şeyin özünü ve hakikatini kuşatmıştır ve muğlak bir nokta bırakmamıştır.

Felsefenin dine dahil olup itaat etmesi, aklın vahyin terbiye ve riyasetine girmesi anlamındadır. Felsefe, yani onun tek rehberi akıl o zaman nurlu ve faydalı olur.

Menfi felsefe vahyin terbiye ve riyasetine girmez, bir nevi akıllı ya da sair bilgi araçlarını vahyin yerine ikame eder. Felsefeye göre insan akıllı ile her şeyi bilebilir ve bulabilir. Bu yüzden vahiy ve peygamberin terbiyesine girmeye mecbur değildir, derler ve bu noktadan felsefi ekollerin büyük bir kısmı dini ve vahyi inkar eder.

Üstad Hazretleri Risale-i Nur'un çok yerlerinde akıl ile vahyin mukayesesini yapar ve aklın tek başına hakikate ulaşamayacağını kati deliller ile ispat eder. Akıllı yıldız böceğine, vahyi ise güneşe benzetir. Şayet akıl kendine itimat edip, vahiyden kendini soyutlar ise, yıldız böceği gibi karanlıklar içine gömülür, kendi azalarını bile göremez hale gelir. Bu hali ile güneşe meydan okuması ise, gayet derecede trajikomik bir durumdur.

İnsanın, cüzi akıllı ile Allah'ın sonsuz ilminden gelen vahye meydan okuması ve akıllı kendine mutlak rehber görmesi zahir bir yanlışlıktır. Bunun en güzel delili felsefe aleminin hakikatleri bulmaktaki acziyet ve zafiyetidir. Felsefe aleminde her felsefi ekol diğer ekolleri tezyif ve tenkir içindedir.

Felsefenin dahileri olan [Aristo](#) ve [Sokrat](#) gibi filozoflar ilahiyat noktasında ne kadar iptidai ve verimsiz oldukları eserleri ve fikirlerinde görünüyor. Aristo'nun ilk sebep tezi Allah'ı anlamak noktasında ne kadar aciz ve kısır olduklarını gösterir. Kainatta Allah'ın isim ve sıfatlarının tecellilerini bırak, Allah'ın varlığını bile görmekte zorlanmışlardır. Bu da soyut aklın vahiy karşısında ne kadar aciz ve zayıf olduğunu gösteriyor. Halbuki vahiy her şeyde ve bütün kainatta Allah'ın varlığını, birliğini, isim ve sıfatların tecellilerini en amî adama da okutturup ders veriyor. Aristo'nun okuyamadığı ince meseleleri Kur'an'ın en basit talebesi bile okuyabiliyor.

Buraya kadar anlatılan felsefe menfi felsefedir. Kur'an ile barışık olan müspet

felsefe bahsin haricindedir.

Bediüzzaman Sosyal Yönetim Olarak Nasıl Bir Ülke Arzulardı?

Üstat, modern çağın gerekleri ile İslam'ın esasları arasında mükemmel bir uyum ve ahenk tespit etmiştir. Bu ahengi ve uyumu yaparken bidat ehlinin yaptığı gibi İslam'ın özünü ve hakikatlerini incitmeden ve usulünü bozmadan yapmıştır. Reform değil tecdit yapmıştır.

Mesela, siyasi ve idari açıdan eski dönemlerin uygulaması olan, saltanat, hukukta keyfilik, istibdat, esaret gibi şeyler yerine **cumhuriyet, demokrasi, hukukun üstünlüğü ve hukuk önünde mutlak eşitlik, hürriyet, bağımsızlık** gibi şeyleri savunmuş ve bunların tatbiki için gayret sarf etmiştir. İstibdatın her çeşidine bayrak açmıştır. Bugün İslam aleminin en büyük sorunlarından biri de istibdatın bütün çeşitleri ile içimize girmesidir. Arap ülkelerindeki dikta ve cunta rejimleri en zararlı urlardandır.

İktisadi açıdan ise kapitalist ve komünist rejimlere karşı İslam'ın faizsiz ve yardımlaşma üzerine bina olmuş ve serbest ve girişimci ekonomiyi savunmuştur. Ekonomik açıdan en önemli tespitlerinden biri de iktisatlı ekonomi anlayışıdır. Yani kapitalist rejiminin teşvik ettiği israfli ve tüketime dayalı bir ekonomiye karşı, üretime ve tutumlu olmaya dayalı bir iktisat anlayışını savunmuştur.

Bu iktisat anlayışı, insanın şahsi hayatından, dünyanın umumi kaynaklarına kadar, hepsini içine alan bir anlayıştır. **En önemli tespitlerinden biri de sınıf kavgasını ortadan kaldıracak yardımlaşma ve dayanışma anlayışıdır.** Kapitalist ve komünist rejimler ise, sınıflar arasında taraf tutarak, sınıf kavgasını körüklüme esasını benimsiyor. Oysa İslam, zengin ve fakir sınıfını uzlaştıran ve adaletli bir paylaşımı öneren ve bunu ibadetler ile takviye eden bir dindir.

Sosyal açıdan, Üstat ekseriyetin refahını ölçü alan bir anlayışa sahiptir. Sosyal yapının İslami terbiye ile ayakta duracağını savunuyor. Sosyal düzende maddi ceza ve mükafatın yeterli olmayacağını, bunun yanında iman ve maneviyatında takviye olması gerektiğini söylüyor. Sosyal hayatın temelini oluşturan aile hayatına çok önem veriyor bunun da iman ve helal dairesinde muhafaza edilmesi gerektiğini vurguluyor.

Dünya siyasetinin menfaat üzerine değil, adalet üzerine tesis edilmesi gerektiğini vurguluyor.

Siyasetin, her iki dünyanın saadetinde bir araç, bir vasıta olduğunu ve insanların ekserisinin refahı hizmetinde kullanılması gerektiğini eserlerinden tahrir edebiliriz.

Üstat, bir meseleyi değerlendirmeye tabi tutarken, toptancı yaklaşımla değil, analitik bir yaklaşımla değerlendirir. Avrupa medeniyetine bakışı da bu şekildedir:

"Avrupa ikidir," der.

"Biri: Hakiki İsevilikten ilham alarak, insanlığın hizmetine çalışan müspet Avrupa; diğeri, maddi felsefenin dalaletinde boğulmuş, insanlığı günah ve zulme teşvik eden menfi Avrupa'dır."(1)

Onun için, Avrupa'nın her şeyine karşı değildir. Avrupa müktesebatlarının hayırlı ve müspet tarafını almakta bir sakınca yoktur.

Bütün insanlığın, Allah'ın rızası dairesinde yaşaması ve ona kulluk etmesi, Üstad'ın eserlerinde en çok göze çarpan hususlardır. Onun ufkunda dünya, ahretin bir mezrası olmuştur. Dünya hayatı, onu hiçbir zaman yanlışlıklara yöneltmemiştir. Maalesef bugün bütün zulüm ve cinayetlerin temelinde iman zaafından gelen dünya sevgisi ve hırsı yatar.

(1) bk. [Lem'alar, On Yedinci Lem'a Beşinci Nota.](#)

Bediüzzaman vefat ettiğinde, semada meleklerin alkış tuttuğu veya tebessüme geldiği anlatılıyor. Böyle bir şey olmuş mudur?

ÜSTADI ALKIŞLAYAN MELAİKELER:

Böyle bir hatırayı bir sohbet esnasında üstadımızın telebelerinden biri söylemişti. Ancak isim olarak tahattur edemedik. Hatıra şu şekildeydi: Hatırayı anlatan ağabeyimiz; Bedüzzaman Hazretlerini defnettikten sonra yanımda duran üstadımızın talebesi kulağıma eğilerek dedi ki, "Birşey gördün mü?" "Hayır!?" dedim. Dedi ki "Az önce baktım, Münker nekir geldi ve Üstaddan soru sormaya başladı. Üstad da bütün Risale-i Nur Külliyyatıyla cevap verince birden semadan - adedini bilmiyorum- binlerce melaïke üstadı alkış yağmuruna tuttular.

Bayram Yüksel abi: Cenaze yıkanırken, muhtelif renk ve büyüklükte çeşitli kuşlar geldiler, biz hayret ettik ve hafif hafifte yağmur devam ediyordu. Urfa da mübarek Şeyh Müslim isminde bir zat, 1954 yılında Dergahı tamir ettirdiği sırada ayrıca kendisi içinde bu iki kubbeli yeri yaptırıyor. Talebeleri ve müritleri vasiyeti anında, "Seni buraya defn edelim" dediklerinde, "Benim yerim başka yerdir. Buranın sahibi vardır ve gelecektir. Burası onundur" diyor. **(Son şahitler:3 s:89)**

Bediüzzaman'a Göre İttihad-ı İslamın Şartları Nelerdir?.. Maddi birlik, yani Osmanlı gibi gayede birlik mi, yoksa?..

İslam birliği, ancak amaç ve gayede mümkündür. Yoksa araç ve vasıtalarda birlik, ne aklen ne de dinen mümkün değildir.

İslam aleminde neticeye ve gayeye giden, birbirinden farklı çok yollar ve tarzlar vardır. Bu farklı yol ve tarzlar fıtrî bir ihtiyaçtan hasıl oluyor. Yani Allah her insanın mizacını ve karakterini farklı yarattığı gibi, toplum ve milletlerin de mizaç ve karakterini farklı olarak yaratmıştır. Bu yüzden toplumları ve insanları mizaç ve tarz olarak bir kalıbın ve potanın içinde eritip tek bir tip ve şekle getirmek mümkün değildir.

Lakin insanların gaye ve amaçta bir çatı altında toplanması mümkün ve caridir. Aynı gayeye farklı mizaç ve yollar ile ulaşılabilir. Nakşilik bir yoldur, gayesi İslam ve İman hakikatlerine ulaşmaktır. Kadrilik bir yoldur, gayesi yine İslam ve İman hakikatlerine ulaşmaktır. Nurculuk bir yoldur, gayesi yine aynı şekilde İslam ve İman hakikatlerine vasıl olmaktır ve hakeza. Demek yolları bir yolda cem etmek mümkün değildir, ama bir gayede cem etmek gayet mümkün ve makuldür. O zaman İslam birliği netice ve gayede olabilir. Yoksa vasıta ve araçlarda birlik olmaz, bu hem fitrata hem de dine zıttır.

İslam aleminin gayede birliği temin etmesi için yollarda ve tarzlarda taassup ve körü körüne tarafgirlikten vazgeçmesi gerekir. Bir meslek sahibi, "*benim mesleğim hak ve güzeldir*" deyip revacı için çalışması hakkıdır. Ama başka hak mesleklerin yanlışlığına ima suretinde "*sadece benim mesleğim hak ve güzeldir*" demesi yanlıştır. Bu tarz bir hareket gaye birliğini zedeler ve İslam toplumları arasında soğukluğa ve husumete sebebiyet verir. Bu yüzden takım tutar gibi meslek tutmak sakıncalı ve yanlıştır.

Üstad'ın hayatı imandan sonra, nerede ise İslam birliğinin temini için geçmiştir. Gerek Eski Said dönemi, gerek Yeni Said döneminde İslam birliği için çok çabalamıştır. Eserleri ve hayatı buna şahittir. İslam birliği için en dev eseri ve projesi [Uhuvvet Risalesi](#) ve [İhlas Risalesi](#) adlı eserleridir. Bu risaleler İslam aleminin tarafından dikkat ile incelenip hayata geçirilse, İslam alemi tarihindekinden daha mükemmel ve şaşalı bir şekilde birliğini ve kuvvetini temin

eder kanaatindeyiz.

Bediüzzaman'ın Bir Şeyhi Olmuş mudur?

Bediüzzaman Hazretleri çocukluğunda ders alırken bazı şeyhlerden de ders aldığını söyler. Ancak bu tarikat dersi olmaktan çok ilim, yani eski medreselerde öğretilen Arapça ilmi kastedilmektedir.

Tarikat, İslam'ın yaşanma tarzlarından biridir. Yani, İslam tarikatla da yaşanır, tarikatsız da... Bediüzzaman, günümüz şartlarında **“ilim içinde hakikate bir yol bularak”** yeni bir yol, yeni bir çıkır açmıştır.

Kendisi doğrudan tarikatta olmamakla birlikte tarikatların zikirlerini okumuş, o yolların feyzinden istifade etmiştir.

“Nur risalelerinin on iki tarikatın hülasası olduğunu” söyler.

Dolayısıyla, Bediüzzaman, tarikatın içinde olmamakla birlikte -haşa- ona karşı da değildir. Yirmi Dokuzuncu Mektup'ta yer alan **“[Telvihat-ı Tis'a](#)”** isimli eseri tarikatı artılarıyla ve eksileriyle ele alan harika değerlendirmelerle doludur. Böyle bir esere, tarikat mensuplarının da ihtiyacı vardır.

İlave bilgi için tıklayınız:

[Risale-i Nur ve Tarikat Hakkında.](#)

Bediüzzaman'ın Eski Said döneminde felsefe ile İslam'a hizmet ettiğini, Yeni Said döneminde ise doğrudan İslamı esas tuttuğuna ilişkin, Risalelerde bahisler vardır. İkisi arasındaki somut fark nedir?

Evet Üstad Bediüzzaman'ın kendisi için Eski Said tabir ettiği ilk döneminde felsefe ile uğraşmış ve bu yolda epey mesafe katetmişti. Hatta Üstad'ın en yakın talebelerinden olan [Zübeyir Gündüzalp](#), bir üniversitede verdiği ve Sözler kitabının arkasına yerleştirilen Konferansta şöyle diyor:

“Büyük şâirimiz, edebiyatımızın medâr-ı iftihârı merhum Mehmed Akif, bir üdebâ meclisinde, Victor Hugo'lar, Shakespeare'ler, Descartes'lar, edebiyatta ve felsefede Bediüzzaman'ın bir talebesi olabilirler, demiştir.” (1)

Buradan da anlıyoruz ki Üstadımızı çok iyi tanıyan ve edebiyatımızda nadide bir yeri olan merhum Mehmet Akif gibi birisi, Bediüzzaman'ın edebi ve felsefi kapasitesini çok takdir etmiştir.

Fakat Bediüzzaman'ın Yeni Said diye tarif edilen döneminde ise, tamamen Kur'an merkezli yani İslam dinine ait konuları Kur'an'ın kuvvetiyle ispat etmek gibi bir düşünce hakim olmuştur. Artık onun rehberi yalnız Kur'an'dır. Eşyanın hakikati ve varlığı ile alakalı felsefenin ve aklın açamadığı kapıları ve çıkmazları Kur'an ile açılabileceğini dünyaya ve filozoflara ispat etmiştir. Yine ilgili Konferansın bir yerinde şu ifadeler var:

“Said Nursî, Eski Said tâbir ettiği gençliğinde felsefede çok ileri gitmiştir. Garbın Sokrat'ı, Eflâtun'u, Aristo'su gibi hakikatli feylesofları ve Şarkın İbn-i Sinâ, İbn-i Rüşd, Fârâbi gibi dâhî hükemâlarından felsefe ve hikmette Kur'ân-ı Hakîmin feyziyle çok ileri geçmiş ve Kur'ân'dan başka halâskâr ve hakiki rehber olmadığını dâvâ etmiş ve Risâle-i Nur eserlerinde ispat etmiştir.”(2)

Ayrıca Müslüman felsefecilerden teşekkül eden İslami hükemaların akıl ile halledemedikleri çok iman hakikatlerini de, Bediüzzaman yine akli olarak izah ve ispat etmeye muvaffak olmuştur. Bu konu ile ilgili olarak Konferans'ta; **“Eski**

hükemâ, ahkâm-ı şer'iyeden ve akâid-i imâniyeden bâzıları için, "Bu nakildir, İmân ederiz, akıl buna yetişmez" demişler. Halbuki, bu asırda akıl hükmediyor. Bediüzzaman Said Nursî ise, "Bütün ahkâm-ı şer'îye ve hakâik-ı imâniye aklîdir. Aklî olduğunu ispata hazırım" demiş ve Risâle-i Nur'da ispat etmiştir." ifadelerine yer verilmiştir.

Bediüzzaman'a felsefeyi neden bıraktığına dair sorulan bir soruya ise Mektubat eserinde verdiği cevap şöyledir:

"Sual: Diyorlar ki: "Senin eski zamandaki müdafaatın ve İslâmiyet hakkındaki mücahedatın, şimdiki tarzda değil. Hem Avrupa'ya karşı İslâmiyet'i müdafaa eden mütefekkirîn tarzında gitmiyorsun. Neden Eski Said vaziyetini değiştirdin? Neden manevî mücahidîn-i İslâmiye tarzında hareket etmiyorsun?"

"Elcevap: Eski Said ile mütefekkirîn kısmı, felsefe-i beşeriyenin ve hikmet-i Avrupaiyenin düsturlarını kısmen kabul edip, onların silâhlarıyla onlarla mübareze ediyorlar, bir derece onları kabul ediyorlar. Bir kısım düsturlarını, fûnun-u müsbete suretinde lâyetezelzel teslim ediyorlar; o suretle, İslâmiyetin hakikî kıymetini gösteremiyorlar. Adeta, kökleri çok derin zannettikleri hikmetin dallarıyla İslâmiyeti aşıyorlar, güya takviye ediyorlar. Bu tarzda galebe az olduğundan ve İslâmiyetin kıymetini bir derece tenzil etmek olduğundan, o mesleği terk ettim."

"Hem bilfiil gösterdim ki, İslâmiyetin esasları o kadar derindir ki, felsefenin en derin esasları onlara yetişmez, belki sathî kalır. Otuzuncu Söz, Yirmi Dördüncü Mektup, Yirmi Dokuzuncu Söz bu hakikati burhanlarıyla ispat ederek göstermiştir. Eski meslekte, felsefeyi derin zannedip, ahkâm-ı İslâmiyeyi zâhirî telâkki edip, felsefenin dallarıyla bağlamakla durutmak ve muhafaza edilmek zannediliyordu. Halbuki, felsefenin düsturlarının ne haddi var ki onlara yetişsin?"(3)

(1) bk. [Sözler, Konferans.](#)

(2) bk. [a.g.e.](#)

(3) bk. [Mektubat, Yirmi Dokuzuncu Mektup, Yedinci Kısım.](#)

Bediüzzaman'ın İlmi, Ledün İlmi midir?

Ledün ilmi, Kur'ân-ı Kerim'de Hz. Musa'nın Hz. Hızır'la yaptıkları seyâhat münâsebetiyle geçer. Şöyle ki:

Hz. Musa, Hz. Hızır'ın özel ilminden istifâde etmek için O'nun yanına gider. Beraber ibretli bir yolculuk yaparlar. Önce bir gemiye binerler, Hz. Hızır, gemiyi baltayla yaralı hale getirir, geri dönerler. Yolda giderken rastladıkları bir çocuğu, Hz. Hızır öldürür. Bir beldeden geçerken yiyecek isterler, kimse bir şey vermez. Hz. Hızır, beldeden çıkacakları zaman, yıkılmak üzere olan bir duvarı düzeltir. Hz. Musa, gördüğü olaylar karşısında dehşet içinde kalmıştır. Hz. Hızır, olayların içyüzünü şöyle açıklar:

Gemi biraz daha yol alsaydı, ilerde korsanlar ele geçireceklerdi. Ben gemiyi kurtarmış oldum. Çocuk eğer yaşasaydı, salih anne-babasına zarar verecekti. Rabbin istedi ki, o çocuğu onlardan alsın. Onun bedeline daha hayırlısını versin. Duvara gelince, altında iki yetime ait hazine vardı. O hazineyi, ilerde o iki yetim bulmaları için böyle yaptım. Bütün bunları kendi arzumla yapmış değilim. Allah'ın emriyle gerçekleştirdim. **(bk. Kehf Sûresi, 18/60-82.)**

Bu olayda ilk dikkati çeken hususlardan birisi, Hz. Musa ile Hz. Hızır'ın ilimlerindeki farklılıktır. **Hz. Musa, şariat ilminde bir denizdir, Hz. Hızır da, ilm-i ledünde.** Hz. Hızır'ın ilmiyle ilgili olarak, âyette **“Ona kendi katımızdan bir ilim öğretmiştik.”** denilmekte. (Kehf, 18/65)

Âyetteki **“Ledün”** ifâdesinden hareketle, zamanla bu tür sırlı bilgilere **“İlm-i ledün”** denilmiş. Böyle bir bilgi, özel bir bilgi türüdür. Olayların iç yüzüne vukufiyet, zâhiren çirkin görünen hâdiselerdeki güzelliği görmek, bu ilimle mümkündür. Tarih, coğrafya, fizik gibi ilimleri kitaplardan veya öğretmenlerden öğreniriz. İlm-i ledün ise, İlâhî menşeli ilhama mazhariyetin neticesinde kendini gösterir.

Bediüzzamanın yazdığı Nur Risaleleri, bugün dünyanın belli başlı dillerine tercüme edilmiştir ve çok geniş kitleler tarafından okunmaktadır. İslâmi ilimlere vâkıf olan kimseler bu eserleri okuduklarında onda **Ledünni** sırlar da olduğunu görmekte-dirler. Ama bu, **"Nur Risalelerinin tamamı Ledünni sırlarla doludur"** anlamına gelmemektedir.

Bediüzzaman'ın İlmî, Vehbî İlim midir?

Bediüzzaman'ın tüm ilmini **Vehbî ilim** sınıfına dâhil etmek yanlış olur kanaatindeyiz. Kendisi muâzzam bir ilim kâbiliyetine sahiptir. Kıvrak bir zeka ve kuvvetli bir hafıza. Bu tür kabiliyetlere ek olarak dâimi bir çalışma.

Kur'ân, Hz. Zülkarneyn ile ilgili olarak Kehf Suresinde şöyle der:

84- "Gerçekten biz onu (Zülkarneyn) yeryüzünde iktidar sahibi yaptık ve ona ulaşmak istediği her şeyi elde etmesinin bir sebebini verdik."

85- "O da, bu sebeplere tâbi oldu."

Benzeri kâbiliyetler verilen biri, sebeplerine yapışmasa elbette başarıya ulaşamaz.

İşte Bediüzzaman'a da muâzzam bir kapasite verilmiş, O da bu kapasiteyi lâıyıkıyla değerlendirmiştir. Göz penceresinden âlemi seyreden ruh, beyin merkezinden de gerçekleri temâşa eder. Dil ne kadar tatma organıysa, beyin de o kadar düşünce organıdır. Aklın vazifesi gerçekleri kavramaktır. Beynin fonksiyonuna "**Tefekkür**" adı verilir.

Tefekkür, aklın çalışması, fikir üretmesidir. Akıl bir makineye benzetilirse, tefekkür bu makinenin çalışması ve üretimde bulunmasıdır.

Aklın başlıca iki çeşit seyri vardır:

1. Fikir.

2. Hads (Sezgi)

Fikir; Aklın, ağır, tedrici ve zamanla kayıtlı olan düşünme seyridir. **Hads** ise, aklın bir lâhzada, bir hamlede matluba ulaşılacak derecede seri olan âni seyridir. Bunlardan; "**Fikir**, görgüleri ve bilgileri bir tertibe koyup bildiğinden bilmediğini anlamak, âhiri evvele bağlamaktır. **Hads**, bir şeyin birden açılması, dolaysız kavrama, bir anda yakalamadır, şimşek gibi bir sür'at-i intikâldir."

Gecenin karanlığında çakan şimşegin birden etrafı aydınlatması gibi, **hads şimşegi** dâhi, birden insanın idrâk âlemlerini aydınlatır. **Fikir, hadse bir altyapı oluşturur.**

Mesela; İlmî bir keşif için yoğun bir tefekkür içine giren ilim adamları, günün birinde mes'elelerini iç âlemlerinde halledilmiş, çözülmüş bulurlar. Bu, fikre terettüp eden bir hads parıltısıdır. İki tahta parçası birbirine sürtülünce belli bir noktadan sonra, tahtadan alev çıkar. Kezâ, bir mercekten kağıda güneşin harareti odaklandığında, bir zaman sonra kağıt yanmaya başlar. Onun gibi, tefekkürde yoğunlaşan insanlar, bazan kendilerini çok farklı bir idrâk boyutunda bulabilirler ve bulmuşlar.

Bediüzzaman'ın İttihat ve Terakki ile olan ilişkisi nedir?

Bediüzzaman, **İttihad ve Terakki** Cemiyeti'nin hürriyetçi / meşrutiyetçi eğilimlerini desteklerken, istibdatçı uygulamalarını eleştirmiştir. Bediüzzaman bu bakış açısını, “İttihad ve Terakki hakkında reyin nedir?” şeklinde yöneltilen bir soruya, **“Kıymetlerini takdirle beraber, siyasiyyunlarındaki şiddete muterizim”** sözleriyle özetlemiştir. (1) Bediüzzaman'ın, **“kıymetlerini takdir”** ettiği hususlar İttihat ve Terakki'nin iktisat ve eğitim alanındaki çalışmaları ve hürriyet taraftarı olmalarıdır. Ayrıca Bediüzzaman, İttihat ve Terakki'nin Doğu Anadolu'daki şubelerinin uygulamalarını takdir ettiğini de ifade etmektedir.

Bediüzzaman, Cemiyet'in takdir ettiği mensuplarına, **“Fakat emin olunuz ki, onların masonluğa girmeyen kısmının maksatları dine zarar değildir. Belki, milletin selâmetini temin etmektir”** diyerek sahip çıkar. Hatta, **“onların bir kısmı selamet-i millet fedaileridir”** diyerek iltifat eder. Cemiyetteki bu kozmopolit yapıyı, **“Vakıa onlarda birtakım edepsiz, çok sefih masonlar dahi bulunur; lâkin yüzde ondur. Yüzde doksanı sizin gibi mu'tekid Müslimlerdir”** sözleriyle tespit eder. (2)

Bediüzzaman, İttihad ve Terakki Cemiyeti'ni bu şekilde analiz edip, bazı yönlerini takdir ederken, bu partinin ileri gelenleri de onun hizmet ve eserlerini takdir etmişlerdir. Öyle ki, Enver Paşa Bediüzzaman'ın savaş sırasında yazdığı İşaratü'l-İ'caz adlı eserinin basılması için kâğıdını vererek, basılma şerefine hissedar olmak istemiştir. (3)

İttihat ve Terakki'nin Bediüzzaman tarafından eleştirilen yönleri **“istibdatçı”** uygulamaları (Divan-ı Harb-i Örfi, s. 49), **“dinde laubalilikleri”** ve özellikle Cemiyet'in **“İstanbul şubesi”** nin uygulamalarıdır. (Divân-ı Harb-i Örfi, s. 39) Cemiyetin bu olumsuz uygulamalarını, **“İttihatçıların bozuk kısmının cinayetleri”** olarak niteleyen Bediüzzaman, cemiyetin bütün mensuplarını bu olumsuzluklardan sorumlu tutmak istememiştir. (4)

Bediüzzaman, İttihatçıların azim ve sebatlarıyla “İslam'ın şu intibahı”na sebep oldukları halde, dinde lakaytlıklarından dolayı milletin nefretini kazandıklarını

belirtir. Hatta İslam dünyasının İttihatçılara sempatisini de dindeki lakaytlıklarını bilmemelerine bağlar. (Mesnevi-i Nuriye, s. 86)

31 Mart Olayı'ndan itibaren yönetimde çeşitli derecelerde etkisi olan bu parti, I. Dünya Savaşı sonuna doğru ciddi saldırılara maruz kaldığında, Bediüzzaman **“vasat”** tutumunu ortaya koyar. Bu konuda, **“İttihada şedit bir muarızdın. Neden şimdi sükût ediyorsun?”** şeklindeki bir soruya, **“Düşmanların onlara şiddet-i hücumundan. Düşmanın hedef-i hücumu, onların hasenesi olan azim ve sebattır ve İslâmiyet düşmanına vasıta-i tesmim olmaktan feragatidir. Bence yol ikidir: mizanın iki kefesi gibi. Birinin hiffeti, ötekini sıkletine geçer. Ben tokadımı Antranik ile beraber Enver'e, Venizelos ile beraber Said Halim'e vurmam. Nazarımda vuran da sefildir”** şeklinde cevap verir. (5)

- (1) bk. [Münazarat, Sualler ve Cevaplar.](#)
- (2) bk. [a.g.e.](#)
- (3) bk. [Şualar, On Dördüncü Şua.](#)
- (4) bk. [Emirdağ Lahikası-II, \(128. Mektup\)](#)
- (5) bk. [Sünûhat, Rüyada Bir Hitabe.](#)

Bediüzzaman'ın kendi dönemindeki hükümete; ben, size karışmıyorum, siz de bize karışmayın, şeklindeki söylemi eleştirilmekte ve uluhiyet tevhidinde aykırı olup tağutları bir nevi tasdik ettiği söylenmektedir. Bu meseleyi izah edebilir misiniz?

Üstad Hazretlerinin "**Ben size karışmıyorum...**" ifadesini birkaç madde halinde anlamak mümkündür:

Birincisi, ben size karışmıyorum derken, siyaseten size karşı koyacak bir ordu ya da gücüm yok, demek istiyor. Ve iman mücadelesinin o şartlar içinde siyaseten yapılmasının zorluğuna ve riskine işaret ediyor. Yoksa hakkı ifade etme ve tebliğ etme noktasından susup onların istediği gibi bir köşeye çekilmek suretinde demiyor.

Üstad Hazretlerinin hayatı ve mücadelesi bu manayı tekzip eder mahiyettedir. Zamanın hükümetlerine karşı asla boyun eğmemiş, iman ve Kur'an uğrunda yirmi sekiz yıl sürgün ve zindanlarda yaşamış, defalarca idam edilmek istenip zehirlenmiştir. Böyle bir şahsiyetin hayatı, herhalde o sözün ne demek olduğunu tefsir ve tevil eder kanaatindeyiz.

İkinci olarak dahilde yani İslam toplumunda, hata ve yanlışları düzeltmenin yolu silahlı mücadele ya da siyasi başkaldırı değildir. Bütün Ehl-i sünnet uleması bu tavrı batıl görüyor. Öyle ise İslam toplumunda mücadelenin yolu eğitim ve terbiyeden geçer. Yani iman ve Kur'an hakikatlerini insanlara izah ve ispat ederek onları bilinçlendirmek şeklinde değişim sağlanır. Yoksa asayiş bozmak tarzında mücadele etmek, hem masumlara hem de İslam hakikatlerine büyük bir hıyanettir hem de neticesiz bir risktir.

Mısır'daki siyasi hareketin acı akıbeti buna bir örnektir. İhvan-ı Müslimin cemiyetinden altmış bin kişi dönemin zalim diktatörü tarafından katledilmiştir. O masumların canı o dikta rejimini bitirememiş halen de o rejim devam etmektedir.

Ama Üstad Hazretlerinin müspet iman hizmeti müspet neticeler verip, milyonlarca gencin imanla kabre girmesine vesile olmuştur. Ve halen de hizmeti katlanarak ve büyüyerek devam etmektedir. Müspet hareket etmek atom

bombasından daha kuvvetli bir silahtır, batılı yıkması süreç içinde olur, ama sağlıklı ve sağlam olur. Menfi hareket etmek ise anlık bir patlama olup tesiri birkaç dakikadır, neticesinde batıl daha da kuvvet kazanır ve kökleşir. İşte Üstad Hazretlerinin bu tavırları uysallık ve batılın karşısında sus pus olmak değil müspet hareket ederek masumların kurtuluş hareketidir.

Üçüncü olarak, Peygamber Efendimiz (asv)'in Hudeybiye barış anlaşması acaba müspet bir ortamda İslam'ın manevi kılıcının kınından çıkması mı yoksa haşa tağutla sözleşmemidir. Böyle düzeysiz, akli kin ve öfkenin esiri olan ve tefekkürden yoksun radikallerin eleştirisi, çapsizliklerinden ve ihatasızlıklarından dolaydır.

Tağuta baş kaldırmanın tek yolu siyaset ve silahlı mücadele değildir. Onlar ancak şartlar olgunlaşır ve zemin müsait olursa mümkün olur. Yoksa İslam memleketinde mücadele şekli müspet hareket etmektir, diğer yollar ile mücadele caiz değildir. Diğer yollar derken müspet anlamdaki siyaseti kast etmiyoruz, menfi anlamda kullanılan silahlı mücadele ve siyasi mülahazaları kast ediyoruz. Yoksa rejim dahilinde siyasi yollarla mücadele etmekte bir sakınca yoktur.

Bediüzzaman'ın Mevlana Celaleddin-i Rumi hakkındaki görüşlerini öğrenmek istiyorum?

"Evet, dinden gelmeyen, belki felsefenin hassasiyetinden gelen celb-i ervah da, hem hilâf-ı hakikat, hem hilâf-ı edep bir harekettir. Çünkü a'lâ-yı illiyyînde ve kudsî makamlarda olanları esfel-i sâfilîn hükmündeki masasına ve yalanların yeri olan oyuncak tahtasına getirmek tam bir ihanettir ve bir hürmetsizliktir. Âdetâ bir padişahı kulübeciğine çağırıp getirmek gibidir. Belki ayn-ı hakikat ve edep ve hürmet ve istifade odur ki, Celâleddin-i Süyûtî, Celâleddin-i Rumî ve İmam-ı Rabbânî gibi zatların seyr ü sülûk-u ruhanîleri gibi seyr ü sülûk ile yükselerek o kudsî zatlara yanaşmak ve istifade etmektir."(1)

"Evet, vahdetü'l-vücuddan bahseden, fikren serâdan Süreyyaya çıkarak, kâinatı arkasında bırakıp nazarını Arş-ı Âlâya diken, istiğrâkî bir surette kâinatı mâdum sayıp herşeyi doğrudan doğruya kuvvet-i imanla Vâhid-i Ehadden görebilir. Yoksa, kâinatın arkasında durup kâinata bakan ve önünde esbabı gören ve ferşten nazar eden, elbette esbab içinde boğulup tabiat bataklığına düşmek ihtimali var. Fikren Arşa çıkan, Celâleddin-i Rumî gibi diyebilir: "Kulağını aç! Herkesten işittiğin sözleri, fitrî fonograflar gibi, Cenâb-ı Haktan işitebilirsin." Yoksa, Celâleddin gibi bu derece yükseğe çıkamayan ve ferşten Arşa kadar mevcudatı ayna şeklinde görmeyen adama "Kulak ver, herkesten kelâmullahı işitirsin" desen, mânen Arştan ferşe sukut eder gibi, hilâf-ı hakikat tasavvurât-ı bâtılâya giriftar olur."(2)

"BİRİNCİ NOKTA: Kırk elli sene evvel, Eski Said, ziyade ulûm-u akliye ve felsefiyede hareket ettiği için, hakikatü'l-hakâike karşı ehl-i tarikat ve ehl-i hakikat gibi bir meslek aradı. Ekser ehl-i tarikat gibi yalnız kalben harekete kanaat edemedi. Çünkü, akli, fikri hikmet-i felsefiyeyle bir derece yaralıydı, tedavi lâzımdı."

"Sonra, hem kalben, hem aklen hakikate giden bazı büyük ehl-i hakikatin arkasında gitmek istedi. Baktı, onların herbirinin ayrı, câzibedar bir hassası var. Hangisinin arkasından gideceğine tahayyürde kaldı. İmam-ı Rabbânî de ona gaybî bir tarzda "Tevhid-i kible et" demiş. Yani, "Yalnız bir üstadın arkasından git" O çok yaralı

Eski Said'in kalbine geldi ki:"

"Üstad-ı hakikî Kur'ân'dır. Tevhid-i kible bu üstadla olur" diye, yalnız o üstad-ı kudsînin irşadıyla hem kalbi, hem ruhu gayet garip bir tarzda sülûke başladılar. Nefs-i emmaresi de şükûk ve şübehatıyla onu mânevî ve ilmî mücahedeye mecbur etti. Gözü kapalı olarak değil; belki İmam-ı Gazâlî (r.a.) Mevlâna Celâleddin (r.a.) ve İmam-ı Rabbânî (r.a.) gibi kalb, ruh, akıl gözleri açık olarak, ehl-i istiğrâkın akıl gözünü kapadığı yerlerde, o makamlarda gözü açık olarak gezmiş. Cenab-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, Kur'ân'ın dersiyle, irşadıyla hakikate bir yol bulmuş, girmiş. Hattâ "Herbir şeyde Onun bir olduğuna delâlet eden bir delil vardır." İbnü'l-Mu'tez'in bir şiirinden alınmıştır. İbn-i Kesîr, Tefsîrü'l-Kur'âni'l-Azîm, 1:24.hakikatine mazhar olduğunu, Yeni Said'in Risale-i Nur'uyla göstermiş."

"İKİNCİ NOKTA: Mevlâna Celâleddin (r.a.) ve İmam-ı Rabbânî (r.a.) ve İmam-ı Gazâlî (r.a.) gibi, akıl ve kalb ittifakıyla gittiği için, herşeyden evvel kalb ve ruhun yaralarını tedavi ve nefsin evhamdan kurtulmasını temine çalışıp, lillâhilhamd, Eski Said Yeni Said'e inkılâp etmiş. Aslı Farisî, sonra Türkçe olan Mesnevî-i Şerif gibi o da Arapça bir nevi Mesnevî hükmünde Katre, Hubab, Habbe, Zühre, Zerre, Şemme, Şu'le, Lem'alar, Reşhalar, Lâsiyyemalar ve sair dersleri ve Türkçede o vakit Nokta ve Lemeatı gayet kısa bir surette yazmış; fırsat buldukça da tab etmiş. Yarım asra yakın o mesleği Risale-i Nur suretinde, fakat dahilî nefs ve şeytanla mücadelede bedel, hariçte muhtaç mütehayyirlere ve dalâlete giden ehl-i felsefeye karşı, Risale-i Nur, geniş ve küllî Mesnevîler hükmüne geçti."(3)

Mevlana Celâleddin-i Rumî hakkında, Risale-i Nur'un muhtelif yerlerinden aldığımız bu pasajlar, Üstad'ın Mevlana Celâleddin-i Rumî (r.a.) hakkındaki görüşlerini, net bir şekilde ortaya koyar kanaatindeyiz.

(1) bk. [Emirdağ Lâhikası-II, \(94. Mektup\)](#)

(2) bk. [Lem'alar, Yirmi Sekizinci Lem'a](#)

(3) bk. [Mesnevî-i Nuriye, Mukaddime](#)

Bediüzzaman'ın sakal bırakmamasının dinimizdeki yeri nedir?

Bediüzzaman'ın sakal bırakmamasının dinimizdeki yerini kendisinden öğrenelim:

"Sakal meselesi ise: Bu bir sünnettir, hocalara mahsus değil. Bu millette yüzde doksan sakalsız olanların içinde küçükten beri sakalsız bulundum. Bu yirmi senedir bana resmi hücumlarda bazı arkadaşlarımın sakallarını kestirmeleriyle, benim sakal bırakmadığım, bir hikmet, bir inayet-i İlahiye olduğunu ispat etti. Eğer sakal olsaydı, tıraş edilseydi, Risale-i Nur'a büyük bir zarardı. Çünkü ölecektim, dayanamayacaktım."

"Bazı alimler "Sakalı tıraş etmek caiz değildir" demişler. Muradları, sakalı bıraktıktan sonra tıraş etmek haramdır, demektir. Yoksa hiç bırakmayan, bir sünneti terk etmiş olur. Fakat bu zamanda, dehşetli pek çok günah-ı kebireden çekinmek için, bu terk-i sünnete mukabil, Risale-i Nur'un irşadıyla, yirmi sene haps-i münferit hükmünde işkenceli bir hayat geçirdik; inşaallah o sünnetin terkine bir kefarettir." (1)

(1) bk. [Emirdağ Lahikası-I, \(24. Mektup\)](#)

Bediüzzaman'ın tahsil hayatının üç ay olduğu ifade ediliyor. Üç aylık bir tahsille bu kadar ilim öğrenilebilir mi?

Bediüzzaman'ın üç aylık tahsili, medresede on beş yılda okunan ilimleri öğrenmek için geçirdiği süredir; yoksa kendisi ömür boyu ilimlerle meşgul olmuştur. Mesela, valinin misafiri olarak kaldığı Van'da, devamlı kütüphanede çalışmalarını yapmaktaydı.

Bediüzzaman, her yeri bir çeşit medrese olarak görür. Ona göre hapisane bile bir medresedir. **Hapishaneye, "Medrese-i Yusufiye"** adını verir. Ona göre tren de bir medresedir;**tren** için, **"Medrese-i Seyyâre"** tâbirini kullanır.

Mesela, trenle İstanbul'a gelişlerinden birinde Kelâm ilmiyle alâkalı önemli bir eseri yolda bitirir. Hafızasına alıp ezberlediği doksan kitabı, her üç ayda bir hafızasında tekrar ederdi. Çok zeki öğrencilerin sınıf atlaması gibi, Bediüzzaman'ın da, Allah'ın verdiği yüksek akıl ve hâfıza sayesinde, medreselerde on beş senede tahsili lazım gelen ilimleri, üç ayda tamamladığını görmekteyiz. Bu durum, hem o zamanın Van valisi, hem medresede ders veren hocaları ve hem de talebe arkadaşları tarafından bilinmekte ve günümüze de şâhitleri ile intikâl etmektedir.

Medrese hocalarının, çocuk yaşta olan Bediüzzaman'a bakışı ve onun ilmî seviyesini göstermek için hayatından bir kesit arz edelim;

"Kendisine sorulan her soruya cevap veren Bediüzzaman'a Molla Fethullah, "Pekâla, zekâda hârikasınız. Fakat hıfzınız nasıldır. Makâmat-ı Harîriye'den bir kaç satırını iki defa okumakla hıfz edebilir misiniz?" diyerek kitabı uzatır. Molla Said alarak, bir yaprağını bir defa okumakla hıfz etti ve okudu. Molla Fethullah, "Zeka ile hıfzın ifrat derecede bir kimsede tecemmuû (toplanması) nâdirdir" diyerek hayrette kaldı. Bediüzzaman, orada iken Cem'ü'l-Cevâmi' kitabını, günde bir - iki saat iştigâl etmek üzere bir haftada hıfz etti. Bunun üzerine Molla Fethullah şu kelâmı söyleyerek kitabın üzerine yazdı: "Cemü'l-Cevâmi'nin tamamını, bir haftada ezberine aldı."(1)

On dört yaşında iken "Bediüzzaman" lakabının, medrese hocaları tarafından kendisine verilmesi de önemli bir delildir.

Böyle bir şey olamaz demek, tarihi gerçekleri inkar etmek demektir. Diğer taraftan bu durumu reddetmek, ancak ve ancak sebeplere tesir vermek ile izâh edilebilir. Zira Bediüzzaman'ın kendi mahareti ve gayreti ile izâh etmek doğru değildir. Halbuki, Allah'ın Kudreti ve ilmi zâviyesinden bakılsa, neden olmasın. Hâşâ Allah'ın Kudreti buna yetmez mi?

Bir arıya, geometri ilmini ve bal yapma san'atını, hiç bir tahsile tâbi tutmadan, âyetin ifâdesiyle vahyeden, bir örümceğe, bir ipek böceğine, ancak ilim tahsil edilmekle ortaya konabilen san'atları yaptırان Allah, neden arının, ipek böceğinin ve örümceğin kendisine hizmet ettiği en şerefli varlık olan insana üç ayda medrese ilimlerini ihsan etmesin. Kaldı ki, bu bir iddia değildir. Tarihi bir vâkıdır. Aklım almıyor diye tarihi vâkıaları inkar etmek yerine, hikmetlerini araştırmak daha doğru olur kanaatindeyiz.

Acaba Allah, ne hikmete binâen Bediüzzaman ve Bediüzzaman gibi zatlara (Mevlana Hâlidi Hazretleri'nin hayatında da benzer bir tablo görüyoruz) bazen böyle ihsanlarda bulunuyor? On beş senede tahsil edilen ilmin, üç ayda tahsilinin nasıl ve ne hikmete binâen olduğu, Bediüzzaman tarafından **Emirdağ Lâhikası** isimli eserinde şöyle ifâde edilmektedir;

“Dostlarda, benim haddimden pek ziyade, fevkalâde bir nevi velâyet gibi bir hüsn-ü zân hasıl olmuş. Ve muârizlarda ve ehl-i felsefede de pek harika bir dehâ zannı ve hattâ bazılarında da kuvvetli bir sihir tevehhümüyle, haddimden bin derece ziyâde bir tevehhüm hasıl olmuş. Ve bu mânâyâ dair çok yerlerde "Bunun hakikati nedir?" diye maddî ve mânevî izâhı benden istenilmişti. Ben de bu geceki şiddetli ihtâr için çok mukaddemâtlı bir hakikati beyan etmeye mecbur oldum.

Birinci mukaddeme: Nasıl ki bir çam ağacının buğday tanesi kadar bir çekirdeği, koca çam ağacına bir mebde' oluyor; Kudret-i İlâhî o acip ağacı o çekirdekten halk ediyor. Milyondan ancak bir hisse o çekirdekte bulunurken, o çekirdek kader kalemîyle yazılan mânevî bir fihrîste olmuş. Yoksa, bir köy kadar fabrikalar lâzımdır ki o acip ağaç, dal ve budaklarıyla teşkil edilsin. İşte, azâmet ve Kudret-i İlâhî'nin bir delili de budur ki, bir zerreden dağ gibi şeyleri halk eder.

İşte, aynen bunun gibi, hiç bir mahviyet ve tevâzu niyetiyle olmayarak, bütün kanâatimle ilân ediyorum ki, benim hizmetim ve sergüzeşte-i hayatım, (başımдан geçenler) bir nev'i çekirdek hükmüne geçmiş. İnâyet-i İlâhî'ye ile bu zamanda ehemmiyetli bir hizmet-i imâniyeye mebde' (başlangıç) olmak için, Kur'an'dan gelen ve meyvedâr bir şecere-i âliye olan Nur Risalelerini ihsan etmiş.

Ben bunu kasekle (yeminle) temin ediyorum ki, bütün hayatımda geçen o harikalardan dolayı ben kendimde kat'iyen bir kabiliyet ve bir meziyet ve o fevkalâdeliğe bir liyâkat görmüyordum. Hayret hayret içinde kalıyordum. Değil fevkalâde bir dehâ ve yâhut fevkalâde bir velâyet, belki kendi kendimi idâre edecek ve hayat-ı içtimâiye ile münasebettar olacak bir kabiliyet görmüyordum. Gerçi zahiren hodfuruşluk gibi bazı hâlât hayatımda görünmüştü. O da ihtiyârım hâricinde, halkların hüsn-ü zânnını tekzip etmemek için bir nevi hodfuruşluk gibi oluyordu.

Fakat halkların hüsn-ü zânnı gibi hakikatte olmadığının (meziyet ve kabiliyetin Üstad'ta olmadığının) hikmetini bilmediğimden ve dünyaya yaramadığımı, böyle bin derece haddimden fazla bir teveccühe mazhâr olduğumu bütün bütün hilâf-ı hakikat telâkki (teveccühün bana olmasının yanlış olduğu) ediyordum.

Fakat Cenab-ı Hakk'a yüz bin şükür olsun ki, yetmiş - seksen senelik hayatımın sonlarında onun hikmetini İhsan-ı İlâhî'ye ile bir derece bildik ve kısaca bir kısmına işaret edeceğim ve çok nûmunelerinden bir kısım nûmunelerini beyan ediyorum:

Birinci nûmune: Medrese usulünce hiç olmazsa on beş sene tahsil-i ilim lâzım geliyor ki, hakâik-i diniye ve ulûm-u İslâmiye tam elde edilsin. O zamanda Said'de, değil harika bir zekâ veya bir mânevî kuvvet, belki bütün istidat ve kabiliyetinin haricinde bir acip tarzla, bir iki sene sarf ve nahiv mebâdisini gördükten sonra, üç ayda acip bir tarzda kırk elli kitabı güyâ okumuş ve icâzet almış gibi bir hâlet göründü. Bu hal, altmış sene sonra doğrudan doğruya gösterdi ki, o vaziyet ulûm-u imâniyeyi üç dört ayda, kısa bir zamanda ellere verebilecek bir Tefsir-i Kur'anî çıkacak ve o biçare Said'de onun hizmetinde bulunacak

işâretiyle, hem bir zaman gelecek ki değil on beş sene, belki bir sene de ulûm-u imaniyeyi ders alacak medreseler ele geçmeyecek ve azalacak bir zamana, bir nevi işâret-i gaybiye gibi mânâlar hatıra geliyor.

İkinci nümune: O eski zamanda, Said'in o çocukluk zamanında büyük âlimlerle münazarasını ve o âlimlerin suallerine cevap vermesini, hattâ kendisi hiç sual etmeden âlimlerin en müşkül suallerine doğru cevap vermesini, ben kat'iyen itiraf ediyorum ve itikâd ediyorum ki, o hal ne harika zekâvetimden ve ne de acip istidadımdan neş'et etmiş değildir. Ben de biçare, müptedi, sersem, gürültücü bir çocuk iken, hiç böyle, değil büyük âlimlere cevap vermek, belki küçük hocalara, hattâ küçük talebelere de mağlûp olur bir halde iken doğru cevap vermekliğim, kat'iyen istidadımdan ve zekâvetimden gelmemiş olduğuna kanâat-i kat'iyem var. Yetmiş senedir de hayret ediyordum. Şimdi ihsan-ı İlâhî ile bir hikmetini anladım ki: Çekirdek gibi, medrese ilimlerine bir ağaç ihsan edilecek ve o ağacın hizmetinde bulunana karşı pek çok rakipleri ve muârizları bulunacak.

İşte, bu zamanda, İslâmlar içinde muhtelif meşrepler ve meslekler sahipleri birbirisini tenkit etmek ve eserine mukâbil eserler neşretmek, Mûtezile ve Ehl-i Sünnet gibi birbirini kırmak âdetiyle bu zamanda o Nur ağacının hizmetkârının başına vuracak ve rekâbet veya meşrep muhâlefetiyle en tesirlisi ve en müdhişi medrese hocaları olmak lâzım gelirken, Cenâb-ı Hakk'a yüz bin şükür olsun ki, eskiden beri devam etmekte olan o âdete muhalif olarak, Risale-i Nur en ziyâde ulemânın damarlarına dokundurduğu halde hocaların Nurlara karşı tenkitkârâne eserler yazamadıklarının sebebi, o zamanda o çocuk Said'in, ulemânın suallerine karşı doğru cevap vermesi ulemânın cesaretini kırmış ki, hiç bir yerde kıskanç hocalardan, hem meşrepçe Said'e çok muhalif oldukları halde Nur Risalelerine karşı mukâbil çıkmamaları, bu hâlin bir hikmeti olduğuna kanâatim gelmiş.

Yoksa böyle acip bir zamanda, ehl-i medresenin itirazı başlasaydı, dinsizlik taraftarları olan gizli düşmanlarımız hem Nurları, hem ulemâyı çürütmek için ehemmiyetli bir vesile yapacaklardı. Cenâb-ı Hakk'a hadsiz şükür olsun ki, en ziyâde Nurların dokunduğu resmî ulema, aleyhinde bulunamadılar."(2)

(1) bk. [Tarihçe-i Hayat, İlk Hayatı.](#)

(2) bk. [Emirdağ Lahikası-II, \(66.Mektup\)](#)

Bediüzzaman'ın, kerametlerini ifade etmekten kaçınmasının sebebi nedir?

Bunun muhtemel iki sebebi olabilir:

Birisi, Risale-i Nur mesleğinin tahkik ve ilim mesleği olmasıdır. Evet, asır tahkik ve ilim asrı olduğu, herkesin gözü maddeye hapsediği için böyle latif ve mahrem şeyleri göstermek uygun düşmüyor. Bu sebeple Risale-i Nurlarda ezvak ve kerametten ziyade ilim ve tahkik hükmetmiştir. Üstad Hazretleri de bu muhkem kaideyi bozmamak için, şahsına yönelik ezvak ve kerameti ihfa etmiştir (gizlemiştir) diyebiliriz.

Diğeri ise, asır enaniyet ve benlik asrı olduğu için, insanlar her şeyi benlik terazisi ile tartıyorlar. Şayet Üstad Hazretleri kendi şahsi kemalatını izhar ile ön plana çıkarmış olsa idi, insanlar bunu benlik ve hodefürüşluk olarak addedecek ve Risale-i Nurlara şaibe ile bakacaklardı. Ki bu iman hizmetine büyük bir risk teşkil ettiği için Üstad Hazretleri şahsını bu hizmet içinde eritmiş, âdeta buharlaşıp kaybolmuştur.

Lakin Risale-i Nurların makbuliyetine işaret eden ikram nevinden kerametleri de izhar etmekten çekinmemiştir. Zira bunda şahsa bir hisse verilmiyor.

Bediüzzaman'ın, maddenin hayalden ibaret olduğunu söyleyen idealizm (matriks) felsefesi hakkında görüşleri var mıdır; varsa nelerdir?

Ayan-ı sabit konusu meseleye ışık tutar mahiyettedir.

Ayan: Bir şeyin zatı, esası, özü ve mahiyeti manasına gelen, aynı zamanda kesret manasını ifade eden bir kelimedir. **Sabit** kelimesine izafe edilmesi ise, **adem-i mutlak**tan müberra olmasına delalet içindir.

Evet, her şeyin ve her mevcudun iki cephesi vardır. Birisi, mahiyet ve zatı; diğeri ise, hariçteki vücudu ve suretidir. Yani, cismani buududur. Her şeyin aslını ve özünü teşkil eden ise, zatı ve mahiyetidir. Bu da Allah'ın ezeli ve ebedi ilminde manevi ve ilmi olarak mevcuttur. Buna vücut-u ilmi de denir. Şayet, Cenab-ı Hak, ezeli irade ve kudreti ile, ilminde sabit olan bu mahiyetlere ve asıllara harici bir vücut verirse, o zaman ilmîlik ve manevilikten mahlukat ve şehadet alemine intikal etmiş olur.

*Cenab-ı Hakk'ın ezeli ilmindeki eşyanın mahiyet ve zatına **ayan-ı sabit** denir.* Onun harici bir vücut giydirilmiş haline de mahlukat veya hakikat denilir. Üstad'ın ifadesi ile, daire-i ilmiden, daire-i kudrete çıkmış olana, **mahluk ve mevcut** denilir. Daire-i ilmîde olan mahiyet ve aslına da, her şeyin bir nevi programı ve mahiyeti hükmünde olan **vücut-u ilmî** denilir.

Varlıkların sağlamlık noktasında muhtelif mertebe ve dereceleri vardır. Varlıklar içinde en sağlam ve kararlı olan varlık Allah'ın ezeli ve ebedi olan varlığıdır. Diğer bütün varlıklar Allah'ın varlığı yanında gayet zayıf ve gölge gibi kalıyor. Yani içinde yaşadığımız varlık boyutu, yani maddesel alem Allah'ın vacip olan varlığı ile mukayese edildiği zaman, maddesel alemin ne kadar ehemmiyetsiz ve sönük kaldığına işaret etmek için bazı büyük evliyalar (istiğrak halinde iken) eşyanın varlığını ya inkar etmişler ya da hayal derecesine indirmişler.

Yalnız bu evliyaların bu halleri bir fikir ya da ilmi bir hakikat değil, aşkın ve aşk halinin bir coşkusudur. Bu evliyalar Allah'ın varlık boyutuna hasr-ı nazar edip, sadece onun varlığına konsantre oldukları için, eşyanın hakikatini akıllarına ya da nazarlarına getirmiyorlar veya getiremiyorlar. Bu sebeple eşyanın hakikatini idrak edemiyorlar. Böyle mahsus birkaç evliyanın bu mahsus halleri bir ölçü bir

miyar sayılamaz.

Ehl-i sünnet alimleri ittifak ile eşyanın hakikati sabittir diye hükmetmişler ve madde alemini kabul etmişlerdir. Üstad Hazretleri Ehl-i sünnetin ittifak ile kabul ettiği eşyanın hakikati sabittir fikrini aynen savunuyor ve kabul ediyor. Üstad Hazretleri eşyanın varlığını ve maddesel boyutunu inkar etmenin mahzurlu olacağını ayrıca ifade ediyor.

Özet olarak, Risale-i Nur'a göre madde vardır ve inkarı dalalettir. İbn-i Arabi gibi bazı evliyaların maddeyi inkar etmeleri ise bir istiğrak halı, bir manevi coşkunluk sarhoşluğudur.

Bediüzzaman, bir tasavvuf ehli mi, bir tarikattan sistemli bir tasavvuf dersi almış mı?

Üstad, ne herhangi bir medreseden sistemli bir medrese eğitimi ve ne de herhangi bir tarikattan sistemli bir tasavvuf dersi almış değildir. Ancak, kaleme almış olduğu eserler, ilm-i kelim sahasında muazzam bir yere konduğu gibi, nefsi terbiye ve irşad alanında da asra damgasını vuran bir eser olmuştur. Risale-i Nur küliyatı, gerek medrese ve gerekse tarikattan alınan neticeyi çok daha kısa bir sürede elde etmeyi sağlayan eserlerdir. **Telvihat-ı Tis'a** adlı eserinde, tasavvuf ve tarikat kavramları, her tarikat ehlini hayrette birakacak derecede izah edilmiştir.

Bediüzzaman, fen ve felsefenin hükümferma olduğu, aklın almadığı ve kavrayamadığı her şeyin inkâr edildiği bir asırda hizmet etmiştir. Kaleme aldığı eserlerde asrın ihtiyaçlarının izleri bulunmaktadır. Kalp ülkesini fethetmek için akıl tarikini seçmiştir.

Bediüzzaman, en az bir filozof kadar akıl ve muhakemeyi kullanan bir kelamcı ve bir sufi kadar da ibadet ve zikirle meşgul olan bir tasavvuf ehlidir. Ne yalnız kelamcı ve ne de yalnız sufidir. Hem kelamcı hem de sufidir. İkisini birbirinden ayırmaz ayrılmaması gerektiğini şu ifadelerle dile getirir;

"Vicdanın ziyası, ulûm-u dîniyedir. Aklın nuru, fûnun-u medeniyedir. İkisinin imtizacıyla hakikat tecellî eder. O iki cenah ile talebenin himmeti pervaz eder. İftirak ettikleri vakit, birincisinde taassup, ikincisinde hile, şüphe tevellüd eder." (1)

Hülasa, Bediüzzaman, cade-i kübrayı Kur'an'iyenin münevver bir tilmizidir.

(1) bk. [Münâzarat](#).

Bediüzzaman, Cebrîye'nin Görüşlerini mi Savunuyor?

Nur Risalelerini okuyanlar, zaman zaman Bediüzzaman'ın âdeta insanın irâdesini inkâr edercesine Cebrîye mezhebinin görüşlerini çağrıştıran ifâdelerle karşılaşır. Mesela:

"Ben, şu vâzife-i kudsiyede bilmeyerek istihdâm olunurdum. Siz bilerek hizmet ediyorsunuz, bahtiyârsınız."

"İhtiyârımız ve haberimiz olmadan, birisi bizi istihdâm ediyor, biz bilmeyerek, bizi mühim işlerde çalıştırıyor. Delilimiz şudur ki: Şuurumuz ve ihtiyârımızdan hâriç bir kısım inâyâta ve teshilâta mazhâr oluyoruz."

"Hem mâişet hususunda o kadar şefkatle besleniyoruz ki, en küçük bir arzu-yu kalbimizi, bizi istihdâm eden sâhib-i inâyet tatmin etmek için, fevkalme'mûl bir sûrette ihsan ediyor ve hâkezâ... İşte bu hal, gayet kuvvetli bir işâret-i gaybiyedir ki, biz istihdâm olunuyoruz. Hem rızâ dairesinde, hem inâyet altında bize Hizmet-i Kur'ân'ie yaptırılıyor." (1)

Bu mes'ele de şu esâslara dikkat çekmek istiyoruz:

1. Bediüzzaman'ın Cebrîye görüşünde olmadığını, yazdığı eserlerden "Kader Risâlesi" gayet net bir şekilde ortaya koyar. (2)

2. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) sıkça, "Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki" derdi. Şüphesiz bu ifâde, insanın irâdesini ret için değildi. Bediüzzaman'ın üstte ki ifâdelerine de bu zâviyeden bakılabilir. Allah dostu olan zatlar, kendi cüzî irâdelerinden âdeta vazgeçmiş, kendilerini tamamen Allah'a teslim etmiş kimselerdir. Bunlar, günahlarına sahip çıkmamak anlamında değil de, işlerini Allah'a bırakma noktasında âdeta cebrîdirler. Mevlâna, şöyle anlatır:

"Evliya hazerâtı ayakta iken de, dönüp dolaşırken de Ashab-ı Kehf gibi uykudadır. Cenab-ı Hak onları, tekellüfsüz ve zahmetsiz, hatta habersiz olarak sağa-sola çevirir."

Onların hâl dilleri, şöyle haykırmaktadır:

“Herbirimiz birer arslanız. Ama bayrak arslanlarıyız ki, saldırışımız rüzgârların tahrîkiyledir.” “Arslanların saldırışı meydanda, lâkin rüzgar gizlidir.” “Eğer biz ok fırlatırsak, o atış bizden değildir. Biz yay gibiyiz ki, atan Hüdâ’dır.”

Mevlâna’nın son ifâdesi, **“Ey Peygamber, attığın zaman sen atmadın, lâkin Allah attı”** (Enfal, 8/17) âyetinden mülhemdir. Âyet-i Kerîme, Bedir savaşında Hz. Peygamber’in (s.a.v.) attığı bir parça toprağın, düşmanın hepsinin gözüne isâbet etmesini hikâye etmekte ve bu harika olayın Allah’ın fiiliyle cereyân ettiğine işarete bulunmaktadır.

3. Öğrenci, iyi not aldığıında “Ben aldım” derken, kötü not aldığıında ise “Öğretmen verdi” der. Bu öğrenci psikolojisi aynen nefsin tabiâtında da görülür. Yaptığı iyi şeyleri kendinden bilip gururlanırken, kötü şeyleri ise kadere verir, sorumluluktan kurtulmak ister. Kur’ân, bunun tam aksini insanlara bildirir ve şöyle der:

“Sana gelen her iyilik Allah’tan, her kötülük ise nefsindendir.” (Nisa, 4/79)

Kuyunun dibindeki bir insan, yukarıdan uzatılan bir zembile binip yükseldiğinde “Ben kendim çıktım” demeye hakkı yoktur. Ama o zembile binmese, kuyu dibinde kalma sorumluluğu tümüyle ona aittir. Allah’ın verdiği gözle ve O’nun yarattığı ışıkla eşyayı görürüz. Ama gözümüzü kapadığımızda karanlıkta kalırız. “Görüyorum” diye gururlanmaya hakkımız yoktur. Görmemek ise bütünüyle bizim tercihimize bırakılmıştır. **İnsana düşen görev, iyilikleri Allah’tan bilip gurur yerine şükretmek, kötülükleri nefsinden bilip istiğfâr etmektir.** Şükür, nimetin artmasına, istiğfâr da kusurların azalmasına sebebiyet verir.

İşte, Bediüzzaman’ın başta yer alan ifâdelerini, bu Kur’ân’î terbiye ışığında değerlendirmek gerekir. O, İslâmi hizmetlerde muvaffak olmasını tamamen Allah’a vermiş, kendi nefsine nisbet etmemiştir..

(1) bk. [Mektubat, Yirmi Sekizinci Mektup Yedinci Risale.](#)

(2) bk. [Sözler, Yirmi Altıncı Söz \(kader Risalesi\).](#)

Bediüzzaman, Keçeli Kelimesini Neden Kullanırdı?

Bediüzzaman, Birinci Cihan Harbi'ne, talebelerinin başında gönüllü alay komutanı olarak katılmıştı. Kış mevsimi geldiği için, **talebeleri keçeden yapılmış kalpaklar, külâhlar giyerlerdi.** Bediüzzaman da bunlara seslenirken "**Keçe külâhlılar**" diye seslenirdi. Daha sonra ise, bu eski talebelerinin hatırasına ve onları hafızalarda muhafaza etmek için, keçe sahipleri anlamına gelen "**Keçeli**" hitabını kullanmış olabileceğini düşünüyoruz..

Biz de bu manayı teyîden, "**Keçe külâhlılar**" adlı şiiri buraya almayı uygun gördük.

Ayrıca **Abdülkadir Badıllı'nın** hazırladığı **Mufasssal Tarihçe-i Hayat**'ın birinci cildinde yer alan bilgiye göre, Bediüzzaman Hazretleri hayatı boyunca bu "Keçel" kelimesini hoşuna gittiği için kullanmıştır.

Çok ciddi anlarda bile, bu kelimeyi sarf ettiği gibi, şaka ve latifeleri arasında da çok sevdiği kimselere de aynı kelime ile hitab ederlerdi. Fakat hayatının son senelerinde ekseriya latife ederken, "**Keçel-i keçel**" şeklinde kullanırdı. Manası "**keloğlu kel**" demektir. Manasını bilmeyenler "keçeli keçeli" şeklinde anarlardı.

‘KEÇE KÜLAHLILAR’

Yıl Bin Dokuz Yüz On Beş, Bediüzzaman Van’da.

Birinci Dünya Harbi başlamıştı dünyada.

Gönüllü siviller ve talebelerle kurdu,

Toplam dört-beş bin kişi, bir alay oluşturdu.

Ermeni komiteler, onlardan korkuyorlar,

Sanki kartal gibiler, koşmuyor uçuyorlar.

Hepsinin sırtlarında beyaz birer pelerin,

Hepsi ‘Keçe Külâhlı’ bu kanatlı erlerin.

Onlar at üzerinde silah kullanırlardı,

Dört nal giderken bile hedefi vururlardı.

Dizginler sol kollarda seri ateş ederler,

Bu keskin nişancılar şimşek gibi geçerler.

Ermeni’ye bir kabus bu ‘Keçe Külahlılar’.

Şehadete sevdalı gönülden kanatlılar.

Bin Dokuz Yüz On Altı, On Altı Şubat günü,

Rus'un büyük ordusu Erzurum'a yürüdü.
Pasinler Cephesi'nde yine Bediüzzaman,
Alayının başında kahraman bir komutan.
O muhteşem süvari beyaz atın üstünde,
Elde silah çarpışır askerin en önünde.
Ölümüne savaşıyor, yiğidi kiskandırır,
İşaratü'l – İ'caz'ı at üstünde yazdırır.
Başvuru kitapları olmadan bu tefsiri,
Kendi söyledi Molla Habib yazdı eseri.
İşaratü'l – İ'caz'ın son bulunca te'lifi,
Molla Habib'de içti şehadet şerbetini.
Daha sonra Üstad'ın yeğeni, çok sevdiği,
Ubeyd ve çok talebe tattılar şehitliği.
Daha sonra da kendi, yiğit Bediüzzaman,
Esir düştü Ruslara yaralandığı zaman.
Üç talebesi ile onu esir aldılar,
Yanında talebesi Said'i bıraktılar.
(Ali Oskan)

Bediüzzaman, kendisi sakal bırakmamış ve evlenmemiştir. Bunların sebebi nedir? Kendisinden sonra gelen talebelerine bunu tavsiye etmiş midir?

Öncelikle şunu bilelim ki, sakal bırakmak dinimizde sünnet seviyesinde bir ibadettir, farz ve vacip değildir; terkinde günah ve azap yoktur. Ama sünnet niyeti ile bıraktıktan sonra kesmek haramdır. Üstad Hazretleri hayatının hiçbir döneminde sakal bırakmadığı için her hangi bir günah ve haramlılık durumu söz konusu olamaz. Sadece sakal sünnetinin sevabından mahrum kalınmıştır, denilebilir.

Üstad Hazretlerinin sakal bırakmamak noktasında mazereti çoktur. Hayatı hep zorluklar, sürgünler ve hapislerde geçtiği için, sakalı bıraktıktan sonra kesilme tehlikesine tedbir olmak için baştan bırakmamıştır. Yani denebilir ki, sakalı, harama düşmemek niyeti ile bırakmamıştır.

"Yirmi sene hapsi münferid hükmünde işkenceli bir hayat geçirdik; inşallah o sünnetin (sakal) terkine bir keffaret olur."(1)

Üstad Hazretlerinin bu ifadeleri sakalı hangi sebeplerden dolayı bırakmadığına işaret ediyor.

Evlenmek, insanlık için fitri ve umumi bir yoldur, bunun aksini savunup bütün insanları bekar kalmaya davet etmek hem fıtrata hem de İslam’a zıt bir yaklaşım olur. Onun için bu hususta asıl ve doğru olan ve herkesin gidebileceği yol, aile kurmaktır. Ama bu genel kural bazı hususi durumlarda ve bazı hususi şahıslarda geçerli olmayabilir. İşte evlenmeye teşvik eden hadisler genel durum için evlenmemeyi teşvik eden hadisler ise özel şahıs ve durumlar içindir.

Mesela bu hadis hususi bir şekilde evlenmeyip iman hizmetinde bulunmaya teşvik ve işaret eder:

Deylemî’den (R.A.) mervi bir hadis şöyledir: Yani: “Allah bir kulunu severse o kulu, Zât-ı Uluhiyetine (dinine) hizmet için seçer, (dünyevî iştihalardan) imsak ettirir. O kulu, kadın ve evlad ile meşgul ettirmez.” Bu durum, bilhassa hicretin 200. senesinden sonra içindir. Çünkü “200 senesinden sonra en hayırlınız, zevce ve veledi olmamakla

yükü hafif olanınızdır.”(2)

Bu hadis genel olan evlenme kaidesini bazı şahıslarda takyit ve tahsis etmiş oluyor, ama bazı özel şahıslar ve özel durumlar içindir, genelleme yoktur.

Üstad Hazretlerinin çileli ve sürgünde geçen hayatı düşünüldüğünde, neden evlenmeyi terk ettiğini anlamak mümkündür. Lakin bu hal, Üstad Hazretlerinin hayatına mahsus bir durum olduğu için, şartlar örtüşmediği halde, ben de Üstad Hazretleri gibi evlenmeyeceğim demek hatalı ve yanlış bir tutum olur. Asıl ve sünnet olan sakal ve evlenmektir. Bu sünnetlere bazı şartlardan dolayı riayet edemeyenlerin durumu özel bir durumdur, genele teşmil edilemez.

Bediüzzaman Hazretleri talebelerine evlenmeme konusunda genel bir tavsiyede bulunmamıştır. Hatta eserlerinde evlenmemeyi bir eksiklik kabul etmektedir. Ancak kişi kendi tercihi ile geç evlenmeyi düşünüyorsa, o başka meseledir. Nitekim Hazreti İsa (as) başta olmak üzere Ahmet Bedevi, İmam Nevevi gibi nice alimler de evlenmemeyi tercih etmişlerdir.

Nur talebelerinin ekseriyeti memur olmaları hasebi ile sakal bırakmamaktadırlar. Yoksa, müsait olanlar arasında nice sakallı Nur talebesi vardır. Üstad'ın varisleri arasında yer alan ve hayatta olan Said ÖZDEMİR, Abdullah YEĞİN başta olmak üzere, Mehmet Kırkıncı Hocaya kadar nice sakallı Nur talebesi vardır.

(1) bk. [Emirdağ Lahikası-I, \(24. Mektup\)](#)

(2) bk. Levamiü'l-Ukul Şerhi,c.I

Bediüzzaman, Nakşibendi ve Geylani Hazretlerinden daha mı büyüktür ki, bunların kurmuş oldukları tarikatı sonlandırıp ya da onları himayesine alıp tarikat döneminin bittiğini söyleyebiliyor? Geylani'nin ayaklarının, tüm evliyaların omuzunda olması ile birlikte değerlendirir misiniz?

Evvela; *Risale-i Nurlar Kadirî ve Nakşî tarikatını kaldırmış ve bu mübarek feyiz yollarını kapatmış değildir. Tam aksine yapmış olduğu iman hizmeti ile bu feyiz yollarını teyit ve takviye ediyor. İmam Rabbani Hazretlerinin hükmü ile; iman ve farzlarda kusur varsa, tarikatta yol alınamaz. Risale-i Nurların mesleği iman ve farzların yeniden ihya edilmesi üzerine gidiyor. Dolayısı ile Risale-i Nurlar yapmış olduğu iman hizmeti ile tarikatın alt yapısını güçlendirmiş oluyor.*

İkincisi; eski zamanlarda ferdiyetçilik ön planda olduğu için, o dönemlerin müceddidleri bir cihetle şahsi kemalatları ve makamları ile temayüz ediyorlardı. Ama zaman değişti, ferdiyetçilik yerine cemaat manası ön plana çıktı. Böyle olunca Üstad Hazretlerinin şahsi kemalatının yanında, cemaatin kolektif aklı ve hizmeti de tıpkı müceddid gibi önem kazandı. Bir cihetle cemaat ikinci bir müceddidlik payesi ve imtiyazı kazandı denilebilir. Risale-i Nurlar Üstad Hazretlerinin cari ve baki şahsiyeti iken, Nur talebelerinin şahsı manevisi de fiil ve hizmet noktasından bir müceddid vazifesi görüyor. Risale-i Nurlarda geçen şu ibare bu manayı teyit eder mahiyettedir:

"Bu asırda, Cenab-ı Hakka hadsiz şükür olsun ki, Risale-i Nur'un hakikatine ve şakirtlerinin şahs-ı manevîsine, hakaik-i imaniye muhafazasında tecdid vazifesini yaptırmış; yirmi seneden beri o vazife-i kudsiyede tesirli ve fatihâne neşriyle gayet dehşetli ve kuvvetli zındıka ve dalâlet hücumuna karşı tam mukabele edip, yüz binler ehl-i imanın imanlarını kurtardığını kırk binler adam şehadet eder."(1)

Üçüncüsü; bir müçtehit ya da müceddidi, başka bir müçtehit ya da müceddide rekabet şeklinde takdim etmek doğru değildir. Her müceddidin değeri ve büyüklüğü kendi zamanın şartları ve gerekleri ile ölçülür. Mesela; Hazreti Mevlana'nın dönemi ile Üstad Hazretlerinin dönemi arasında dağlar kadar fark

vardır, her ikisi de kendi döneminin en büyüğüdür. Üstad Hazretleri bu hususu veciz bir şekilde şöyle özetliyor:

"Hz. Mevlâna benim zamanımda gelseydi, Risâle-i Nur'u; ben onun zamanında gelseydim, Mesnevî'yi yazardım. Onun hizmeti Mesnevî tarzındaydı, şimdi ise Risâle-i Nur tarzındadır."(2)

Allah dostlarını, avam insanların rekabetli bir tarzda mukayese etmesi; hiç hoş bir yaklaşım değildir.

"Hazret-i Şeyh, veraset-i mutlaka noktasında, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın kadem-i mübarekini omuzunda gördüğü için, kendi kademini evliyanın omuzuna o sırdan bırakıyor. Kasidesinde zahir görünen, temeddüh ve iftihar değil, belki tahdis-i nimet ve âli bir şükürdür. Yalnız bu kadar var ki, muhibbiyet makamı olan makam-ı niyazdan mahbubiyet makamı olan nazdarlık makamına çıkmış. Yani tarik-i acz ve fakrdan, meşreb-i aşk ve istiğraka girmiş. Ve kendine olan niam-ı azime-i İlâhiyeyi yâd edip, bihakkın müftehirane şükretmiştir."(3)

Üstad Hazretleri burada, Hazreti Gavs'ın "*Benim ayağım evliyaların omzunda.*" sözünün ne manaya geldiğini izah ediyor. Burada bir dava ve övünme değil, temsil ettiği Al-i Beytin şahs-ı manevisinin bütün evliyaların üstünde bir makamda olduğunu ve velayete ancak bu Al-i Beytin dairesinde ulaşılabilceğini ifade ediyor.

Bu ifadenin diğer bir boyutunda da; Hazreti Gavs'ın Allah katındaki makam ve mevkisinin ne kadar yüksek ve ulvi olduğuna işaret vardır. Yani normalde acz ve fakr yolu ile giden Hazreti Gavs, bir anda manevi bir istiğrak ve aşk ile mahbubiyet makamına girince, acaip bir şekilde naz makamı ile üstündeki nimetlere şükür makamında, zahiren övünmek, hakikat noktasında şükür olan o sözleri sarf etmiş.

Çok büyük evliyalarda da bazen bu istiğrak ve aşk halleri görülmüş. **İstiğrak**, manevi sarhoşluk ve aşkın verdiği cezbe halidir. Hazreti Şeyh de böyle bir hale girip şükür makamında "*Benim ayağım evliyaların omzunda.*" demiş.

Dipnotlar:

(1) bk. [Kastamonu Lâhikası, \(117. Mektup\)](#)

(2) bk. Son Şahitler, IV/15.

(3) bk. [Sikke-i Tasdik-i Gaybî, Sekizinci Lem'a.](#)

Bediüzzaman, Neden Tesbihatta Kendisine Üstad Diyor ve Dedirtiyor?

Üstadımızın isminin Tesbihat'a girmesi meselesinde, şu an hayatta olan talebelerinden ve hizmetkarlarından Hüsnü Bayram abiden şunu öğrenmekteyiz: Diyor ki,

"Üstadımız zamanında şimdi ki tesbihatı aynen olduğu gibi yapardık ve üstadımız da dinlerdi."

Daha önceki talebelerinin Üstad'ın ismini koyduğu ve ancak Üstadımızın da bir şey demediği anlaşılmaktadır...

Bediüzzaman, Yerine Geçmek Üzere Bir Vekil Bırakmış mıdır?

Bediüzzaman, kendisinin yerine geçecek birisini vekil bırakmamıştır. Zaten hayatta iken de kendisini bir cemaat lideri olarak görmemiş ve cemaati ilgilendiren konuları talebeleri ile meşveret ederek yapmıştır ki, bu aynı zamanda talebelerini gelecek adına hazırlamaktı.

Ülkelerin meclislerle, şirketlerin ortaklardan oluşan idare heyetleri ile idare edildiği bir asırda, elbette bir cemaat tek bir şahsın idaresine verilemezdi. Kaldı ki, Bediüzzaman Asya'nın geleceğinin meşveret sayesinde parlak olacağından bahseder ve sürekli meşveret kültürüne insanları davet ederdi.

Bediüzzaman'ın bıraktığı bazı vekiller vardır ki, onlar daha çok Risalelerin basımı için görevlendirdiği talebeleridir.

Ayrılık ise, düşman olmamak ve kavga vesilesi yapılmamak şartı ile bir çoğalmadır. Varlığın içine bu kaide dercedilmiştir. Aileler büyüdükçe ayrılır ve çoğalır. Ağaçlar büyüdükçe dallara ayrılır ve çoğalır ve hakeza. Cemaatler ve tarikatlar da büyüdükçe çoğalmaktadır.

Bediüzzaman; Mısır, Tunus ve diğer Müslüman ülkelerdeki bu son olaylardan bahsediyor mu? Tiflisteki polisle konuşmasını hatırladım; alakası var mıdır?

İslam aleminin en büyük sorunlarından birisi istibdattır. Cumhuriyet ve demokrasi kamil anlamıyla alem-i İslam'da yerleşmelidir. Bu cihetten bakacak olursak Tunus ve Mısır'daki olaylar müspet gelişmelerdir. Yani bu hadiseler Risale-i Nur'un genel mefhumuna ve müjdelerine doğru atılan bir adım nazarı ile bakabiliriz.

Tiflis örneği bu hadiseleri açıklayıcı bir örneklendirmedir. Zira İslam memleketlerinde sömürü ve istila Batı emperyalizmi tarafından iki türlü işletilmektedir. **Birisi** askeri ve siyasi bir kuvvet ile, bu tarz istila İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra tamamı ile bitmiştir. Yani İslam ülkeleri zahiri sömürü ve istilalardan kendini kurtarmış, bağımsızlıklarını ilan etmişlerdir.

İkinci tarz istila ve sömürü ise, Batı emperyalizminin, çadır devletleri ve dikta rejimleri vasıtaları ile İslam alemini boyunduruk altında tutmaları şeklindedir. Bugün İslam alemindeki devlet yapılanmalarının tamamı, halk üzerinde baskı kuran ve batı aleminin menfaatine uygun hareket eden münafıklarla tanzim edilmektedir. Türkiye'mizde bu tanzim darbelerle yapılmaktadır. Lakin bu tarz istila ve sömürü de miadını doldurmakta, İslam alemi tam manası ile hürriyetine ve gücüne kavuşmak istemektedir. İşte bu halk kıyımları bunun habercisi ve öncüleri gibidir.

Üstad Hazretlerinin şu ifadeleri bu meseleye işaret eder mahiyettedir:

"Hem de itikadımdır ki: İstikbale hüküm sürecektir ve her kıt'asında hâkim-i mutlak olacak, yalnız hakikat-i İslâmiyettir. Evet, saadet saray-ı istikbalde taht-nişin hakaik ve maarif yalnız İslâmiyet olacaktır. Onu fethedecek yalnız odur; emareler görünüyorlar. Zira mazi kıt'asında, vahşetâbâd sahralarında hayme-nişin taassup ve taklid; veyahut cehlistan ülkesinde menzil-nişin müzahrefat ve istibdad olanlara, şariat-ı garrânın galebe-i mutlak ve istilâ-i tâmmına sed ve mâni olan sekiz emir, üç hakikatle zîr ü zeber olmuşlardır ve oluyorlar.

O mâniler ise, ecnebilerde taklit ve cehalet ve taassup ve kıssîslerin riyaseti; ve bizdeki mâni ise, istibdad-ı mütenevvi ve ahlâksızlık ve müşevveşiyet-i ahval ve atâleti intaç eden yeistir ki, şems-i İslâmiyetin kûsufa yüz tutmasına sebep olmuşlardır."(1)

"Ben bu zaman ve zeminde, beşerin hayat-ı içtimaiye medresesinde ders aldım ve bildim ki: Ecnebîler, Avrupalılar terakkide istikbale uçmalarıyla beraber; bizi maddî cihette kurun-u vustâda durduran ve tevkif eden, *altı tane hastalıktır*. O hastalıklar da bunlardır:"

"*Birincisi*: Ye'sin, ümitsizliğin içimizde hayat bulup dirilmesi.

İkincisi: Sıdkın hayat-ı içtimaiye-i siyasiyede ölmesi.

Üçüncüsü: Adâvete muhabbet.

Dördüncüsü: Ehl-i imanı birbirine bağlayan nuranî rabitaları bilmemek.

Beşincisi: Çeşit çeşit sarî hastalıklar gibi intişar eden istibdat.

Altıncısı: Menfaat-i şahsiyesine himmeti hasretmek."

"Bu altı dehşetli hastalığın ilâcını da, bir tıp fakültesi hükmünde, hayat-ı içtimaiyemize, eczahane-i Kur'âniye'den ders aldığım "*altı kelime*" ile beyan ediyorum. Mualecenin esasları onları biliyorum..."
(2)

Dipnotlar:

(1) bk. [Muhakemat](#),

(2) bk. [Hutbe-i Şamiye](#),

Bediüzzamana Göre En İyi Yönetim Şekli Nedir?

Üstad Hazretleri, modern çağın gerekleri ile İslam'ın esasları arasında mükemmel bir uyum ve ahenk tespit etmiştir. Bu ahengi ve uyumu yaparken bidat ehlinin yaptığı gibi İslam'ın özünü ve hakikatlerini incitmeden ve usulünü bozmadan yapmıştır. Reform değil, tecdit yapmıştır.

Mesela, siyasi ve idari açıdan eski dönemlerin uygulaması olan, saltanat, hukukta keyfilik, istibdat, esaret gibi şeyler yerine **cumhuriyet, demokrasi, hukukun üstünlüğü ve hukuk önünde mutlak eşitlik, hürriyet, bağımsızlık** gibi şeyleri savunmuş ve bunların tatbiki için gayret sarf etmiştir. İstibdatın her çeşidine karşı bayrak açmıştır. Bugün İslam aleminin en büyük sorunlarından biri de istibdatın bütün çeşitleri ile içimize girmesidir. Arap ülkelerindeki dikta ve cunta rejimleri ve bizdeki her on yılda yapılan askeri darbe en zararlı ur ve hastalıklardandır.

İktisadi açıdan kapitalist ve komünist rejimlere karşı İslam'ın faizsiz ve yardımlaşma üzerine bina olmuş, serbest ve girişimci ve aynı zamanda üretici ekonomiyi savunmuştur. Ekonomik açıdan en önemli tespitlerinden biri de iktisatlı ekonomi anlayışıdır. Yani kapitalist rejiminin teşvik ettiği israflı ve tüketime dayalı bir ekonomiye karşı, üretime ve tutumlu olmaya dayalı bir iktisat anlayışını savunmuştur. Bu iktisat anlayışı, insanın şahsi hayatından, dünyanın umumi kaynaklarına kadar, hepsini içine alan bir anlayıştır.

En önemli tespitlerinden biri de sınıf kavgasını ortadan kaldıracak yardımlaşma ve dayanışma anlayışıdır. Kapitalist ve komünist rejimler sınıflar arasında taraf tutarak, sınıf kavgasını körüklüme esasını benimsiyor. Oysa İslam, zengin ve fakir sınıfını uzlaştıran ve adaletli bir paylaşım ve bölüşümü öneren ve bunu ibadetler ile takviye eden bir dindir.

Sosyal açıdan, Üstad Hazretleri ekseriyetin refahını ölçü alan bir anlayışa sahiptir. Sosyal yapının İslami terbiye ile ayakta duracağını savunuyor. Yani insanların genelinin yaşam ölçüsü ne ise ona uygun bir hayat yaşamak, kamil bir Müslümanın şiarıdır.

Mesela, İslam toplumunun ekserisi et ve bal yiyemezken, takva sahibi bir Müslümanın et ve bal yemesini kerih görüyor. Sosyal düzende maddi ceza ve mükafatın yeterli olmayacağını, bunun yanında iman ve maneviyatında takviye

olması gerektiğini söylüyor. Sosyal hayatın temelini oluşturan aile hayatına çok önem veriyor, bunun da iman ve helal dairesinde muhafaza edilmesi gerektiğini vurguluyor.

Dünya siyasetinin menfaat üzerine değil, adalet üzerine tesis edilmesi gerektiğini vurguluyor. Siyasetin, her iki dünyanın saadetine bir araç, bir vasıta olduğunu ve insanların ekserisinin refahı hizmetinde kullanılması gerektiğini eserlerinden tahrir edebiliriz. Şimdiki emperyalist zihniyetin kudurmuş bir köpek gibi zayıf ülke ve toplumlara saldırması, her şeyi menfaat renkli bir obje gibi algılaması, onun inanç ve ruh dünyası hakkında ciddi ipuçları veriyor. Üstad Hazretlerinin şu özlü ifadesi bu konunun özeti gibidir:

"Menfaat üzerine dönen siyaset canavardır."(1)

Üstad Hazretleri, bir meseleyi değerlendirmeye tabi tutarken, toptancı bir yaklaşımla değil, analitik bir yaklaşımla değerlendirir. Mesela Avrupa medeniyetine bakışı bu ölçü için güzel bir sermeştir:

"Yanlış anlaşılmasın, Avrupa ikidir. Birisi, İsevîlik din-i hakikîsinden aldığı feyizle hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeye nâfi san'atları ve adalet ve hakkaniyete hizmet eden fünunları takip eden bu birinci Avrupa'ya hitap etmiyorum. Belki, felsefe-i tabiiyenin zulmetiyle, medeniyetin seyyiâtını mehâsin zannederek beşeri sefâhete ve dalâlete sevk eden bozulmuş ikinci Avrupa'ya hitap ediyorum."(2)

"Biri: Hakiki İsevilikten ilham alarak, insanlığın hizmetine çalışan müspet Avrupa; diğeri, maddi felsefenin dalaletinde boğulmuş, insanlığı günah ve zulme teşvik eden menfi Avrupa'dır." Onun için, Avrupa'nın her şeyine karşı değildir. Avrupa müktesebatlarının hayırlı ve müspet tarafını almakta bir sakınca yoktur.

Özet olarak Üstad Hazretlerinin hedef ve maksadı bütün insanlığın, Allah'ın rızası dairesinde yaşaması ve ona kulluk etmesidir. Üstad Hazretlerinin eserlerinde en çok göze çarpan husus iman ve ahlaktır. Onun ufkunda ve aleminde -hadis-i şerifte de buyurulduğu gibi- **"dünya ahiretin bir mezrası"** olmuştur. Dünya hayatı asla bir amaç ve gaye olmamıştır. Zaten insanların ekserisini yanıltan ve yanlış iten sebep de dünyanın amaç ve gaye addedilmesidir. Maalesef bugün bütün zulüm ve cinayetlerin temelinde de yine iman ve ahlak zafiyetinden gelen dünya sevgisi ve hırsı yatmaktadır. Öyle ise

yegane çözüm ve kurtuluş reçetesini Allah'ın ipini olan İslam dinine sarılmaktır.

(1) bk. [Mektubat, Hakikat çekirdekleri](#)

(2) bk. [Lem'alar, On Yedinci Lem'a](#)

Bediüzzamanı görmediğimiz halde onun bir talebesi olabilir miyiz?

Asıl talebelik onun davasına hizmet etmektir. Bu şekilde bir talebelik için bizzat görme şartı yoktur. Nitekim Üstadımız talebenin tarifini yaparken, “Sözleri kendi malı gibi kabul ederek onun neşrini ve ilanını hayatının en mühim vazifesi telakki etmekten” söz eder; görüşme şartı aramaz.

Bu tarif kıyamete kadar bakirdir ve bu şartı taşıyanlar Nur talebesidirler. Zaten kendisi bu manada Lahika Mektupları neşretmiş, özellikle ahir ömründe kendisini ziyarete gelenler için şu hatırlatmayı kapısına astırmıştır:

Üstadın ziyaretçilere dair bir mektubu: "Umum dostlarıma, hususan ziyaretçilere dair bir özrümü beyan etmeye mecbur oldum:

Ekser hayatım inzivada geçtiği gibi, otuz-kırk senedir tarassud ve taarruza maruz kaldığımdan, zaruretsiz sohbet etmekten çekinip tevahhuş ediyorum. Hem eskiden beri maddî ve manevî hediyeler bana ağır geliyordu. Hem şimdi ziyaretçiler, dostlar çoğalmış; hem manevî mukabele lâzım gelmiş. Şimdi maddî bir lokma hediye beni hasta ettiği gibi, manevî bir hediye olan ziyaret etmek, görüşmek, hususan başka yerlerden musafaha için zahmet edip gelmek ziyareti dahi, ehemmiyetli bir hediye-i maneviyedir. Ona mukabele edemiyorum. Hem de ucuz değil, manen pahalıdır. Ben kendimi o hürmete lââyık görmüyorum. Manen mukabele de edemiyorum. Onun için şimdilik aynen maddî hediye gibi bir ihsan olarak bana manevî hediye gibi olan sohbetten zaruret olmadan men'edildim. Bazı beni hasta eder. Maddî hediye'nin tam mukabilini vermediğim vakit beni hasta ettiği gibi. Onun için hatırınız kırılmasın, gücenmeyiniz.

Risale-i Nur'u okumak, on defa benimle görüşmekten daha kârlıdır. Zâten benimle görüşmek; âhiret, iman, Kur'an hesabıdır. Dünya ile alâkamı kestiğim için, dünya hesabına görüşmek manasızdır. Âhiret, iman, Kur'an için ise; Risale-i Nur daha bana ihtiyaç bırakmamış. Hususan Tarihçe-i Hayat'taki mektuplar... Hatta hizmetimdeki has kardeşlerimle de zaruret olmadan görüşemiyorum. Yalnız bazı Risale-i Nur'un fütuhatına ve neşriyatına ait bazı kimseler için görüşmek istesem, o zaman görüşmek caiz olabilir ve bana sıkıntı vermez.

Bu noktayı bilmeyen ziyarete gelenlere haber veriyorum ki; birkaç senedir

ceridelerle ilân etmişim ki, benimle görüşmek isteyenleri hususan uzak yerden gelerek görüşmeden gidenleri, hususî dualarıma dâhil ediyorum. Her sabah da dua ediyorum. Onun için de gücenmesinler.”

Bediüzzamanın İttihat Terakki'nin uygulamaları karşısındaki tutumu nasıldır?

Bediüzzaman, İttihad ve Terakki Cemiyeti'nin hürriyetçi/meşrutiyetçi eğilimlerini desteklerken istibdatçı uygulamalarını eleştirmiştir. Bediüzzaman bu bakış açısını, "İttihad ve Terakki hakkında reyin nedir?" şeklinde yöneltilen bir soruya, **"Kıymetlerini takdirle beraber, siyasiyyunlarındaki şiddete muterizim"** sözleriyle özetlemiştir. (Münazarat, s. 135–136) Bediüzzaman'ın, "kıymetlerini takdir" ettiği hususlar İttihat ve Terakki'nin iktisat ve eğitim alanındaki çalışmaları ve hürriyet taraftarı olmalarıdır. Ayrıca Bediüzzaman, İttihat ve Terakki'nin Doğu Anadolu'daki şubelerinin uygulamalarını takdir ettiğini de ifade etmektedir. (Münazarat, s. 135–136)

Bediüzzaman, Cemiyet'in takdir ettiği mensuplarına, **"Fakat emin olunuz ki, onların masonluğa girmeyen kısmının maksatları dine zarar değildir. Belki, milletin selâmetini temin etmektir"** diyerek sahip çıkar. Hatta, **"onların bir kısmı selamet-i millet fedaileridir"** diyerek iltifat eder. Cemiyetteki bu kozmopolit yapıyı, **"Vakıa onlarda birtakım edepsiz, çok sefih masonlar dahi bulunur; lâkin yüzde ondur. Yüzde doksanı sizin gibi mu'tekid Müslimlerdir"** sözleriyle tespit eder. (Münazarat, s. 80-81)

Bediüzzaman, İttihad ve Terakki Cemiyeti'ni bu şekilde analiz edip, bazı yönlerini takdir ederken, bu partinin ileri gelenleri de onun hizmet ve eserlerini takdir etmişlerdir. Öyle ki, Enver Paşa Bediüzzaman'ın savaş sırasında yazdığı İşaratü'l-İ'caz adlı eserinin basılması için kâğıdını vererek, basılma şerefine hissedar olmak istemiştir. (Şualar, s. 385).

İttihat ve Terakki'nin Bediüzzaman tarafından eleştirilen yönleri **"istibdatçı" uygulamaları** (Divan-ı Harb-i Örfi, s. 49), **"dinde laubalilikleri"** ve özellikle Cemiyet'in "İstanbul şubesi" nin uygulamalarıdır. (Divân-ı Harb-i Örfi, s. 39) Cemiyetin bu olumsuz uygulamalarını, **"İttihatçıların bozuk kısmının cinayetleri"** olarak niteleyen Bediüzzaman, cemiyetin bütün mensuplarını bu olumsuzluklardan sorumlu tutmak istememiştir. (Emirdağ Lahikası, s. 442)

Bediüzzaman, İttihatçıların azim ve sebatlarıyla "İslam'ın şu intibahı"na sebep oldukları halde, dinde lakaytlıklarından dolayı milletin nefretini kazandıklarını belirtir. Hatta İslam dünyasının İttihatçılara sempatisini de dindeki lakaytlıklarını

bilmemelerine bağlar. (Mesnevi-i Nuriye, s. 86)

31 Mart Olayı'ndan itibaren yönetimde çeşitli derecelerde etkisi olan bu parti, I. Dünya Savaşı sonuna doğru ciddi saldırılara maruz kaldığında, Bediüzzaman "vasat" tutumunu ortaya koyar. Bu konuda, "İttihada şedit bir muarızdın. Neden şimdi sükût ediyorsun?" şeklindeki bir soruya, **"Düşmanların onlara şiddet-i hücumundan. Düşmanın hedef-i hücumu, onların hasenesi olan azim ve sebattır ve İslâmiyet düşmanına vasıta-i tesmim olmaktan feragatidir. Bence yol ikidir: mizanın iki kefesi gibi. Birinin hiffeti, ötekinin sıkletine geçer. Ben tokadımı Antranik ile beraber Enver'e, Venizelos ile beraber Said Halim'e vurmam. Nazarımda vuran da sefildir"** şeklinde cevap verir. (Sünihat, s. 67-68)

Bediüzzamanın matematiğe dair bir kitap yazdığını ve 27. Dereceden denklem çözümleri yapabildiği doğru mudur?

Bu konudaki bilgi, Tarihçe-i Hayat adlı eserde şöyle ifade edilmiştir:

"Bediüzzaman, riyaziyede harikulâde bir sür'at-i intikale malik idi. Herhangi bir müşkil meseleyi, zihnen hemen hallederdi. Hattâ cebir mukabele ilminde bir risale telif etmişti. Tahir Paşa nezdinde hesap meseleleri münakaşa mevzuu olduğunda, hesaba dair hangi mesele bahsedilse, başkaları ve en mâhir kâtipler neticeyi bulamadan, Molla Said zihnen çıkarıyordu. Çok defalar böyle yarışlara girer ve umumunda daima birinci gelirdi. Bir defasında şöyle bir sual sordular:"

"“On beş müslim, on beş gayr-ı müslim farz edilerek, birbiri ardına dizilince bunlara yapılacak her kur’ada gayr-ı müslime isabet etmesi matluptur. Nasıl taksim edilir?”

Bu suale cevaben,

“Bunların yüz yirmi dört vaziyet-i muhtemelesi vardır,” diyerek yapar. Hem de der;

“Bundan daha müşkilini de ke ndim icat ederim. İki bin beş yüz vaziyet-i muhtemeleye göre yaparım.”

İki saat zarfında yüz adamdan elli adet gayr-ı müslimi o vaziyette taksim eder ki, daima kur’ayı gayr-ı müslime düşürür. Ve hattâ beş yüz gayr-ı müslim olmakla iki yüz elli bin vaziyet-i muhtemele üzerine bir mesele çıkarttı ve Tahir Paşaya göstererek bir risale şeklinde yazdı. (HAŞİYE)"

"HAŞİYE: Maatteessüf o risale Van’da bir yangında yanmıştır."(1)

(1) bk. [Tarihçe-i Hayat, İlk Hayatı](#)

Bediüzzamanın şiddetle siyasetten kaçınması, talebelerini de siyasetten uzak tutmasına rağmen Nur cemaatinin önde gelen isimleri 12 Eylül referandumunda EVET diyeceklerini ve demek gerektiğini medya yolu ile ilan ettiler. Yapılanlar sizce doğru mudur?

Bu hassas sorunuza birkaç açıdan cevap vermek gerekmektedir.

Birincisi: 12 Eylülde yapılacak oylama bir parti seçimi oylaması değil, isminden de anlaşıldığı üzere referandum oylamasıdır. Referandum ise siyaset manasında değerlendirilemez.

İkincisi: Halk tarafından seçilen millet vekilleri, halkın yararına olacak her türlü işi halk adına yapmakla vazifelendirilmişlerdir. Meclis bir meşveret ortamıdır. Vekiller fikirlerini orada özgürce tartışır ve karara bağlarlar. Ancak bazen karar vermede zorlanabilirler. Anayasal konularda 367 vekilin onayı gerekmektedir. Bu rakam temin edilemeyince, mesele halka götürülür ve halkın karar vermesi sağlanır ki, buna referandum denir. Ülke adeta bir meclis haline gelir ve halk bu maddeleri enine boyuna tartışır ve kanaatlerini paylaşarak meşveret ederler. Burada bir siyaset manası söz konusu değildir.

Üçüncüsü: Siyasette, yani parti seçimlerinde önce, bir partinin propagandasını yapmak veya bir parti ile birlikte hareket etmek, o partiye taraf olmayı netice verir ki, Bediüzzaman'ın da endişesi burada yatmaktadır. Zira diğer parti ve partizanları karşınıza almış veya aranızda mesafe koymuş olursunuz. Bu ise iman hizmetinin herkese ön yargısız ulaşmasına engel teşkil edecektir. Nitekim Bediüzzaman endişesini dile getirirken bu hassasiyete dikkat çekmektedir. Şöyle ki:

“Gördüm ki, siyaset cereyanlarında, hem muvafıkta, hem muhalifte o nurların âşıkları var. Bütün siyaset cereyanlarının ve tarafgirliklerin çok fevkinde ve onların garazkârâne telâkkiyatlarından müberrâ ve sâfi olan bir makamda verilen ders-i Kur’ân ve gösterilen envâr-ı Kur’âniyeden hiçbir taraf ve hiçbir kısım çekinmemek ve ittiham

etmemek gerektir. Meğer dinsizliği ve zındıkayı siyaset zannedip ona tarafgirlik eden insan suretinde şeytanlar ola veya beşer kıyafetinde hayvanlar ola!” (Mektubat, Onüçüncü Mektub)

Ancak yukarıda da ifade ettiğimiz gibi referandum öncesi kanaat belirtmek ne siyaset yapmak ve ne de bir partiye taraf olmak anlamına gelmez. Demokratik bir ortamda şahsi veya kurumsal kanaatimizi ifade etmektir ki, bundan daha normal ve sıradan bir şey olamaz. Medeni toplumlar özgür bir ortamda fikirlerini tartışarak olgunlaştırırlar. Eğrisi ve doğrusu ile tartışılmadan ortaya çıkacak bir sonuç olgun ve isabetli bir sonuç olamaz. Zaten demokrasi demek, herkesin rahat ve özgür bir şekilde düşüncesini ifade etmesi demektir. Yanlış bir şey varsa, o da düşüncesini başkasına dayatma ve baskı aracı olarak kullanmaktır ki bu bahsimizden hariçtir.

Dördüncüsü: Referandumda bir partinin veya bir zümrenin geleceği belirlenmiyor. Halk kendi geleceğini belirliyor. Daha özgürlükçü, daha medeni, daha huzurlu, daha adaletli ve demokratik, daha gelişmiş bir toplum olmak adına yapılacak bir referandumda halk fikrini ifade etmeyecek de kim ifade edecek? Üzerinde görüşülmeden, tartışılmadan kanaatler açık açık ifade edilmeden hakikatın ortaya çıkması beklenemez. Zira Bediüzzaman'ın ifadesiyle de **"Tesadümü efkardan ve tehalüfü ukulden hakikat tamamıyla tezahür eder"** (Mektubat, Yirmiikinci Mektup) Yani farklı fikirlerin bir araya gelip tartışması, konuşması hakikatın tam olarak ortaya çıkmasına vesile olur. Başta sivil toplum kuruluşları, işin uzmanları ve kanaat önderleri farklı platformlarda referandumun içeriğini enine boyuna tartışmalı ve halk bilgilendirilmelidir. Nitekim çarşı pazar dolaşarak anayasa değişikliğini medeni bir şekilde insanlara anlatmağa çalışan şahıslar ve kuruluşlar vardır ki, referandumdan beklenen de budur. Doğru veya yanlış, şu veya bu kararı nihai noktada verecek olan vatandaşdır. Böyle bir toplum ise Bediüzzamanın özlemini çektiği bir toplumdur. Hatta geri kalışımızın nedeni olarak da konuları meşveret etmeyişimizi göstermektedir. Şöyle ki:

“Evet, nasıl ki, nev-i beşerdeki telâhuk-u efkâr(fikir alış verişi) unvanı altında asırlar ve zamanların tarih vasıtasıyla birbiriyle meşvereti, bütün beşeriyetin terakkiyatı ve fününun esası olduğu gibi, en büyük kıt’a olan Asya’nın en geri kalmasının bir sebebi, o şûrâ-yı hakikiyeyi yapmamasıdır.”(Hutbei Şamiye)

Bir diğer ifadesinde ise her türlü istibdadın, baskının nedeni olarak da yine

meşveret etmememizi göstermektedir. Şöyle ki:

“Çeşit çeşit istibdatların kayıtlarını, zincirlerini açacak, dağıtacak, meşveret-i şer’iye ile şehamet ve şefkat-i imaniyeden tevellüd eden hürriyet-i şer’iyedir.”(Hutbei Şamiye)

Beşincisi: Yukarıda aktarılan bilgiler ışığında asıl konumuza tekrar dönecek olursak; Referandum öncesi her bireyin ve sivil toplum kuruluşunun, görüşünü açık ve ikna edici bir üslupla ifade etmesi ve başkası ile paylaşması bir vatandaşlık görevidir. Zira ona bir sorumluluk verilmiştir. Ülkenin istikbali adına doğru bildiği şeyi korkmadan veya şahsi çıkarlarına feda etmeden ifade etmek bir fazilettir. Bir takım siyasi veya ideolojik mülahazalarla hakkı gizlemek veya saptırmak millette ve ülkesine ihanettir. Zira yine Bediüzzaman'ın ifadesiyle: **"... tarafgirâne ve garazkârâne, firavunlaşmış nefs-i emmâre hesabına hodfuruşluk, şöhetperverâne bir tarzdaki tesadüm-ü efkârdan bârika-i hakikat değil, belki fitne ateşleri çıkıyor. Çünkü, maksatta ittifak lâzım gelirken, öylelerin efkârının küre-i arzda dahi nokta-i telâkîsi bulunmaz. Hak namına olmadığı için, nihayetsiz müfritâne gider, kabil-i iltiyam olmayan inşikaklara sebebiyet verir. Hal-i âlem buna şahittir."** (Mektubat, Yirmiikinci Mektub)

Bu cümleden olarak, hizmetimiz içerisinde de bazı ileri gelenler, doğru bildikleri bir konuda kanaatlerini ifade etmişlerdir ve etmeleri gerekir. Zira sıradan bir vatandaşın kanaat ifade etmemesinin mesuliyeti ile önder konumundaki şahısların mesuliyeti çok farklıdır. Zulme rızanın zulüm olduğunu, hakkı gizlemenin haksızlığın yanında yer almak demek olduğunu bilenlerin sessiz kalması beklenebilir mi? Yanlış ve yadırganacak bir durum varsa, bu da hakkı ve doğruyu gizlemektir veya saptırmaktadır.

Altıncısı: Nur camiasının ileri gelenlerinin mutad yaptığı toplantıların en sonuncusunda referandumla ilgili şu karar alınmıştır:

Eylül ayında yapılacak referandum meselesi, memleketimizin sükun ve selameti, adalet ve hukuk istikrarı, insani değerlerin inkişafı ve tekamülü noktalarından fevkâlade önem taşımaktadır. Bu meseleyi siyasi değil, bir memleket meselesi olarak kabul ediyoruz. Memleketimizin atisi ve özellikle fikir ve düşünce hürriyeti çok faydalı olacağı kanaatindeyiz. Kardeşlerimizin muhit ve çevrelerinde aklı-selime mutabık hareket etmelerini ve başkalarına da bu noktada

tavsiyede bulunmalarını hassaten hatırlatırız.

Neticei kelam, hoşgörü atmosferinde hakkı bulmak adına tartışılan fikirlerde isabet oranı çok fazladır. "*Meşveret eden yanılmaz*" prensibini rehber edinen toplumlar bahtiyar olmuşlardır. Nitekim bizler de anayasa değişiklik paketini, üzerinde yaptığımız uzun tahliller ve meşveretler neticesinde faydalı bularak onaylamaya karar verdik. Bu referandumun, ülkemiz sathında meşveret zemini oluşturduğu için neticesi itibarıyla ülkemize fayda getirmesini temenni ediyoruz.

Bediüzzamanın, Kur'an'da ismi geçen, Zülkarneyn hakkındaki görüşleri nelerdir?

Zülkarneyn müeyyed min indillâh bir şahıstır. Onun irşad ve tertibiyle, iki dağ arasında bir sed bina edilmiştir: zâlimlerin ve bedevîlerin def-i fesatları için... Ve Ye'cüc-Me'cüc, iki müfsit kabiledirler. Emr-i İlâhî geldiği vakit sed harap olacaktır, ilâ âhirihi. Bu kıyasla, ona Kur'ân delâlet eden hükümler, Kur'ân'ın zaruriyatındandır. Bir harfin inkârı dahi kabil değildir. Fakat o mevzuat ve mahmulâtın keyfiyatlarının teşrihatları ve mahiyetlerinin hududu ise, Kur'ân onlara kat'îyyü'd-delâlet değildir."(1)

Üstad Hazretlerinin bu ibarelerinde Hazreti Zülkarneyn hakkında şu hükümler vurgulanıyor:

- 1. Kur'an Zülkarneyn ve Ye'cüc-Me'cüc kavramlarını kabul edip ilan ediyor. Bu kavramları inkar etmek imanla bağdaşmaz.**
- 2. Kur'an Ye'cüc-Me'cüc'ün iki fesatçı kabile olduğunu da kabul edip ilan ediyor.**
- 3. Kur'an Ye'cüc-Me'cüc'ün Zülkarneyn'in inşa etmiş olduğu seddin yıkılması ile tekrar ortaya çıkıp insanlığı fesada vereceklerini de haber verip ilan ediyor. Seddin yıkılması Ye'cüc-Me'cüc'ün çıkmasının bir alameti bir sembolüdür. Bu husus da Kur'an'ın zaruri konularındandır, inkarı kabil değildir.**
- 4. Yalnız bu seddin ne olduğu, yıkılmasının ne anlama geldiği, Ye'cüc-Me'cüc'ün hangi kavim ve hangi kabileler olduğu hususları Kur'an'da açıkça ifade edilmedikleri için, içtihat ve yoruma açık konulardır. Bu yüzden alimler bu hususa farklı farklı tevil ve tabirler getirmişlerdir.**
- 5. Kur'an bu kavramları mutlak bıraktığı için, her dönemdeki çapulcu ve zalim kavimler Ye'cüc-Me'cüc'ün mana dairesine girebilir. Zira Kur'an'ın kelimeleri ve lafızları külli bir makam ve mertebeden bakıyor, bu yüzden her dönem ve mekânı kapsamı içine alır.**
- 6. Kur'an'ın bu külliyeti içine zamanımızdaki bazı tahripçi olaylar da dahildir.**

Sedd-i Çin'in Sedd-i Zülkarneyn olduğunu belirtmek yanlış olmaz, lakin en büyük masadaki demek daha uygun olur kanaatindeyiz.

Zülkarneyn'in kim olduğu ve hangi kavimden olduğu ihtilaflı bir konudur. Kur'an'da övgü ile bahsedildiği için, veli mi nebi mi olduğu da alimler arasında ihtilaflıdır. Ama ihtilaflı olmayan husus ise, onun güçlü bir ordu ile dünyanın doğu ve batısına hükmettiği ve ordusu ile dünyanın muhtelif yerlerine gidip adaleti temin ettiğidir.

Zülkarneyn'in Afrika'nın tamamını istila etmesini ayetlerin matvi (dürülmüş) cümlelerinden anlıyoruz. O ayetler ise şu şekildedir:

"(Ey Muhammed), sana Zülkarneyn'den soruyorlar. De ki: Size ondan bir hatıra okuyacağım. Biz yer yüzünde onun için sağlam bir mekan ve orada istediği gibi hareket edeceği yönetim hürriyeti hazırladık ve kendisine (muhtaç olduğu) her şeyden bir sebep verdik (ulaşmak istediği her şeye ulaşmanın yolunu, aracını verdik). O da (kendisini batı ülkelerine ulaştıracak) bir yol tuttu. Nihayet güneşin battığı yere ulaştınca, onu, kara balçıklı bir gözede batar buldu. Onun yanında bir kavim buldu." (Kehf, 18 / 83-86)

Üstad Hazretlerinin Sedd-i Zülkarneyn hakkındaki tevil ve tabiri şu şekildedir:

"Veyahut, âyât-ı Kur'âniyenin zikrettiği hâdisât-ı cüz'iyeler, küllî hâdisâtın uçları olduğu cihetle, Zülkarneyn olan İskender-i Kebirin nübüvvetkârâne irşâdâtıyla akvâm-ı zâlîme ile milel-i mazlume ortasında hâil ve gaddarların garetlerine mâni olacak meşhur Sedd-i Çin'in binasını kurduğu gibi; İskender-i Rumî misilli müteaddit cihangirler ve kuvvetli padişahlar maddî cihetinde, ve mânevî âlem-i insaniyetin padişahları olan bir kısım enbiya ve bazı aktab dahi mânevî ve irşadî cihetinde, o Zülkarneyn'in arkasında gidip, iktidâ edip, mazlumlara zalimlerden kurtaracak çarelerin mühimlerinden olan dağlar ortalarında sedleri, sonra dağlar başlarında kaleleri kurmuşlar. Ya bizzat maddî kuvvetleriyle veyahut irşad ve tedbirleriyle tesis etmişler."(2)

Üstad Hazretlerin bu ifadelerinden de, Zülkarneyn olan İskender-i Kebirin cihangir bir devlet adamı olduğu anlaşılıyor. Yani bütün cihana hüküm sürecek askeri ve siyasi bir güce sahip bir hükümdardır. Roma imparatoru İskender-i

Rumî nasıl dünyayı zapt etti ise, bu zat da kendi döneminde böyle şevketli ve cihangir bir devlet başkanı idi.

Dipnotlar:

(1) bk. [Muhakemat, Birinci Makale, Dördüncü Mesele.](#)

(2) bk. [Lem'alar, On Altıncı Lem'a.](#)

Bediüzzaman'ın Bildiği Lisanlar Nelerdir?

Üstad'ın ana dili Kürtçedir. Ayrıca Arapça, Farça, Türkçe lisanlarını da iyi düzeyde biliyordu.

Bediüzzaman'ın Kürt veya Türk olmasının ne maslahatı vardır, bu konu neden tartışılıyor?

Üstad'ın fikir ve tefekkür yönünü göstermeyip, ırk ve kimlik yönünü nazara vermeye çalışanlar, itikatsız ve zındık ırkçı taifeleridir. Bu ırkçılar, Türkler içinde bulunduğu gibi, Kürtler içinde de vardır. Bunların gayesi ırkçılık ve milliyetçilik perdesi altında, İslam düşmanlığı yapmaktır.

İnsanları değerli ve yüksek kılan şey, soyu sopu değil, fikirleri ve ahlakıdır. Said Nursi bir Türk olsa ne yazar, bir Kürt olsa ne yazar, önemli olan fikirleri ve ahlaki değerleridir. Şayet bir Türk, Said Nursi'yi sırf Kürt olduğu için reddediyor ise; bu onun ırkçı ve kafatasçı olduğunun en büyük delilidir. Yine bir Kürt, Said Nursi'yi sırf bir Kürt olmasından dolayı kabulleniyor ve fikir ve ahlakından istifade etmiyor ise; yine bu kişinin ırkçı ve kafatasçı olduğu ortaya çıkar. Sonuç olarak kafatasçı ve ırkçı bir Türk ile Kürt arasında hiçbir fark yoktur, zihniyet ve kalitesizlik her ikisinde de aynıdır, tek fark birinin Türk birinin Kürt olmasıdır. İslam dini, böyle şeytanlaşmış ırkçıları kabul etmez reddeder. İslam ile ırkçılık bağdaşmaz, bir arada duramaz, bir insan ya İslam'ı ya da ırkçılığı seçer, ikisi aynı anda cem olmaz.

İnsanların kendi millet ve dilini, ırkçılığa kaçmadan sevmesinde ve muhafaza etmesinde bir sakınca yoktur. İslam dini hiçbir zaman kimlik ve nesepleri yok saymaz, sadece aşırılığa gidip, ırkçılık yapmayı men eder.

Bu yüzden Üstad, Milliyetçiliği müspet ve menfi olmak üzere iki kısma ayırmıştır:

"Fikr-i milliyet şu asırda çok ileri gitmiş. Hususan derras Avrupa zalimleri, bunu İslâmlar içinde menfi bir surette uyandırıyorlar, tâ ki parçalayıp onları yutsunlar.

Hem fikr-i milliyette bir zevk-i nefsanî var, gafletkârâne bir lezzet var, şeâmetli bir kuvvet var. Onun için, şu zamanda hayat-ı içtimaiye ile meşgul olanlara "Fikr-i milliyeti bırakınız" denilmez. Fakat fikr-i milliyet iki kısımdır:

Bir kısmı menfidir, şeâmetlidir, zararlıdır. Başkasını yutmakla beslenir,

diğerlerine adâvetle devam eder, müteyakkız davranır. Şu ise, muhasamet ve keşmekeşe sebeptir. Onun içindir ki, hadis-i şerifte ferman etmiş: **أَلَا سَلَامِيَّةٌ جَبَّتِ الْعَصِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةَ** (İslâm dini kendinden önceki bâtil olan fiil, hareket, âdet ve inanışları keser, kaldırır." Buharî, Ahkâm: 4, İmâra: 36, 37; Ebû Dâvud, Sünnet: 5; Tirmizî, Cihâd: 28, İlim: 16, Nesâî, Bey'a: 26; İbni Mâce, Cihad: 39; Müsned, 4: 69, 70, 199, 204, 205, 5:381, 6:402, 403.)

"Kâfirler, kalblerine cahiliyet taassubundan ibaret olan o gayreti yerleştirdiklerinde, Allah, Resulünün ve mü'minlerin üzerine sükûnet ve emniyetini indirdi ve onlara takvâda ve sözlerine bağlılıkta sebat verdi. Zaten onlar buna lâayık ve ehil kimselerdi. Allah ise herşeyi hakkıyla bilir." Fetih Sûresi, 48:26.

İşte şu hadis-i şerif, şu âyet-i kerime, kat'î bir surette menfi bir milliyeti ve fikr-i unsuriyeti kabul etmiyorlar. Çünkü müsbet ve mukaddes İslâmiyet milliyeti ona ihtiyaç bırakmıyor."(1)

İrkçılık hakkında bazı ayet ve hadisleri nakledelim:

"Ey iman edenler! Kendiniz, ana-babanız ve yakınlarınız aleyhine de olsa bile Allah için şahit olarak adaleti gözetin." (Nisa, 4/135)

"İrkçılığa davet eden bizden değildir!.. İrkçılık için çarpışan bizden değildir!.. Ve İrkçılık uğrunda ölen de bizden değildir..." (Ebu Davud)

Vasile b. el-Eska'dan şöyle rivayet edilmektedir: - "Ya Rasulullah!.. İrkçılık nedir?" dedim. - "Kendi milletine zulüm için yardım etmendir" diye buyurdular. (Ebu Davud)

"Zalim veya mazlum olsun, kardeşine yardım et" Hz. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem kalpleri imanla dolan ashabına bir başka manayı kastederek aynı ifadeyi söylediği zaman hayret ettiler, şüpheye düştüler ve dediler ki: "Ya Rasulullah! Mazluma yardımı anladık, ya zalime nasıl yardım edilir." Buyurdular ki: "Onu zulümden vazgeçirirsin. İşte bu, ona yardımdır." (Buhari)

Buhari'nin rivayetine göre bir gün ilk Müslümanlardan sayılan Ebu Zerr ile Bilali Habeşi birbirlerine kızmışlar, birbirlerini sebbetmişlerdir. Öfkenin tam şahlandığı sırada Ebu Zerr, Bilal'e: "Siyahın oğlu" demişti. Bilal onu Hz.

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şikayet etti. İslam Peygamberi, Ebu Zerr'e buyurdu ki: **"Onu annesiyle mi ayıpladın? Sen öyle bir adamsın ki sende cahiliyet kokusu vardır."** (Buhari)

Ebu Zerr'den rivayetle Hz. Peygamber kendisine şöyle buyurmuştur: **"İyi bak, sen takva ile daha üstün olmadığın takdirde; kırmızı veya siyahtan daha hayırlı değilsin."** (Ahmed b. Hanbel) Bir başka hadiste şöyle buyurmuşlardır: **"Hepiniz Âdem'in çocuklarısınız, Âdem de topraktır."** (Bezzar)

İslam Peygamberi Hz. Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **"Bu nesepleriniz, küfür tarlanız değildir, hepiniz Adem'in çocuklarısınız. Hiç kimsenin, diğerine din ve takvadan başka bir şeyle üstünlüğü yoktur."** (Ahmed b. Hanbel)

"Bütün insanlar Âdem ile Havva'nın çocuklarıdır.. Allah kıyamet gününde soy ve neseplerinizden dolayı sizi sorguya çekmez. Şüphesiz Allah katında en değerliniz, O'na karşı gelmekten en çok sakınanınızdır." (Taberi)

"Öyle milletler gelecek ki, ölmüş babaları ile övüneceklerdir. İşte onlar cehennemın kömürleridir. Ve onlar, Allah katında pisliği burnu ile yuvarlayan böceklerden daha basittir!.. Allah sizden cahiliyet devrinin övünmesini ve babalarla büyülenmeyi kaldırmıştır. İnsanlar iki gruptur: ya muttaki mümin ya da perişan kafir! Bütün insanlar Âdem'in çocuklarıdır. Âdem de topraktan yaratılmıştır." (Tirmizi, Beyhaki, Ebu Davud)

Veda haccında, haram ayda ve haram beldede binlerce insan, İslam Peygamberini dinlerken Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem Veda hutbesini irad etti. Orada ilan edilen esaslardan birisi şu idi: "Ey İnsanlar! Rabbiniz birdir. Dikkat ediniz. Hiç bir arabın arap olmayana, arap olmayanında araba, Hiçbir kızıl derilinin, beyazın siyaha; siyahın da kızıl deriliye ve beyaza takvadan başka bir şeyle üstünlüğü yoktur. Şüphesiz Allah katında en değerliniz, O'na karşı gelmekten en çok sakınanınızdır." (Beyhaki)

(1) bk. [Mektubat, Yirmi Altıncı Mektup Üçüncü Mebhas.](#)

Bediüzzaman'ın sadece Nur talebelerine dua etmesi nedendir, ümmet-i Muhammed'e (asm) duada bulunsaydı daha iyi olmaz mıydı? Yoksa gün gelecek herkes Risale mi okuyacak?

Dualar özelden genele, genelden özele olmak şeklinde iki tarz ile olur. İster Risale-i Nur da olsun, ister Cevşen-i Kebir de olsun, ister namaz tesbihatında olsun, dualar umumi ve geneldir. Ama bunun yanında hususi ve özel dualar da vardır. Bu özel dualar, bütün büyük zatların adetlerinde vardır.

Üstad bütün dualarında özel dua etse tenkide mahal olabilir ama; sadece birkaç yerde özel dua ediyor, ki bu da hakkıdır.

Diğer bir husus; özel dualar bir teşvik, bir revaç vermek içindir. Üstad'ın özel duasına girmek; ancak Risale-i Nur ile meşgul olmaktan geçer, bu da okumaya ve imanı kurtarmaya bir teşviktir. Kim Üstad'ın duasına girmek istiyor ise; Nurları okumalı ve imanını takviye etmelidir, bu bütün insanlar için geçerlidir.

Üstad hep umumi dua etmiş olsaydı, o zaman da bir çok insan, Nurları okumaya kendini mecbur hissetmeyecek.

Bediüzzaman'ın "zihin yorgunluğu" olarak ifade edilen rahatsızlığı konusunu nasıl değerlendirmek gerekir?

Bediüzzaman'ın "zihin yorgunluğu" olarak ifade edilen rahatsızlığı konusunda medyada, internette, doğru ya da yanlış, birtakım değerlendirmeler yapılmaktadır. Bu konuyu siz nasıl değerlendiriyorsunuz?

Şu bir gerçek ki, eşya ve hadiseleri değerlendirirken varacağımız sonuç, olaya nasıl ve nereden baktığımızla yakından ilgilidir. Aksi takdirde, mevcudatı, tevhidin en büyük delili olarak gören müminin bakışı ile aynı mevcudatı inkara gerekçe gösteren münkirin bakışı arasındaki farkı nasıl izah edebiliriz.

Demek ki olaylara nereden baktığımız çok önemlidir. Bakış açısı değişmeden, bakışın sonucu değişmez. Bu nedenle meselenin tahliline girmeden önce, bakış açısının önemi üzerinde biraz durmak gerekiyor.

Bakış açısından kaynaklanan farklılıkların boyutunu bir örnek üzerinden değerlendirmek istiyorum.

Güzel bir yaz sabahında aile efradınızla birlikte oturmuş kahvaltı yapıyorsunuz. Beyaz sofranın üzerinde, çay tabağınızın hemen yanında gözünüze bir şey iliyor. Hafifçe eğilip dikkatlice bakınca, bir kirpik olduğunu fark ediyorsunuz. Sofradakilerden birinin gözlerinden süzülerek masaya düşmüş bir kirpik tanesi. Sizinle birlikte bunu fark eden eşiniz, softadakilerin dikkatini çekmeden, büyük bir titizlikle, peçete mahareti ile kirpiği alıyor ve çöpe atıyor.

Bunu sizin de fark ettiğinizi anlayan eşiniz, kirpikler arasında parlayan gözlerinize bakarak bir tebessüm gönderiyor ve kahvaltıya kaldığınız yerden devam ediyorsunuz.

Özetle tasvir etmeye çalıştığım bu tabloyu birkaç soru paralelinde biraz tahlil edelim.

Her gün göz göze geldiğimiz ve bakmaya doyamadığımız kirpiklerimiz, birer

sanat harikası değiller midir?

Neden sofraya düşen kirpik tanesi, sanat değerini yitirmiş bir çöp muamelesi görerek, gizlice imha edildi?

Sofradaki kirpiği, mide bulandırmasın diye imha eden eşiniz, neden gözünüzdeki kirpiklerde aynı şeyi hissetmedi ve hatta onlara tebessüm ederek baktı?

İşte bütün bu soruların tek cevabı vardır: Olaya farklı yerlerden ve farklı açılardan baktığı içindir.

Gözde iken, göze değer ve estetik kazandıran bir kirpik tanesi, gözden ayrılıp, midemize hitap eden sofranın üzerine düşünce; hem nezahetini, hem de estetiğini kaybetti. Birincisi içimizi açarken, ikincisi iştahımızı kapatabiliyor.

Demek ki, göz üzerinden kirpiklere bakmak ile gözden bağımsız olarak kirpiklere bakmak farklı sonuçlar doğurur.

Şimdi asıl konumuza bir soru ile dönmek istiyorum: Bediüzzaman'ın, hayatının belli bir döneminde yaşadığını bildiğimiz bu rahatsızlığına nereden bakıyoruz?

Zamanın bir harikası olduğunu, yaşamış olduğu seksen küsur senelik müstesna hayatıyla dünyaya ispat eden, yazdığı eşsiz eser külliyatı, yaşadığı müspet hizmet tarzı ile kimsenin burnunun kanamasına meydan vermeden bir toplumu dönüştüren ve adeta sessiz bir inkılap yapan bir Bediüzzaman zaviyesinden mi bakıyoruz, yoksa, bunların hiçbirini dikkate almadan, sıradan bir insan penceresinden mi bakıyoruz?..

Gözden ayrı düşen bir kirpiğin akıbeti gibi, Bediüzzaman'dan ayrı düşünülen bir olgu, aynı sonucu doğurmaz mı?

Kirpik tanesine göz üzerinden baktığımız gibi, bu olguyu da Bediüzzaman ile yan yana koyup öyle bakalım. Bakışımızın nasıl değiştiğini hemen fark edeceksiniz.

Bu bakış açısı tahlili sadece Bediüzzaman için geçerli değildir.

On bir sene ortadan adeta kaybolan ve doktorların kendisi hakkında bunalım teşhisi koyduğu İmam Gazzali'ye, insanlarla konuşamama durumuna gelen ve

hatta bir süre işaretlerle ancak kendini anlatabilen Ahmet Bedevi'ye, İlköğretime başladıktan yaklaşık dört ay sonra algılamasının yavaşlığı teşhisi ile okuldan uzaklaştırılan Edison'a, sürekli okuldan kaçan ve zar zor liseyi bitiren Albert Einstein'e kadar yüzlerce alim ve bilim adamının hayatını tahlil ederken de yanlış bir sonuca varmamak için aynı formüle, ihtiyacımız vardır. Bu, parçaları birleştirerek bakma formülü.

Esasen bu formülle, yani “bütüncül bakış açısı” ile bakan kişiler, soruyu da farklı sorarlar. Mesela, Bediüzzaman için bu soru şöyle sorma ihtiyacı hissedeceklerdir:

Doksan tane kitabı ezberleyen ve üç ayda bir bunları tekrarlayan; İstanbul'da “Her türlü soruya cevap verilir...” ilanâtı yaparak, gelen herkese tam ve ikna edici cevap veren ve İbni Sina gibi dahilerin, “Bu konu akılla izah edilemez.” dedikler en derin imani meseleleri tam bir netlikte ilmen izah eden, zamanın harikası unvanı kendisine verilen Bediüzzaman'ın bu rahatsızlığının içi yüzü ne olabilir?

Elcevap: Bu rahatsızlığa illa bir isim vermek icab ederse, buna “zihin patlaması” denir. Bir çekirdeğin kabuğunu parçalayarak ağaç olması gibi, Bediüzzaman kendisine verilen hafıza ve akıl nimetini geliştirmek adına, öyle bir yoğun çalışmanın içine girmiştir ki, yapılan egzersizler onda bir zihin patlaması yapmıştır.

Ağır bir yükü kaldırmaya aday bir haltercinin, yoğun çalışmalar neticesinde sıradan insanların kaldıramayacağı yükleri kaldırması ve bunun neticesinde bir takım bel, kol, bacak ağrıları yaşadktan sonra rekorlara imza atması gibi, Bediüzzaman da yaşadığı ülkenin ve İslam dünyasının içinde bulunduğu zor durumdan çıkması adına, küçüklüğünden itibaren öyle zihni egzersizler yapıyordu ki, bazen zihin buna dayanamıyor ve yorgun düşüyordu. Ancak bu yorgunluk daha fazla yükü kaldırmayı netice veren zihin patlamasına dönüşüyordu.

Nitekim bu zihni tekamül süreci tamamlandıktan sonra, zihni yorgunluğu da kendiliğinden kaybolmuştur. Artık en ağır meselelerin altından kalkacak bir zihin ve zeka seviyesine çıkarak, sığınılacak bir liman haline gelmiştir.

İşte bu zihni ve fikri çalışmalardır ki, Anadolu'nun تنها bir köyünden bir Bediüzzaman'ı netice vermiştir.

Hayatının ilk dönemlerinde bu zihin ve zeka patlamasını yaşayan Bediüzzaman, daha sonraları en derin ilmi soruları, en zor imanî sualleri ve en sıkıntılı ülke meselelerini yağdan kıl çekercesine çözmüştür.

Günübirlik yaşayarak gününü gün etmeye çalışanlar, koskoca İslam aleminin içinde bulunduğu sıkıntıları ve geleceğini, hatta elli, yüz sene ötesini düşünerek plan ve projeler geliştirmek adına şakaklarını patlatanları nasıl anlasınlar ki? Hele; “Dert benimdir, deva Kur’an’ındır...” diyen, dertli bir Bediüzzaman’ı hiç anlayamazlar.

Hasılıkelam, göz üzerinde iken göze değer katan kirpik gibi, bu zihin yorgunluğu da, “İslam alemine inen darbeleri evvela kalbimde hissediyorum.” diyen bir Bediüzzaman’a değil nakise ve kusur, tam aksine değer ve güzellik katmaktadır...

Bediüzzaman'ın, Yeniçeriler (Yeniçeri Ocağı) Hakkındaki Görüşleri Nelerdi?

Doğrudan ve tafsili olarak, Üstad'ın, Yeniçeriler hakkında bir izahatı yoktur. Lakin Risale-i Nur'un birkaç yerinde, Yeniçeriler hakkında bahisler geçiyor, biz onları takdim edelim:

"SEKİZİNCİ CİNAYET: Ben işittim ki, askerler bazı cemiyetlere intisap ediyorlar. Yeniçerilerin hâdise-i müthişesi hatırıma geldi. Gayet telâş ettim. Bir gazetede yazdım ki:"

"Şimdi en mukaddes cemiyet, ehl-i iman askerlerinin cemiyetidir. Umum mü'min ve fedakâr askerlerin mesleğine girenler, neferden seraskere kadar dahildir. Zira, ittihad, uhuvvet, itaat, muhabbet ve ilâ-yı kelimetullah, dünyanın en mukaddes cemiyetinin maksadıdır. Umum mü'min askerler tamamıyla bu maksada mazhardırlar. Askerler merkezdir. Millet ve cemiyet onlara intisap etmek lâzımdır. Sair cemiyetler, milleti, asker gibi mazhar-ı muhabbet ve uhuvvet etmek içindir..." (...)

"ONUNCU CİNAYET: Harbiye Nezaretindeki askerler içine Cuma günü ulema ile beraber gittim. Gayet müessir nutuklarla sekiz tabur askeri itaate getirdim. Nasihatlerim tesirini sonradan gösterdi. İşte nutkun sureti:"

"Ey asâkir-i muvahhidîn! Otuz milyon Osmanlı ve üç yüz milyon İslâmın nâmusu ve haysiyeti ve saadeti ve bayrak-ı tevhidi, bir cihette sizin itaatınıza vabestedir. Sizin zabitleriniz bir günah ile kendi nefesine zulmetse, siz bu itaatsizlikle üç yüz milyon İslâma zulmediyorsunuz. Zira bu itaatsizlikle uhuvvet-i İslâmiyeyi tehlikeye atıyorsunuz. Biliniz ki, asker ocağı cesîm ve muntazam bir fabrikaya benzer. Bir çark itaatsizlik etse, bütün fabrika hercümerc olur. Asker neferatı siyasete karışmaz. Yeniçeriler şahittir. Siz şeriat dersiniz, halbuki şeriate muhalefet ediyorsunuz. Ve lekedar ediyorsunuz. Şeriatla, Kur'ân ile, hadis ile, hikmet ile, tecrübe ile sabittir ki; sağlam, dindar, hakperest ulü'l-emre itaat farzdır. Sizin ulü'l-emriniz, üstadınız, zabitlerinizdir. Nasıl ki, mâhir mühendis, hâzık tabip bir cihette günahkâr olsalar, tıp

ve hendeselerine zarar vermez."

"Kezâlik, münevverü'l-efkâr ve fenn-i harbe âşinâ, mektepli, hamiyetli, mü'min zabitlerinizin bir cüz'î nâmeşru hareketi için itaatinize hâlel vermekle Osmanlılara, İslâmlara zulmetmeyiniz. Zira, itaatsizlik yalnız bir zulüm değil, milyonlarca nüfusun hakkına bir nevi tecavüz demektir. Bilirsiniz ki, bu zamanda bayrak-ı tevhid-i İlâhî sizin yed-i şecaatinizdedir. O yedin kuvveti de itaat ve intizamdır. Zira bin muntazam ve mutî asker, yüz bin başıbozuğa mukabildir. Ne hâcet, yüz sene zarfında otuz milyon nüfusun vücuda getirmediği böyle pek çok kan döktüren inkılâpları siz itaatinizle, kan dökmeden yaptınız."

"Bunu da söylüyorum ki: Hamiyetli ve münevverü'l-fikir bir zâbiti zâyî etmek, mânevî kuvvetinizi zâyî etmektir. Zira şimdi hükümfermâ, şecaat-i imaniye ve akliye ve fenniye'dir. Bazan bir münevverü'l-fikir, yüze mukabildir. Ecnebîler size bu şecaatle galebeye çalışıyorlar. Yalnız şecaat-i fitriye kâfi değil."

"Elhasıl: Fahr-i Âlemin fermanını size tebliğ ediyorum ki, itaat farzdır. Zabitinize isyan etmeyiniz. Yaşasın askerler! Yaşasın meşrûta-i meşrûa! Demek ki ben, bu kadar âlim varken, böyle mühim vazifeleri deruhte ettiğimden cinayet ettim."(1)

"S - Gayr-ı müslimin askerliği nasıl caiz olur?

C - Dört vecihle:"

"Evvelâ: Askerlik kavga içindir. Dünkü gün siz o dehşetli ayı ile boğuştuğunuz vakit karılar, çingeneler, çocuklar, itler size yardım ettiklerinden size ayıp mı oldu?"

"Saniyen: Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın, Arap müşriklerinden muâhid ve halifleri vardı. Beraber kavgaya giderlerdi. Bunlar ise, ehl-i kitaptır. Orduda toplu olmayıp müteferrik olduklarından, bizdeki ekseriyet ve kuvvet-i hissiyat, mazarrat-ı mütevehhimeye karşı set çeker."

"Salisen: Düvel-i İslâmiyede velev nadiren olsun gayr-ı müslim, askerlikte istihdam olunmuştur. Yeniçeri ocağı buna şahittir."(2)

Dipnotlar:

(1) bk. [Divan-ı Harb-i Örfî](#)

(2) bk. [Münazarat, Sualler ve cevaplar](#)

Bediüzzaman'ın, şer'i cumhuriyet ve laik cumhuriyete bakışı nasıldır? Bu bağlamda laik demokrasi hangisinin kapsamına giriyor? Münazarat perspektifinde Doğu meselesini yorumlar mısınız?

"Eskişehir Mahkemesinde gizli kalmış, resmen zapta geçmemiş ve müdafaatımda dahi yazılmamış bir eski hatırayı ve lâtif bir vakıa-i müdafaayı aynen beyan ediyorum."

"Orada benden sordular ki: *"Cumhuriyet hakkında fikrin nedir?"*

"Ben de dedim: "Eskişehir mahkeme reisinden başka daha sizler dünyaya gelmeden ben dindar bir cumhuriyetçi olduğumu elinizdeki Tarihçe-i Hayatım ispat eder. Hülâsası şudur ki: O zaman şimdiki gibi, hâli bir türbe kubbesinde inzivada idim. Bana çorba geliyordu. Ben de tanelerini karıncalara verirdim, ekmeğimi onun suyuyla yerdim. İşitenler benden soruyordular. Ben de derdim: Bu karınca ve arı milletleri cumhuriyetçidirler. O cumhuriyetperverliklerine hürmeten, tanelerini karıncalara verirdim."

"Sonra dediler: *"Sen Selef-i Salihîne muhalefet ediyorsun."*

"Cevaben diyordum: "Hulefâ-i Râşidîn, herbiri hem halife, hem reis-i cumhur idi. Sıddık-ı Ekber (r.a.), Aşere-i Mübeşşere ve Sahabe-i Kirama elbette reis-i cumhur hükmünde idi. Fakat mânâsız isim ve resim değil, belki hakikat-i adaleti ve hürriyet-i şer'iyeyi taşıyan mânâyı dindar cumhuriyetin reisleri idiler." (1)

Yukarıdaki ifadelerden anlaşılan manaya göre, İslam hakikatlerinin önünde duran en büyük engellerden birisi de istibdat, yani dikta ve zorba rejimlerdir. Yönetim ve siyasi noktadan İslam aleminin saadet ve geleceği ancak İslam'a uygun bir cumhuriyet ve demokratik rejimdir. Yoksa istibdadın farklı versiyonları olan krallık ve saltanatın İslam alemine bir hayrı yoktur.

Bugün İslam dünyasında maalesef hep istibdadı temsil eden dikta ve dayatmacı rejimler hakimdir. Üstad Hazretlerinin en hoşlanmadığı şeylerden birisi de bu tip yönetim rejimleridir. Üstad Hazretleri şiddetli bir şekilde İslam bünyesine uygun

cumhuriyeti, şimdiki tabiri ile demokrasiyi savunuyor.

Üstad Hazretleri aynı zamanda geleceğin İslam'a gebe olduğunu söylemesi ile bu dikta rejimlerin de son bulacağını zımni olarak ifade etmiş oluyor. Zaten dünyanın değişen ve gelişen şartları bu bağnaz yönetim şekillerini tarihin çöp sepetine atması mukadderdir.

Şeriat: Genel itibari ile doğru yol, hak din yolu, büyük ve geniş cadde, nur, aydınlık, ışık manalarına geliyor. Özel itibari ile Kur'an-ı Kerim ve Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtu Vesselâm'ın târif ettiği ve bildirdiği yol. Allah (C.C.) tarafından Peygamber Aleyhisselâm vâsıtasiyle vaz' ve tebliğ olunan hükümleri içeren İlâhî kanunların bütününe denir. Allah'ın tesis edip razı olduğu sistem, düzen, şartlar manasına da gelir.

Günümüzün dinsiz ideolojileri şeriatı menfi propaganda ile bir öcü gibi göstermeye çalışıyorlar. İslam yerine şeriat tabirini kullanıyorlar. Halbuki **İslam ile şeriat aynıdır**. İslam diyerek hücum etseler toplumun tepkisi ile karşı karşıya kalacaklar. Bu sebeple daha çok üstü kapalı olan şeriatı tercih ediyorlar.

Üstad Hazretlerinin **şeriat** hakkında bazı ifadeleri şöyledir:

"Şeriat, doğrudan doğruya, gölgesiz, perdesiz, sırr-ı ehadiyet ile rububiyet-i mutlaka noktasında, hitab-ı İlâhînin neticesidir."(2)

"Dediler: "Şeriat-ı garrâdaki medeniyet nasıldır?" Dedim: "Şeriat-ı Ahmediyenin (a.s.m.) tazammun ettiği ve emrettiği medeniyet ise ki, medeniyet-i hazıranın inkişâından inkişaf edecektir. Onun menfi esasları yerine, müspet esaslar vaz' eder."

"İşte nokta-i istinad, kuvvete bedel haktır ki, şe'-ni adalet ve tevazündür. Hedef de, menfaat yerine fazilettir ki, şe'-ni muhabbet ve tecazüptür. Cihetü'l-vahdet de unsuriyet ve milliyet yerine, rabita-i dinî, vatanî, sınıfîdir ki, şe'-ni samimî uhuvvet ve müsalemet ve haricin tecavüzüne karşı yalnız tedâfüdür. Hayatta düsturu, cidal yerine düstur-u teavündür ki, şe'-ni ittihad ve tesanüttür. Hevâ yerine hüdâdır ki, şe'-ni insaniyeten terakkî ve ruhen tekâmüldür. Hevâyı tahdit eder; nefsin hevesat-ı süfliyesinin teshiline bedel, ruhun hissiyat-ı ulviyesini tatmin eder."(3)

"Ve o iman dahnın bir budağı hükmünde olan İslâmiyetin erkân-ı

hamsesi aralarında ve o erkânın ta en ince teferruatı ve en küçük âdâbı ve en uzak gayâtı ve en derin hikemiyâtı ve en cüz'î semerâtına varıncaya kadar, aralarında hüsn-ü tenasüp ve kemâl-i münasebet ve tam bir muvazenet muhafaza edildiğine delil: O Kur'ân-ı camiin nusus ve vücuhundan ve işaret ve rûmuzundan çıkan Şeriat-ı Kübrâ-yı İslâmiyenin kemâl-i intizamı ve muvazeneti ve hüsn-ü tenasübü ve resaneti, cerh edilmez bir şahid-i âdil, şüphe getirmez bir burhan-ı kâtı'dır."(4)

Laiklik: Laikliğin ortak ve genel bir tarifinde bugün insanlık ittifak edemediği için, en genel tanımı ve tarifi, din ve vicdan hürriyeti şeklinde tespit ve tayin edilebilir. Ama maalesef Türkiye'de din ve vicdan özgürlüğü kemali ile uygulanmıyor. Laiklik daha çok mason ve dinsizlerin istibdat ve inkarlarına bir perde olarak tatbik ediliyor. Bu cihet ile laikliğe taraf olmak dinsizlere taraf olmak demektir.

Üstad Hazretleri laiklik hakkında ya da Türkiye'de nasıl anlaşılıp tatbik edildiği hususunda şunları söylüyor:

"Lâiklik İslâmiyet düşmanlığı mıdır? Lâiklik dinsizlik midir? Lâiklik, dinsizliği kendilerine bir din ittihaz edenlerin dine taarruz hürriyeti midir? Lâiklik, din hakikatlerini beyan edenlerin, imanî dersleri neşredenlerin ağızlarına kilit, ellerine kelepçe vuran bir istibdad-ı mutlak düsturu mudur?"

"Lâiklik, bir vicdan ve fikir hürriyeti olduğuna göre, dinsizler ve din düşmanları, İslâmiyet aleyhinde her çeşit hücumları, taarruzları yapar, anarşik fikirlerini o hürriyet-i vicdan ve fikir bahanesiyle neşreder de, fakat bir İslâm âlimi o hürriyet-i fikir düsturuna istinaden bin yıldan beri İslâmiyetin serdarı olmuş bir millet içinde ve o milletin bin yıllık an'anesine, kanunlarına ittibâ ederek ve yine o milletin saâdeti uğrunda, ahlâk ve namusun muhafazası yolunda dinî bir ders beyan etmesi lâikliğe aykırıdır diye suçlu gösterilir, devletin nizamlarını dinî inançlara uydurmak istiyor diye mahkûr gösterilir. Biz böyle bir gayr-ı mümkünün, mümkün olmasına ihtimal vermiyoruz. Adaletin buna müsaade etmeyeceğini şüphesiz biliyoruz.(5)

İslam'ın inançlara ve kültürlere tanımış olduğu özgürlüğe laiklik nazarı ile bakabiliriz. Bunun dışında dine mesafeli ve dini vicdana hapsedip, İslam'ı

kamusal alandan tecrit eden laiklik anlayışına İslam cevaz vermez.
Müslüman'ım diyen birisi de bu doktrini kabul edemez diye düşünüyoruz.

Cumhuriyetin ilk döneminden beri devletin Doğu Anadolu'ya yaklaşımı ulus temelli, milliyetçi, etnik temelli bir yaklaşım olmuş. Bu yaklaşım ister istemez bölge halkının devletle olan münasebetlerinde problemler çıkardı ve iş teröre kadar gitti.

Artık görülüyor ki, ulus temelli, etnik anlayışlı politikalar çözüm üretmiyor, dar geliyor, problemleri çözmiyor, kangrenleştiriyor, kronikleştiriyor. Milliyetçilik ve laiklik anlayışı o bölge insanların kara noktalarıdır, açmazlarıdır. Daha hoşgörülü, esnek, kuşatıcı, bölge insanlarını kazanmaya, devletle yakınlaşmalarını sağlamaya yönelik politikalar geliştirilmeli. Devletin insanları kuşatıcı, bölge insanının şartlarını dikkate alarak, kültür noktasında etnik kimlik noktasında ihtiyaçlarını kaale alarak bir politika geliştirilmesi gerekir.

Risale-i Nurların genelinden çıkardığımız sonuç şöyle; hukukun üstünlüğü, temel hak ve özgürlüklerin temin edilmesi, her türlü istibdadın kaldırılıp tam bir hürriyet ve demokrasinin inşa edilmesi, din ve fen ilimlerinin beraber okutulabileceği bir eğitim sistemi, kimliklerin tanınması, iktisadi imkanların temin edilmesi, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi (özerklik anlamında değil). Bütün bunlar temin edildikten sonra, özerklikten dem vurmamak iyi niyetlilik olmaz. Risale-i Nurlar bu tür etnik milliyetçilik kokan bakış açılarına cevaz vermiyor mülahazasındayız.

Dipnotlar:

- (1) bk. [Tarihçe-i Hayat, Denizli Hayatı, Denizli Mahkeme Müdafaatı.](#)
- (2) bk. [Mektubat, Yirmi Dokuzuncu Mektup, Dokuzuncu Kısım.](#)
- (3) bk. [Sünihat, Rüyada Bir Hitabe.](#)
- (4) bk. [Sözler, On Üçüncü Söz.](#)
- (5) bk. [Emirdağ Lahikası-II, \(89. Mektup\)](#)

Bediüzzaman'ın gençlik yıllarında medresede yemek yerken yaşlı bir kişinin geldiği, üstadın onunla ilgilenip yemek yedirdiği, yaşlı kişinin Bediüzzaman'a “Evladım, sen boş bir insana benzemiyorsun. Allah seni bu asra imam yapsın.” kaynağı var mı?

İfade ettiğiniz haberin aslına ulaşamadık. Ancak söylediğiniz hususa müradif olarak Bediüzzaman Hazretlerinin talebelerinden Abdülkadir Badıllı ağabeyin kaleme aldığı, Mufasssal Tarihçe-i Hayat eserinde geçen şu iki hatıra mevzumuzu ışıktı tuttuğu kanaatindeyiz.

“Arap âleminin edib-i şehîri, muhterem Prof. Dr. Said Ramazan el Bûtî 25/9/1995 günü, İstanbul'da, Bediüzzaman Said-i Nursî'nin Sempozyumunda yüzlerce insanın huzurunda şu haber ve hâtırayı anlatmışlardı (Mezkûr tarihten sonra, mektupla kendilerinden tekrar o hâtıranın senet ve rivayetini istirham ettim. 13/10/995 tarihli mektubu ile cevap verdi. Hâtıranın hülâsası şöyledir:)

Ben, merhum babam Molla Ramazan'dan, o da Bitlisli ve Bediüzzaman'ın eniştesi Molla Said'den, Molla Said ise, Bediüzzaman'ın küçük kardeşi Molla ilgilenmemiş, ondan uzak durmuşlar. Fakat Bediüzzaman bu dervişle yakından ilgilenmiş, üstünü başını silmiş, beraber aynı kaptan yemek yemişler.

Hatta bir kaşıkla, bir lokma dervişin ağzına, bir lokmada kendi ağzına almak suretiyle yemek yemişler. Bu derviş, o gece medresede kalmış, sabahleyin birden kaybolmuş...

İşte bu hadiseden sonra, Bediüzzaman'ın halinde, zihninde harika bir inkişaf başlamış...”

“Bediüzzaman'ı asıl müceddidliğe, asrın imamlığına taşıyan en önemli hadise aşağıda ifade edilen rüya olsa gerektir. Genç Said, anne ve babasının yanında izne geldiği üç dört aylık zamanını geçirmekte iken, Hicrî 1308 Miladi 1891 yılının başında bahar faslının ibtidasında, ona taze bir ruh, yeni bir hayat nefh edecek ve ona Molla'yı Meşhur ve Bediüzzamanlık ünvanlarını bahş ettirecek, esrâr ve envar kaynağı olacak şöyle bir rü'ya görür:

‘Kıyamet kopmuş, Kâinat yeniden dirilmiş. Molla Said Bediüzzaman, Peygamber Efendimizi (A.S.M.) nasıl görüp ziyaret edebileceğini düşünür. Nihayet Sırat köprüsünün başına gidip, orada durup beklemek hatırına gelir. Çünkü nasıl olsa herkes oradan geçer, ben de orada beklemeliyim der. Ve Sırat köprüsünün başına gidip bekler. Bütün Peygamberân-ı İzam hazeratını birer birer ziyaret ettikten sonra, Peygamberimiz Hazret i Muhammed sallallahû teala aleyhi vesellem efendimiz hazretlerini de ziyaretle müşerref olunca uyanır.’

Bu rü’yadan, bilâhare kendilerinden öğrenildiğine göre, genç Said, (Bediüzzaman) Peygamber’i (A.S.M.) ziyaret ettiği anda, kendilerinden ilim talebinde bulunur. Resulullah Efendimiz (A.S.M.) ise;

‘Ümmetinden hiç kimseye sual sormamak şartıyla, Kur’ân ilminin hususî surette kendisine verileceğini müjdeler.’ İşte Molla Said, bu feyiz ve nûr kaynağı olan rü’yayı gördükten sonra, tahsil-i ilim için kendisinde bir şevk uyanır..”

Bediuzzaman Said Nursi tımarhaneye atılmış mıdır; atılmışsa neden atılmıştır?

Bediüzzaman'ın hayatını ihtiva eden Biyografi çalışmamızın konu ile ilgili kısmını buraya alarak sorunuza cevap vermiş oluyoruz. Hayatının tümüne ulaşmak için en alttaki linki tıklayabilirsiniz.

İSTANBUL'A İLK SEYAHAT

Bediüzzaman, ruhunda uyanan bu azimle, öteden beri hayalini kurduğu Medresetü'z-Zehrâ projesinin artık gerçekleşmesi zamanı geldiğini düşünüyordu. Bu devasa projenin tahakkuku için Tahir Paşa ile yaptığı istişareler neticesinde, resmi makamların yardımını temin etmek üzere Kasım 1907' de, henüz otuz yaşlarında iken İstanbul'a geldi.

Tahir Paşa, İkinci Abdülhamit'e ulaştırılmak üzere, Bediüzzaman'ın şöhretini içeren bir mektubu da onunla göndermeyi ihmal etmedi.

İstanbul'a vardığında, iki ay kadar Ferik (Tümgeneral) Ahmet Paşa'nın misafiri oldu. Ferik Ahmet Paşa, Bediüzzaman'ın, Doğu Anadolu'da uygulanacak olan eğitim projelerine destek bulmak amacıyla Saraya verdiği dilekçenin hazırlanmasına yardımcı olmuş ve onu gerekli kişilerle tanıştırmıştır.

Bediüzzaman bu İstanbul seyahatinde, Doğu'ya ve dolayısı ile Doğu'daki problemlere dikkat çekmek için kıyafetini değiştirmede. Doğu eyaletlerinin geleneksel kıyafetleriyle herkesin karşısına çıkan Nursi, kendinden emin tavırları ve etkili hitabetiyle kısa sürede dikkatlerin odağı oldu.

Bununla da yetinmeyen Nursi, herkese şaşkınlık veren bir uygulama başlattı. Fatih'teki Şekerci Hanı'nda bir otel odasına yerleştikten sonra, odasının kapısına şu levhayı astı:

“Burada her müşkül halledilir, her suale cevap verilir, fakat sual sorulmaz.”

Fatih Şekerci Hanı o dönemin önde gelen aydınlarının uğrak yeri idi. Mehmet Akif ve Rasathane Müdürü Fatin Hoca o otelde kalanlar arasındaydı.

Bediüzzaman'ın bu hayret uyandıran levhası, kısa sürede dikkatleri çekmiş ve gerçekten de gelenlerin müşküllerini hallettiği, bütün sorularına cevap buldukları bir yer olmuştu.

Bu şöhet, kimi alimlerin takdirlerinin toplarken, kimilerinin de kıskançlık ve haset duygularını tahrik etti. Bu kıskançlık bir süre sonra Bediüzzaman'ın başını derde sokacaktır.

Bediüzzaman işte tam bu sıralarda (Mayıs 1908) eğitim reformları hakkındaki fikirlerini içeren dilekçesini Saray'a sundu.

Bu dilekçenin metni beş ay kadar sonra, 19 Kasım 1908'de Şark ve Kürdistan gazetesinde yayınlandı. Fakat gazetenin giriş yazısında da ifade edildiği üzere, bu dilekçe hiç de hoş olmayan sonuçlar doğurdu.

Bir yandan bazı alimlerin hasımca tavır takınmaları ve diğer yandan, hürriyetin kısıtlandığı bir dönemde, Bediüzzaman'ın mevcut eğitim politikalarını tenkit etmeye kadar giden pervasız ve cesaret dolu konuşmaları, Saray'ın dikkatini çekmiş ve sıkı gözetim altına alınmıştı.

Bir süre sonra, *“Her soruya cevap veren ve Saray'a karşı böyle pervasız olup, eleştiriler getiren bir adam, olsa olsa deli olabilir.”* denilerek, Bediüzzaman akıl hastanesine sevk edilir.

Hastahane de onu muayene etmek üzere Saray doktorlarından biri görevlendirilir. Bediüzzaman doktora, neden ve nasıl buraya gönderildiğini dört madde halinde anlatır ve doktor hayretler içinde kalır. Büyük bir deha ve yüksek bir zeka ile karşılaştığını fark eden doktor:

“Şimdiye kadar İstanbul'a gelenlerin içerisinde zeka ve fetanetçe (aşırı zeki) böyle bir nadire-i cihan bulunmuş değildir.”

şeklinde bir rapor hazırlar ve Saraya gönderir.

Bu raporu alan ve daha önce İkinci Abdülhamid'e Bediüzzaman hakkında yalan yanlış bilgiler vererek onu yanıltan Saray paşaları telaşa düşerler ve bir an önce onu İstanbul'dan uzaklaştırmanın yollarını ararlar.

İlk tedbir olarak Bediüzzaman'ı hemen bir hapishaneye naklettirirler ve orada da başlarına bela olmaması karşılığında rüşvet teklif ederler; ancak bir netice elde

edemezler. Ardından Padişah'ın iradesi ile Zaptiye Nazırı Şefik Paşa Bediüzzaman'a gönderilir.

Zaptiye Nazırı Padişah'ın selamını kendisine ilettikten sonra, Doğu'ya tekrar dönmesi halinde kendisine otuz lira maaş bağlanacağını söyler ve bunun üzerine Bediüzzaman ile aralarında ciddi bir tartışma başlar. Bediüzzaman cevap olarak:

“Ben maaş dilencisi değilim. Kendim için değil, milletim için geldim. Hem de bunu bana teklif etmek, rüşvet ve susma payıdır. Benim şahsi menfaatimi neden milletin genel menfaatine tercih ediyorsunuz?” der.

Rüşvetin fayda vermeyeceğini anlayan Şefik Paşa:

“Nasıl ve hangi cesaretle Padişah'ın teklifini reddediyorsun, sonun çok vahim olacaktır.”

diyerek tehdit yolunu dener. Bediüzzaman cevap olarak:

“Reddediyorum, ta ki Padişah beni çağırırsın da gerçekleri söyleyeyim. Hem, idam olunsam, bir milletin kalbinde yer edeceğim,..”

diyerek bu tehdide beş para önem vermez ve Şefik Paşa eli boş olarak geri döner.

Said Nursi'nin o dönemdeki portresini “**Sırat-ı Müstakim Dergisi**”nin sahibi olan Eşref Edip, şu ifadelerle resmeder:

“Hürriyet mücadelesinde celadet ve şehameti o derece idi ki, herkesin ağzını açmaktan korktuğu, işaretle konuştuğu bir zamanda onun bu kadar cesaret ve celadet göstermesi zamanın havsalasına sığmadı. Sarayın ve paşaların ferman ferman olduğu, mutlak bir kudrete sahip olduğu bir zamanda şark vilayetlerinden gelen bir adamın bu kadar cesaret göstermesi hayret ve taaccüple telakki edileceği tabii idi. Halka köle nazarı ile bakan müstebit paşalar; ‘*Bu kadar cesaret akıl karı değildir!..*’ diyerek onu tımarhaneye sokmaktan başka kendileri için halas ve rahat çaresi göremediler.”

Bediüzzaman, zulmen atıldığı bu ilk hapisyanede çok kalmaz ve Meşrutiyet'in kabulünden sonra ilan edilen siyasi af kapsamında hürriyetine kavuşur.

Biyografinin tamamına ulaşmak ,için tıklayınız:

BEDİÜZZAMAN SAİD NURSİ KİMDİR?..

Bedüizzaman'ın Almanya hakkında müspet veya menfi bir görüşü var mıdır?

"İkinci cihet: Resmî ilânıyla, "Allah'a istinad edip dinsizliği kaldıracığım, İslâmiyeti ve İslâmları himaye edeceğim." diyen bir hükûmet yüz milyon küsur iken, dört yüz milyona yakın nüfusa hükmeden bir diğer devlete ve dört yüz milyon nüfusa yakın ve onun müttefiki olan Çin'e ve Amerika'ya ve onlar ise zahîr ve müttefik oldukları olan bolşeviklere galibâne, öldürücü darbe vuran o hükûmetteki muharip cemaatin şahs-ı mânevîsiyle, mücadele ettiği dinsizlerin ve taraftarların şahs-ı mânevîleri tecessüm etse, yine minare boyunda bir insana nispeten küçük bir insanın nispeti gibi olur."(1)

Üstad Hazretleri bu ifadelerle İkinci Dünya Savaşı'nda komünist Rusya ile mücadele ve harp eden Alman hükûmetine sitayişkarene işaret ediyor. O dönemde Alman hükûmeti beyaz ordu namı ile dinsiz kızıl orduya karşı harbe girdi ve kazandı. Rusya'nın rejim ihracına bir cihetle set çekti. Avrupa'nın bütünüyle komünist olmasını engelledi ve hatta Rus güçlerine de ciddi darbe indirdi. Alman hükûmeti bu mücadeleyi de din ve Allah adına yaptığını o zaman gazeteler dili ile ilan etti.

"Risale-i Nur, Avrupa, Amerika ve Afrika'da da hüsn-ü teveccühe mazhar olmuş; başta bahtiyar Almanya ve Finlandiya olmak üzere, birçok memleketlerde okunmaya başlanmıştır."(2)

Bu paragrafta da Üstad Hazretleri Almanlara *"bahtiyar Almanya"* diye hitap ediyor. Şu var ki, milletleri sırf milliyetinden dolayı menfi bir şekilde tenkit etmek uygun olmaz. Böyle bir tarzda tenkit Risale-i Nur'da geçmiyor.

Dipnotlar:

(1) bk. [Kastamonu Lâhikası, \(50. Mektup\)](#)

(2) bk. [Tarihçe-i Hayat, Isparta Hayatı](#)

Ben Üstadın Mehdi olduğunu düşünüyorum, siz bu konuda ne diyorsunuz?

Mehdilik konusu daha ziyade bir kanaat meselesidir. Herkes her türlü kanaate sahip olabilir. Herkesin bu konudaki görüş ve kanaatine saygı duyarız. Ancak risalelere baktığımızda Üstadımızın bu konuyu fazla medar-ı nazar etmediği, makam ve mevkiden çok, hizmete nazarları çevirdiğini görmekteyiz.

Ben-i Kureyza Yahudileri hakkında verilen hükmü Üstad nasıl değerlendirmiştir?

Ben-i Kureyza, Medine'de yaşayan Yahudi kabilelerinden biri. Peygamber Efendimiz (asv)'in Medine'ye hicret ettiği senelerde Medine'de Müslümanlardan başka Yahudiler, Hristiyanlar ve puta tapan müşrikler de vardı. Yahudi kabileleri **Beni Kaynuka**, **Beni Nadir** ve **Beni Kureyza** olmak üzere üç kabileydi. Bu kabileler İslamiyete ve sevgili Peygamberimiz (asv)'e aşırı derecede düşman idiler. Peygamber olduğunu bildikleri halde, kendi kavimlerinden olmadığı için hasetlerinden iman etmiyorlar ve sinsi düşmanlık besliyorlardı. Peygamber Efendimiz (asv) bu Yahudi kabileler ile vatandaşlık anlaşması yaptı. Ancak Beni Kaynuka ve Beni Nadir anlaşmayı bozdular. Bu sebeple Medineden çıkarıldılar.

Beni Kureyza kabilesi ise, Uhud Savaşı sonrasına kadar Medine'de kaldı. Fakat bu kabile de Hendek Savaşı sırasında vatandaşlık anlaşmasına uymadı. Savaşın en şiddetli anında on bin kişilik bir Kureyş ordusunun yürüdüğünü gören bu kabile de, Müslümanları arkadan vurmak üzere, harekete geçti.

İslam ordusu iki ateş arasında kalmıştı. Kuzey ve batıda müşrik Kureyş orduları, güneydoğuda ise Yahudiler bulunuyordu. Müslümanlar, on bin kişilik müşrik ordusu ve Yahudilerle, bir aya yakın geceli gündüzlü durup dinlenmeden çarpıştılar. Açlık, susuzluk, uykusuzluk ve şiddetli soğuklara aldırış etmeden canla başla mücadeleye devam ettiler. Sonunda müşrikler mağlub bir şekilde, fırtınalı bir gecede, geldikleri gibi perişan bir halde Medineyi terk ettiler.

İslam ordusu Hendek Savaşı'ndan Medine'ye döner dönmez ihanet eden Beni Kureyza Yahudilerinin üzerine yürüdü. Peygamber Efendimiz (asv)'in emriyle derhal harekete geçip Beni Kureyza kabilesinin bulunduğu kale kuşatma altına alındı.

Peygamber Efendimiz (asv) onları önce İslama davet etti. Yahudiler, bu güzel teklifi kabul etmediler, Sevgili Peygamberimiz (asv)'in; "**Öyle ise, Allah Teala ve Resulünün emrine boyun eğerek kaleden inip teslim olunuz.**" emr-i şerifini de reddettiler...

Bir ay kuşatmadan sonra Beni Kureyza kabilesi Peygamber Efendimiz (asv)'den,

haklarında hüküm vermek üzere bir kimseyi hakem tayin etmesini istediler. Resulullah Efendimiz (asv) de; "**Ashabımdan istediğiniz kimseyi hakem seçiniz.**" buyurdu. Onlar da daha önceden Medine'de meşhur kabile reislerinden olan **Sad bin Muaz** istediler ve "**Biz Sad bin Muazın vereceği hükme razı oluruz.**" dediler. Peygamber Efendimiz (asv), Sad bin Muaz Hazretlerinin getirilmesini emrettiler. Sad bin Muaz, Hendek Savaşında ağır yara almıştı, sedye üzerinde getirildi.

Peygamber Efendimiz (asv); "**Ey Sad! Şunlar, senin hükmüne göre teslim olmayı kabul ettiler. Haydi, onlar hakkındaki hükmünü bana bildir.**" buyurdu. Hazret-i Sad, Yahudilerden, vereceği hükme razı olacaklarına dair kesin söz aldı. Her iki taraf da verilecek hükmü merakla beklemeye başladılar.

Hazret-i Sad, hükmü açıkladı:

"Benim hükmüm odur ki, akil ve baliğ olan bütün erkeklerin boynu vurulsun! Kadınları, çocukları esir alınsın, malları da Müslümanlar arasında taksim edilsin!"

Bu kesin hüküm karşısında, Yahudiler donup kaldılar. Çünkü, kendi kitaplarında, azgınlık yapanlara verilecek ceza aynen böyleydi:

"Şehrin birine harb etmek için vardığında, onları sulha davet et. Bunu kabul edip, kapılarını açarlarsa, içindekilerin hepsi, sana haraç versinler ve hizmet etsinler. Şayet, harb etmeye karar verirlerse, onları muhasara et. Allah Tealanın ihsanı ile, onlara galip geldiğin zaman, erkeklerinin hepsini kılıçtan geçir. Kadınlarını, çocuklarını ve mallarını ganimet olarak al!.."

Sad bin Muaz Hazretlerinin verdiği hükmün ilahi hükme uygun gelmesinden dolayı, Âlemlerin Efendisi Sevgili Peygamberimiz (asv), onu tebrik edip; "**Sen, onlar hakkında Allah Teala'nın yedi kat gökler üstünde, Levh-i Mahfuzdaki hükmüne uygun hüküm verdin!**" buyurarak takdirlerini bildirdiler.

Yahudiler, kendi kitaplarında belirtilen bu hükme itiraz edemediler. Verilen hüküm yerine getirildi.

Böylece, Müslümanların en sıkışık zamanlarında arkadan vuran, yapılan bütün antlaşmaları bozan, Peygamber Efendimiz (asv)'e, çocukluğundan beri düşmanlık yapan, öldürmeye uğraşan, sihirler yapan bu kavim de Medine'den

temizlenmiş oldu.

Üstad'ın bu hususta vermiş olduğu bir hüküm yoktur. Zira kati meselelerde içtihat ve yorum yapılamaz. Olay Allah Resulü (asv)'ın huzurunda ve hükmü altında cereyan ettiği için, hüküm olarak katiyet ifade eder.

Adalet açısından bakıldığında Peygamberimiz (asv) ve Sad bin Muaz onların kitabı olan Tevrat'a göre hüküm vermişlerdir. Bu yüzden Yahudilerin itiraz etmeye hakları da yoktur. Her din ve ideolojilerde hıyanetin cezası ağırdır.

Bence, Üstad'ın sarığı korunduğu gibi, sakalı da korunabilirdi; sakal bırakmamasının ne gibi hikmetleri olabilir, bıyık bırakması tek başına sünnet midir?

Bediüzzamanın Hazretlerinin sakal bırakmaması "**zamanın hadiseleri gereği**" şeklinde yorumlanabilir. Kendileri yirmi sekiz yıl hapis ve sürgün hayatı yaşadıklarından bu sakal sünnetini ifa edememişlerdir. Asıl olan sakalı bıraktıktan sonra onun temizliğine düzenliliğine vs. hususiyetlerine dikkat etmektir.

Askerlik, memuriyet hayatı vs. sebeplerden ötürü günümüz şartlarında sakal bırakmak müşkil görülmektedir. Ancak tüm Nur talebeleri sakal bırakmak ve sair tüm sünnetlere tarafta oldukları herkesçe malumdur. Hem durumu müsait olan Nur talebeleri de zaten sakal bırakmaktadırlar. Üstad Hazretleri sakal konusunda şöyle diyor:

"Sakal meselesi ise: Bu bir sünnettir, hocalara mahsus değil. Bu millette yüzde doksan sakalsız olanların içinde küçükten beri sakalsız bulundum. Bu yirmi senedir bana resmî hücumlarda bazı arkadaşlarımın sakallarını kestirmeleriyle, benim sakal bırakmadığım, bir hikmet, bir inayet-i İlâhiye olduğunu ispat etti. Eğer sakal olsaydı, tıraş edilseydi, Risale-i Nur'a büyük bir zarardı. Çünkü ölecektim, dayanamayacaktım."

"Bazı âlimler "Sakalı tıraş etmek caiz değildir" demişler. Muradları, sakalı bıraktıktan sonra tıraş etmek haramdır, demektir. Yoksa hiç bırakmayan, bir sünneti terk etmiş olur. Fakat bu zamanda, dehşetli pek çok günah-ı kebîreden çekinmek için, bu terk-i sünnete mukabil, Risale-i Nur'un irşadıyla, yirmi sene haps-i münferit hükmünde işkenceli bir hayat geçirdik; inşaallah o sünnetin terkine bir kefarettir."(1)

Bazı alimlerin içtihadlarına göre sakalı bıraktıktan sonra kesmek haram. Ama sarık için böyle bir hüküm bulunmamaktadır.

Peygamber Efendimiz (sav) bazı hadis-i şeriflerinde, bıyıkların kesilmesinin veya kısaltmanın sakalın ise uzatılmasının fitrattan olduğu ifade ederken, bazı hadis-i şeriflerinde ise müşriklere benzememenin bir ölçüsü olarak tavsiye etmektedir. Daha başka hadis-i şeriflerinde de; kadınlara benzemeğe çalışan erkeklere Allah(cc)'nun lanetini istemektedir.

İşte alimlerimiz bu konudaki bütün hadis-i şerifleri gözönünde bulundurarak **sakalı bırakmanın sünnet olduğu, zaruret olmadıkça bırakılan**

sakalı kesmenin tahrimen mekruh olduğunu söylemektedirler.

Bıyık için ise, alimlerimizden bazıları, kesilmemesi ve sadece dudak uçlarından kısaltılması gerektiğini savunurlarken; bazı alimlerimiz ise, kadınlara veya müşriklere benzemek düşüncesi olmaksızın bıyıkların kazınmasını caiz, hatta efdal görürler.

Sakal bırakan kimselerin, sünnete göre bakımını yapmaları, sünnete hürmetin ifadesi olur. Bıyık meselesinde ise dinî ölçü, kılların üst dudağı kaplamaması, bıyığın herkesin kendi kaşının kılları uzunluğunda olması ve dudak hizasını geçmemesidir. “Bıyıkları kısaltın” hadisine uyan âlimler bıyıklarını ciltleri görünecek kadar kısaltmışlardır.

Netice olarak şunu söyleyebiliriz; **şayet sakal bırakılmış ise bıyığın olup olmamasının dinen bir sakıncası yoktur. Eğer sakal yok ise, bıyığın bırakılması daha uygun olanıdır.**

(1) bk. [Emirdağ Lahikası-I, \(24. Mektup\)](#)

Bir arkadaşım, Bediüzzaman için en büyük müceddittir şeklinde bir cümle kullandı. Bunu her yerde söylemek ne kadar doğrudur?

Evvela, bir müçtehit ya da müceddidi, başka bir müçtehit ya da müceddide rekabet şeklinde kıyasla takdim etmek doğru değildir. Her müceddidin değeri ve büyüklüğü kendi zamanın şartları ve gerekleri ile ölçülür.

Mesela, Hazreti Mevlana'nın dönemi ile Üstad Hazretlerinin dönemi arasında dağlar kadar fark vardır. Her ikisi de kendi döneminin en büyüğüdür. Üstad Hazretleri bu hususu veciz bir şekilde şöyle özetliyor:

"Hz. Mevlâna benim zamanımda gelseydi, Risâle-i Nur'u; ben onun zamanında gelseydim, Mesnevî'yi yazardım. Onun hizmeti Mesnevî tarzındaydı, şimdi ise Risâle-i Nur tarzındadır." (1)

İkincisi, bu gibi ifadeler cemaatler ve meşrepler arasında ihtilaf ve rekabeti uyandırır ve Müslümanların birlik ve beraberliğini zedeler. Böyle azim bir neticeye sebep olmak çok vahim bir durumdur.

Üçüncüsü, herkes kendi meslek ve meşrebinin muhabbeti ile hareket edebilir, hatta en güzeli olarak da görebilir; ama *"sadece benim şeyhim, sadece benim üstadım güzel ve büyüktür"* demek doğru olmaz. Bu Risale-i Nurların en mühim bir esası ve kaidesidir.

(1) bk. N. Şahiner, Son Şahitler, IV.Cilt, s. 152 (Ahmet GÜMÜŞ'ün Hatıraları)

Bir arkadaşım; Üstad Hazretlerine, talebelerini kendisinin seçmesi için izin verilmiştir, O da talebelerini tek tek seçmiştir, dedi. Peki Risaleleri okuyan ve onlarla hizmet eden herkes bu kapsama giriyor mu acaba?

Üstad'ın bizzat kendisinin talebelerini seçmesinden ziyade, İlahi irade ile seçildiklerini ifade eden cümleler Risalelerde geçmektedir. Gelen talebeleri Üstad kabiliyetlerine göre istihdam etmiştir.

Mesela Üstadımız Sabri Ağabey için şu ifadeleri kullanır:

"Sabri ise,.. Ve şu havâlide en az ümid ettiğim ve o da geç uyandığı halde en ileri gittiği bir işarettir ki, o da bir Hulûsi-i Sânîdir, müntehattır (seçilmiştir). Cenâb-ı Hak tarafından bana talebe ve hizmet-i Kur'ân'da arkadaş tayin edilmiştir."(1)

Ayrıca şu ifadeler de konumuza örneklilik etmektedir:

"Ey Said! Sen, zamanın Abdülkadiri ol, ihlâs-ı tâmmı kazan, fakrınla beraber maişetini düşünme, nâstan minnet alma; ismin 'Said' olduğu gibi maişette de mes'ud olacaksın. Muhabbetimde sadık olduğundan ve ihlâsa çalıştığından, Hulûsi gibi muhlis talebeler ve yardımcıları ve Süleyman, Bekir gibi sadık hizmetkârlar ve Sabri gibi tam takdir edici ve ciddi müştak talebeler size verilmiş." Evet, lillahilhamd, Gavsın sarahat derecesinde ihbar ettiği hal vuku bulmuştur. Gavs-ı Âzam, "Said" namıyla tesmiye ettiği müridinin tarihçe-i hayatında en mühim noktaları beyan etmekle beraber, ilm-i cifir esrarıyla sekiz-dokuz cihette, Said'in başına parmağını basıyor. Beyitlerin mânâ-yı zâhirîsi ile maani-i cifriyesi birbirine çok yakın olmakla dokuz vecihteki işaretler birbirini teyid ettiğinden, sarahat derecesine çıkmış.

(1) bk. [Barla Lahikası, Mukaddeme](#)

(2) bk. [Sikke-i Tasdik-i Gaybî, Sekizinci Lem'a, \(Risale-i Nur şakirtlerinin bir fıkrasıdır\)](#)

Bir hadiste: "Şu resimleri yapanlar kıyamette kendilerine, yaptığınızı canlandırınız, denilerek cezalandırılacaklardır." Ancak evlerimizde Bediüzzaman, Mevlana veya Fatih Sultan Mehmet'in resimleri bulunabiliyor. Resimlerini yapmak ve asmak konusunu açar mısınız?

Resim ve heykel meselesine Bediüzzaman Said Nursî merhum, yasağın ictimâî ve medenî hayata bakan yönlerini dile getirerek temas eder. Ona göre, resim ve heykel sadece putperestlik vasıtası değildir. Beşer hayatında zulmün, riyanın ve şehvânî arzuların da tahrik vâsıtasıdır. İnsanlardaki ulvî hissiyatı söndürür, aile hayatını tahrib eden muzır neticelere sebep olur.

"Dördüncü Esas: Sanemperestliği şiddetle Kur'ân men ettiği gibi, sanemperestliğin bir nevi taklidi olan sûretperestliği de men eder. Medeniyet ise, sûretleri kendi mehasininden (hayırlı işlerinden) sayıp Kur'ân'a muâraza etmek istemiş. Halbuki: Gölge, gölgesiz suretler, ya bir zulm-ü mütehaccir (taşlaşmış zulüm) veya bir riya-ı mütecessid (cesede bürünmüş riya) veya bir heves-i mütecessim (cisimleşmiş heves)dir ki, beşeri zulme ve riyaya ve hevâyâ, hevesi kamçılıyıp teşvik eder."

"Hem Kur'an, merhameten kadınların hürmetini muhafaza için, haya perdesini takmasını emreder. Tâ hevesât-ı rezilenin ayağı altında o şefkat mâdenleri zillet çekmesinler. Âlet-i hevesât, ehemmiyetsiz bir metâ hükmüne geçmesinler."

"Medeniyet ise, kadınları yuvalarından çıkarıp, perdelerini yırtıp, beşeri de baştan çıkarmıştır. Halbuki, aile hayatı, kadın-erkek mâbeyninde(arasında) mütekâbil hürmet ve muhabbetle devam eder. Halbuki açık saçıklık, samîmi hürmet ve muhabbeti izâle edip ailevî hayatı zehirlemiştir. Husûsen sûretperestlik, ahlâkı fena halde sarstığı ve sukût-u ruha sebebiyet verdiği şununla anlaşılır: Nasılki, merhume ve merhamete muhtaç bir güzel kadın cenâzesine nazar-ı şehvet ve hevesle bakmak, ne kadar ahlâkı tahrib eder. Öyle de: Ölmüş

kadınların sûretlerine veyahut sağ kadınların küçük cenâzeleri hükmünde olan suretlerine hevesperverâne bakmak, derinden derin hissiyât-ı ulviye-i insâniyyeyi sarsar, tahrib eder."(1)

"Bediüzzaman'ın sağlığında neşredilmiş olan Tarihçe-i Hayat'ında, kendisine ait bazı resimlerin basılmasına izin vermiş olmasından, yukarıda beyan ettiği üç gâyenin dışında kalan ta'limî (didaktik, yani öğretici) maksadlara hizmet edecek olan fotoğraflara cevaz veriyor gözükmektedir."

"Onun mevzuya önceki şârihlerden farklı bir bakışının olduğu söylenebilir. Zîra, eski kitaplarda umumiyetle meseleye, putperestlik ve menhâtîzim açısından bakıldığı, yasağın sebepleri hep bu açıdan değerlendirilmiş olduğu halde, Bediüzzüman, bu kadim çerçeveden dışarı çıkarak, resim ve fotoğrafın günümüzdeki yaygın kullanılış sahaları açısından da değerlendirmiş, eski yorumlara sıkı bağlı kalındığı takdirde, gözden kaçabilecek yönlerine dikkat çekmiştir: Resim zulme, riyaya, hevesât-ı nefsanîyeye alet edilmektedir. Sadece uhrevî değil, dünyevî hayatı da menfi yönlerde etkilemektedir."(2)

Bu hususta Mezhep imamlarının özet görüşü şu şekildedir:

"YASAK OLAN SURET:"

"Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm), sûret bulunan eve meleklerin girmeyeceğini belirterek, kendisi de girmemiştir. Ayrıca, bunları yapanları da lanetlemiştir.

Öyle ise yasaklanan sûretlerin mahiyeti nedir? Her ne olursa olsun bütün sûretler mi yasaktır?"

"Bu hususta, geçen hadislerin açıklamalarından yeterli bilgiler geçti ise de, burada mesele üzerine, Ebû Bekr İbnu'l-Arabî'nin bir özetlemesini, Zûrkânî'nin Muvatta Şerhi'nden aynen iktibas ediyoruz. Der ki:

"Suver edinme meselesinin özeti şudur:"

"I. Sûret (timsal, resim...) eğer (gölge verecek şekilde, heykel nev'inden bir) cisimse, âlimlerin icmâi ile haramdır.

II. Cisim değil de (resim gibi gölge düşürmeyecek) nakış ise dört farklı görüş ileri sürülmüştür:

1) Mutlak sûrette câizdir.

2) Mutlak sûrette haramdır.

3) Mutlak olarak caizdir, değildir denemez, duruma göre hükmedilir, şöyle ki:

a) Bakılır, eğer resim, tasvir ettiği ruh sâhibini (insan veya havyan) yaşamasına imkân verecek tamlıkta ise haramdır.

b) Eğer başı koparılmışsa (yaşamasına imkan tanımayacak şekilde), yarım olarak tasvir edilmişse câizdir.

Bu mevzuda en doğru görüş budur.

4) Resim hürmet ifâde etmeyen bir vaziyette ise yine câizdir, yere atılıp üzerine basılan halı, kilim, minder üzerindeki resimler gibi. Aksi takdirde hürmet ifâde edecek bir vaziyette konmuş ise, meselâ duvara asılmış ise câiz değildir, haramdır."

"Zürkânî şu ilave açıklamayı yapar: "Burada zikri geçen icma, çocukların oyuncaklarını istisna eder." İbnu Abdilber de üçüncü görüşü benimsemiş ve bunu: "Görüşlerin en doğru olanı" diye değerlendirmiş, âlimlerin ekseriyetle bu görüşü benimsediğini belirtmiştir."

"Tîbî de şöyle der: "Belki de ata merkebi bindirmek câiz değildir de, katıra binmek ve ona sahip olmak câizdir. Nitekim resim de böyle; onu yapmak haramdır, ama minder ve halı üzerine işlenmiş olanları kullanmak mübahtır." (3)

Özet olarak, günah ve harama teşvik eden resimlerle, öğretici mahiyette olan resimler ve fotoğraflar aynı kefeye konulmamalıdır. Günümüzde resmi işlemlerde, ihtiyaca binaen kullanılan alanlarda, öğretici ve talim amaçlı kullanımlarda dini açıdan bir sakınca yoktur. Üstad Hazretlerinin resimleri de öğretici amaçlı olduğu için, haram kapsamına girmez. Lakin büyük zat ve evliyalarda dahil, kimin resmi olursa olsun, sırf hürmet amacı ile evin duvarlarına asmak caiz değildir. Ama hatıra türünden albüm içinde muhafaza edilebilir.

Dipnotlar:

(1) bk. [Sözler, Yirmi Beşinci Söz, Birinci Şule.](#)

(2) bk. Prof.Dr. İbrahim Canan Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi.

(3) bk. a.g.e.

Bir Hanefi Üstad'a tabi olarak imam arkasında Fatiha okuyabilir mi? Ve teşehhüdde "el mübarekatü" kelimesini ekleyebilir mi?

Bu konuda, Üstadımızdan **"kesinlikle hangi mezhepten olursa olsun imamın arkasında olanlar fatiha okusun"** gibi bir kayda rastlayamadık. Bu nedenle müçtehit efendilerimizin verdikleri talimata uymak gerekir. Belki de tahiyyatta **"elmubareketu"** tabirini eklemekte bir zarar yoktur. Fakat Fatiha için, fıkhi bir yanlışlık vardır. Şöyleki:

Bilindiği gibi, namazdaki farz kıraatların / okuyuşların en önemlisi, Fatiha Suresi`ni okumaktır. Bu açıdan, Fatiha okumanın hükmü, hangi rekatlarda okunması gerektiği, imama uyanlar tarafından da okunması gerekip gerekmediği gibi ayrıntılara ilişkin farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Bu farklı görüşlerin temelinde, Hz. Peygamber`den (s.a.) nakledilen farklı hadislerle ve uygulamalara ağırlık ve önem verilmesidir.

İmama uyanların Fatiha okumasında temel alınan durumlar, Fatiha`nın namaz için gerekliliği ve namazdaki kıraat / okuyuş biçimidir. Bilindiği gibi, farz namazlar açısından, gece namazları (akşam, yatsı ve sabah namazları) açık okuyuşlu, gündüz namazları (öğle ile ikindi namazları) ise gizli / içinden okuyuşludur. Ayrıca, Cuma namazı da açık okuyuşludur.

Hanefi Mezhebi`ne göre, okuyuş ister gizli / sessiz, ister açık / sesli yapılsın, her türlü namazda imamın okuması cemaat adına yeterlidir. İmama uyan cemaatin kıraat yapması tahrimen mekruhtur. Cemaat, sadece sübhaneke duasını okur, bundan sonra susup imamın okuyuşunu dinler, imamın gizli okuduğu yerlerde ise susar. Hanefiler bu konuda, **"Kur`an`dan kolayınıza / uygun geleni okuyun ve dinleyin"** (A`raf Suresi, 7/204. Ayrıca bk. Müzzemmil Suresi, 73/20) ayetine dayanırlar. Ayrıca, **"Kimin imamı varsa, imamın okuyuşu onun da okuyuşudur."** (1) , **"İmam uyulmak için vardır. Öyleyse, o tekbir alınca, siz de tekbir alın. O okuyunca, siz susun."** (2) hadislerine dayanırlar.

Şafii Mezhebi`ne göre, imama uyan, hem açık, hem de gizli okuyuşlu bütün namazlarda Fatiha okumak zorundadır.** Fatiha Suresi, bütün rekatlarda okunur. Şafiilere göre, besmele de Fatiha Suresi`nin bir ayeti olduğu için, Fatiha okumaya besmeleyle başlamak zorunludur. İmama uyan, gizli okuyuşlu namazlarda, hem Fatiha`yı, hem de zamm-ı sureyi içinden okur. Açık okuyuşlu namazlarda ise, imam Fatiha`yı okuyunca biraz durur, bu sırada imama uyanlar yalnızca Fatiha`yı içinden okumakla yetinirler. Bu görüşün dayanağı, **"Fatiha`yı

okumayanın namazı olmaz` (3), `Fatıha`sız namaz olmaz` (4) hadisleridir. Çünkü bu hadisteki ifade, genel olup, hem imamı, hem uyanı kapsar. Namazdaki okuyuş şeklinin önemi yoktur. Dolayısıyla Fatıha okumayanın namazı sahih olmaz.

Rukudan kalkınca okunan duaya gelince: Bu dualara tesmi ve tahmid denilir.

Tesmi: "Samiallahu limen hamideh", demektir. **Tahmid**: "Rabbena leke'lhamd demektir.(5)

Tek başına kılanlar her iki duayı da beraber okur.

İmama uyan kişiye gelince: Hanbelîler ile Hanefilerde itimat edilen görüşe göre sadece "Rabbena leke'l-hamd", yahut "Rabbena ve leke'l-hamd", yahut "Allahumme rabbenâ ve lekellhamd" denir. Birinci ifade Şâfilere göre daha iyidir; çünkü bu hususta sünnet gelmiştir.

Hanefilere göre en faziletlisi "**Allahumme rabbenâ ve lekelhamd**" dir. Sonra, "Rabbena ve leke'l-hamd" sözüdür. Sonra "Rabbena leke'l-hamd"dir. Hanbelîler ile Malikîlere göre ise en faziletlisi "Rabbena ve leke'l-hamd" sözüdür.

Hülasa cumhura göre imama uyan kişi tahmid getirmekle yetinir.

(1) (İbn Ebi Şeybe, Musannef, 1/377. Ayrıca bk. İbn Mace, ikamet, 18)

(2) (Buhari, salat, 18; Ebu Davud, salat, 68, 175)

(3) (Tirmizi, mevakit, 69; Darimi, salat, 36)

(4) (Buhari, ezan, 10/95; Ebu Davud, salat, 2/136, no: 822)

(5) Yani, Ey Rabbimiz! Bizim duamızı kabul et, bize hidayet verdiğin için sana hamd olsun.

Bir internet sitesinde, Risalelerde geçen bir iki kelimenin anlamlarından yola çıkarak, güya Bediüzzaman reenkarnasyona inanıyormuş gibi bir iddia okudum, çok şaşırdım. Bu iddiaya ne dersiniz?

Reenkarnasyon, insanın öldükten sonra, ruhunun başka bir bedene girerek hayatını orada devam ettirmesi ve olgunlaştırması fikridir. Eski tabir ile “*tenasüh*”, yeni tabir ile “*ruh göçü*”, felsefi tabiri ile “*reenkarnasyon*”, bir mitolojidir. Yani her toplum ve milletin bazı kesimlerinin tarihi kökeninde farklı isimler altında inandığı ve yaşatmaya çalıştığı bir efsane ve Kur'an'ın ifadesi ile bir **esatir**dir.

Toplumlardaki bu gibi inançlar, ahirete inanmayanlar için, ölümle yokluk ve hiçliğe gitmekten kurtulmanın çırpınışları ve bir tatmin olma şeklidir. Zira her insanda ebedi yaşama duygusu vardır. Ahirete inanmayan bazı topluluklar, bu gibi inançlarla kendilerine bir türlü ebediyet kazandırmaya çalışıyorlar.

Dünya ve içindekilerden ayrılmak ve bir daha görememek düşüncesi kişiyi çaresiz kılıp, böyle hurafelere sevk ediyor. Reenkarnasyon düşüncesini hem akıl, hem de Kur'an açısından değerlendirecek olursak, ikisi de cevaz vermez.

İslam'a göre reenkarnasyon fikri küfürdür. Kur'an'ın üçte ikisi ölümden sonra ikinci yeni bir hayattan bahsediyor. Kur'an kesinlikle reenkarnasyon düşüncesini kabul etmiyor.

Bütün hayatı iman hakikatlerini izah ve ispat ile geçen ve ikinci diriliş olan ahiretin varlığını iki kere iki dört eder katiyetinde izah ve ispat etmemişsem, “gel iki parmağını gözüme sok” diyen Bediüzzaman, nasıl olur da reenkarnasyona inanabilir. İbni Sina gibi bir dahi “*Haşir hakkında akıl yürütülemez, ancak nakli deliller ile inanılabilir.*” demektedir. Bediüzzaman ise günümüz gençliğinin çok rahat anlayacağı bir üslup ve mantık pergeli ile yazdığı [Haşir Risalesi](#) ve benzeri eserleri ile milyonlarca insanın imanının kurtulmasına vesile olmuştur.

İnsan Allah'tan korkar. Altı bin sayfalık külliyatın nerede ise her sayfasında ahiret, haşir mevzusuna bir şekilde değinmesi bir yana, Onuncu Söz ve [Yirmi](#)

[Dokuzuncu Söz](#) gibi iki tane haşır risalesi yazan, sürgün ve hapislerde geçen çileli hayatında ahiretin varlığı ile teselli bulan bir zatı, iki kere iki dört eder katiyetinde ispat ettiği ahirete inanmamakla ittiham etmek için ahiretteki hesaplaşmayı unutmak lazımdır.

Bütün Külliyyatın içinde bir kelimeyi cımbızlayıp ve sonra o kelimeyi herkesin gözünün içine baka baka **yanlış anlamlandırıp**, oradan Bediüzzaman'a böyle çirkin bir iftira atana, ancak ve ancak ahiretin varlığını hatırlatmakla teselli buluyor ve oraya havale ediyoruz.

"**İstinsah**" kelimesi nerede, "**tenasüh**" nerede?.. En basit bir sözlüğe baksanız dahi bu iki kelimenin birbirinden ne kadar uzak anlamlar taşıdığını görürsünüz. **İstinsah**, "*sahifeyi çoğaltmak, nüshasını yazmak, kopya etmek*" gibi anlamlara gelirken; **tenasüh ise** bir kavram olarak, "*ruhun bir bedenden başka birinin bedenine intikâl etmesi*" şeklinde ortaya atılan batıl bir inanıştır. İddia sahibi, Bediüzzaman'ın eserinde geçen "**istinsah**" kelimesini, "*Bediüzzaman tenasühe, yani reenkarnasyona inanıyor.*" diye yorumlamasını ve buna da kesin bir delilmiş gibi sahiplenmesini anlamak mümkün değildir. Allah bizleri istikametten ayırmasın, kin ve garazdan muhafaza eylesin diye dua etmekle yetinmek istiyoruz.

Bu konuyu açıklarken özellikle önemli gördüğümüz bir kaç noktaya cevap vermek istiyoruz:

1. Bediüzzaman'ın tenasüh konusundaki görüşü:

Bu konuda fazla açıklamaya ihtiyaç duymayan bazı örnekleri, bizzat Bediüzzaman Hazretlerinden dinlemekte fayda vardır:

“İşte صَرْحًا kelimesiyle ve şu cüz'î hâdisle ile, dağsız bir çölde olduğundan dağları arzulayan ve Hâlıkı tanımadığından tabiat-perest olup rububiyet dava eden ve âsâr-ı ceberutlarını göstermekle ibka-yı nam eden, şöhret-perest olup dağ-misal meşhur ehramları bina eden ve sihir ve tenasühe kail olup cenazelerini mumya edip dağ misillü mezarlarda muhafaza eden Mısır firavunlarının an'anesinde hükümferma bir düstur-u acibi ifade eder.”(1)

“Mesela, الْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ âyetiyle gark olan Firavun'a der: "Bugün gark olan cesedine necat vereceğim." demesiyle, umum Firavunların tenasüh fikrine binaen cenazelerini

mumyalamakla...” (2)

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşıldığı üzere, Bediüzzaman, tenasüh dediğimiz reenkarnasyon fikrine Firavunların inandığını ve bu yüzden de cesetlerini mumyaladığını dile getirmektedir.

Şimdi insaf ve izan sahibi olan bir kimse, Bediüzzaman Hazretleri gibi, bir allamenin Firavunların inancı olarak takdim ettiği tenasüh fikrine sahip olabileceği ihtimaline ihtimal verir mi?

Üstad'ın aşağıdaki ifadeleri de onun bedeninin ölmesiyle, çürüyüp dağılmasıyla ruha bir zarar vermeyeceğini göstermektedir. Bunlar aynı zamanda reenkarnasyonun doğru olmadığını da dolaylı olarak ispat etmektedir:

"Ey haşir ve neşri inkâr eden kafasız! Ömründe kaç defa cismini tebdil ediyorsun? Sabah ve akşam elbiseni değiştirdiğin gibi her sene de bir defa tamamıyla cismini tebdil ve tecdid ediyorsun, haberin var mıdır? Belki her senede, her günde cisminden bir kısım şeyler ölür, yerine emsali gelir. Bunu hiç düşünmüyorsun. Çünkü kafan boştur. Eğer düşünebilseydin, her vakit âlemde binlerce nümuneleri vukua gelen haşir ve neşri inkâr etmezdin. Doktora git, kafanı tedavi ettir."(3)

"...kendimi üç büyük cenaze başında gördüm:

"Biri: Elli beş yaşına kadar, elli beş ölmüş ve hayat-ı ömrümde defnedilmiş Saidlerin kabri üstünde, bir mezar taşı olarak kendimi gördüm."

"İkinci cenaze: Zaman-ı Âdem'den (A.S.) beri, benim hemcinsim ve nev'im vefat edip mazi kabrinde defnedilmiş olan o büyük cenazenin başında mezar taşı hükmünde olan bu asrın yüzünde gezer, karınca gibi küçük bir zîhayat suretinde kendimi gördüm."

"Üçüncü cenaze ise; insanlar gibi her sene dünya yüzünde seyyar bir dünyanın vefatıyla büyük dünya da bu âyetin sırrıyla vefat edeceği, hayalimin önünde tecessüm etti."(4)

"... Öyle ise; madem cesed gelip geçicidir. Mevt ile bütün bütün çıplak olmak dahi ruhun bekasına tesir etmez ve mahiyetini de bozmaz. Yalnız müddet-i hayatta tedricî cesed libasını değiştiriyor. Mevtte ise birden

soyunur. Gayet kat'î bir hads ile belki müşahede ile sabittir ki, cesed ruh ile kaimdir. Öyle ise ruh, onun ile kaim değildir. Belki ruh, binefsihi kaim ve hâkim olduğundan; *cesed istediği gibi dağılıp toplansın, ruhun istiklaliyetine hâlel vermez*. Belki cesed, ruhun hanesi ve yuvasıdır, libası değil. Belki ruhun libası bir derece sabit ve letafetçe ruha münasib bir gılaf-ı latifi ve bir beden-i misalîsi vardır. Öyle ise, *mevt hengâmında bütün bütün çıplak olmaz, yuvasından çıkar, beden-i misalîsini giyer.*"(5)

2. Lemeat'ta yer alan ve Bediüzzaman'ın aşağıdaki manzum ifadesine yapılan itiraz:

"Yıkılmış bir mezarım ki, yığılmıştır içinde
Said'den yetmiş dokuz emvat bâ-âsâm âlâma.
Sekseninci olmuştur mezara bir mezar taş,
Beraber ağlıyor hüsrân-ı İslâma.
Mezar taşımla pür-emvat enîndar o mezarımla
Revânım saha-i ukbâ-yı ferdâma..."(6)

İtirazcının burada yaptığı itiraz işin özüyle ilgili değildir. Aksine 79-80 gibi belli bir sayının nasıl olduğuyla alakalıdır. Burada Üstad'ın doğum tarihi 1873 olarak verilmiştir. Çünkü bu, *-çok az kimsenin kabul ettiği bir tarih olmasına rağmen-* itirazcının işine geldiği için tercih edilmiştir. Bu da konuya bakış açısının *"üzümü yemek değil, bağcıyı dövmek"* olduğunu işaretidir. Halbuki, Tarihçe-i Hayat'ta olduğu gibi, Nur talebelerinin büyük çoğunluğuna göre, bu tarih, 1876-1877'dir.

Bir haşiyede Bu manzumenin telif tarihi olarak yer alan "hicri 1337" tarihi, miladi 1919 olarak verilmiştir. Doğrusu miladî, 1918'dir. Gerçi arada pek fazla bir fark yoktur. Şayet o tarih, 1918 kabul edilse, Bedüzzaman o vakit 41 yaşındadır. Şayet 1919 kabul edilse bu taktirde 42 yaşındadır. (1877+41=1918). Doğduğu yıl ile ifade ettiği sekseninci yıl sayılmazsa, bu sayı tam 40 yıl olur.

Kaldı ki, burada Bediüzzaman'ın maksadı, kendi doğum yılını, ay ve gününü nazara alarak bir tespitte bulunmak değildir. Maksat, ölümden sonra insanların ruhlarının baki kalacağını, kabirde bütün bedeninin çürümüş olması, kişilerin asli kimliğinin değişmeyeceğini belirtmektir. Bunu da bugünkü müspet ilmin kabul ettiği ve kesin gözüyle baktığı *"insanların hücrelerinin büyük çoğunluğunun altı ayda bir ölüp yerlerine başka hücrelerin geldiğini"* şeklindeki ilmî

gerçekler çerçevesinde yapmıştır. Bu gerçeği “**Aşura**” adlı makalesinde çok açık olarak ifade etmiştir. Burada da kendi şahsı üzerinden bir açıklama yaparak, bu konuyu manzum şekilde ifade etmiştir. Bunun iki yıl fazla veya eksik olması konuya ne zarar verir!.. Kaldı ki yazılan resmi tarih kayıtlarına rağmen Üstad'ın bu manzumeyi yazdığı sırada kendini 40 yaşında bilmesinin ne sakıncası vardır!.. Belki en doğrusu da budur...

3. “Aşura” Adlı Makale ve Reenkarnasyon İddiası:

"S- “Sen kimsin? Ölsen yine sen misin? Bedenin inhilali, ruhun şahsiyetine tesir etmez mi?”

"C- “Ben bu anda seksen Said’den telhis ile tezahür etmişim. Onlar, müsel sel şahsî kıyametler ve müteselsil istinsahlar ile çalkalanıp şu zamana beni fırlatmışlar.”

"Şu Said, yetmiş dokuz meyyit... bir hayy-i natukın fihristesidir. Eğer zamanın suyu donup dursa, mütemessil olan o Saidler birbirlerini görseler, şiddet-i tehalüfden birbirlerini tanımayacaklardır.”

"Ben onların üstünde yuvarlandım. Hasenat, lezzat dağıldı kaldı. Seyyat, âlâm toplandı yüklendi. Nasıl ki şimdi o merhalelerde daima ben benim.. öyle de; mevtimle gelecek menzillerde de ben yine benim. Lakin, her senede şu menzilhanelerde zerrat iki muhaceret-i umumi yaptığından (ENE) dahi libasını değiştirir. Yırtılmış Said’i atar, yeni Said’i giyer.”(7)

Bu günkü Türkçe ile ifade edersek:

“Ben bu anda, seksen Said’den süzülmüş bir hülâsa olarak ortaya çıkmışım. Onlar zincirleme/ardarda gelen şahsî kıyametler ve zincirleme istinsahlar (ardarda gelen nüshalar) ile çalkalanıp beni şu zamana fırlatmışlardır.”

"Şu Said yetmiş dokuz ölü ve bir konuşan canlının özetidir. Eğer zamanın suyu donup dursa ve ardarda gelen Saidler birbirlerini görseler, ciddi farklılıklardan dolayı birbirlerini tanımayacaklardır. Ben onların (o bedenlerin) üstünde yuvarlandım; iyilikler/güzellikler ve lezzetler dağıldı gitti. Sıkıntılar ve üzüntüler toplandı (şimdiki şahsıma) yüklendi kaldı. Nasıl ki şimdi o merhalelerde daima ben ben idim... Öyle de ölümünden sonra

gelecek konaklarda da yine ben ben olacağım. Ancak her sene konak yerlerindeki zerreler (yani vücuttaki hücreler) yılda iki kere hicret ettikleri (vücuttan ayrıldıkları) için, “ENE” de elbisesini değiştirir; yırtılmış Said’i atar, yeni Said’i giyer.”

Bu ifadelerin gerçek manasını anlamak için şu noktalara dikkat etmek gerekir:

a. Bu makalenin hedefi, ölümden sonra insanın kimliğinin aynen devam ettiğinin ispatıdır. Böyle bir makalenin reenkarnasyonla yakından uzaktan ilgisi yoktur ve olamaz da. Onun için bu makalede öyle bir muhteva asla söz konusu değildir.

b. Bu makalede, insanın asıl mahiyetini, özünü meydana getiren unsurun ruh olduğu, onun ölümden sonra da baki kalacağı, bedenın çürüyüp dağılması onun kimliğini etkilemeyeceğı hususu işlenmiştir. Bu gerçeğın delili olarak da, her yıl iki defa (altı ayda bir) bedendeki hücrelerin büyük bölümünün ölüp, yerine başka hücrelerin gelmesine rağmen, insan kişilik ve kimliğinin aynen devam etmesi örneğı gösterilmiştir. Çünkü, müspet ilimle kesin olarak ortaya konmuş bu hakikat, insanın asıl özü olan ruhun varlığını, birliğini ve devamlılığının göstergesidir.

c. Makalede yer alan “**ENE**” ben/benlik manasına gelir. Bu ise, insanın özünü yani ruhunu ifade etmek için kullanılmıştır. Risale-i Nur’da bu ifadeye çokça rastlamaktayız. Bu da konunun, ruhun bekası ekseninde cereyan ettiğini gösterir.

d. Makalenin hiç bir yerinde “**tenasüh/reenkarnasyon**” kelimesine yer verilmemiştir.

İlginçtir; itirazcı adam, makalenin gerek Arapça, gerek Türkçe versiyonunda kullanılan “**İstinsah**” kelimesini *-sırf iftirasına dayanak olsun diye-* “**tenasüh**” olarak tercüme etmiştir.

Halbuki az bir Arapça veya Türkçe bilen şunu çok iyi bilir ki, “**istinsah**” kelimesi, bir şeyin nüshalarını çoğaltmak, kopyasını almak, kayıt altına almak, kayıtlara geçirmek manasına gelir. **Tenasüh ise,** bir terim olarak kullanılır ve bununla **reenkarnasyon** kastedilir.

Nitekim, Kur’an’da “istinsah” kavramı (nestensihu), insanların amellerinin kaydı

için kullanılmıştır.(Casiye, 45/29).

Dipnotlar:

- (1) bk. [Sözler, Yirmi Beşinci Söz, Birinci Şule, İkinci Şua.](#)
- (2) bk. [Emirdağ Lahikası-II, s.128. \(86. Mektup, HAŞİYE\)](#)
- (3) bk. [Mesnevi-i Nuriye, Habbe.](#)
- (4) bk. [Lem'alar, Yirmi Altıncı Lem'a, On İkinci Rica.](#)
- (5) bk. [Sözler, Yirmi Dokuzuncu Söz, Birinci Mebhas.](#)
- (6) bk. [Sözler, Lemeât \(Ed-Dâî\)](#)
- (7) bk. Asara-ı Bediye, İşarat, s.93-94.

Bir kitapta Bediuzzaman'ın tarih bilgisinden bahsediliyor. İslam'a göre tarih ilim sayılıyor mu? Tarih ilmini öğrensem sevap kazanır mıyım?

İlimler, maksat ve vasıta olmak üzere iki sınıftır. Maksat ilimlerin sağlıklı bir şekilde anlaşılması, vasıta ilimler sayesinde. Bu yüzden maksat ilimlere ulaşmakta, vasıta ilimler bir basamak ve kilometre taşları hükmündedir. Mantık, tarih, dil, cebir, matematik gibi ilimler bu maksat ilimlere gitmede önemli araçlardır. Bu sebeple İslam ilimleri içinde bu gibi vasıta ilimler önemli bir yer tutar.

Tarih ilmi, İslami ilimler içinde siyer ilmi olarak geçer ki, alim olmanın en önemli şartlarından birisi de bu ilme vukufiyettir. Yani siyer ilmi olmadan ayet ve hadislerle yorum getirmek, hem zordur hem de eksik kalır. Tarih ilmi, hadis ve tefsir ilmi açısından önemli bir alet ilimdir. Bu sebeple siyer ve tarih öğrenmek hadis ve tefsir ilmi öğrenmek gibi hem sevaplı hem de gereklidir.

Mesela İslam tarihinde olayların kronolojisi ayetlerin anlaşılmasında önemli bir usuldür. Ayetlerin iniş sırası ve sebepleri hep bu ilimle bağlantılı olarak kendini göstermektedir. İlimdeki sevap, niyetimize bağlı olarak kendini gösterir. Daha doğrusu her şey için geçerli olan durum, ilim için de geçerlidir.

Namazı ibadet yapan veya ibadet olmaktan çıkaran niyettir. Adetimizi ibadete çeviren niyetimizdir. İlimlerle uğraşmayı da bu çerçevede değerlendirebiliriz...

Bir Nur Talebesinin polis olmasında bir sakınca var mı, Polislik Mesleğine Üstad'ın Yaklaşımı Nasıldır?

Üstadımız askerlik mesleğini çok takdir eder ve onların manevi makamlarını bir çok risalede nazara verir. Şehit olmaları halinde de büyük zatların makamları gibi makamları olacağını da ifade eder.

Askerlik mesleği ile polislik mesleğini aynı kefeye koymamız mümkün olduğundan, askerlik için varid olan ifadelerin, polislik için de geçerli olduğunu söylemek mümkündür.

Bu mesleklerin üstünlüğünün bir sebebi de tehlikeli olmasıdır. Ülkenin asayiş ve huzuru için hayatını hakir görenlerin, elbette ki alacakları manevi ücret farklı olacaktır.

Birinci Said (Eski Said) Dönemi, İkinci Said (Yeni Said) Dönemi ve Üçüncü Said Dönemleri hakkında bilgi verir misiniz?

Eski (Birinci) Said Dönemi: Bu dönem Üstadımızın siyaset-i İslamiyeyi esas tutup idarecilere tesir edip bu yolla İslama hizmet etmeyi umduğu bir dönemdir. Üstadımız bu dönemin hizmetleriyle alakalı şu öz açıklamarda bulunmuştur. "Bitlis vilâyetine tâbi Nurs köyünde doğan ben, talebe hayatımda rastgelen âlimlerle mücâdele ederek, ilmî münakaşalarla karşıma çıkanları inâyet-i İlâhiye ile mağlûp ede ede İstanbul'a kadar geldim. İstanbul'da bu âfetli şöhret içinde mücadele ederek, nihayet rakiplerimin ifsadııyla, merhum Sultan Hamid'in emriyle tımarhaneye kadar sürüklendim. Hürriyet ilânıyla ve 31 Mart Vak'asındaki hizmetlerimle İttihad ve Terakki hükûmetinin nazar-ı dikkatini celb ettim. Camiü'l-Ezher gibi, "Medresetü'z-Zehrâ" namında bir İslam üniversitesinin Van'da açılması teklifiyle karşılaştım. Hattâ temelini attım. Birinci Harbin patlamasıyla talebelerimi başıma toplayarak gönüllü alay kumandanı olarak harbe iştirak ettim. Kafkas cephesinde, Bitlis'te esir düştüm. Esaretten kurtularak İstanbul'a geldim. Dârü'l-Hikmeti'l- İslamiyeye âzâ oldum. Mütareke zamanında, istilâ kuvvetlerine karşı bütün mevcudiyetimle İstanbul'da çalıştım. Millî hükûmetin galibiyeti üzerine, yaptığım hizmetler Ankara hükûmetince takdir edilerek Van'da üniversite açmak teklifi tekrarlandı."

Yeni (İkinci) Said Dönemi: Bu dönem Bediüzzaman'ın siyaseti bırakıp, tamamen iman hizmeti yaptığı ve bütün mesaisini bu yola odakladığı bir yeni dönemdir. Bunu kendisinden dinleyelim: "Buraya kadar geçen hayatım bir vatanperverlik hali idi. Siyaset yoluyla dine hizmet hissini taşıyordum. Fakat bu andan itibaren dünyadan tamamen yüz çevirdim ve kendi ıstılahıma göre "Eski Said"i gömdüm. Bûs bütün âhiret ehli "Yeni Said" olarak dünyadan elimi çektim. Tam bir inziva ile bir zaman İstanbul'un Yûşâ Tepesine çekildim. Daha sonra doğduğum yer olan Bitlis ve Van tarafına giderek mağaralara kapandım. Ruhî ve vicdanî hazzımla başbaşa kaldım. "Eûzü billahi mineşşeytani vessiyaseti" yani, "Şeytandan ve siyasetten Allah'a sığınırım" düsturuyla kendi ruhî âlemime daldım. Ve Kur'ân-ı Azîmüşşânın tetkik ve mütalâasıyla vakit geçirerek "Yeni Said" olarak yaşamaya başladım. Fakat kaderin cilveleri, beni menfî olarak muhtelif yerlerde bulundurdu. Bu esnada Kur'ân-ı Kerîmin feyzinden kalbime doğan füyuzâtı yanımdaki kimselere yazdırarak birtakım risaleler vücuda geldi.

Bu risalelerin heyet-i mecmuasına "Risale-i Nur" ismini verdim. Hakikaten Kur'ân'ın nuruna istinad edildiği için, bu isim vicdanımdan doğmuş. Bunun ilham-ı İlâhî olduğuna bütün imanımla kaniim ve bunları istinsah edenlere "Bârekâllah" dedim. Çünkü İmân nurunu başkalarından esirgemeye imkân yoktu.

Bu risalelerim birtakım İmân sahipleri tarafından birbirinden alınarak istinsah edildi. Bana böyle bir kanaat verdi ki, Müslümanların zedelenen imanlarını takviye için bir sevk-i İlâhîdir. Bu sevk-i İlâhîye hiç bir sahib-i İmân mâni olamayacağı gibi, teşvike de dinen mecbur bulunduğumu hissettim. Zaten bugüne kadar yüz otuzu bulan bu risaleler tamamen âhiret ve İmân bahislerine ait olup, siyasetten ve dünyadan kastî olarak bahsetmez. Buna rağmen birtakım fırsat düşkünlerinin de iştigal mevzuu oldu. Üzerinde tetkikat yapılarak Eskişehir, Kastamonu, Denizli'de tevkif edildim; muhakemeler oldu. Neticede hakikat tecellî etti, adalet yerini buldu."

Üçüncü Said Dönemi: Bu dönem ise artık ahirete yaklaşmanın, yaşlılığın, hastalıkların çokluğunun, yazılan eserin tamamlanmasının, İman hizmeti yapacak kişilerin artmasının verdiği bir halet-i ruhiye ile, artık Allah ile beraber olmanın zamanının geldiği bir zamandır. Allah (c.c) ile beraber olmanın ve Allah'ı her yerde görme ve müşahade etmenin keyfiyeti bu dönemde kemal derecede yaşanmaya başlanmıştır.

Bütün bu tesbitlerin ışığında görüyoruz ki, Bediüzzaman, Eski Said döneminde hangi ölçüler ile hareket etmiş ise, Yeni Said ve Üçüncü Said Döneminde de aynı ölçüler ile hareket etmiştir. Tavrında meydana gelen zahirî farklılık ise yaşanan olayların ve toplumun geçirdiği siyasî-sosyal değişikliklerin gerektirdiği uygulama farkıdır. Bir başka ifadeyle, Bediüzzaman Hazretleri, şaşmaz prensip ve ölçülerini hangi devirde, nasıl bir siyasî tavır gerektiriyorsa, öyle davranmıştır. Bu durum, onun canlı, hareketli tam anlamıyla hazmedilmiş ve her şart altında uygulama imkanı olabilen değişmez kriterlere sahip olduğunu ve ona göre hareket ettiğini vurgulamaktadır.

Bugün Üstad'ı eleştiren gruplar bile Üstad'ın görüşlerini paylaşmaktadır. Üstad'ın birçok kesim tarafından örnek alınmasının hikmeti nedir?

Aklın yolu birdir, insanlar eninde sonunda hakka ve doğruya teslim olmak durumundadır. Bazı özel insanlar vardır, zaman ve mekanın gerekleri ve şartlarından azade ve soyut olarak çok ilerileri görürler, ona göre hareket ederler. İnsanların ekserisi ise zaman ve mekanın kaydı ve baskısı altında hareket ederler, tabiri caiz ise burnunun ucunu ancak görebilirler. Şartları ve gerekleri iyi okuyamazlar ve fikir bakımından dar ve verimsizdirler. Bunlar doğruları; ancak zaman tefsir edince anlayabilirler.

Üstad Hazretleri asrının müceddid ve hekimi olmasından dolayı, asrın bütün hastalık ve tedavilerini ve şartların gereklerini çok güzel ve en ince detaylarına kadar görmekte ve bilmekte idi. Asrını ve dönemini bütünü ile ihata edebiliyor. Sair insanlar ya da cemaatler ise zaman ve mekanın içinde kayıtlı ve sıkışmış olmasından dolayı, asrı yeterince iyi okuyamıyor ve inceliklerine nüfuz edemiyorlar, bu yüzden asrın müceddidini anlamakta ve kabullenmekte zorlanıyorlar; ancak olaylar yerine oturunca idrak ve ihata ediyorlar.

Özet olarak; Üstad Hazretleri yüz adım önde gidiyor, diğerleri ise geriden geliyor. Bu durumda sizin de ifade ettiğiniz gibi Üstad'ın fikirlerine teslim olmak durumunda ve zorunda kalıyorlar. Doğruyu gecikmeli olarak görebiliyorlar.

Büyük Cevşen’de geçen dualar kimlere aittir? Son Tazarru ve Niyaz bölümündeki birinci dua Geylani Hazretlerinin yakarışıyla başlıyor. Duanın tamamı Geylani Hazretlerinin mi Üstad'ın bölümü de var mı? İkinci ve üçüncü dua Üstad Hazretlerinin mi, başka bir zattan mı iktibas? Nesil Yayınlarında bir de dördüncü dua var. Mesnevi-i Nuriye'deki bu dua Üstad'ın kendi duası galiba?

Hizb-i Envari’l-Hakaikı’n-Nuriye veya diğer adıyla **Büyük Cevşen**, bizzat Bediüzzaman Hazretlerinin Mecmuâtü’l-Ahzab’dan ve Risâle-i Nur’daki hakikatlerden derlediği bir duâ mecmuâsıdır.

Eser yedi bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, okunması çok sevaplı ve faziletli olan Yasin, Fetih, Rahman, Mülk ve Nebe sûreleriyle, Haşir ve Bakara sûrelerinin son âyetleri yer almaktadır.

İkinci bölümde, Cebrail (as)l’in Peygamberimize (asm) vahiyle getirdiği, **“Zırhı çıkar, bunu oku!”** dediği, içerisinde Cenâb-ı Hakk’ın bin bir ismiyle yapılan kıymetli duâların yer aldığı **“Cevşen”** bulunmaktadır.

Üçüncü bölümde, Şâh-ı Nakşibend Hazretlerinin (ks) tanzim ettiği **“Evrâd-ı Kudsiye”** yer almaktadır. Bu evrâdın yüz hasiyetinin ve faydasının bulunduğunu belirten Bediüzzaman Hazretleri, Şâh-ı Nakşibend’in bu duâyı, Peygamberimiz (asm)’den mânâ âleminde ders aldığını belirtmektedir.

Dördüncü bölüm, Peygamber Efendimize (asm) mânâ yönünden en mükemmel ve en câmi salâvâtların bulunduğu **“Delâil-i Nur”**dur.

Ayrıca bu bölümün sonunda şu dualar da bulunmaktadır:

a. Sekine Duası: Bediüzzaman’ın “esmâ-i sitte-i meşhure” olarak tâbir ettiği

altı İsm-i A'zam'la birlikte bazı âyetlerin yer aldığı **“Sekîne”**dir.

b. Münâcât-ı Veyse'l-Karâni: Veysel Karanî Hazretlerinin münâcâtı bulunmaktadır.

c. Duâ-i Tercüman-ı İsm-i Azam: Bu duânın aslı vahiyle Peygamber Efendimiz (asm)'e hediye edilmiştir. Allah'ın isimleri şefaathane kılınarak cehennem azabından Allah'a sığınmamızı sağlayan bir duâdır.

d. Duâ-i İsm-i Azam: Allah'ın isimlerinden bir demet olup, aslı vahiy ile Peygamber Efendimiz'e (asm) bildirilmiştir. Cenâb-ı Hakk'ın pek çok ismi zikredilerek yapılan duâdır.

Beşinci bölümde, Hazret-i Osman'ın (ra) tanzim ettiği **“Münâcâtü'l-Kur'ân”** bulunmaktadır. Bu evraddaki duâ cümleleri, doğrudan doğruya âyetteki ifâdelerden alınmıştır. Bedüzzaman bunun hakkında şöyle demektedir:

“Bu münâcât aynen Cevşen ve Celcelutiye gibi gayet kudsîdir ve âyetlerin sarîh lâfızlarını alması cihetiyle onlardan daha yüksektir.”

Altıncı bölüm, “**Tahmîdiye**”den meydana gelmiştir. Allah'ın ihsan ettiği nîmetler için çok geniş ve küllî hamdleri içine alan bu duânın, pek çok maddî ve mânevî hastalığa da şifâ olduğu belirtilmektedir.

Yedinci bölümdeki “Hülâsatü'l-Hülâsa”, Allah'ın varlık ve birliğine, kâinatın ve içindeki mevcudâtın şehâdetini ihtivâ etmektedir. Âyetü'l-Kübrâ Risâlesinin özeti hükmünde olan bu bölüm hakkında Bedüzzaman, **“Ara sıra bazı vakitte okunsa güzel olur, îmana kuvvet verir.”** demektedir.

Bu bölümün sonunda yer alan **“Tazarru ve Niyaz”** başlıklı bazı baskılarda üç bazılarında ise dört adet dua vardır:

a. Tazarru ve Niyaz-1: Gavs-ı Azamın ilgili duası Mecmuatu'l-Ahzaab'ın 329-355 sayfaları arasında yer alan uzunca bir münacattır. Üstad Hazretleri, Büyük Cevşen'de **“İahî ez-Zünubu ahresetnî...”** şeklinde başlayan duayı, Gavs-ı Azam'ın bu münacatını olduğu gibi değil, değişik yerlerinden alıntılar yaparak ve bazı ifadeleri değiştirerek oluşturmuştur.

Diğer dualar Üstad Hazretlerine aittir. Bu dualar içerisindeki bazı ifadelerin

başkaları tarafından da kullanılması, bu aidiyete bir zarar vermez.

b. Tazarru ve Niyaz-2

c. Tazarru ve Niyaz-3

d. Tazarru ve Niyaz-4

Ayrıca bazı baskılar, Hz. Peygamberin (asm) nazım şeklinde Hz. Ali (ra)'ye yazdırıldığı, aslı vahiy olan "**Celcelûtiye**" kasidesi ile sona eriyor. Celcelûtiye'nin Süryânice *bedî'* (*eşsiz güzel*) anlamına geldiğini söyleyen Bediüzzaman, bu duânın pek çok sırları sakladığını, gelecek zamana baktığını, istikbalden ve hatta Risâle-i Nur'dan haber verdiğini de ifade eder. (Mektûbât, s. 448)

Büyük İslam alimleri bazı nazariyeleri savunmuşlar. Acaba Üstad Bediüzzaman Hazretlerinin de bir nazariyesi(teori) var mıdır?

Nazariye (teori), doğruluğu kati olarak ispat edilmemiş fikir ve düşünceler demektir. Üstad Hazretleri eserlerinde daima hakikat ve kati meseleler üstünde durmuştur. Nazari şeylere önem vermemiştir. Hatta tam aksine eserleri tamamı ile bozuk ve fasit nazariyeleri çürütmek esası üstünde gitmiştir.

Risale-i Nurların en çok üstünde durduğu ve kati bir surette çürüttüğü nazariyeler ise materyalist ve determinist nazariyelerdir. Yani eşyayı tabiat, sebepler ve tesadüf yapıyor, diyen batıl felsefi fikirleri çürütmek ve imkansızlığını ilan etmek Risale-i Nurların en birinci vazifesi olmuştur.

Diğer az revaçta olan felsefi teorilerde yine Risale-i Nurlar tarafından kati bir şekilde çürütülmektedir.

Mesela “**sudur nazariyesi**” buna bir örnektir. **Sudur**, bir şeyin Allah’tan iradesiz ve zorunlu olarak meydana çıkmasıdır ki burada hem Allah’ın irade sıfatı inkar ediliyor, hem de Allah, sebeplere muhtaç gibi gösteriliyor. Risale-i Nurların yüzlerce parçası Allah’ın varlığı ile beraber ezeli ve ebedi sıfatlarını da beraberinde ispat ediyor. O risalelerin hepsi, bu nazariyenin batıllığını kati bir şekilde ilan ve izhar ediyor.

Üstad Hazretleri bu hususta şu ifadeleri kullanıyor:

"Birden bir sudur eder"; yani "Bir zattan bizzat birtek sudur edebilir. Sair şeyler, vasıtalar vasıtasıyla ondan sudur eder" diye, Ganiyy-i ale'l-İtlak ve Kadîr-i Mutlakı âciz vesaite muhtaç göstererek, bütün esbaba ve vesaite, rububiyette bir nevi şirket verip, Hâlık-ı Zülcelâle "akl-ı evvel" namında bir mahlûku verip adeta sair mülkünü esbaba ve vesaite taksim ederek bir şirk-i azîme yol açan şirk-âlûd ve dalâlet-pîşe o felsefenin düsturu nerede? Hükemanın yüksek kısmı olan işrakıyyun böyle halt etseler, maddiyyun, tabiiyyun gibi aşağı kısımları ne kadar halt edeceklerini kıyas edebilirsin."

(1)

Özet olarak Üstad Hazretleri nazariyeci değil hakikatçidir, kati meseleler üstünde durur.

(1) bk. [Sözler, Otuzuncu Söz.](#)

Cevşen ve Celcelutiyye, Üstad tarafından ne zaman, nasıl yazdırılmıştır? Ezbere biliniyordu da talebelerine ezberden okuyarak mı yazdırıldı? Yoksa Gümüşhanevi veya Gazali hazretlerinin kitaplarındaki o kaside olan kısımlarından kopya olarak mı yazıldı?

Celcelûtiye Kasidesi; Hazret-i İmam-ı Ali'nin en mühim ve esrarlı kasidelerinden birisi ve hattâ en birincisidir. Bu kasideyi de, Hazret-i Üstad, daimî ve hergün vird şeklinde olarak değıl, arasıra okumuş ve ondan çok büyük ve mühim sırları keşfetmiştir.

Bu kasidenin şöhreti dünyaca ma'lum olduğı ve bir çok tılsım ve havas kitaplarında mevcut olduğı gibi, hâs olarak Mecmuat-ül Ahzab kitabı 2/499' dadır. Onun bir çok şerh ve hâsiyetleri de bu kitapta mevcuttur.

Ayrıca Hazret-i Üstad Bediüzzaman, **Celcelûtiye Kasidesi**'nin sırları hakkında iki tane risale te'lif etmiştir. Bunlar Yirmisekizinci Lem'a ile, Sekizinci Şua'dır. İsteyen bu iki risaleye bakabilir.

Kaynak: A. Kadir Badıllı, Risale-i Nur'un Kudsi Kaynakları.

Cevşen ile ilgili bilgi için tıklayınız:

[**CEVŞEN-ÜL KEBİR.**](#)

Dinimiz nakil dinidir. Hiçbir alim, fıkıh kitabına dayanmadan, ilhamla söylüyorum diyerek, görüşünü dinde senet gibi göstermeye çalışmaz. "Yalnız Kur'an" diyerek, sünneti, icmayı ve kıyası reddetmez. Said Nursi Hazretlerine bu açıdan nasıl bakabiliriz?

İslamiyet, nezahet ve nezaket dinidir. Tahkir ve tezvir, dinimizin adap ve erkanında yoktur.

Ehl-i küfre bile, tekfir kelimesinin kullanımını eziyet kabul eden bir dinin mensubu olan bizlerin; diğer Müslüman kardeşlerimize ağır ifadeler ve tabirler sarf etmesi mesuliyeti muciptir.

İslamiyet; hem akıl hem de nakil dinidir. Aklı olmayanın, dini de yoktur. Dinimiz on beş yaş sınırını sinn-i teklif kabul etmesi, akli melekenin o yaşlarda tam tekemmül ettiğinin işaretidir.

İslamiyet sadece nakil dini olsa idi; bir tek nakil aracı Kur'an olurdu. Kur'an'la insanlar arasına sünnet, icma, kıyas mekanizmaları girmezdi. Manevi terbiyede de, vekillere, mürşitlere, imamlara ve meşayih'e ihtiyaç kalmazdı. Kur'an'ı kerimdeki akla yapılan hitaplar, teklifler ve havaleler lüzumsuz olurdu.

Zaten din, teklif noktasında akıl ile alakalı bir mükellefiyettir.

Akıl sadece dünya ve içindekiler için tahsis edilmemiştir. Aklı olmayan canlıların, özellikle hayvanların dünyada, bizden daha rahat yaşamaları gösteriyor ki; akıl esas itibariyle iman, marifet ve ahiret için verilmiştir. Sadece fani dünya için bu alet israf, lüks ve belki de lüzumsuz olurdu.

İslamiyet ruhbanlık dini değildir. Akıl iptal Hristiyanlarda vardır. İslamiyet'te ise; akıl ile nakil tearuz/muaraza ettikleri zaman; akıl esas itibar, nakil tevil olunur.

İmanda mertebeler vardır ve hudutsuzdur. Fıkıhta ise sabittir ve mahduttur.

Fıkıh; kaide ve kurallar itibariyle, bir defa öğrenildi mi kafidir. Yani otuz üç farzı on defa okuyan bir insan, farzın adetlerini otuz beş'e ve kırk'a çıkaramaz. Bir defa öğrenildi mi yeterlidir.

İmanda ise, marifetin mertebeleri bilindikçe iman da artar ve yükselir. Bir çekirdekten ağaca kadar, ne kadar mertebeler var ise; imanda ondan daha fazla mertebeler mevcuttur.

Ayrıca fıkıh esas itibariyle iki kısımdır.

1. Fıkıh-ı Ekber: Hakaik-i imaniye ve esasat-ı islamiye keyfiyet itibariyle verilir

2. Fıkıh-ı Asgar ise: Efal-i mükellefindir. Yani adetleri ve hudutları belli olan kaide ve kurallardır. Bu tasnife en güzel delil, İmam-ı Azam' (r.a)'ın Fıkıh-ı Ekber isimli eseridir.

Dolayısıyla Risale-i Nur külliyyatı, **Fıkıh-ı Ekber** makamında imana hizmet etmiş, bütün telifat bu hakaik ve esasat üzerinde toplanmıştır.

Fıkıh-ı asgarı ise; muazzez üstadımız, kitap, sünnet, icma ve kıyastan süzülmüş olan, diğer müçtehitlerin ve alimlerin eserlerine havale etmiştir.

İnsanlar hangi meslekte ve sanatta inkişaf eder ve meşgul olurlar ise; Allah onunla ilgili bazı hakikatleri, o insanların ruhlarına ve alemlerine açar.

Keşifler, buluşlar, kerametler ve harikulade haller bunların delilleridir.

Biz bu ilahi takdiri kabul etmez isek; bütün kerametleri ve manevi inkişafı inkar etmemiz lazım gelir.

Hatta bu mesele alemde öyle bir sırdır ki; kim hangi şeyi samimiyetle isteyip, gayretle çalışır ise, Allah ona o şeyin kapılarını açıyor ve ikramda bulunuyor. Bu mesele ehl-i dalalet için de aynen cereyan etmektedir.

Bizde maneviyat'ta teali ve terakki edenlere Cenab-ı Hak, kerametler nevinden bazı ikramlarda bulunduğu gibi; Hint yogileri de kendi mesleklerinde ve sanatlarında samimi ve ciddiyetle çalıştıklarından, kobralarla beraber yaşıyorlar. Bu fevkalade haller, müminde **keramettir**. Ehl-i dalalette ise **istidraç**'tır.

Üstadımız; bütün fıkıh alimlerini benimsemiş, **on iki mezhebi ve hak tarikatları** kabul etmiş ve onları takdir etmiştir. Kendisi fıkıh da Şafii Mezhebi'nden olup, İmam-ı Şafi'ye iktida etmiştir. Manevi terbiye ve irşatta ise Abdulkadir Geylani (k.s.) ve İmam-ı Rabbani'yi mürşit olarak kabul etmiştir.

Üstadımız, Allah'ın yardımıyla bu asrın hastalığına, idrakine ve mizacına göre külliyyatı telif etmiş ve bu eserler manevi irşat makamında, milyonların imanlarının muhafazasına ve kurtulmasına hizmet etmiştir.

Bazen, bizlerdeki gurur ve enaniyet, bu anlamdaki manevi hazinelerden istifademizi engeller ve mahrum eder. Bu da şeytanın bir çeşit hilesidir. Çünkü: **“Cehalet; ilimde, utanma ile kibir arasında otlar.”** diye meşhur bir söz vardır.

Muazzez Üstadımızın telifatta, istifade ettiği kaynaklar ise; edile-i Erbaa esas olmakla beraber, selefi salihinin mühim ve muteber eserleridir.

Ayrıca bu dine bir zerre dahi olsa hizmet ifa edenler, muazzez Üstadımızdan batmanlarca iltifat ve alaka görmüşlerdir.

Bu vesile ile, bizden evvelki asırlarda hizmet ifa etmiş mürşitlerin eserleri ve telifatları takdire şayan olup onlardan istifade ve istifaze etmemiz icap eder. Bizler, o zevat-ı muhteremin haklarını eda edemeyiz. Allah hepsinden razı olsun. Onlar bizlerin dünyada ve ukbada saadet ve huzur vasıtalarımızdır.

İlave bilgi için tıklayınız:

[**Risaleler İlhamla mı Yazıldı?**](#)

Ehl-i sünnet'in ulü'l-emre itaat konusundaki tahşidatlarına binaen; Üstad'ın ilk dönem ittihatçılara yakın durmasını nasıl değerlendirmeliyiz? Abdulhamit ile ilişkileri nasıldır, itaat etmiş midir?

Üstad Hazretleri, hayatının hiçbir döneminde iktidara ve hükümete karşı menfi bir isyan ve başkaldırı içinde olmamıştır. Ehl-i sünnetin, dahilde müspet hareket ve itaat prensibini daima tatbik etmiştir. Ama müspet hareket edeyim derken de zalimlere asla boyun eğmemiş, doğru ve hakkı en açık bir şekilde, çekinmeden daima ifade etmiştir. Bu Osmanlı döneminde de aynı, cumhuriyet döneminde de aynıdır.

Üstad Hazretleri Abdulhamid Han Hazretlerinin şahsına karşı değil, Osmanlı'nın köhnemiş ve yıkılmağa yüz tutmuş bürokrasi ve devlet yapısına karşı çıkmıştır ve bunlara ilmi ve sosyal reçeteler sunmuştur. Bu sunduğu reçetelerin bir kısmı İttihat ve Terakki'nin savunduğu fikirler ile örtüştüğü için, yan yana gelmiştir. Yoksa İttihat ve Terakki'nin cuntacı ve menfi şahısları ile asla birlik içinde olmamıştır. Hatta İttihat ve Terakki'nin dine olan lakaytlığını şiddetli bir şekilde eleştirmiştir.

Üstad Hazretlerinin şu ifadeleri İttihat ve Terakki'ye nasıl bakılması gerektiğine işaret ediyor:

"Eyyühe'l-avâm! Şimdi Allahısmarladık, siz durunuz; havas ile konuşulacak bir dâvâm var. Hükûmet ve eşraf ve İttihad-Terakkîye mason olmayan kısmına karşı bir mühim meselem var."(1)

Üstad Hazretleri o dönemleri şu veciz ifadeleri ile özetliyor:

"Bitlis vilâyetine tâbi Nurs köyünde doğan ben, talebe hayatımda rastgelen âlimlerle mücâdele ederek, ilmî münakaşalarla karşıma çıkanları inâyet-i İlâhiye ile mağlûp ede ede İstanbul'a kadar geldim. İstanbul'da bu âfetli şöhret içinde mücadele ederek, nihayet rakiplerimin ifsadıyla, merhum Sultan Hamid'in emriyle tımarhaneye kadar sürüklendim. Hürriyet ilânıyla ve 31 Mart Vak'asındaki hizmetlerimle İttihad ve Terakki hükûmetinin nazar-ı dikkatini celb ettim. Camiü'l-Ezher gibi, "Medresetü'z-

Zehrâ" namında bir İslâm üniversitesinin Van'da açılması teklifiyle karşılaştım. Hattâ temelini attım. Birinci Harbin patlamasıyla talebelerimi başıma toplayarak gönüllü alay kumandanı olarak harbe iştirak ettim. Kafkas cephesinde, Bitlis'te esir düştüm. Esaretten kurtularak İstanbul'a geldim. Dârü'l-Hikmeti'l-İslâmiyeye âzâ oldum. Mütareke zamanında, istilâ kuvvetlerine karşı bütün mevcudiyetimle İstanbul'da çalıştım. Millî hükûmetin galibiyeti üzerine, yaptığım hizmetler Ankara hükûmetince takdir edilerek Van'da üniversite açmak teklifi tekrarlandı..."(2)

(1) bk. [Münazarat, Sualler ve Cevaplar](#).

(2) bk. [Şualar, On Dördüncü Şua](#)

El-Ezher akaid-kelam kürsüsü başkanı: "İslam dünyasının iki yüz yıldır Batının fikri esaretinde olmasının nedeni; kelam ilminde tecdid yapamamasıdır. Bu asırda Bediüzzaman Said Nursi bu tecdidi başarmıştır." Ahmed Akgündüz Hoca, bunu El-Ezher hocasından aktardı. Bu görüş doğru mudur? Kelam ilminde tecdid ne demektir? Kelam ilmi neden Batı karşısında yenik düşmüştür?

İslam bir bina gibidir, temeli ve esası imandır. Temel sağlam olmaz ise, bina ayakta duramaz. Bugün alem-i İslam'ın büyük çoğunluğu farzları yapmayıp, günahları serbest bir şekilde işleyebiliyor ise, bunun nedeni iman temelini zayıf ve hasarlı olmasındandır. Bu son asırda İslam binasının temeli dinsiz ve materyalist felsefe ile sarsıldı. Üstad Hazreteri bu sorunu tam teşhis ettiği için, bütün gayret ve mesaisini iman üzerine yoğunlaştırdı ve imanı takviye etmek için çabaladı.

Her asrın sorunları ve ona getirilen çözümler farklıdır. Mevlana Bağdadi Hazretleri kendi döneminin müceddidi ve hekimidir. O dönemin hastalıkları ne ise, ona güzel çözümler ürettiği muhakkaktır. Bu yüzden Allah; her asra ayrı bir hekim ve müceddid gönderiyor. *Hekim ve müceddid olan kişi, bütün asırların hastalıklarına hitap eden Kur'an eczanesinden, kendi asrının ilaçlarını tespit ederek istifadeye sunar.*

İlm-i Kelam: Allah'ın varlığını ve birliğini akli deliller ile ispat etmeye çalışan bir ilim dalıdır. Konusu Allah'ın zatı ve sıfatlarıdır. Bunun yanında inanca dair konuları da inceler. İmam Taftazani kelam ilminin gayesini *"kesin delillerle dini akideleri bilme"* şeklinde tarif ediyor.

Kelam ilmi, tarihi sürecinde birçok merhaleler geçirip değişik felsefi ve tasavvufi ekollerden etkilenmiştir. Her asırda gelen mücedditler de bu ilme önemli katkılar ve değerler bahşetmiştir.

Kelam ilmini bir ağaca benzetirsek, bu ağacın en son ve önemli bir meyvesi Risale-i Nurlardır. Risale-i Nurlar bu tarihi sürecin bir birikimi ve en son

mahsulüdür diyebiliriz. Nasıl maddi ilimlerde terakki ve tekemmül tedricen, yani yavaş yavaş gelişir ve mükemmel bir hal alır, aynı şekilde İmam Azam ile temeli atılan ve İmam Eşari ve Maturidi ile sistemleştirilen ve Fahir Razi ile terakki eden ve İmam Gazali ile kabuk değıştiren kelim ilmi, Risale-i Nurlar ile en son ve en mükemmel halini almıştır denilebilir.

Risale-i Nurların kelim ilmine kattığı en büyük değer, Kur'an'ı deliller olan inayet ve ihtira delillerinin yeniden ve mükemmelen ihya edilmesidir. Malum olduğu üzere klasik kelimda felsefi deliller olan devir ve teselsül ön plandadır ki, bu deliller hakiki huzuru ve marifeti tam temin edemiyor. Risale-i Nurlar ihtira ve inayet delilleri ile her şey üstünde marifeti ve huzuru göstererek, sağlam ve tahkiki imanı veriyor.

Kelim ilmi doğrudan imanı inşa etme ilmi olduğu için, bu asrın büyük sorunu olan imansızlık veya imandaki zafiyet; ancak kelim ilminin yeniden ve güncel bir şekilde ihya edilmesi ile olabilirdi ki, Üstad Hazretlerinin kelim ilminde yaptığı tecdit de budur. Malum, her ilmin müpteda ve münteha süreci vardır. Müpteda basit ve ilkel olurken, münteha komplike ve mükemmel olur. Üstad Hazretlerine ilm-i kelimın müntehasını inşa etmek nasip olmuştur denilebilir.

Üstad Hazretlerinin en büyük icraatlarından birisi de; fen ilimleri ile din ilimleri arasında bir ahenk ve uyum kurarak, kainatı ve fen ilimlerini İlahi marifete bir basamak, bir vasıta yapmıştır. Birtakım din mutaassıplarının anladığı gibi, fen ve felsefe dinsizliğin bir aleti, bir aracı değil, İslam'ın bir araç ve aleti olduğunu insanlığa gösterdi. Doğrulanmış fen kitaplarını şeriatın bir kitabı olarak değerlendirdi. Zira her bir fen, tekvini şeriat olan kainatı inceliyor. Allah'ın kelim sıfatından gelen İslam şeriatı ile kudret sıfatından gelen fitri şeriat birbirinin düşmanı ve rakibi olamaz ve olmamalıdır dedi ve kelim ilminde müthiş bir tecdit ve değışim uyguladı. Bu değışim ve tecdit bu asra tam bir ilaç ve reçete olup, milyonlarca insanın imanını kurtardı ve halen de kurtarmaya devam ediyor.

"İslam dünyasının iki yüz yıldır Batının fikri esaretinde olmasının nedeni kelim ilminde tecdid yapamamasıdır. Bu asırda Bediüzzaman Said Nursi bu tecdidi başarmıştır."

sözü doğru ve güzel bir tespittir.

Emirdağ'ında Üstad'a Hizmet Eden Şahıslardan Başlıcalarının İsimleri Nelerdir?

Emirdağ'ında daha ziyade "**Çalışkanlar**" ailesi Üstad'ı sahiplenmiş ve O'na hizmet etmişlerdir. Ekseriyeti Çalışkanlar ailesinden müteşekkil olan isimlerden başlıcaları aşağıda yer almaktadır:

Osman Çalışkan, Mehmet Çalışkan, Halil Çalışkan, Mahmut Çalışkan, Kamil Çalışkan, Hüseyin Çalışkan, M. Zeki Çalışkan, Ceylan Çalışkan, İhsan Çalışkan, Hamza Emek ve Dr. Tahir Barçın...

Eski Said döneminde yazılan imani eserler (Mesnevi-i Nuriye, İşaratü'l-İ'caz) külliyata dahil edildiğine göre, Eski Said ile Yeni Said ayrımının ne anlamı kalıyor?

[Mesnevi-i Nuriye](#) ve [İşarat'ül İ'caz](#) Risale-i Nurların tohumu ve fidanlığı hükmündedir. Risale-i Nurları oluşturan **Sözler, Mektubat, Lem'alar** ve **Şualar** ise bu iki eserin açılımı ve izahı konumundalar. Bir cihetle aralarında fidan-ağaç ilişkisi mevcut.

Nasıl incir tohumunda incir ağacı mündemiç ise, Risale-i Nurlar da Mesnevi-i Nuriye ve İşarat'ül İ'caz gibi özlü ve belîğ olan eserlerde mündemiçtir. Risale-i Nurlar bu iki eserdeki öz ve belîğ ifadeleri temsil ve teşbih metodu ile akla yaklaştırıyor. Geniş izahlar takdim ederek o ince ve latif bahisleri herkesin istifadesine sunuyor.

Üstad Hazretleri bu hakikate şu şekilde işaret buyuruyor:

"Demek o fidanlık Mesnevî, turuk-u hafiye gibi enfüsî ve dahilî cihetinde çalışmış, kalb ve ruh içinde yol açmaya muvaffak olmuş. Bahçesi olan Risale-i Nur, hem enfüsî, hem ekseri cihetinde turuk-u cehriye gibi âfâkî ve haricî daireye bakıp marifetullahı geniş ve her yerde yol açmış. Adeta Mûsâ Aleyhisselâmın asâsı gibi nereye vurmuş ise su çıkarmış..."(1)

Üstad İşaratü'l-İ'caz için ise şu ifadeyi kullanıyor:

"Risale-i Nur'un fatıhası olan İşârâtü'l-İ'câz tefsiri..."(2)

Dipnotlar:

(1) bk. [Mesnevî-i Nuriye, Mukaddime](#)

(2) bk. [Şualar, Birinci Şua](#)

Eski Said ve Yeni Said dönemi arasındaki usul farkının ve hizmet tarzının sebebi ve hikmetini izah eder misiniz?

Üstad'ın; Eski Said, Yeni Said şeklinde hizmet tarzını belirleyen en önemli faktör, bulunduğu dönemin şartları ve toplumsal yapının şeklidir. Her iki dönem ve toplumsal yapı, çok farklı bir hüviyete girmiştir. Eski Said dönemi **ictimai ve siyasi** ağırlıklı bir dönemken, Yeni Said dönemi **imani ve fikri** bir dönemdir.

Eski Said dönemi Osmanlı'nın son dönemlerine denk geliyor ki; o zamanın şartları ve ictimai yapısı çok farklıdır. Bu dönemde İslam toplumu savaş ve siyasi çalkantılardan gözünü açamayacak bir vaziyette idi. İnkarcılık ve felsefe tohum şeklinde yeni yeni yeşermekte idi. Üstad bu dönemde siyasi ve ictimai fikirleri ile toplumu yönlendirmeyi tercih etmiştir. Nitekim çok faydalı teşhis ve tedaviler de ortaya koymuştur.

Yeni Said döneminde ise; Osmanlı yıkılmış, yerine yeni bir rejim kurulmuş. Tohum halindeki inkarcılık ve felsefe ağaç şekline gelmiş, dünyanın yarısını Komünizm vasıtası ile tesirine almıştır. Ekser insanlar bu inkarcılık felsefesi karşısında imanlarını kaybeder bir vaziyete gelmiştir. Elbette bu inkarcı felsefeye karşı kuvvetli ve ikna edici bir fikir ile karşı koymak gerekir ki, Risale-i Nurlar bu vazifeyi ifa etmiştir. **Üstad bu dönemde bütün gayret ve himmetini, milletin imanın kurtulmasına sarf ediyor, zaten gerekli olan da budur.**

Eski Said ve Yeni Said dönemi hakkında bilgi verirsiniz?

İslamın başlıca iki dönemi vardır: Mekke ve Medine. Bu iki devrin kendine göre şartları vardır ve o şartlara göre ayetler inmiş, hükümler gelmiştir. Mesela, Mekke döneminde müşriklerin eza ve cefasına karşı "sabır cihadı" yapılır. Ama müslümanların güçlendiği, devlet haline geldiği Medine döneminde savaşa izin verilir.

Üstadın hayatında da önemli iki merhale vardır: Eski Said ve Yeni Said. Aslında her iki Said de Saiddir. Üstadın "eski Said" dediği kötü bir Said değildir. Bütün gayreti ve himmeti İslamın ila ve terakkisidir, müslümanların problemlerine çare aramakla meşguldür. Ama şartlar değişmiştir. Koca Osmanlı çökmüş, müslümanlar dağılmış, Osmanlının yerine gelenler dini değerlere sırt çevirmişler, hatta cephe almışlardır. İşte böyle bir hengamede, Eski Said ruhi bir inkılap geçirir. Belki de hadiste geçen "Allah bir gecede mehdiyi islah eder" manasının bir tezahürü görülür, kendisini Yeni Said olarak bulur. 23. Sözde Üstad şöyle der:

"Ey dünya-perest ve hayat-ı dünyeviyeye âşık ve sırr-ı ahsen-i takvimden gafil insan! Şu hayat-ı dünyeviye'nin hakikatını bir vakıa-i hayaliyede Eski Said görmüş. Onu Yeni Said'e döndürmüş olan şu vakıa-i temsiliyeyi dinle:

Gördüm ki, ben bir yolcuyum. Uzun bir yola gidiyorum. Yani gönderiliyorum. Seyyidim olan zât, bana tahsis ettiği altmış altundan tedricen birer miktar para veriyordu. Ben de sarfedip pek eğlenceli bir hana geldim. O handa bir gece içinde on altunu kumara mumara, eğlencelere ve şöhret-perestlik yoluna sarfettim. Sabahleyin elimde hiç bir para kalmadı. Bir ticaret edemedim. Gideceğim yer için bir mal alamadım. Yalnız o paradan bana kalan elemeler, günahlar ve eğlencelerden gelen yaralar, bereler, kederler benim elimde kalmıştı. Birden ben o hazîn halette iken orada bir adam peyda oldu. Bana dedi: "Bütün bütün sermayeni zayı` ettin. Tokata da müstehak oldun. Gideceğin yere de müflis olarak elin boş gideceksin.

Fakat aklın varsa, tövbe kapısı açıktır. Bundan sonra sana verilecek bâki kalan onbeş altundan her eline geçtikçe yarısını ihtiyaten muhafaza et. Yani gideceğin yerde sana lâzım olacak bazı şeyleri al." Baktım nefsim razı olmuyor. "Üçte

birisini" dedi. Ona da nefsim itaat etmedi. Sonra dörtte birisini dedi. Baktım nefsim mbtela olduğu âdetini terkedemiyor. O adam hiddetle yüzünü çevirdi gitti.

Birden o hal değişti. Baktım ki; ben, tünel içinde sukut eder gibi bir sr`atle giden bir şimendifer içindeyim. Telaş ettim. Fakat ne çare ki, hiç bir tarafa kaçılmaz. Garaibden olarak o şimendiferin iki tarafında pek cazibedar çiçekler, leziz meyveler görünüyordu. Ben de akılsız acemler gibi onlara bakıp elimi uzattım. O iekleri koparmak, o meyveleri almak için çalıştım. Fakat o çiçekler ve meyveler, dikenli mikenli, mlâkatında elime batıyor, kanatıyor. şimendiferin gitmesiyle mfarakatından elimi paralıyorlar. Bana pek pahalı düşüyorlardı.

Birden şimendiferdeki bir hademe dedi: "Beş kuruş ver, sana o iek ve meyvelerden istediğin kadar vereceğim. Beş kuruş yerine elin parçalanmasıyla yüz kuruş zarar ediyorsun. Hem de ceza var, izinsiz koparamazsın." Birden sıkıntıdan ne vakit tünel bitecek diye başımı çıkarıp ileriye baktım. Gördüm ki, tünel kapısı yerine çok delikler görünüyor. O uzun şimendiferden o deliklere adamlar atılıyorlar.

Bana mukabil bir delik gördüm. İki tarafında iki mezar taşı dikilmiş. Merak ile dikkat ettim. O mezar taşında büyük harflerle "Said" ismi yazılmış gördüm. Teessf ve hayretimden "Eyvah!" dedim. Birden o han kapısında bana nasihat eden zâatın sesini işittim. Dedi: "Aklın başına geldi mi?" Dedim: "Evet geldi fakat kuvvet kalmadı, çare yok." Dedi: "Tövbe et, tevekkül et." Dedim: "Ettim!"

Ayıldım... Eski Said kaybolmuş. Yeni Said olarak kendimi gördüm."

Eski Said, daha ziyade akli gidiyordu, Yeni Said ise ilhama da mazhardır, akıl-kalp ittifakıyla hareket eder.

Eski Said hayatın geniş dairelerinde hizmet ediyordu, Yeni Said ise sürgünde, garip, kimsesizdir, gelecek nesillerin hidayetine vesile olacak nurlu Kur`an reçetelerini yazmakla meşgldr.

Eski Said st düzey Arabi dersleri talebelerine ders verirken, Yeni Said Molla Hamide Kur`an dersi vermeyi son derece önemsemektedir. Çünkü şartlar değişmiştir, şartlara göre hizmet metotlarının da değişmesi gerekir.

Eski ve Yeni Said Dönemleri denilince ne anlaşılmalı?

Eski ve Yeni Said dönemleri, Üstad Bediüzzamanın hizmet hayatının iki ayrı döneminin isimleridir. Bu isimleri bizzat kendini vermiştir. Eski Said döneminde hizmet ağırlığı “içtimai problemler için çözüm üretmek ve gerektiğinde bizzat teşebbüste bulunmak” iken, Yeni Said dönemine “siyasetten uzak bir iman ve Kur’an hizmeti” damgasını vurur.

Üstat bu iki Saidin bir yönüyle aynı olduğunu şu ifadesiyle ortaya koyar: Eski ve Yeni Said’in yazdıkları meydanda....

Aynı manayı destekleyen bir başka ifadesi:

Gazetelerde neşrettiğim umum makalâtımdaki umum hakaikde nihayet derecede musırrım. Şayet zaman-ı mâzi cânibinden Asr-ı Saadet mahkemesinden adaletnâme-i şeriatla dâvet olunsam, neşrettiğim hakaiki aynen ibraz edeceğim. Olsa olsa, o zamanın ilcaatının modasına göre bir libas giydireceğim. Şayet müstakbel tarafından üçyüz sene sonraki tenkidat-ı ukalâ mahkemesinden tarih celbnamesiyle celbolunsam; yine bu hakikatları, tevessü ve inbisat ile çatlayan bazı yerlerini yamalamakla beraber taze olarak orada da göstereceğim. Demek hakikat tahavvül etmez. (Tarihçe-i Hayat)

Eski Said’in, mutlakiyet ve meşrutiyet dönemlerinde, Yeni Said’in ise Cumhuriyet döneminde manevî cihat yaptığını söyleyebiliriz.

Üstadın Eski Said döneminde yaptığı hizmetlerin en önde gelenlerini özet olarak şöyle sıralayabiliriz:

- Avrupa kültürünün Osmanlıyı istila etmemesi için verdiği fikir cihadı: Tanzimat’ta Garp kültürünün Osmanlıyı istila etme girişimlerine karşı çıkmış, Avrupa’nın sefahatine, ahlaksızlığına değil fen ve ilmine talip olmamız gerektiğini savunmuş, bunu yaparken kendi inancımızdan ve kültürümüzden taviz vermemiz gerekmediğini söyleyerek bu noktada Japonları örnek almamız gerektiğini söylemiştir.

- Şarkta dinî ilimlerle fenni ilimlerin birlikte okutulacağı bir Medreset-üz Zehra açma teşebbüsü.

- Meşrutiyetin ilanında şarktaki vatandaşların devlete karşı bir menfi harekete geçmelerini önlemek için aşiretleri dolaşıp onların sorularına cevap vermesi, tereddütlerini gidermesi. Bu sohbetler daha sonra Münazarat alı eserinde bir araya getirilmiş ve neşredilmiştir.

- Birinci cihan harbinde Bitlis’te talebelerinden bir gönüllü alay teşkil etmesi, onların başına gönüllü alay kumandana olarak geçip düşmanla kahramanca savaşı ve sonunda esir düşüp Rusya’ya götürülmesi.

- Cihan harbinde Pasinler’de bir yandan düşmanla çarpışırken bir yandan da İşarat-ül İ’caz tefsirin yazması.

- Rusya esaretinden kurtulup İstanbul’a geldiğinde Darü’l-Hikmet-i İslamiyeye aza seçilmesi. Burada bütün İslâm âlemini ilgilendiren konularda çok değerli hizmetler vermesi.

- 31 Mart vakasında isyan eden bir taburu müessir nutkuyla itaate getirmesi. Bu dönemde yazdığı eserlere de kısaca göz atalım:

*Tefsir mukaddemesi dediği İşarat-ül İ’caz.

*Muhakemat. Bu eserin bir bölümü Unsur-u akidedir. İman hakikatleriyle ilgilidir.

*Münazarat.

*Lemaat. Eski Said döneminin son eseridir. Yarı manzum şekilde kaleme alınmış olup daha sonra telif edilecek olan Risale-i Nur külliyyatındaki birçok konunun çekirdeği hükmündedir.

Bu icraatlar ve bu eselerin muhteviyatı bize gösteriyor ki Eski Said de yeni Said gibi ilim yoluyla insanları irşat ve ikazla meşgul olmuş, sadece cihan harbinde maddî cihada başvurmuştur.

Bu gözle baktığımızda birbirinden ayrı iki Said yoktur. Hizmet şartları farklı

olduğu için verdiği hizmetler de yine farklı olan tek Said vardır.

Eski ve Yeni Said ifadeleri bir yönüyle de, asrın müceddidi olarak manen görevlendirilmesinden önceki ve sonraki dönemleri ifade eder.

Felsefe nedir, Üstad'a Feylesof Denilebilir mi?

Felsefe kelime olarak, hikmet sevgisi ve hikmet arayışı demektir. **Istılah olarak ise;** tam bir tarifi ve herkesçe kabul edilen bir tanımı yoktur. Her felsefi ekol, kendi açısından ve kendi meşrebine göre tarif yapmıştır. Bu yüzden ortak ve genel bir tarif yapamıyoruz. Ama Risale-i Nur'da, öne çıkan vechesi ile **felsefe** doğru ve mutlak bilgiye ulaşmanın, ancak akıl ile mümkün olacağını savunan bir düşünce sistemidir.

Felsefe, vahyin terbiye ve riayetini girmez, bir nevi akıllı ya da sair bilgi araçlarını vahyin yerine ikame eder. **Felsefeye göre insan**, akıllı ile her şeyi bilebilir ve bulabilir, bu yüzden vahiy ve peygamberin terbiyesine girmeye mecbur değildir. Bu noktadan felsefi ekollerin büyük bir kısmı, dini ve vahyi inkar eder.

Üstad, Risale-i Nur'un çok yerlerinde, akıl ile vahyin mukayyesini yapar, aklın tek başına hakikate ulaşamayacağını kati deliller ile ispat eder. Akıllı yıldız böceğine, vahyi ise güneşe benzetir. Şayet akıl kendine itimat edip, vahiyden kendini soyutlar ise; yıldız böceği gibi karanlıklar içine gömülür, kendi azalarını bile göremez hale gelir. Bu hali ile güneşe meydan okuması ise, gayet derecede trajikomik bir durumdur.

İnsan, cüzi akıllı ile, Allah'ın sonsuz ilminden gelen vahye meydan okuması ve akıllı kendine mutlak rehber görmesi zahir bir yanıhtır. Bunun en güzel delili, felsefe aleminin hakikatleri bulmaktaki aciziyet ve zaafiyetidir. Felsefe alanında her felsefi ekol, diğer ekolleri tezyif ve tenkir içindedir.

Felsefenin dahileri olan Aristo ve Sokrat gibi filozoflar, ilahiyat noktasında ne kadar iptidai ve verimsiz oldukları, eserleri ve fikirlerinde görünüyor. Aristo'nun ilk sebep tezi, Allah'ı anlamak noktasında, ne kadar aciz ve kısır olduklarını gösterir. Kainatta Allah'ın isim ve sıfatlarının tecellilerini bırak, varlığını bile görmekte zorlanmışlardır. Bu da, soyut aklın vahiy karşısında ne kadar aciz ve zayıf olduğunu gösteriyor.

Halbuki vahiy, her şeyde ve bütün kainatta, Allah'ın varlığını, birliğini, isim ve sıfatların tecellilerini, en amî adama da okutturup ders veriyor. Aristo'nun okuyamadığı ince meseleleri, Kur'an'ın en basit talebesi bile okuyabiliyor.

Bu yönü ile Risale-i Nur'a felsefe kitabı, Üsta'da filozof demek doğru değildir. Yalnız aklı işlettirmek ve hakikatleri kainat yüzünde okumak anlamında, Üstad'a bütün filozoflar toplansa yetişemez. Zira Üstadımızın Üstadı Kur'an'dır. Kur'an, nasıl insan aklı ile mukayeseye gelmez ise; Kur'an'ın hakikatli bir tilmizi olan Üstat ile de filozoflar kıyasa gelmez.

Kur'an ile barışık olan ve istikamet üzere giden felsefe anlamında, Üstad'a filozof demekte bir sakınca yoktur. Üstat felsefeyi müspet ve menfi olmak üzere iki kısma ayırıyor; menfi felsefeye yukarıda değinilmiştir. Müspet felsefe ise; vahyin terbiyesinde ve riayetinde aklı ve sair insani duyguları işlettirmek ve tekemmül ettirmektir. Bu noktada Üstat asrın en büyük filozofudur.

Fethullah Hoca Efendi, Neden Üstad Hazretleri Hayattayken Ziyarete Gitmemiştir?

Biz neden gitmediği ya da gidemediğini tam olarak bilemiyoruz. Bunun sebebini ancak kendi izah edebilir, bizim muhterem Hoca Efendi adına bir açıklama yapmamız uygun olmaz. Lakin Risale-i Nurları nasıl tanıdığını, kendi ağzından verelim, belki bazı iddialara cevap niteliğinde olabilir:

"Fetullah Gülen Hoca Efendinin 1957 Risale-i Nurlarla tanışması"

"Erzurum'da talebelik yıllarında Bediüzzaman'ın yanından gelen Muzaffer Arslan'ın sohbetlerine katılması üzerine risaleleri tanır ve bir daha da sohbetlere katılmaktan geri kalmaz. Ramazan vesilesiyle Amasya, Tokat ve Sivas taraflarını dolaşarak vaazlar verdi ve sohbetler yaptı."

"Kırkinci Hoca, bana, Selahattin ve Hatem'e Bediüzzaman Hazretlerinin yanından birisi gelmiş, akşam sohbet yapacak, oraya gidelim" dedi. Teklifini hemen kabul ettik. Çünkü, Bediüzzaman'ın yanında bulunmuş bir insanı ilk defa görecektik. Bu da bizim için çok cazip ve orijinal bir hadiseydi."

"Mehmet Şergil'in terzi dükkanına geldik. Burası, iki kilimden biraz daha genişçeydi. İlk gece veya ikinci gece orada bulunanlardan aklımda kalan isimlerden bazıları, Mehmet Şevket Eygi, Esat Keşafıoğlu ve Osman Demirci'dir. Şevket Eygi, yedek subaylık yapıyordu. Esad Keşafıoğlu ise o sırada üsteğmendi. Bediüzzaman Hazretleri, Muzaffer Arslan'a "şark'ı bir dolaş gel" demiş o da Sivas, Erzincan ve Erzurum'u dolaşmaya gelmişti. 15 gün kadar Erzurum'da kaldı. İlk gece Hücumat-ı Sitte okundu. Ertesi gün Beşinci Şua'dan ders yapıldı. Bizimle gelen mollalardan bazıları, oradaki tevellere itiraz ettiler ve bir daha gelmediler. Fakat anlatılanlar beni iyice sarmıştı. Bilhassa Muzaffer Arslan'ın bir sahabe hayatı yaşaması, sadeliği ve samimiyeti bana çok tesir etti. Ben zaten sahabe aşığı bir insandım. Onu görünce, işte aradığım insanları buldum, dedim ve bir daha da ayrılmayı düşünmedim."

"Muzaffer Arslan'ın pantolonunun iki dizi de yamalıydı. Ceket de işte

ona göreydi. Tabii ki bu sadelik bana apayrı duygular ilham ediyordu. Ayrıca ibadette derinlik vardı. Namaz kılışları, dua edişleri bana bambaşka görünmüştü. Derse gelip gidenlerden Çiğdem Bakkalı'nın sahibi bir Zeki Efendi vardı. Onun dua edişi de çok hoşuma giderdi. Yürekten dua etmesine bayılırdım. Ne kadar zaman geçti bilmiyorum; fakat kısa bir müddet zannediyorum. Üstad'dan Erzurum'a bir mektup geldi. "Mektup kime hitaben yazılmıştı? Üstad bu mektubu kime dikte ettirmişti?" hatırlamıyorum. Fakat selam gönderdiği isimler vardı. Sonunda da Fethullah ile Hatem'e de selam deniyordu. Ben adımın zikredildiğini duyunca ayaklarım yerden kesildi zannettim; o kadar sevinmiştim. Hayatımda o derece sevindiğim çok az vakidir. Şimdi o mektup nerededir, kimdedir, onu da bilmiyorum. Ancak bu bana yetmişti. Sohbetlere gitmeyi bir daha terk etmedim." (Latif ERDOĞAN, Küçük Dünyam)

Gavs-ı Azam Abdülkadir Geylani ile Üstad hazretleri ve Risale-i Nur arasında nasıl bir bağ vardır?

Manevi tasarrufu devam eden zatlardan biri de Abdulkadir-i Geylani hazretleridir. Bu zat, kendisinden sekiz asır sonra gelecek olan nur hizmetini görmüş ve ondan bahsetmiştir. Bediüzzaman hazretleri ta küçüklüğünden beri âdeta Abdülkadir-i Geylani hazretlerinin manevi himayesinde olarak bir hayat devam ettirmiş. Üstad; *"Bir cevizim dahi kaybolsa, ya şeyh vevizim derdim, hemen bana bulurdu"* der.

İslam dinine hizmet adına yapılan her faaliyetle, hiç şüphesiz başta Peygamber Efendimiz (sas) ve diğer peygamberler ile büyük zatlar hep alakadar oluyordur.

Ahir zamandaki yeni dirilişle Hazreti Ali efendimiz ile Abdulkadir-i Geylani daha ziyade alakadar olmuşlardır. Manevi feyizleriyle hep yardımcı olmuşlardır. Mesela; şu gibi ifadeleri bu cümleden kabul edebiliriz;

"...Ta iki sene sonra Gavs-ı Geylanî, Fütûhü'l-Gayb kitabıyla tekrar gözümü açtırdı.

Medet istedi, bir yol aradı, bir halaskâr taharri etti; gördü ki, yollar muhtelif. Tereddütte kaldı, Gavs-ı Azam olan Şeyh Geylanî'nin (r.a.) Futuhü'l-Gayb namındaki kitabıyla tefeül etti. Tefeülde şu çıktı: Sen dârü'l-hikmettesin; önce, kalbini tedavi edecek bir tabip ara.

Acibdir ki, o vakit ben, darü'l-hikmeti'i-İslamiye azası idim. güya ehl-i İslamın yaralarını tedaviye çalışan bir hekîm idim. Halbuki, en ziyade hasta, ben idim. Hasta, evvela kendine bakmalı, sonra hastalara bakabilir.

İşte, Hazreti Şeyh bana der ki:

"Sen kendin hastasın, kendine bir tabib ara!"

Ben dedim:

"Sen tabibim ol!"

Tuttum, kendimi ona muhatap addederek o kitabı bana hitap ediyor gibi okudum..." (1)

(1) bk. [Tarihçe-i Hayat, İlk Hayatı.](#)

Geçen gün izlediğim bir dini programda, stad'ın İngilizlerle bağlantısı hakkında söyleşi vardı. Üstad'ın onlarla bir ilişkisinin olmadığı kesin. Bu konuda ne dersiniz?

Yaptığımız araştırmalarda stad'ın her hangi bir ilişkisinin olmadığı sonucuna, bir kere daha varmış olduk.

Yalnız, İngilizlerin İstanbul'u işgalleri sırasında, Meşihat-ı İslamiye'den sorulan sorulara cevap vermek üzere stadımız görevlendirilmiş ve keskin cevaplar vermiştir.(1) Bunun üzerine İngiliz konutanı stad'ın yakalanıp idam edilmesini istemiş ancak başaramamışlardır. Bunun dışında başka bir bağlantı bilmiyoruz. Bunun aksini ddia edenler de iddialarını ispat etmek zorundalar.

(1) bk. [Hutuvat-ı Sitte](#)

İlave bilgi için tıklayınız:

[MİLLİ MÜCADELE'DE BEDİÜZZAMAN](#)

Günümüz alimlerinden sigaranın haram olduğunu söyleyenler vardır. Peki Üstad'ın sigara kullanmasını buna göre nasıl izah edersiniz?

Sigaranın haram olduğuna dair Kur'an ve sünnette kati bir delil yoktur. Sadece bazı ayet ve hadislerle kıyas yapılarak mekruh diyen alimler vardır. Hanefi Mezhebi'nin dışındaki diğer hak mezheplerde sigara caiz ve meşru sayılmışlardır. Hatta Şafi Mezhebi'nde şu hüküm vardır: Hanımın sigarası nafaka sınıfına girdiği için temini vaciptir. Yani eşi sigara tiryakisi olan birisi için, eşine sigara alması vaciptir.

Nitekim Üstad Hazretleri de bir müddet sigara tabağı taşımıştır. (Misafire ikram etmek için tütün tabakakası taşıdığı, ama içmediğini söyleyenler de vardır.) Kati haram olan bir şeyi Üstad'ın taşıması pek mümkün değildir. Ama bunun yanında sigaranın terki güzeldir. Nitekim Üstad Hazretleri de **sigarayı bıraktım** diyerek bizlere bir mesaj veriyor.

Mecelle md.39.da da ifade edildiği üzere, zamanın değişmesi ile hükümler değişebilir. Sigara hakkında haram hükmü henüz yeni yeni bazı alimler tarafından verilmeye başlanmıştır. Ancak eskiden, sigara hakkında haram hükmü bulunmamaktadır.

Hadiste: "Dünyevi bela ve musibetlerden dolayı ölümü istemeyiniz." denildiği halde, Üstad'ın; "Zaman oldu ki, hayattan bin defa ziyâde, ölümü tercih ettim." demesini nasıl anlamalıyız?

Ölümü istemek iki sebepten dolayıdır. **Birisi;** imansızlık ve tevekkülsüzlükten dolayı, kainatın hadiselerinin altında ezilmekten hasıl olan manevi sıkıntıdır. İmanı olmayan ya da takvasızlık ve ibadetsizlikten dolayı, imanı hayatına tesir etmeyen insanlar, dünyanın birtakım sıkıntı ve musibetleri karşında dayanamayıp, ölümü ve intiharı isterler.

Diğeri ise; imanın ve aşk-ı İlâhî'nin kemalinden gelen arzu-yu vuslattır. Yani Allah'a olan aşk ve imandan gelen bir kavuşma arzusudur. Bu yüzden büyük Allah dostları, ölümü "*düğün günü*" olarak görmüşler. Hazreti Yusuf (as) gibi, Üstad Hazretlerinin ölümü düşünmesi ve istemesi bu yönü iledir.

Peygamber Efendimizin (asm) dünyayı cennete nispeten zindan gösteren hadisleri de bu manaya işaret eder. Meseleye "*kim zindanda iken saraylara gitmeyi arzu etmez*" manasında bakabiliriz.

Diğer bir mana olarak; Üstad Hazretlerinin o büyük sıkıntılara rağmen sabır ve metanet ile mücadeleye devam etmesi ve muhtemel ki vehminden geçen intihar gibi kuruntulara ehemmiyet vermeyip, sadece üzerindeki baskının vahametini ifade etmekte tasvir etmesi, onun ne denli büyük bir alim ve veli olduğunu bize gösteriyor.

Hafız Ali Ağabey'in Üstadımızın yerine ölmek istemesi ve ölmesi hususunu nasıl değerlendirmeliyiz, başkasının yerine ölmek var mıdır?

Burada dua meselesi vardır. Yani insan çok sevdiği birisi için "**Allah'ım benim ömrümden al, ona ver.**" diyebilir. Şayet bu dua Allah'ın hikmetine uygun ise bu duayı kabul edip öyle muamele edebilir; bunun Kur'an ve sünnet ile çelişen bir tarafı yoktur.

Nasıl bir iyilik ya da sadaka -ölüm de dahil- belaları geri çevirebiliyor ise, pekala dua da bela ve musibetleri, hatta ölümü de geri çevirebilir. Nitekim Peygamber Efendimiz (sav) "**Sadaka belaları def eder.**" demiştir. Bu gibi hadisler zımni olarak duayı da içine alabilir. Her hadisenin Kur'an ve sünnetten zahir bir şekilde gösterilmesini istemek uygun bir yaklaşım tarzı değildir. Nitekim fıkıhta bir çok şeyler kıyas yolu ile halledilmiştir. Bu olayda sünnetten bir delil gösterilememesi olayın batıl ya da yanlış olduğu anlamına gelmez.

Üstad Hazretlerinin talebelerinin, halisane dua ile ömürlerini Üstad Hazretlerine bahşetmeleri ve bunun da Allah tarafından kabul edilmesi, gayet makul ve caiz olan bir hadisedir. Sahabelerin harp meydanlarında Peygamber Efendimize (asv) cansiperane set olmaları, bir nevi bu fedakarlığın başka bir boyutudur.

Bu ömür bahşetme işlemi, elbette ilanihaye devam edip insanı beş altı yüz yıl yaşatacak bir hal değildir. Allah'ın kainata koymuş olduğu genel geçer kurallar dahilinde bu işler oluyor.

Zaman şeridi denilen **Levh-i Mahv-ı İspat**, yazar bozar bir tahta hükmünde olduğu için, yazılar ve mukadderat son hali ile yazılı değildir, şart ve meşrut kuralı vardır. Yani Allah der "**Kulum şu şartı yaparsa, ben de ona şöyle muamele ederim.**"

Mesela Allah bir kulunun ömrünü, sağlığına dikkat etmek kaydıyla seksen yıl tahsis eder, ama o kul sağlığına dikkat etmez. Allah da Levh-i Mahv İspata yazmış olduğu seksen yılı siler, onu elli yıla çevirir.

İşte sadakanın belayı def edip ömrü uzatması bu hakikatin bir neticesidir. Dua da

sadaka hükmüne geçip aynı işlemi gerçekleştirebilir.

Ama insanın ömrüne dair bu son hali, şartları ile beraber Levh-i Mahfuz'da vardır, burada bir değişme olmaz. Yani Allah zaten onun sağlığına dikkat etmeyip ömrünü elli yıla düşüreceğini ezeli ilmi ile biliyordu ve bunu Levh-i Muhfuz'da kaydetmişti.

Hanefi mezhebine tabi oldukları halde Üstad'ımızı takliden imamın arkasında Fatiha okuyanlar var. Halbuki Üstad'ımız İmam-i Şafi'ye tabidir. Kendisi isteseydi bir mezhep kurabilirdi. Ona bir mezhep imamı gibi bakmak doğru mudur?

Üstad Hazretleri bir içtihatla bulunup bir mezhep kurmuş değildir. Ameli konularda adres olarak dört hak mezhebi göstermiştir. Kendisi de Şafi mezhebındendir. Risale-i Nurların sahası iman hakikatleri ve ahlaka dair meselelerdir. Bu sebeple Risale-i Nurları ve Üstad Hazretlerini mezhep imamı gibi algılamak ve öyle lanse etmek yanlış olur.

Risale-i Nur dairesinde bulunan bir Nur talebesi, kendi coğrafi ve kültürel şartlarına uygun bir hak mezhebi seçip ona ittiba edebilir. Bu noktada Risale-i Nurların ve Üstad'ın bir yönlendirmesi ya da teşviki yoktur. Bu kişilerin şahsi bir tercihidir, dilediği hak mezhebi tercih edebilir. Zaten Ehl-i sünnet inancında mezhepler arasında geçiş caizdir.

Bazılarının Üstad ile mezhep imamlarını kıyaslaması yanlış ve abestir. Zira bu mübareklerin kulvarları farklıdır. Üstad Hazretleri belki kabiliyet ve takva açısından müçtehitlik yapabilir, lakin zamanın şartları ve gerekleri buna müsait değildir. Üstad Hazretleri [Yirmi Yedinci Söz](#)'de bu hakikati gayet güzel bir şekilde izah ediyor, teferruat için oraya bakılabilir.

Risale-i Nur mesleği teemmül ve tahkik mesleğidir. Risale-i Nur'un dairesinde, taklit, körü körüne bağlanmak, mesnetsiz ve kaynaksız şeylere itibar etmek, şahıslara araştırmadan ve tahkik etmeden inanmak gibi arızalı ve yanlış tarzlar yoktur. Üstad Hazretleri bu gibi arızalı ve yanlış tarzları Risale-i Nur'un çok yerlerinde ikaz mahiyetinde ifade etmiştir.

Üstad Hazretlerini bir mezhep imamı gibi taklit edebilmek için, Üstad Hazretlerinin her sahada içtihadını bildirmesi ve sistemli bir şekilde mezhep kurması iktiza eder. Yoksa bir iki noktaya bakarak Üstad Hazretlerini taklit etmek mezhepler açısından caiz olmaz.

Üstad Hazretleri Şafii mezhebinin ağırlıkta olduğu bir çevrede yetişmesinden

dolayı Şafi mezhebine uymuştur. Azimet ve takva açısından dört mezhebe uymak zor olmakla beraber güzeldir. ***Ama telfik şeklinde, yani kolayına gelecek ve işi sulandıracak bir şekilde dört mezhebe uymak caiz değildir.***

Mesela Hanefilerde kanama abdesti bozar, Şafilere bozmaz. Şafilere kadına temas abdesti bozar Hanefilerde bozmaz. Kişi her iki durumda da, yani hem kanama hem de kadına temas etmede mezheplere uyuyorum deyip, abdest tazelemekten kaçınsa, bu **telfik** olur ki, caiz değildir. Ama her iki durumda da abdest alsa müstahsendir, her iki mezhebe de uymuş olur.

Özet olarak, Üstad Hazretleri fıkıh alanına girmemiştir. Bütün mesaisini iman üzerine teksif etmiştir. Fıkıhta da kaynak olarak dört hak mezhebi adres göstermiştir. Yani Risale-i Nur iman ve akait üzerine gitmiştir. Fıkıh sahasını ise dört imama bırakmıştır. Bu yüzden bizim fıkıhta kıstas ve mizanımız dört mezheptir. Tabi olana tabi olmak caiz olmaz. Yani Üstad Hazretleri fıkıhta Şafii Mezhebine tabidir, tabi olunan değildir. Biz tabi olana tabi olursak mezheplerin hak kurallarını incitmiş oluruz.

Hazreti Ali(ra) Efendimizin, Üstad ve Risale-i Nur'larla Olan Yakın İlgisi Nedendir?

Hız. Ali evliyanın şahıdır. Veli olan zatlar Allah dilerse ilerde olacak bazı şeyleri bilebilir ve haber verebilirler. İşte Hız. Ali "Celcelutiye" isimli şiirinde risalelere bir derece üstü kapalı ifadelerle işaret etmiştir. Üstadın Sikke-i Tasdik-i Gaybi isimli eserinde ayrıntılar görülebilir. Risalenin başında şöyle denilmekte:

"Sekizinci Şua (Üçüncü bir Keramet-i Aleviye) Bir İfade-i Meram Mâlum olsun ki; ben Risale-i Nur'un kıymetini ve ehemmiyetini beyan etmekle Kur'ân'ın hakikatlarını ve îmanın rûkûnlerini ilân etmek ve zaaf-ı îmana düşenleri onlara dâvet etmek ve onların kuvvetlerini ve hakkaniyetlerini göstermek istiyorum.

"Yoksa, hâşâ! kendimi ve hiçbir cihetle beğenmediğim nefsi emmaremi beğendirmek ve medhetmek değildir. Hem Risale-i Nur zâhiren benim eserim olmak haysiyetiyle senâ etmiyorum.

"Belki yalnız Kur'ân'ın bir tefsiri ve Kur'ân'dan mülhem bir tercüman-ı hakikisi ve îmanın hüccetleri ve dellâlı olmak haysiyetiyle meziyetlerini beyan ediyorum. Hattâ, bir kısım risaleleri ihtiyarım haricinde yazdığım gibi, Risale-i Nur'un ehemmiyetini zikretmekte ihtiyarsız hükmündeyim. İmam-ı Ali'nin (Radıyallahü anh) "Âyetü'l-Kübrâ" namını verdiği "Yedinci Şua" risalesini yazmakta çok zahmet çektiğime bir mükâfat-ı âcile ve bir alâmet-i makbuliyet ve bir medâr-ı teşvik olarak bu keramet-i Celcelûtiye, inâyet-i İlâhiye tarafından verildiğine şüphem kalmamış. Tahdis-i ni'met kabilinden bunu "Sekizinci Şuâ" olarak yazdım. Yoksa haşre dair mühim bir âyetin mu'cizeli olan bürhanlarını yazacaktım." (1)

Gavs-ı Azam Abdülkadir-i Geylani ve Şah-ı Geylani, gaybten haber verdiği manzum bir eserinde, kendinden sekiz yüz sene sonra gelecek olan Bediüzzaman ve talebelerine açık bir şekilde ve ismen işaret etmiştir. Mecmuatü'l-Ahzâb adlı eserin birinci cildinin 562. sayfasındaki bölümlerde, ilgili bilgiler mevcuttur.

Bu işaretlerden bazıları şunlardır:

1 - Said ismi verilerek açık bir şekilde ifade edilmiş, geçim hususunda izzet ve saadette geçineceği beyan edilmiştir. Bediüzzaman'ın küçüklüğünden itibaren minnet altına girmemesi, amcasının çorbasından yememesi, Doğuda ki medreselerde geleneği olan talebelerin ihtiyaçlarının halk tarafından karşılanmasını kabul etmemesi ve talebelerini de bundan men etmesi.

2 - Gavs'ın "Vaktin Abdülkadir'i ol" ifadesinin cifir hesabıyla 1326 (1908) ettiği ve bu tarihte şeyhin bir talebesinin Kur'an hakikatlerini müdafaa edeceğine işaret ederek, Bediüzzaman'ın manevi mücahedeye atılacağını haber vermesi.

3 - Said ve Bediüzzaman isimlerine işaret edilmesi.

4 - Gavs'ın müridine, "Korkma, sözlerini söyle" hitabında bulunarak Şarka ve Garba gideceğini, çok fitnelerle karşılaşacağını bildirerek tamamından mahfuz kalacağını bildirmesi.

5 - Bediüzzaman'ın, daha sekiz-dokuz yaşlarından itibaren, etraftaki ahalinin Nakşi olmasına rağmen kendisinin Gavs'a bağlanması; hatta, bir şeyi kayb olduğunda, "Ya Şeyh! bu şeyimi buldur, sana bir Fatiha okuyacağım" dedikten hemen sonra Gavs'ın yardımına yetişmesi. Bediüzzaman Sikke-i Tasdik-i Gaybi adlı eserinde şu ifadeler yer verir: "Sergüzeşt-i hayatımda geçen ve çoğunu gizlediğim çok harika vakıalar vardı. Kendimi hiç bir vecihle keramete lâıyk görmediğim için onları bazen tesadüfe, bazen da başka esbaba isnad ediyordum. Şimdi kanaatim geliyor ki, o harikalar, Gavs-ı Azam'ın bir silsile-i kerametini teşkil ederler.

Demek onun duasıyla, himmetiyle, ona kerameten ve bize ikram nev'inden, bir nev'i inayet-i İlâhiyeye mazhar olmuşuz." Bediüzzaman'ın hayatında Şah-ı Geylani'nin müstesna bir yeri vardır. Bediüzzaman, Tillo'da bulunduğu sırada Geylani Hazretlerinin ikazı ile Miran aşiret reisi Mustafa Paşaya giderek hidayete davet etmiş; ya zulmü terk edip namazını kılmasını veya kendisini öldüreceğini söylemiştir.

6 - Yine Darü'l-Hikmeti'l-İslamiye üyesi olduğu sırada Gavs'ın Fütuhu'l-Gayb adlı eserini okur. Burada, kendisi hasta olan ve tedavi olmayan birisinin, başkasının arayışlarına çare olamayacağı uyarısıyla karşılaşır. Bediüzzaman, Şeyhi tabip kabul ederek eserini okur ve çok istifade eder. Gavs-ı Azam, asırlar ötesinden verdiği haberlerle, hem Bediüzzaman'la, hem de Risale-i Nurla alakadar olduğunu göstermiştir. Ehl-i zındıkanın bütün takibat, tazyik, işkence,

hapis gibi baskı ve engellemelerine rağmen Üstad Bediüzzaman ve talebeleri, Cenab-ı Hakk'ın inayeti ile muvaffak olması, Hz. Ali (r.a.) ile Gavs-ı Azam'ın (k.s.) Risale-i Nur ve müellifi Bediüzzaman Hazretleriyle ilgili kerametlerini teyid etmektedir.

Gavs-ı Azam'ın en önemli hususiyetlerinden birisi ve belki de en önemlisi, hiçbir şahsı merci yapmadan, doğrudan doğruya Kur'an-ı Azimüşşandan ders almasıdır.

7 - "Ferdiyet" denilen ve çok az kişinin mazhar olduğu bu ihsan-ı İlahiye asrımızda, Kur'an-ı Kerim'in i'cazlı tefsiri olan Risale-i Nur ve onun müellifi mazhar olmuştur. Netice olarak, keramat-ı Gavsiye ile Nurlara işaret edilerek, hizmetinin muvaffak olacağı müjdelenmiştir. Gavs-ı Azam'ın kasidesindeki "1345'te (1926) Kur'an'dan gelen bir nur ile insanlar karanlıklardan aydınlığa çıkarılacak" müjdesi, bu tarihte fevkalade bir şekilde neşre ve nurlandırmaya başlayan Risale-i Nur'a cifirce ve mealce tam tamına uygun düşmektedir. Bu uygunluk, Risale-i Nur'a işaretle birlikte, eserin ve onunla yapılan hizmetin makbuliyetini de göstermektedir.

(1) bk. [Sikke-i Tasdik-i Gaybi.](#)

Hazreti Üstad'ın Vergi Kaçırmaya Bakışı Nasıldı?

Risale-i Nurlar; iman hakikatlerinin tefsiri olmasından dolayı, fıkha dair meseleleri fıkıh kaynaklarına havale ediyor. Vergi kaçırma fıkıhın konusu olmasından dolayı, fıkıh kaynaklarına bakmak gerekiyor. Fıkıhın alanına giren bütün meselelerde, ölçü ve usul bu şekildedir.

Hediye Dahi Kabul Etmeyen Bediüzzaman Ne ile Geçiniyordu?

Bu soru bizzat Üstadımıza sorulmuş ve Üstadımız da cevap vermiştir. Cevabın bir kısmını aşağıya alıyoruz.

"... Ehl-i dünya bana der: “Neyle yaşıyorsun? Çalışmadan nasıl geçiniyorsun? Memleketimizde tembelce oturanları ve başkasının sa’yiyle geçinenleri istemiyoruz.”

"Elcevap: Ben iktisat ve bereketle yaşıyorum. Rezzâkımdan başka kimsenin minnetini almıyorum ve almamaya da karar vermişim. Evet, günde yüz para, belki kırk para ile yaşayan bir adam, başkasının minnetini almaz."

"Şu meselenin izahını hiç arzu etmiyordum. Belki bir gururu ve bir enaniyeti ihsas eder fikriyle, beyan etmek bana pek nâhoştur. Fakat, madem ehl-i dünya evhamlı bir surette soruyorlar. Ben de derim ki: ..."
(1)

(1) bk. [Mektubat, On altıncı Mektup.](#)

Herkese meydan okuyan Üstad, sonradan nasıl oluyor da büyük bir tevazu örneği sergiliyor?

Üstad'ın eski hayatı ile yeni hayatı arasında çok önemli farklar vardır. Taban tabana zıt diyebileceğimiz iki ayrı fıtrat sergileniyor.

Mesela zillate boyun eğmeyen biri iken, Yeni Said döneminde her hakaret ve zulme, sadece hukuki müdafaa ile cevap veriyor. Asayişin bozulmaması için şahsına yapılan hakaretlere boyun eğiyor.

İlmi konularda her kese meydan okurken, birden inanılmaz bir tevazü ve mahfiyet abidesi haline geliyor. Eskidne büyük nutuklar çeken ve geniş dairede hizmet eden Üstad, Yeni Said döneminde bir kenara çekilip, bir kaç insan ile ilime tahsil etmeyi tercih ediyor. **Bütün bunların bir istihdamı ilahinin neticesi olarak ancak izah edilebileceğine inanıyoruz.**

Hizmetin içinde yedi sene kalmış bir fert, Üstad için ısrarla Saidi Kürdi diyorsa, bunu nasıl anlamalıyız? Saidi Kürdi demek ne kadar doğrudur?

Böyle tabirleri kullanmanın ya da öne çıkarmanın menfi tesirlerini ve zararlarını maddeler halinde takdim edelim.

Birincisi: Üstad Hazretleri bu tabirleri bizzat kendisi değiştirmişken, bizim bu tabirleri kullanmamız en hafif tabiri ile Üstad Hazretlerine karşı bir saygısızlık olur.

İkincisi: Menfi milliyetçilik hastalığının yaygın olduğu bu dönemde, bu gibi tabirleri öne çıkarmak Kur'an ve iman hizmeti olan Risale-i Nur hizmetine ciddi zarar verir. Samimi ve müspet bir Nur talebesinin Kur'an ve iman hizmetine bilerek ve kasten zarar vermesi mümkün değildir.

Üçüncüsü: Kürt veya Türk tabirleri aslı itibari ile yanlış ya da sakıncalı tabirler değildir. Lakin bu gibi tabirler menfi bir şekilde menfi bir vurgu ile kullanılırlarsa o zaman ihtilaf ve fitneye zemin hazırlarlar. Maalesef bu topraklarda menfi milliyetçilik bu tabirleri sakıncalı ve tehlikeli tabirler içine dahil etmiştir. Öyle ise Türk ve Kürt tabirlerini sadece kimlik kıvamında kullanıp daha ileriye gitmeye zemin hazırlamamak gerekir. Üstad Hazretleri bunları sezdiği için **Kürdi yerine Nursi** ismini tercih etmiştir. Bu bir kimlik inkarı değil, müspet hareket ve tedbir amaçlıdır. Biz de Üstadımızın yolunu takip edip öyle hareket etmeliyiz.

Dördüncüsü: Risale-i Nurların en büyük vazifesi imana hizmet etmektir. Milyonlarca insanın imanının kurtulmasına hizmet etmeyi kendine misyon edinmiş bir şahsiyeti bir etnik kimliğe hapsetmek ve öyle lanse etmek elbette izan ve vicdanla bağdaşmaz. Risale-i Nurlar ve onun müellifi olan Üstadımız evrensel bir değerdir, hiçbir kavim ya da etnik kökün mahpusu yapılmamalıdır.

Beşincisi: Bazı insanlar kendi menfi duygularını ya da içine düştüğü kavmiyetçilik hastalığını Üstad Hazretlerinin ismi üzerinden meşrulaştırmaya çalışıyorlar. Risale-i Nurların sanki başka hiçbir bahsi yokmuş gibi, sadece kavmine işaret eden hususlara kilitlenip o noktaları nazara vermeye çalışıyorlar ki, bu hiç de sağlıklı bir yaklaşım değildir.

Altıncısı: Risale-i Nurların bütününe bakıldığında, menfi milliyetçiliğin dinsizlikten sonra en büyük ikinci bir tehlike olduğu vurgulanır. Risalelede en ağır ve sert sözler ırkçılık hakkındadır. Hal böyle iken, samimi bir Nur talebesi nasıl olur da ırkçılığı ihsas eden hallere girer, anlamak gerçekten zor.

Bizim kanaatimizce bütün insanlığa mal olmuş Üstad Hazretlerini etnik bir kökene hapsedmek ya da öyle bir görüntüye indirgemek yanlış ve hatalı olur. Üstad Hazretleri kendini nasıl tavsif etmiş ise biz de öyle tavsif etmeliyiz, diye düşünüyoruz.

Hoca Efendi'nin, Üstad'ın Kürt Olduğunu Bilseydim Elini Öpmezdim, Şeklinde İfadesi Var mı?

Böyle delil ve senedi olmayan lakırdılara kulak vermek ve insanların zihninde şüphe oluşturacak şekilde yaymak caiz değildir. Muhterem Hoca Efendi'nin hayatı; Üstadı ve Risale-i Nurları okumak ve yaymak ile geçmişken, böyle iddialar hakikaten ucuz iftiralar sınıfından sayılır ve böyle iftiralara cevap vermek bile abesle iştigal etmektir.

Bugün Fetullah Gülen Hocaefendi'nin onlarca eserleri ve vaaz kasetleri meydandadır, hepsinde de Üstadı ve Risale-i Nurları şiddetle övüyor. Hayatını Üstada ve Risale-i Nurlara vakfetmiş böyle bir insana, böyle adi iftiraların atılması, hakikaten münafık ve müfsitlerin hezeyanlarından başka bir şey değildir.

Elinde delili olan, göstermesi lazım. Aksi takdirde, yalancı ve müfteri durumundan kurtulamaz...

Haz. Bediüzzaman İmam Rabbani Hazretlerinin kitaplarını çokça okumuş, feyiz, ilham, enerji almış ve risaleleri yazmış. İmam Rabbani'nin eserleri risaleler gibi midir?

Tefsirler iki kısımdır. **Birisi** Kur'an'ın **lafız ve cümlesini** bir tertip üzere inceleyen, daha ziyade zahiri ifadeleri nazara veren gramer esaslı **klasik tefsirler**dir. Bunların emsali yüz binleri geçmiştir.

Diğeri ise, Kur'an'ın manevi ve **ışari** yönlerini ekseri olarak ilham ile beyan eden **manevi tefsirler**dir. Bu tefsirler genelde her asırda bir müceddidin eli ile yazılır. İmam Rabbani, İmam Gazali, İmam Geylani gibi zatlar buna örnek olarak verilebilir. İşte maddecilik ve inkarcılığın zirveye ulaştığı bu helaket ve felaket asrında ise Üstad Bediüzzaman Hazretleri Kur'an'ın en azam ve kapsamlı tefsirini insanlığa hediye etmiştir.

Özet olarak **lafzî tefsirler**, ayetin zahiri kalıbını ve ona mebni olan manaları nazara verirler. **İşari tefsirler ise** daha ziyade delalet, tazammum ve istilzam üzerine giderler. Yani ayetin ince ve herkes tarafından görülmesi mümkün olmayan manaları nazara verilir.

İmam Rabbani Hazretlerinin tefsiri de Risale-i Nurlar gibi vehbi ve ilhamidir. Lakin Risale-i Nurlar bu zamana, İmam Rabbani Hazretleri ise kendi dönemine hitap ediyor. İkisini aynı kefeye koyarak "**madem ikisi de vehbidir, ben onunla iktifa ederim**" denilemez.

Üstad Hazretleri bu hususu şu şekilde izah ediyor:

"Ben tahmin ediyorum ki, eğer Şeyh Abdülkadir Geylânî (r.a.) ve Şah-ı Nakşibend (r.a.) ve İmam-ı Rabbânî (r.a.) gibi zatlar bu zamanda olsaydılar, bütün himmetlerini, hakaik-i imaniyenin ve akaid-i İslâmiyenin takviyesine sarf edeceklerdi. Çünkü saadet-i ebediyenin medarı onlardır. Onlarda kusur edilse, şekavet-i ebediyeye sebebiyet verir. İmansız Cennete gidemez; fakat tasavvufsuz Cennete giden pek çoktur. Ekmeksiz insan yaşayamaz, fakat meyvesiz yaşayabilir. Tasavvuf meyvedir, hakaik-i İslâmiye gıdadır."(1)

(1) bk. [Mektubat, Beşinci Mektup.](#)

H. Mehdi'den sonra velayette, ikinci bin yılın müceddidi olması hasebi ile İmam Rabbani H. veya Abdulkadir Geylani Hazretleri geliyor diyenler vardır. Üstadımızdan sonra gelmesi beklenen bir müceddid veya veli var mıdır?

Risale-i Nurlardan sonra müceddid ya da o manada bir evliyanın geleceği hakkında herhangi bir ibare ya da işaret geçmiyor. Bunun aksine Risale-i Nurların kıyamete kadar devam edip bir cihetle kıyamete kadar müceddidlik vazifesini göreceğini ifade eden ibareler mevcuttur. Bu ifadelerden bazıları şu şekildedir:

"Cenab-ı Hak, kemâl-i rahmetiyle bu ferd-i ferîdi, kemalât-ı insaniyenin bütün envainı câmi bir istidatta yaratmış ve bu istidatların da azamî şekilde inkişafını irade etmiş ki, bu müstesna zatı, İslâmiyet ağacının son asırlara uzanan ve binler dal budak salan Risale-i Nur şahs-ı mânevîsi itibarıyla bütün hakaikte "üstad-ı küll" hükmüne getirmiş ve topyekûn İslâmiyet hakikatlerinin bir aks-i nurunu ve tecellîsini Risale-i Nur şahs-ı mânevîsinde derc ederek, ehl-i hakikat ve kemali hayretle baktırmış ve böylece, risalet-i Ahmediye ve hakikat-i Muhammediyenin câmi bir aynası olan Risale-i Nur ile Said Nursî, bir Said olarak çürümüş, erimiş, fakat mânen bütün âlem-i İslâm olarak tevellüd etmiş, beka bulmuştur."

"Ve tâ kıyamete kadar Risale-i Nur bâki kalacak ve daima tekemmül edecektir. Hiç mümkün müdür ki, sinek kanadının icadından lâkayt kalmayan ve o kanadın zerrelerinde pek çok hikmet ve maslahatları takip eden Sâni-i Zülcelâl, Risale-i Nur ile, onun telif edildiği menzillerle ve Nur Müellifinin kudsî vazifelerini gördüğü yerlerle alâkadar olmasın ve öyle kudsî hizmetlere hâdim (hizmet eden) olan mekânlar ve dersane-i Nuriyeler, ve şecere-i mübarek, rahmetin kasd-ı tahsisinden hariç kalsın? Kat'iyen mümkün değildir."(1)

(1) bk. [Tarihçe-i Hayat, Barla Hayatı](#)

İbn Abbas (ra)'dan, ebced yazıp yıldızla bakanlar için, "Bunlarla uğraşanların, İslam'dan hiçbir nasibleri yoktur." Hadis-i şerifi sahih midir? Üstad'ın ebcedle ilgili çalışmalarını nasıl değerlendirmeliyiz?

Bu hadis sahih kaynaklar içinde geçiyor. Lakin manası tabir ve teville muhtaç olduğu için zahiri üzere anlamak doğru olmaz. Zira ebced hesabını bizzat Peygamber Efendimiz (asv)'in kullandığına dair hadisler mevcuttur.

Ebcet ilminin meşruluğu muhakkaktır. Yani ebcet ve cifir ilmi kesinlikle meşru ilimler sınıfındandır. Buna dair bir çok deliller mevcuttur. Lakin bu ilimler amaç değil amaca hizmet eden vasıta ilimler olduğu için bazen yanlış ve batıl amaçlarda da kullanılabilir. Bu yüzden böyle vasıta ilimler kullanıldığı amaca göre hüküm alırlar. Bazen bu ilimler Kur'an ayetlerinin derin ve eşsiz manalarını çözmekte bir anahtar olurlar; bu yönü ile meşru ve güzeldirler. Bazen de Hurufilik akımında kullanıldığı gibi batıl amaçlara hizmet ederler ki bu noktada caiz ve meşru olmazlar.

İşte Peygamber Efendimiz (asv) bu gibi vasıta ilimlerin bizzat kendilerini değil onların yanlış ve batıl amaçlarda kullanılmalarını men ediyor. Mesela ebcet ilmini yıldız falında ya da başka günahlarda kullanmak haramken, aynı ebcet ilmini Kur'an'ın esrarını çözmekte kullanmak helal ve meşrudur. Meseleye bu noktadan bakabiliriz.

İlave bilgi için tıklayınız: [**EBCET VE CİFİR.**](#)

İddalara göre Üstad hazretleri Şeyh Said için, ben onun intikamını aldım demiş. İşin aslı nasıldır izah eder misiniz?

Bediüzzaman ile Şeyh Said, aynı zamanlarda yaşadıklarından dolayı, birbirleriyle karıştırılmaktadırlar. Fakat bu iki şahsın birbirine benzeyen tek tarafı mümin ve mücahid olmalarıdır. Şeyh Said yapılan din dışı faaliyetlerden dolayı maddi silaha sarılmış ve feci akibete sürüklenmiştir. Fakat Bediüzzaman Said Nursi ise, manevi silaha, yani Kur'an ve iman hakikatlerinin neşredilmesine meyil etmiş ve muvaffak olmuştur.

Şeyh Said hadisesi vaktinde, Van'da bulunan Bediüzzaman'a bir mektup göndererek "sizin nüfuzunuz kuvvetlidir. bize yardım ederseniz muvaffak oluruz" diye yardım istemiştir. Fakat Bediüzzaman Said Nursi, bu mektuba "Bu millet yüz yıllarca İslam dinine hizmet etmiştir. Bu mücahid milletin torunlarına kılıç çekilmez. sizde çekmeyiniz; zira akim kalır" diye cevap verir. (1)

Bu olaydan sonra meşhur Şeyh Said hadisesi vuku bulur. Fakat Bediüzzaman'ın dediği gibi, akim ve sonuçsuz kaldı. Fakat Bediüzzaman'ın manevi kılıcı, muvaffak olarak, şu anda dünyanın her tarafında tabileri, talebeleri ve yirmi beş'ten fazla dile çevrilmiş eserleri vardır.

Şeyh Said hâdisesiyle hiç bir ilgisi olmadığı, hattâ hâdisi öncesinde kendisinden destek isteyen Şeyh Said'i bu niyetinden vazgeçirmeye çalıştığı halde, Bediüzzaman hâdisi sonrasında, Van'da ikâmet ettiği uzlethanesinden alınarak Burdur'a, oradan da Isparta'nın Barla nâhiyesine götürülmüştür. Burada "mânevî cihad" hizmetini başlatmış, birbiri peşi sıra telif ettiği eserlerde îman esaslarını terennüm etmiştir.

Bu eserler, îmanını tehlikede hisseden halkın büyük teveccüh ve rağbetine mazhar olmuş; elden ele dolaşarak hızla yayılmıştır. O devrede elle yazılarak çoğaltılan eserlerin toplam tirajı altı yüz bin'i bulmuştur. Başlattığı hizmetin halka mal olması, devrin idârecilerini rahatsız ettiğinden 1935'te Eskişehir, 1943'de Afyon, 1952'de de İstanbul mahkemelerine çıkarılmıştır. Bunlardan netice alınamamış, ancak Bediüzzaman yine rahat bırakılmamış; Kastamonu'da, Emirdağ'da, Isparta'da sıkı tarassud ve takip altında yaşamaya mecbur

bırakılmıştır. "Ben onun intikamını aldım" şeklindeki bir ifadeye ne risalelerde ve ne de hatıralarda rastlayamadık.

(1) bk. [Tarihçe-i Hayat, Barla Hayatı.](#)

İlave bilgi için tıklayınız: [KARIŞTIRILAN SAİDLER.](#)

İlim dünyasında "Hermenötik" diye adlandırılan bir disiplin var. Müfessirler Hermenötik usulüyle mi Kur'an'ı tefsir ediyorlar? Hermenötik tevil sanatı mı? Üstad Hermenötik ilmini uygulamış diyebilir miyiz?

Kök bilim açısından **Hermenötik**, kelime olarak yorumcu/müfessir anlamındaki Yunanca Ερμηνεύς teriminden türetilmiştir. Bu terim aynı zamanda tanrıların mesajlarının yorumlayıcısı olan Yunan tanrısı Hermes ile de ilişkilidir.

Hermenötik ilk olarak Hristiyan teolojisi alanındaki yorum tartışmalarından ortaya çıkan bir anlam ve metodoloji bilgisi. Daha sonra terim teolojik sahanın dışına çıkmış ve daha genel anlamda yorum araştırmalarıyla ilgili felsefi bir disiplin haline gelmiştir. Yani genel olarak **her bilim sahasında anlama ve yorumlama sanatı** olarak son halini almıştır. Bu insanlığın fitri bir ihtiyacından hasıl olan genel bir anlama disiplini.

Ama her toplum kendi inanç ve örfüne uygun olarak bu metodolojiyi şekillendirmiştir.

Batı toplumunda eşyayı anlama ve anlamlandırma biçimi akıl merkezlidir. Yani doğru bilgiye, dolayısı ile doğru anlama ulaşmada yegane kıtas ve araç akıldır. Akıl her şeyi anlamada yeterli bir araçtır. **Dolayısı ile batının hermenötiğe yüklediği mana ve misyon ile doğunun yüklediği mana ve misyon aynı değildir.**

Doğuda ekseri olarak mistisizm ve vahiy hakimdir. Dolayısı ile eşyayı ve hadiseleri anlamada etkin güç kutsal metinlerdir. Olayları ve eşyayı anlamamanın temel çerçevesi Allah ve peygamberleri tarafından belirlenir. İnsanlar da akıl ve diğer cihazlarını bu temel çerçeve içinde işletir. Bu çerçeve içinde yapılan tevil, tabir ve tefsir ilmine doğu kaynaklı hermenötik disiplin denilebilir.

İnsanlık evrensel olarak herkesin kabul ettiği temel bir hermenötik çerçeve belirleyebilir. Zaten günümüzde, insanlığın hızlı bir şekilde medenileşip terakki etmesi bu süreci hızlandırmıştır. Yani günümüzde insanlık bu genel ve evrensel hermenötik dili oluşturmaya başlamıştır. Bu dil her sahada kendine özgü bir hale girer. Fizik ilminin hermenötik dili ile biyoloji ilminin hermenötik dili farklılık

arz edebilir. Aynı sınıflandırma ilahiyat ilimlerinde de geçerlidir. Kelam ilminin yorum dili ile tefsir ilminin yorum dili farklılık arz edebilir. Ama bunun yanında herkesin ve her ilmin ortak bir anlama ve yorumlama dili de olabilir ve olmaya doğru da gidiyor. İnsanlık basitten mükemmele doğru tekemmül ettiği için ortak bir yorumlama çatısını oluşturmaya başlamıştır.

Bu genel izahtan sonra özelde İslam ile Hermenötik disiplin arasındaki farka bakalım.

İslam'da yorum ve tefsir usulünün çerçevesi Kur'an ve sünnet tarafından tersim edilir. Batı medeniyetinde ya da Hristiyan dinindeki gibi akıl mutlak yorumcu değildir. Yorumun kaide ve kuralları Kur'an ve sünnet tarafından belirlendikten sonra, akıl bu çerçeve içinde mütefekkirane hareket eder. Yoksa akli tamamen körelten ve durağanlaştıran bir çerçeve değildir. Kur'an ve sünnetin çizdiği bu çerçeve sadece doğru bilgiye ve eşyanın hakikatine ulaşmakta levhalar suretindedir. Yine yolu kat'eden insan aklıdır ama adresi ve neticeyi levhalar ile gösteren ayet ve hadislerdir.

İslam dininde Kur'an ve sünnetin çizdiği genel çerçeve dairesinde ayet ve kainatı anlama çabasına hermenötik disiplin demek yanlış olmaz. Bu vechesi ile mütefekkir alim ve asfiyalara **hermenötik uzmanı** demek isabetli olur.

Batı medeniyetindeki anlamı ile akli merkeze alıp, ayet ve hadislerin ruhunu inciten yorum ve anlama çabaları açısından hermenötik disiplin caiz olmaz. Zira insan akli mutlak doğruya ulaşmak noktasından acizdir. Allah bu yüzden din ve peygamber göndermiştir insanlara.

Özet olarak, batı medeniyetinin veya Hristiyan teolojisinin paradigması ile oluşmuş bir hermenötik disiplini aynı ile İslam'a tatbik etmek yanlıştır, kabul edilemez. Ama İslam'ın kendi bünyesinde kendi paradigması ile oluşturduğu yorum ve yorumlama disiplinine de **İslami hermenötik disiplini** demede bir sakınca yoktur.

Risale-i Nurlar Hermenötik disiplini açısından İslam ve ehli-sünnet çerçevesinde gayet güzel ve etkili bir sermeşktir. Çünkü Risale-i Nurlar, Kur'an metinlerini asrın ihtiyaç ve idrakine uygun bir şekilde tevil ve tabir eden manevi bir müfessirdir. Bu yönü ile yorumcu/müfessir anlamına gelen **Hermenötik** terimine uygun düşüyor. Yalnız Risale-i Nurları diğer fasit ve reformist **Hermenötik** disiplinlerden ayıran nokta, İslam ve ehli-sünnet çizgisine

sadık kalmasıdır.

Risale-i Nurlardaki şu ifadeler Kur'an ayetlerinin ne denli yoruma ve tefekküre müsait bir yapıya sahip olduğunu bize gösteriyor:

“Birinci nokta: Hadîste vârid olduğu gibi, “Herbir âyetin mânâ mertebelerinde bir zâhiri, bir bâtını, bir haddi, bir muttalâı vardır. Bu dört tabakadan herbirisinin [hadîşçe tâbir edilen] fûrûatı, işârâtı, dal ve budakları vardır” meâlindeki hadîsin hükmüyle, Kur’ân hakkında nazil olan bu âyet-i kudsiye fer’î bir tabakadan ve bir mânâ-yı işârîsiyle de Kur’ân ile münasebeti çok kuvvetli bir tefsirine bakmak, şe’nine bir nakîse değil, belki o lisanü’l-gaybdaki i’câz-ı mânevîsinin muktezasıdır.”(1)

"Ne yaş, ne de kuru hiçbir şey yoktur ki, apaçık bir şekilde kitapta yazılmış olmasın." (En'âm, 6/59)

"Her bir âyetin mânâ mertebelerinde bir zâhiri, bir bâtını, bir haddi, bir muttalâı vardır. Bu dört tabakadan her birisinin (hadîşçe şücün, gusün tâbir edilen) fûrûatı, işârâtı, dal ve budakları vardır" meâlindeki hadis de hükmüyle ayetin zahir ve sarîh manasından başka çok latîf ve ince mana ve mertebeleri vardır.

Bu latîf ve ince manalarında çok derinlikleri vardır ki, bunları keşfedip çıkarmak ancak ehline mahsustur. Bu da bir çok ilmi alanda uzman olmayı gerektiriyor. Tarihte sadece Üstad Hazretleri değil, bir çok dil ve gramer ustası ayetlerin belagat kıvrımları arasından bu gibi manevî incileri ve elmasları çıkarmışlar ve insanların nazarlarına sunmuşlardır.